De kronijk van Antwerpen. Deel 8. 1803-1817

Jan Frans van der Straelen en Jan Baptist van der Straelen

Editie J. Rylant

bron
Jan Frans van der Straelen en Jan Baptist van der Straelen, *De kronijk van Antwerpen. Deel 8. 1803-1817* (ed. J. Rylant). Bureel der 'Bijdragen tot de Geschiedenis', Antwerpen 1936

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/stra131kron08_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. en NWO

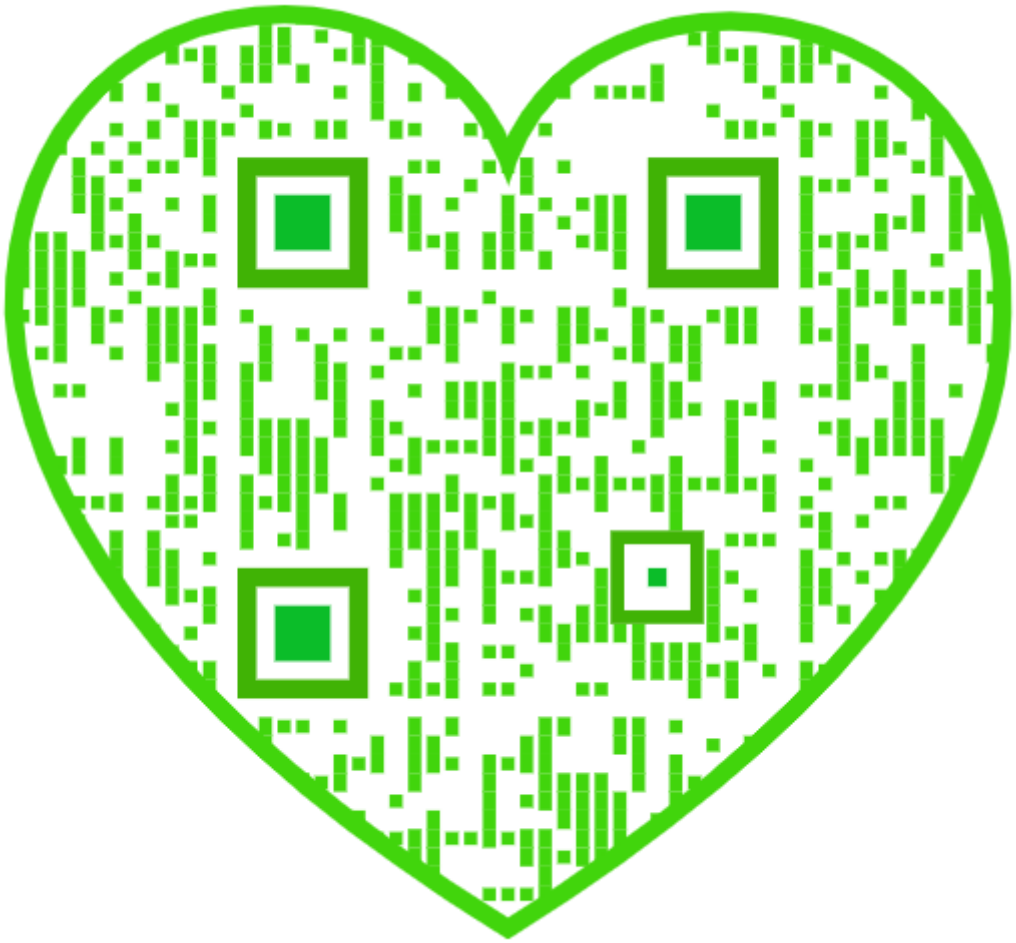

1803

Januari

Met het afstellen der H.H. Dagen was er groot verschil in onze kerken. Ingevolge de chartabelle van Mechelen dewelke men thans hier volgen moet, was den Feestdag der H. Besnijdenisse gebleven, maer dien der H.H. Drijkoningen en..... op de volgende sondagen gestelt, dog die der abdijen en cloosters vierden alles op den gewoonlijken voet; maer niemand werkte nogtans op die dagen; het volk ging ter kerke en hoorde misse en andere kerkelijke diensten op de oude gewoonten, genoegsaem te kennen gevende dat se geensints met zulke veranderingen gedient waren, veranderingen die groote verflauwinge aen de religie en aen de godvrugtigheijd veroorsaeken.

Den 5 Januari wird den Eerw. here Joannes Ackermans, capellaen van O.L. Vr.-capelle, sive het Beenhouwerscapelleken, tot Borgerhout gevangen en naer 't tugthuijs binnen dese stad gebrogt, omdat hij geld zoude getrokken hebben voor sijne diensten, dog is eenige dagen daer na losgelaeten. Jae nog wat anders, de Minnebroeders en Capucienen waren wel op 't stadhuijs ontboden, omdat se nog wel bedelen binnen deze stad bij hunne vrienden en ook omdat se op termijn gaen bij de buijtenlieden, hetwelk hun verboden wird, sij vraegde dan waer sij van leven moesten en hun wird geantwoord dat se na

de Comité van den Armen in de Blindenstraet soude gaen, dat aldaer zoude werk gegeven worden.

Den 14 Januari waren de requisitionairen door circulaire brieven van den Maire op 't stadhuijs ontboden, alwaer hun aengedient wird, dat se naer de legers moesten gesonden worden, hetwelk aldaer groote droefheijd veroorsaekte; sij wirden van daer naer den Prefect gebrogt en van daer naer den commandant en eijndelijk op 't casteel geset. Deze maekten groot misbaer, jae de ouders en vrinden deden alle instantie om hun kinders en naestbestaende los te krijgen, dog vrugteloos. Jae men sag er geduerig van de dorpen binnen brengen, die in Vrankrijk geleijd wirden om tegen wil en dank soldaet gemaekt te worden.

Februari

Den 25 Februarij snagts tusschen 26 wirden er huiszoekingen gedaen naer de conscrits; vele wirden opgeligt en tegen dank soldaet gemaekt. Men sag alhier dagelijks jongelingen binnen brengen welke naer de legers getransporteerd wirden.

Bij de Vaste Bulle die dato ..... was het vleeseten geensints toegelaeten, hetwelk groote moeijlijkheijd te wege bragt; onze vicarissen schreven daer over naer Mechelen aen den aertsbisschop, om de toelaetinge te bekomen, aengezien de schaersheijd van visch en van alle de noodzaekelijke levensmiddelen. Jae voor den gemeijnen man was het bijna onmogelijk om te konnen bestaen, alles was ongelooflijk duer, de boter is heden 25 februarie verkogt tot 11 ½ stuijvers het pond en de eijeren 31 ½ stuijvers, de pataten 16 à 18 schellingen den sak, en alles zoo na advenant. De graenen schijnen niet tot hunne vorige prijsen te zullen komen, jae gelden heden: de terwe

f. 9,4 de veertel en de rogge f. 7.11; de andere graenen na advenant, het welke de bieren ook tot hooge prijsen heeft doen komen, hetwelk vele deftige luijden, die van hunne renten niet betaelt wirden in armoede brengt. Den Bisschop heeft dan aen de gemeijne ambagtslieden en aen degene van hunne geringe inkomende leven ofte hunnen kost winnen moesten, het eten van vleesch op die wijse als in de gepasseerde jaeren zulks gepermitteerd hadde geweest, toegelaeten; dog moeste aen de respectieve pastoors gevraegt worden. Het is niet alleen met de duerte van alles dat de menschen thans geplaegt worden maer daer en boven...

Meert

Den 18 en 19 Meert wirden de jongelingen der conscriptie militair der jaeren 9 en 10 op 't stadhuijs gelot, wie van hun als soldaet in de franse legers dienen moesten, hetwelk eene aldergrootste droefheijd onder hun en onder de ouders en vrinden te wege bragt.

Den 19 Meert wird den Zeer Eerw. heere ..... de Landsheere, canonik en ..... van Mechelen, gevangen binnen deze stad gebrogt en op het tugthuijs geset. Waermede hij beschuldigt werd, hoorde men niet regt.

April

Den 13 April moesten de nieuwe pastoors bij den Prefect komen; men sag het decreet van den bisschop in 't ligt waerbij de nieuwe verdeeling der parochiën en succursaele gedaen was.

Meij

Den 31 Meij heeft Pater Alexander Stordeur, gebortig van Antwerpen, Predikheer, pastoor van sijne kerke (nu St Paulus parochie) gestelt, gelijk boven geseijd is, de pastorele bedieninge van de geheele uijtgestrektheijd der Borgtparochie aenveerd, tot dat de nieuwe verdeeling der parochiën zal gemaekt zijn; daer was ten dien eijnde eene doopvunte in die kerk gestelt. De Borgtparochie was nog altijd bedient geweest door de oude pastoors Jacobus Lauwers en Nicolaus Bludts, dewelke alnu bedankt hebben. De pastorele diensten wirden door hun verrigt in St Rosaliacapelle, van het godshuijs van Cornelis Landschot op de Faconsruije. Pater Stordeur heeft voor onderpastoors aengenomen den Eerw. Pater Janssens, Discals en ..... Stoels, priester, die novitie bij de predikheeren voor de vernieting geweest had.

In het gasthuijs is het wedrom seer verwart door de nieuwigheden die er tegen wil en dank der religieusen welke geene hoegenaemde meesterschap meer gelaeten is, ingedrongen worden. Men vreesde selfs voor hunne verjaeging.

Junij

Den 4 Junij ten 4 ½ uren na middag wird voor de eerste mael Onze L. Vrouwen Lof in de cathedraele, nu maer parochiale kerke, met het luijen der klok aengecondigt, hetwelk na de destructie der kerke nog niet gebeurt was, de Loven en andere diensten waren tot nog toe sonder geluij verrigt geweest. De Predikheeren hernamen insgelijks het geluij om hunne diensten aen te condigen.

Den 4 Junij tegen den avond wird met trompetten langs

deze stad afgecondigt, dat de conscripts militaires de classen van het jaer 9 en 10 sanderdags smorgens den 5 ditto, wesende Antwerpsche kermisse, ten 6 uren op 't stadhuijs moesten verzaemelen om naer de legers of op de schepen gevoert te worden. Vele borgersjongens waren van vreese op de vlugt of in versteek; eenige, maer meest degene die voor andere optrokken, zijn gecompareert, maer daer er nog seer veele van de 300 die deze stad moest opleveren, ontbraken, wird deze stad met militaire executie gedregen, het welk met de trompet wedrom uijtgecondigt wird, jae in den agternoen arriveerden het garnisoen van 't casteel gewapent met hunne ransels in de stad, en wirden seffens bij de notabele inwoonders twee en twee, voor vier dagen en zooveel nagten geleijd, dewelke hun geduerende dien tijd logist, kost en drank en daer en boven nog 3 francs per dag geven moesten. Wat dunkt u leser van zulke tirannie? Nu moeten de goede ingesetenen boeten, en onregtveerdig geplaegt worden, omdat de conscripts-jongens in hun eerste jeugt tegen wil en dank soldaet gemaekt, die alderschrikkelijkste en onregtveerdigste vervolgingen ontvlugten, en hun met regt en reden versteken. Deze onverwagte tirannie bragt groote murmurije in deze stad, dog alle klagten sijn volgens gewoonte vrugteloos, zoodat men er den uijtval van verwagten moet. Diergelijke vervolgingen had in andere steden en op de dorpen insgelijks plaets.

Den 6 Junij wirden er wedrom bij de borgers soldaeten op de voors. wijse geleijd; dit bragt andermael groot murmer onder dezelve. Eenige van de besonderste inwoonders hebben sig er tegen verset en hebben hunne regtveerdige klagten zoo tegen den Maire als Prefect gedaen, en zoo veel te wege gebrogt, dat er 's Dijnsdags een order en een eijnde aen gestelt is, dat de soldaeten eijndelijk den 7 savonds wedrom naer 't casteel zijn moeten gaen.

Den 7 Junij tegen den avond wirden onze ingesetenen van hunne soldaeten verlost, maer moesten hun ieder 3 francs per dag geven.

Den 8 Junij wird er van wegen den Maire uijtgetrompet (ziet de placcaet in de gazette).

Woensdag den 8 Junij tegen den avond zijn de nonnen uijt het gasthuijs verdreven, omdat sij hun naer de nieuwe reglementen niet schikken wilden; daer was hun geene de minste meesterschap in hun eijgen huijs meer overgelaeten, alles wird er van vremde geregeert, de meijssens, knegten en andere bedienders waren reeds henen gesonden; daer was onlangs eene econome, portier, kok, apotheker en zoo vele andere ingestelt, dat de tegenwoordige regering van dit huijs geensints meer aen de oude en gelijkt, en dat alles verbetert was, dan was het nog al te dulden, maer ter contrairie, de arme zieken worden slegt opgepast, en alles kost meerder. Sij hebben dan tot den dienst der sieken verscheijde vrouwkens uijt de godshuijzen daer ingezet, al dog alsoo deze den dienst niet verrigten konden, zijn er wedrom andere gesogt en in hun plaetsen gestelt, waer onder slegte personen getelt worden. Deze trekken 10 stuijvers dags en kost, maer wat zal er dog van komen, als een geheele verragtsaemheijd in 't huijs.

Sondag den 12 Junij wezende als nu H. Sacramentsdag, heeft de generaele processie voor de eerste reijse uijt de cathedraele den grooten tour gegaen.

Augusti

De scheepstimmerwerf zedert eenen geruijmen tijd op de Kronenborgkaeij tegens de Schelde in werkzaemheijd zijnde,

daer sinds verscheijde schepen getouwt en vaerbaer gemaekt waren, te klijn gevonden zijnde, was er geconcipieert de zelve te vergrooten, jae dit was aen den Eersten Consul Buonaparte, die het zelve ten dien eijnde in persoon is gaen besigtigen, ingeboezemt, dat het als eene wet geworden schijnt te zijn. Daer was dan vastgestelt St-Michielsveste of Bolwerk a^{o} 1610 gebouwt, te niet te doen, de huijzen van de Kroonenborgstraete, van de Koeijstraet, en gedeeltelijk van de Cloosterstraet tot den Eeckhof en een groot deel van de abdije van St Michiels af te breken, en alle die erven daer toe te incorporeeren. Deze nieuwe schikkingen wirden aen de inwoonders aengecondigt, hetwelk groote droefheijd onder dezelve veroorzaekte; hunne huijsen en erven, hunne eijgene panden, daer hunne broodwinninge gelegen was te moeten verlaeten en sig elders van eenen woon te moeten voorzien; niettegenstaende de reclamatiën en vertoogen die daer tegen gedaen wirden, sag men den 1 Augusti de hand aen dit werk slaen, en een begin aen deze destructie maeken, men sag dan eerst de aerde van het Bolwerk nevens de Kroonenborgpoorte afvoeren, om die veste, een der aengenaemste wandelingen deser stad te slegten.

Den 26 Augusti wirden de jongelingen buijten de stad op de fabrieken werkende en in de conscriptie militair vallende, door de gendarmen weggehaelt; geduerende de Antwerpsche kermisse waeren seer veele uijt de herbergen en huijsen gehaelt. Alle dese worden seffens in de amigo onder het stadhuijs gaset, en dan naer het casteel en zoo voords te schepe naer Zeeland. Ongelukkige vervolgingen die niet als droefheden baeren; jae even ongelukkig gaet het onder de schippers welkers schepen in beslag genomen worden om tegens de Engelsche gebruijkt te worden. En die vervolgingen hadden nog dagelijks hunnen voordgang, selfs bij de gemeijnste borgers, jae

tot bij de arme menschen toe wird twee man in de huijsen geleijd, dat hun jongens sig als soldaet komen begeven.

September

Sondag den 18 September deden er wedrom eenige pastoors den eed in handen van den Prefect, in de cathedraele alhier, onder deze was den Pater Masschu, gebortig van Mechelen, miniem, alhier tot pastoor van 't casteel benoemt zijnde, den welken ten zelven dage de kerke van het casteel, eene succursaele van St Andries geworden en geopent zijnde, den dienst gedaen heeft. Het miraculeus beeld van de H. Moeder Gods was in dezelve herstelt. Naemiddag wird het Lof aldaer volgens oude gewoonte verrigt. Hopende dat dezelve alzoo met de Goddelijke Gratie continueeren zullen. Deze kerke veel geleden hebbende, vereijst ongetwijffelt groote kosten tot herstelling. De cierade en beelden waren wel eenigsints beschaedigt of ontdraegen, jae de kopere plaet op den grafsteen van Christ de Mondragon in de capelle door hem gestigt gelegen hebbende, en daer sijn afbeeldsel en wapen op uijtgebeeld en eene opschrift dat bij Swertius gelesen word, stond, was gestolen, de copere ciraeden der praeltombens van de Gouverneur Del Pico en de Solio waren insgelijks gerooft, gelijk deze kerk ook van ornamenten gants berooft is.

October

Den 2 October was 't de laetste reijse dat er Dienst in St Martencapelle nevens St Michielskerke gedaen wird. Deze capelle daer den H. Norbertus eertijds de misse gecelebreert heeft, wird verwoest en te gronde geworpen, jae men vreest dat de kerke en de geheele abdije dit lot ook sal ondergaen;

de verwoestingen die aldaer gepleegt worden zijn afschrikkelijk.

Het zijn niet als ruinen die er binnen dese stad begaen worden; den ..... wirde de 8 huijsen staende tusschen de Schoenmerkt en het Groenkerkhof aen O.L.V. kerk toebehoorende wegens den Prefect publiek verkogt om afgebroken te worden.

Den 15 October wird den autaer en de orgel en allen het gene in de capelle van den H. Martinus in de hof van St Michiels staende, namiddag publiek aldaer verkogt, aengesien dese capelle staet verwoest te worden.

Den 24 October wirden die van den tribunael civiel in de abdije van St Michiels zitting gehouden hebbende, met geweld daer uijtgeset, de papieren door de vensters geworpen en hun naer de Stadswaeg doen gaen, alwaer de Chirurgijnscamer ten dien eijnde toebereijd was. Het collegie was ook al te niet en de lessen welke aldaer gegeven wirden cesseerden ook al. Adieu geleertheijd.

November

Den 2 November wird de Kroonenborgpoort uijt order van den minister van oorlog gesloten gehouden en de passagie voorbij 't casteel verboden.

Den 3 November wirden de huijsen op de Schoenmerkt tegen het Groenkerkhof staende begonst afgebroken te worden, deze 8 huijsen aen de cathedraelekerk van O.L.V. toebehoorende waren op ..... publiek in de prefecture ten dien eijnde verkogt voor 15.000 francs. De 2 pastorele wooningen

der kerk waren onder dit getal. De pastorele wooning van 't Zuijdquartier was het eerste huijs dat begonst wird, en vervolgens de voordere. Men hield er verkoopinge van hout en afgebroken timmer.

Den 18 November wird er wegens den Maire aen de pastoors bekent gemaekt dat er op het kerkhof buijten de Croonenborgpoort te Beerschot niet meer mogte begraeven worden. Op dit kerkhof begraefde de parochiën van O.L.V. Zuijd St Joris en St Andries, en als nu met de veranderinge St Andries, de Augustijnen en de Trese.

In de maend November was de directie van 't gasthuijs aen den Maire overgegeven.

December

Den 4 December, feestdag van de H. Barbara, zijn er voor aelmoesseniers gekosen Dheeren Van der Aa, Geelhand en dela Faille.

Den 12 December wird er onder de jonkheijd welke in de conscriptie militair waren gelot op 't stadhuijs.

Om dezen tijd wirden de zerken uijt St Michielskerke naer de cathedraele gevoert, alwaer dezelve in den omgang der choor en Besnijdeniscapelle zullen geplaetst worden. In welke capelle den schoonen autaer van 't Venerabel in de voors. kerk gestaen hebbende, en uijt witten en swerten marber door den vermaerden beeldhouwer Artus Quillien gemaekt en den Heere Abt ..... bekostigt, zal gestelt worden en waerin het beeld van den H. Antonius van Padua in zal gestelt worden. Jae alwaer alle Dijnsdagen vollen aflaet te verdienen is, hetwelk

vandaeg 13 ditto reeds begonst en met het geluij der klokke aengekondigt is[1].

13 December wird de Kroonenborgpoort begonst afgeworpen te worden; alle dagen wird er met den grootsten spoed aen de nieuwe timmerwerve voordgegaen.

Dijnsdag 13 December is het beeld van den H. Antonius a Padua hetwelk meer als 100 jaren in de kerk van de Paters Minderbroeders gestaen hadde, boven de choor in onze cathedraele kerk solemnelijk verheven en op eenen der kleijne autaeren gestelt tot dat de Besnijdeniscapel in dezelve kerk zal in staet gebrogt en den voors. autaer aldaer zal geplaetst zijn.

Den ..... December was den deurgang nevens het casteel wedrom toegelaten, en ondertusschen wird de Croonenborgpoorte afgeworpen, alsook de geheele Kroonenborgstraet, tot groote schaede van die huijsen en erven besaten, dewelke dezelve wirden wel geschat, maer nog niet betaelt.

(1) Hierbij voegt schrijver een santje voorstellende het beeld van O.L. Vrouw uit de cathedraele met een:

Godvrugtig gebed tot de Alderheijligste en de Alderzuijverste Maget en Moeder Gods Maria,

gedrukt 't Antwerpen bij de Wwe van Hieronijmus Verdussen op de Groote Merkt, in St Augustinus.

1804

Januarij

Den 18 Januarij smiddags wird er eenen manspersoon op de merkt voor het stadhuijs het hoofd afgehouwen in de guillotine. Hij had over eenige maenden de moeder van sijne huijsvrouwe bij wie hij woonde, te Borgerhout, vermoord en meijnde het zelve te doen aen de zuster van sijne huijsvrouwe; jae men segt dat hij verklaert heeft sijne vrouwe was met een kleijn vrind uijtgegaen.

Sondag 22 Januarij wird er op de predikstoelen onser parochie- en succursaele kerken afgecondigt dat er op de werkdagen voor geen Diensten meer mogt geluijd worden maer enkelijk geklept, dog dat het voor lijken, houwelijken en doopen van kinders toegelaeten was; het was ook op den zelven dag dat den Eerw. here Plebaen Seerwart voor de eerste reijse preekte op den preekstoel van St Bernards abdijekerk, welke de kerkmeesters van de religieusen gekogt hadden.

Februarij

Sondag den 12 Februarij wird door de pastoors en desservitoors onser kerken, benevens de Vaste Bulle, degene van den Jubilé op de predikstoelen afgecondigt.

Den 15 Februarij wirden de lijken alhier publiek verpagt voor 6.000 francs sjaers en dat voor 15 jaeren.

Den 24 Februarij om 6 uren savonds was 't alhier onweder van donder en blixem, onder andere was er eenen schrikkelijken blixem- en donderslag, denwelken vele menschen verbaest maekte, jae men vreesde voor rampen. Daer wird een stuk steen met ijser van O.L. Vrouwetoren afgeslaen op de Handschoenmerkt, dog niemand isser door gekwetst. Men hoorde daer van droevige rampen door dit onweder in verscheijde steden en dorpen veroorsaekt, als te Nijvel in Wals Brabant, te Audenaerde in Vlaenderen, te Balder bij Lier etc. alwaer de torens gebrand hebben.

Omtrent dezen tijd zijn de gasthuijsnonnekens geenen middel ziende van in hun clooster te connen geraeken, en nadat ieder bij zijne ouders of vrinden sedert hunne verjaeging gewoont hadden, bij malkaer uijtgenomen vier, gaen woonen in een gehuert huijs, in de Predikheerinnenstraet, in een huijs, seg ik, hetwelk eertijds een gedeelte van het Predikheerinnen-clooster had uijtgemaekt en over lang, jae ten tijde van keijser Joseph verkogt en bewoond had geweest, en hetwelk sij alsnu ten dien eijnde gehuert hebben. Sij zullen uijt zieke dienen gaen en menschen in den kost aenmemen, en zig op deze maniere zien te behelpen, tot dat den Almogenden Godt believen zal hun, en alle andere religieusen, wedrom in hunne cloosters te herstellen.

Vrijdag 16 Meert wird de kerk der P.P. Beggarden alhier gesloten. In dese kerke had tot nog toe den godsdienst seer luijsterlijk verrigt geweest, tot groot voordeel en gemak der inwoonders, de bekostinge waren gedaen uijt de aelmoessen der godsvrugtige, dewelke wel eenigsints vermindert waren,

dog dit was de oorsaeke der sluijtinge niet, maer alzoo de borgers deze kerk maer sekeren termijn gehuert hadden, welken tijd alsnu geeijndigt was, en de koopers wilden de huer niet meer verlengen maer alle de gebouwen gelijk verkoopen, waerin de Paters niet overeen komen konden; sommige vielen erin en het klijnste getal was niet te vrede, sij konden nogtans het noodig geld tot geringen intrest en op voordeelige condititën bekomen.

Meij

Sondag den 6 Meij ten ½ twelf ueren voornoen is het miraculeus beeld van O.L. Vrouwe uijt de kerke van 't casteel in degene van Tresiën op den Rosier geplaetst, aengezien de kerk van 't casteel voor een magazijn staat gebruijkt te worden, jae het casteel was aen de marine overgegeven.

Junij

Sondag den ..... Junij moesten de Maires van het geheel departement, alsook alle andere bediendens den eed van getrouwigheijd aen Bonaparte, die door den Franschen keijser gemaekt was, in de Prefecture komen afleggen. Deze keijsermaking was onlangs met het geronk van 't canon en het geluij der groote klok bekent gemaekt; in 't begin der revolutie vogten sij tegen hunnen wettigen koning, die sij ook omhals brogten, jae sij wilden alle keijsers en koningen vernietigen, en nu maken sij er selfs.

Men ziet tegens woordig niet als huijsen afbreken, het geheel boerequartier, jae bijna de geheele nieuwstad, word geslegt

om er eene comme te graeven, de huijsen werden geschat en de bewooners genootsaekt andere wooningen te zoeken; vele geringe menschen weten niet waer in gaen, sommige hebben er ingang gegeven op zolders en andere ongemakkelijke plaetsen, tot dat sij beter konnen; met een woord, het is niet als droefheijd hetwelke deze onnoodige kosten veroorzaeken. Men spreekt daer en boven nog al van verdere verwoestingen, men segt dat alle de huijsen langs den waterkant sullen afgebroken worden. Degene in de Schipstraet zijn reeds geschat geworden en vele andere afgesmeten, zoo dat het te vreesen is dat er nog droeve veranderingen op handen zijn. Aen Croonenborg-quartier zijn de verwoestingen reeds uijtgevoert, daer word eenen muer van St Luciakapel tot tegen de veste van 't casteel getrokken, zoodat den doorgang naer 't Kiel en verder, daer welhaest zal te niet gaen.

Daer en boven is 't zoo dueren tijd, dat men bij menschen gedenken zulks niet beleeft heeft, de boter koopt men 14 en 15 stuijvers, de pottagie gaet op de zelve weijse, het vlees kost 5 à 6 stuijvers, het kalfvlees 7 à 8 en alles na advenant.

Vrijdag den 8 Junij was de Vrijdagmerkt voor de eerste reijse afgeschut; daer waeren aen de seijstraeten keten gespannen om het gereij te beletten. De roepers en andere moesten in franken verkoopen.

Op 't lest van deze maend Junij wird de kerk van de P.P. Beggaerden begonst afgebroken te worden, dezelve was aen dengenen die de Lieve Vrouwe Broeders, St Joris, degene van 't Beggijnhof en verscheijde andere kerken, zoo binnen deze stad, als elders afgebroken heeft, verkogt. Verscheijde gedeeltens van het clooster waeren aen differente persoonen verkogt, wirden voor wooningen, bakhuijsen etc. bereijd gemaekt; van het spreekhuijs op de Eijermerkt wird een huijs en van de

kerk eenen hof gemaekt en daer aen gevoegt; het was den afbreker die er woonen ging.

Julij

Saterdag 21 Julij wird het eerste lijk met den nieuwen wagen, jae op de wijse en ingevolge het voors. placcaert, buijten deze stad op 't gewoonlijk kerkhof op Stuijvenberg begraeven, kwam uijt St Andrieparochie. Eene menigte volk volgde den trijn en men vreesde selfs dat er over dese nieuwigheijd desorders zouden voorgevallen hebben, dog alles verging nog wel; eenieder murmureerde over de groote kosten die dese nieuwe manier veroorsaekte en voordat het lijk opgenomen word op de bureau bij de borze ..... betaelt moet zijn. Daer naer isser een reglement ten dien aengaende voor de kerken wegens den Bisschop gemaekt.

Augusti

Dan 14 Augusti is het vermaerd beeld der H. Moeder Gods, in den middanbeuk der cathedraele sedert de heropening der kerk gestaen hebbende, wedrom in hare capelle gebrogt, dewelke eenigsints in staet gebrogt was. Het is aldaer dat de Diensten sanderdags op den feestdag der Hemelvaert en geduerende de octave verrigt zijn.

Den 16 Augusti wird het wapenhuijs, wasende St Michiels-abdije, ingeweijd, dan Bisschop van Mechelen dede ten dien eijnde ten 11 uren eene misse op een schip daer bij liggende

op de timmerwerf. Zulks wird den avond te voren, ook smorgens en ten 11 uren voornoen, met het canon aengecondigt en het geluij der groote klok. Savonds was er een vuerwerk op de Meer voor 't huijs van Roose alwaer de Opperste der marine logeert.

Dezen tijd wirden de overblijfsels van de parochiaele kerke van St Joris alhier geslegt en de steenen verkogt; de witte arduijnsteenen wirden door die van de Marine naer 't casteel gevoert om de caserne mede op te maeken. Men segt dat de huijsen tegenover de Poortstraet en bij deze kerke staende, eertijds aen dezelve toebehoort hebbende, en in vroeger tijd door de kerkmeesters om de schulden te betaelen verkogt zijnde, ook afgebroken zullen worden, om aldaer eene ruijme en vlakke plaetse te maeken.

December

Sondag den ..... December, dag der krooning van Napoleon Bonaparte als keijser der Franschen, was alhier met de trompet langs de straet uijtgecondigt dat eenieglijk sijne huijsen den zelven avond verligte moest, hetgene voornaementlijk door de in bediening zijnde gedaen wird.

Den 4 December, feestdag van de H. Barbara zijn hier tot aelmoesseniers gekozen de heeren .....

Den 13 December en voordere dagen wird van wegens de kerkmeesters van de Augustijnenkerk eene generale collecte door dese stad gedaen, jae in de sermoenen welke daer geduerende de octave van de Onbevlekte Ontfangenisse van de H. Maegt en Moeder Gods Maria gedaen worde, ten eijnde een-

ieder door sijne milde aelmoessen zoude mede werken tot de behoudenisse van dien tempel en om door dien middel in staet te zijn van den zelven te koopen, waervoor gevraegt word f. 30.000 francs ofte f ..... brab. wisselgeld.

Den 21 December is den spijker der graenen voor de chijnse op de oude maniere omgestalt en is als volgt .....

25 December, Kerstmisse, snagts isser een schrikkelijk gevegt ontstaen tusschen de matroosen van een Spaans schip en degene van een Americans schip liggende beijde in de Graenvliet voor het Oostershuijs. Van de Americaenen zijn er 2 à 3 dood gebleven en wederzijds veele gekwetste. Deze moeilijkheden waren uijt partijeschap begonst in een hoerekot bij de vliet.

1805

Schrijver voegt volgend druksel in:
De Heeren Kerkmeesters der Parochiaele kerke van den H. Apostel Andreas, naer eene langduerige en vreesagtige beraeminge steunende op de hoope van door milde aelmoessen ondersteunt te worden, hebben besloten de opregtinge van den *Nieuwen Autaer* te beginnen daegs naer den derden Zondag naer Paeschen, enz.

April

Den 22 April naemiddag arriveerden alhier onder het geluij van alle de klokken en geschut van 't canon, Joseph Bonaparte, die prins en Groot-Kiezer van het Frans keijserrijk gemaekt was door sijnen broeder Napoleon Bonaparte, keijzer der Franschen. Het was geordonneert van savonds sijne huijsen te verligten, alswanneer het geluij herhaelt wird.

Sondag 28 April wirden alhier de twee alsnog resterende roten huijsen, staende in 't Boerequartier tusschen de Graenvliet en ..... bij het Oostershuijs, in de prefecture aenbesteet om afgebroken te worden en het gruijs moest gevoert worden in de hovingen der fabriken van Berens en Solvijns aen de ..... vliet. Het demolieren der huijsen was eenigen tijd aldaer opgehouden omdat er questie was van de comme buijten de

Slijkpoort in ..... te maeken, dog nu was het van Parijs gekomen van voort te gaen in het Boerekwartier. Dit bragt groote bedugtheijd, naementlijk onder degene aldaer groote erven besaten en daer fabrieken als drukkerijen, slijperijen en brouwerijen etc. op hadden, waertoe zoo gemakkelijk innerwaerts de stad geene erven te vinden zijn; jae deze verwoestingen bragte eene groote schaersheijd en duerte der huijsen te wege.

Met de nieuwe kaeij aen de Schelde tusschen den Vischtoren en den Bakkerstoren wird ook sterk voortgegaen, waerop het gruijs van de St Joriskerk en hetgene van de Lieve Vrouwen Broederskerk gevoert wird. St Joriskerk was zoo danig gedemolieert dat men er zig bijna niet meer erkennen konde, jae het was geordonneert dat de kraemen op die plaetse met de aenstaende foiren moesten gestelt worden, en de potten op het kerkhof en op de plaetse daer den schoonen Calvarieberg gestaen had; en om die plaetse alsdan nog grooter te maeken, segde men dat de huijsen staende om deze kerk en in voortijden aen dezelve toebehoort hebbende, dog van over lang door desselfs kerkmeesters verkogt om de schulden te betaelen, ook zullen afgebroken worden.

(9 Floreal) *29 April* zond den Maire brieven aen de boekdrukkers alhier, hun voorkomende dat, ingevolge een keijserlijk decreet van 7 Germinal an 13 (28 Meert) sij in 't vervolg geene kerkboeken, geteijde en gebedeboeken mogen drukken of herdrukken, als na de permissie bekomen te hebben van den Artsbisschop van Mechelen; deze permissie moet letterlijk aen het hoofd van ieder exemplaire ingevoegt worden.

Hetzelve decreet behelst, dat allen drukker en boekverkoo-

per, die zal doen drukken of herdrukken (gemelde) diergelijke boeken sonder die permissie bekomen te hebben, zal vervolgt worden ingevolge de weth van 19 Julij 1793.

Meij

Den 2 Meij was de tijding gekomen, dat de succursaele kerken van den H. Joseph ad St Tresiam op den Rosier en van St Maria ad St Annam (Keijserscapel) in de Keijsersstraet, te niet waeren, maer eene bidplaets bleven; de parochianen van de laesten wirden aen de kerk van den H. Carolus Borromeus gevoegt en die der Tresen aen St Jacobs en aen d'Augustijnen.

Den 3 Meij smorgens vertrok er een transport jongens deser stad, dewelke dienen moesten. Verscheijde waren er die geenen man in hunne plaetsen hebben bekomen, eensdeels dat se te raer zijn, en andersdeels, omdat se te veel vraegen; daer zijn er die 1.000 jae 1.400 guldens vroegen, en minder zijn er al geen te krijgen, hetwelk ongelukkig is voor menig borgerskind, dat daerdoor zijn vaderland verlaeten moet en soldaet tegen dank worden.

Sondag 5 Meij is in de succursaele kerke van den H. Carolus Borromeus eene plegtige Hoogmisse van den H. Geest gesongen tot herstellinge van den cathecismus ofte onderwijsinge der arme bejaerde menschen, door wijlen Sijne Doorlugtige Hoogweerdigheijd Jacobus Thomas Josephus Wellens, Bisschop van Antwerpen ten jare 1779 gestigt, sedert alle de schrikkelijke omwentelingen opgeschorst geweest zijnde, is dezen naemiddag in de 5 volgende capellen der stad te weten ..... wederom herbegonst; eenieder was aensogt dese

schoone instellinge ofte broederschap met sijne aelmoessen te ondersteunen.

Den 6 Meij wirden de wapens van keijser Carel en de gene van deze stad, staende boven den ingang der borze, de eerste aen de Noordzijde en de andere aen de Westzijde, zeer schoon in couleuren en verguld geweest hebbende, afgekapt en vernietigt; degene aen de Oost- en Noordzijde waren over eenige tijd ook weggekapt. Ook wird het deurken nevens den trap in de Twelfmaendenstraet vernietigt en weggemetselt. Den toren wird ook vernieuwt en geschildert en de horlogie in staet gebrogt. De daken waren onlangs ook gerepareert en de kleijne dakvensters afgedaen en met schaliën toegeleijd. Daer waren boven op de zaelen ook groote veranderingen gedaen; de camer van commercie en desselfs tribunael wird aldaer gehouden. De schoone schilderskamer was vernietigt en de academie der teeken-, schilder- en bouwkunde etc. waren vergroot, met een woord daer waeren en daer wirden ongelooflijke en onnoodige kosten gedaen, daer de kooplieden op hunnen jaerlijksche patenten mede belast wirden. De borze benevens de gaelderijen zullen ook geschildert worden, en denkelijk met ijzere baillen snagts toegesloten worden, gelijk men onlangs aengeplakt gesien heeft.

Den 22 Meij savonds ten 6 uren en den 23 d^{o} wesende O.H. Hemelvaert smorgens 6 uren, wird met het geluij van alle de klokken aengekondigt, de krooninge van Napoleon Bonaparte, als koning van Italiën, het welk dezen dag te Milaen plaets had. Den Te Deum wird in alle de kerken in den morgent gesongen, onder het herhaeld geluij en geschut, hetwelk in den namiddag en savonds herhaelt wird, men moest sijne huijsen savonds verligten.

Vrijdag den 31 Meij, ook den 1 en 2 Junij, was 't droevig voor de Antwerpsche schipperije. Verscheijde der zelve wirden onvoorsints door de Franschen van hunne schepen gehaelt en ook elders gearresteert, in den amigo geset om vervolgens op de Fransche oorlogsschepen immers op hunne vloot die te Boulogne uijt te vaeren staet, tegen wil en dank als matroos gestelt te worden. Dit bragt eene aldergrootste consternatie onder deze ongelukkige klasse, die aldus buijten staet waren den kost te konnen winnen.

Junij

Sondag den 2 Junij, wezende Sinxendag, bleef de kerke van St Catharina op 't Kiel gesloten. De goddelijke diensten wirden aldaer opgehouden. Den pastoor uijt de Leije den eerw. heere ..... Janssens, wilde dat de inwoonders van 't Kiel naer de kerke in de Leije gaen. Die van 't Kiel hunne kerk gekogt hebbende, begaven sig bij den Prefect, dog wirden daer op gene voldoende wijse onthaelt, zoo dat het te vreesen is of dezelve nog zal geopent worden.

Den 2 Junij wirden er verscheijde lieden buijten deze stad uijt de herbergen gehaelt en op de schepen gedaen.

De foire welke eertijds op de borze gestaen had en dan op de Meir en nu eenige reijsen op het Groenkerkhof, was alsnu op den grond van St Joriskerk, kerkhof en calvarieberg geplaetst, hetwelk aen vele goede borgers als tegen het hoofd sprong op dien grond daer zoo menigmael het H. Onbloedig sacrificie der Misse en andere godsdiensten verrigt zijn, jae daer hunne voorouders begraven liggen, zoo te zien ontheijligen en onteren.

Julij

Den 9 Julij wird alhier in de Prefecture aenbesteed aen den minst biedende het graven en maken van een gedeelte der nieuwe kom bij het Oostershuijs in 't afgebroken Boerequartier, hetgene aengenomen is voor 7 millioenen en 800.000 francs, waeraen seffens begonst wird te graven.

17 Julij obit Rv. D. Joan. Ant. Seerwart, Liranus, S. Theol. Lic., cannunik en plebaen der cathedraele in den ouderdom van 5... jaeren, en is den 20 dito te Deurne alwaer sijnen broeder prelaet en cannunik der abdije van St Michiels, pastoor ..... op 't kerkhof begraven. Hij heeft 1 dag te zien gelegen. Het was een lieftalligen man en van alle goede menschen bemind. (Ziet de gazette).

Augusti

Vrijdag 30 Augusti sloeg den rogge op beijde de graenmerkten zoo danig af, dat er eenieder van verwonderd was. Daer was den merktdag te voren, rogge tot fr. 10. - de veertel verkogt en nu tot onder de f. 6. -, jae eenen stuijvers roggen brood moest laets mael wegen 23 loot en nu 35 loot, maer de terwe was wedrom hooger geloopen en was selfs tot f. 13,19 per veertel verkogt geweest. De oorzaek van deze duerte schrijft men toe omdat den oogst wel een maend laeter is dan gewoonte, en dat de boeren uijtverkogt en ledig waren, en daerom zoo weijnig graen ter merkt gebragt wird.

September

Vrijdag den 20 September ten 3 uren naemiddag is den Eerw. Heere Guil. J.B. van Bomberghen, te vorens cannunik

en plebaen der cathedraele, Noordquartier, ten jaere 18..... benoemt zijnde tot Rector, sive pastoor der kerke van den H. Carolus Borromeus, en deze kerke sedert als eenen waren Herder bedient hebbende, en na het overlijden van den Eerw. Heere Seerwart, wedrom als pastoor van de cathedraele benoemt zijnde, heden onder het geluij der klok, met plegtigheijd ingeluijd en in besit gestelt, tot groote blijdschap van alle waere parochianten.

Den zelven namiddag ten 4 uren is den Eerw. here ..... van Celst, te voren ook cannunik der cathedraele en sedert 18... rector van de Droogscheerderscapelle in de Keijserstraet, alsdan in succursaele opgeregt zijnde, tot nu toe geweest zijnde, en in de plaets van den Eerw. here van Bomberghen als Rector van voors. kerke van den H. Carolus Borromeus benoemt zijnde, in gemelde kerke ook onder het geluij der klokken ingeleijd en in besit gestelt.

October

Den 1 October heeft den Maire met zijn adjointen op 't stadhuijs zonder iemands wete gelot uijt de jonkheijd dewelke in de jaeren 9, 10, 11, 12 en 13 bij lotinge vrij van de requisitie gevallen waren en er een groot getal tot suppleant der gene gestorven, afgekeurt ofte gedeserteert waren, uijtgetrokken, hetgene eene groote murmuratie onder de inwoonders te wege bragt, jae groote verslaegenheijd baerde; te meer alsoo er verscheijde in gemelde jaeren vrij getrokken hebbende en sedert getrouwt zijnde, nu sig in deze ongelukkige omstandigheijd bevindende. Deze opspraek vermeerde nog, doordien deze lotinge buijten iemands wete, op de regering zelfs gedaen is, en dat het meest alle treffelijke borgerjongens waren die onder dit getal gevallen waren.

Den 3 en 4 October was de lotinge onder de jonkheijd voor het jaer 14; dit was wedrom eenen alderdroefsten dag voor deze ongelukkige classen. Vele vielen als in onmagt als sij soldaet getrokken waren, jae zulks veroorzaekte hun en hun ouders en naestbestaende eene onuijtsprekelijke droefheijd; verscheijde vaders en moeders, jae susters bevonden zig van hun broodwinders berooft, en sagen aenstonds armoede en het ongeluk van hun kinders en broeders schielijk naederen. Kinderen daer sij zoo veel voordeel van verwagte, wirden hun ontnomen en als soldaeten om tegens de gene met open ermen, als onse verlossers verlangt worden, tegen hunne meijninge te moeten vegten; jae wie als de rijken kan iemand in sijn plaets krijgen, daer word 3, 4, 5 en 6 duijsent gulden en meer gevraegt. Wat borger kan zulks doen? O droeve en ongelukkige tijden.

Sondag den 20 October smorgens vroeg zijn de jongens der conscriptie militair deser stad, in de jaeran 11 en 12 vrij gelot zijnde, en nu onlangs door den Maire en adjointen met gesloten deuren op 't stadhuijs tegen alle regt en reden, en sonder hunne wete gelot zijnde, en tegen wil en dank soldaet gemaekt, naer Vrankrijk door de gendarmen gedeeltelijk langs St Joris en gedeeltelijk langs het water geleijd, beter geseijd gestouwt geworden, en dat met groote droefheijd, jae het was eene droefheijd om zien, zoo ongelukkig vertrek van zoo menige treffelijke borgersjongens, die geenen man in hunne plaets hebben konnen vinden, zelfs moeten opgaen; jae ongelukkig vertrek, waervan de droefheijd nog vergroot wird, door het misbaer dat de moeders, zusters en naestbestaenden, jae hun lieven, hun uijtgeleij doende, al greijsende en een groot misbaer maekende, dat het onuijtsprekelijk was en van de medeleijdende niet konde aengesien worden; en om eenen man in sijne plaets te krijgen was voor vele onmooglijk geworden,

doordien er wel eenige duijsende gevraegt wird, zoo dat er vele zelf in dien tusschentijd getrouwt zijnde, hun vrouwen en kinders moesten verlaeten, andere hun ouders en susters daer sij den kost voor winnen moesten, en die alsnu in de grootste armoede staen gedompelt te worden. O! onuijtsprekelijke tyrannie!

November

Maendag en Dijnsdag 4 en 5 November was wedrom eenen droeven dag voor de Antwerpsche jongheijd. Smorgens vertrokken de requisitionairen, onder goed escort en wirden alzoo naer het leger gestouwt, onder het droevig geschreij van hun selfs, van hunne ouders, susters en naestbestaenden, jae tot droefheijd van alle welpeijsende. (Uit de gazetten hier in te voegen).

Sedert dat het tooneel des oorlogs in Duijtsland en Italiën wedrom geopent was, tusschen den Roomschen keijser en Rusland, tegens Vrankrijk, hoorde men niet als tegengaende tijdingen uijt de legers; de Franschen waren ingedrongen tot omtrent Weenen toe, en hadden de Oostenrijkse en Russen ten allen kanten verdreven, en eenige duijsende krijgsgevangen genomen.

Daer waren reeds *den 5 November* in den morgent een groot getal troupen uijt het binnenste van Vrankrijk binnen dzee stad gekomen, welke voor 10 dagen bij de borgers geleijd wirden. Het casteel en stad wirden versterkt, en ten allen kanten met palissaden omset. De optrekkende bruggen van onse landpoorten, onlangs vernietigt zijnde, wirden wedrom herstelt; wat dit alles beduijde of voorspelde was een raedsel voor ons, het scheen alsof sij hier eenige vreese hadden, en nogtans leest

men in alle hunne nieuwsbladen niet als victorie van hunnen kant behaelt.

Sedert 16 November was het werken aen de begonste kom in de verwoeste Nieuwstad gestaekt, maer nogtans worden de lasten op de arriveerende schepen en goederen ten dien opsigte gestelt en *droit de colis* genoemt, altijd ontfangen.

Den 19 November wird er veel canon ingebrogt en naer 't casteel gevoert.

Den 20 November sag men verscheijde wagens met canonballen binnen brengen en ook naer 't casteel voeren; dit kwam uijt het arsenal van Mechelen.

Den 25 November sag men wegens den Maire alhier een proclamatie van 1 Frimaire aengeplakt, dat ingevolge een keijzerlijk decreet gedagteekent te Linz, 17 Brumaire laest:

> er een leger gaet opgevormt worden, onder den naem van *Armée du Nord,* gecommandeert door Louis Bonaparte (die Zijne Keijzerlijke Hoogheijd, den Prins Louis, constabel van het keijzerrijk genoemt wird).
> Dat de twee eerste divisiën van die *armée* uijtmaekende omtrent 10.000 man, zullen verzaemelt worden van hier tot den 12 deser maend en dat dezelve volgens expresse ordens in 't binnenste deser stad moesten gelogeert worden, voorkomende de borgers ten dien eijnde dat sij bij de inkomst van die soldaeten, die zal beginnen met den 7 deser maend, dat sij alle noodige schikkingen zouden konnen genomen hebben, om dezelve te ontfangen en op eene behoorlijke wijze te logeren.

21 November. In den morgent is er veel crijgsvolk uijt Vlaenderen binnen gekomen, dewelke seffens volgens gewoonte bij de borgers gelogeert wirden, bij sommige 2, 4, 6, 8 en

zelfs 10 en dat tot naerder order, hetgene groote verlegentheijd onder onse inwoonders brogt; vele hadden geen plaets of beddegerief om zoo veel man te huijsvesten, en daer was niets tegen te zeggen. Deze troupen staen eerstdaegs door andere gevolgt te worden, gelijk men uijt de voors. placcaaert ziet.

Vrijdag 29 November smiddags wird met het geluij van alle de klokken en beijaerdspel aengecondigt de inneming der stad Weenen in Oostenrijk door de Fransche troupen en ook de verdere victorie door dezelve zoo op de keijzerlijke als Russen in Duijtsland behaelt, hetgene geene blijdschap maer groote verslaegenheijd onder alle deftige ingesetenen veroorsaekte.

Op den zelven stond quam er wedrom veel crijgsvolk langs Vlaenderen binnen, die op de zelve wijse als de eerste gelogeert wirden. Daer waeren eenige Italiaensche of Cisalpijnssche troupen met groene kleederen onder en ook vele requisitionairen; dese laetste wirden meest 's anderdags op de dorpen rondom deze stad geleijd.

December

Den 4 December, feestdag van de H. Barbara, heeft den keus der aelmoesseniers alhier, geene plaets gehad, den zelven was reeds over eenige weken gedaen en waren alsdan gekosen Dheer ..... Kramp en ....., en aldus is die oude instellinge ook al naer den nieuwen stiel geschikt.

Savond is den broeder van Napoleon Bonaparte, Louis, hier binnen gekomen en in *Den Beer* op de Meer gaen logeren; sanderdags moesten alle de troupen in parade voor hem als voor eenen grooten personnage verschijnen; hij was over eenige jaeren magazijn bewaerder te Mechelen immers in deze landen, jae men segt dat hij hoeijmaekersknegt geweest is, en alsnu door zijn broeder erfprins en groot-constabel van Vrankrijk genoemt.

Den 6 December smorgens zijn 5 regimenten voetvolk vertrokken naer Nimmegen, het gong niet als met vrees en vervaertheijd, niet alleen vele soldaeten, maer selfs de officiers weenden van vreese, omdat se in 't algemeijn denken dat se tegen de Pruijssische troupen zullen moeten vegten, daer sij een verschrikking van hebben.

Den 7 December zijn de meeste troupen, benevens tegen den avond nog eenig peerdevolk, insgelijks met alle spoed de voors. gevolgt, en ook naar Nimmegen of aen die kanten vertrokken.

Den 8 December snagts is er canon en ander crijgsbehoeftens vertrokken.

9 December. De slaeven of galleijenboeven sedert eenigen tijd op 't Casteel gelegen en aen de timmerwerve gewerkt hebbende, waren 9 dezer smorgens naer Arras vervoert onder escorte van gendarmen.

De optrekkende bruggen aen de stadspoorten waeren reeds met alle haest in staet gebrogt, de vesten met palissaden

omset, en selfs batterijen op de vesten gemaekt, even alof er eenen aenslag op de stad verwagt wird.

Den 14 December wird er eenen trijn canon- en poederwagens uijt deze stad naer Gelderland gevoert.

Dagelijks sag men jonge recruten binnen komen, meest Walen of Fransche, welke naer de legers gesonden worden.

Den 15 December, wesende sondag, wird er om 2 uren namiddag met het geluij der klokken wedrom eene victorie op de Russen en keijserlijke omtrent Olmuts in Bohemen (Moravie) behaelt, te Austerlitz.

1806

Januarij

Den 1 Januarij is den Gregoriaenschen calender of almanach zoo in deze Nederlanden, als in Vrankrijk, en in de voordere veroverde landen wedrom in 't gebruijk van alle de authoriteijten gestelt geworden, en den nieuwen Republicaenschen stiel te niet gedaen. Nogtans geene welpeijsende inwoonders maekten van dien stiel verder gebruijk als sij verpligt waren.

Sondag den 5 Januarij tegen den avond wird het Alderheijligste Sacrament des Autaers van den Hoogen Autaer in de cathedraele kerke deser stad, naer de capelle van het H. Sacrament in dezelve kerke processiegewijse gedragen en in het Tabernakel, alwaer het zelve van ouds en voor de destructie der kerke gerust had, geplaetst, onder grooten toeloop van volk.

Sanderdags, *6 Januarij,* wird het H. Sacrificie der Misse op de gewoonlijke ure aldaer gecelebreert. Na middag, ten 4 uren, heeft den Eerw. Heere Jacobus Lauwers, priester, eenen van onse eerst predicanten, aldaer voor deze hersteltenisse een seer schoon sermoon ofte oratie gedaen en daerbij

het volk aengemoedigt van met hunne milde giften mede te werken tot vercieringe deser capelle, en tot den onderhoud der Goddelijke Diensten welke voortaen daegelijks aldaer wedrom volgens oude gewoonte, zullen gecontinueert worden. Alle deze plegtigheden welke ik bijgewoont heb, geschieden onder zeer grooten toeloop van volk.

Deze capelle was met eenen nieuwen marmeren vloer opgeluijstert, den autaer was op hout geschildert, het gewoonlijk tabernakel was wedrom op den zelven gestelt. De tafel en de trappen van den autaer waren van hout; maer de communiebank was van witten marmor, de capelmeesters hadden den zelven te St Michiels gekogt, alwaer dezelve aen Venerabel Autaer, die tegenwoordig in Besnijdeniscapel in deze kerk staet, gestaen had, en was ook door Artus Quillin gemaekt. Daer was ook een zilvere lampe om voor het Alderheijligste ligt in te branden vereert. Deze wird in 't midden der capelle voor den autaer gehangen. Dit waeren al de verciersels, waermede de eertijds zoo luijsterlijke capelle, tegenwoordig opgeluijsterd is, dog men hoopt dezelve metter tijd wel eens in haer ouden luijster zal herstelt worden.

Den 11 Januarij was het alhier zeer hoogen watervloet, dewelke groote schaede veroorsaekt heeft.

In den zomer wird den vloer van St Jacobskerk opgebroken, de kelders met gruijs opgevult, te weten in de drij beuken en in het kruijs der kerke, de zerken wirden gelijk gekapt om in 't vervolg herleet te worden.

De resteerende huijsen van den hoek van de Kroonenborgstraet af tot den hoek der Kaeijstraet, wirden gelijk afgebroken en de timmerwerf vergroot, zoodat dezelve van aen gemelden hoek, alsnu ook aen de marine gecedeert is, en waer-

op de mariniers, welke in de Discalsen gelegen, alsnu geleijd zijn, en de soldaeten op 't Casteel gelegen hebbende, zijn in 't gemeld clooster geplaetst. Dit soldaetenvolk brengt veel bederf in de zeden, naementlijk onder de meijskens.

Sondag den 16 November namiddag ten 3 uren wird alhier dan Te Deum in de cathedraele kerke met groot musiek gesongen, hetwelk met het geluij der groote klok van savonds te vore aengecondigt wird. Dit geschiede onder grooten toeloop van degene in bediening waren, en was om de victorie die de Fransche legers in Pruijssen behaelt hadden. Als men de publieke nieuwsbladen geloofde, dan was den koning van Pruijssen alle sijne troupen kwijt, jae vernietigt. De Franschen hadden volgens de gazetten meer als 100.000 man crijgsgevangenen gemaekt, alle de sterktens gewonnen en de steden in swaere contributiën gestelt; en nu trekken sij naer Polen om daer eenen koning, waerschijnlijk van hun aenhang te gaen stellen, als het lukt; dog het staet te besien wat Rusland en Oostenrijk doen zullen.

Den 2 December wirden de schoone steene paelen staende aen de Roode Poort, uijtgedaen; hetzelve was insgelijks aen St Jorispoort geschied; dit hadde geweest omdat het barrierregt op de steenwege afgedaen was; om de wegen te onderhouden wirden er in tegendeel andere lasten gestelt. Onze stad wird versterkt, men sprak van oorlog.

Den 4 December waren er wedrom geene aelmoesseniers op de oude manier gekosen, maer enkelijk was Dheer Charles H. Diercxsens in die hoedaenigheijd alleen aengestelt.

Sondag den 12 December vertrok er veel jongheijd als soldaet tegen dank naer het leger, hetwelk de heele week al

geduerd had en hetgene met aldergrootste droefheijd geschiede. Vele van onse jongens hadden nog geenen man, en men vroeg duijsende guldens om in iemants plaets op te trekken; jae daer en boven al brogt men iemand, sij wirden dikwijls afgekeurt, het was al om geld te doen.

Den 17 December smorgens ten 6 uren hoorde men de brandklok langs alle kanten de borgers tot hulp roepen. Het was bij Leyssens, 'In de Raep', in de Raepstraet, dat de suijkerbakkereije alsdan in vollen brand stond, en dit duerde tot in den morgent, eer het geblust was. Daer is seer vele schaede geschied en de bovenstagiën, daer het scheijnt begonst te zijn, met alle de suijker die daer te droogen stond, gants verbrand.

Den 18 December savonds heeft Dheer ..... Ellinckhuijsen, Consul van Pruijssen, alhier, de wapens van gemelden konink, hangende boven de poort van sijn huijs aen den Driehoek, bij de Huijdevettersstraet, door order moeten afdoen. Dit was ongetwijfelt op de tijdinge dat de vijandelijkheden tusschen de Pruijssische troupen en de Fransche omtrent Saxen een begin genomen hadden, en waervan men dagelijks verdere tijdinge verwagt.

Den 19 December vertrokken er wedrom vele borgersjongens als soldaet naer 't leger der Fransche in Duijtsland, tegen wil en dank maer met gewelt. Daer waeren verscheijde deftige kinderen onder die alles aengewend hadden om eenen man in hunne plaets te konnen bekomen, dog vrugteloos. Denkt eens met wat droefheijd zulks geschiede.

Deze maend wied er in onze rivieren zooveel haring gevangen dat het eenieder tot verwonderinge diende; daegelijks

hoorde men niet als met dien visch langs de straeten leuren; daer waren er 1000e aengebrogt en wirden seer goeden koop verkogt, selfs tot 6 stuijvers de 100, voor degene er met groote partijen nam en anders 2 voor een oord en 6 voor een stuijver; vele wirden gesouten en naer de rookerijen te Mechelen gevoert om er droogen haring van te maeken.

Schrijver voegt copij van volgenden brief bij:

PREFECTURE DES DEUX-NETHES
3me Bureau.
Bureau de Bienfaisance d'Anvers.
Fondations.
Toute espèce de fondation, à moins qu'elle ne soit purement instituée en faveur d'une église pour un service pieux, doit être rendu au bureau de bienfaisance ou aux hospices.
Les membres des bureaux de bienfaisance ont succédé aux anciens fonctionnaires civils et ecclésiastiques pour la collation et l'administration des fondations.
No 6281.
Anvers, le 11 Nov. an 1806.
Les Préfets du Département des Deux-Nèthes à la Commission Administrative du Bureau de Bienfaisance de la ville d'Anvers.
Je réponds, Messieurs, aux questions que vous m'avez présentées par votre lettre du 13 septembre dernier.
1o Les personnes alliées, parens, amis ou étrangers à la famille d'un fondateur, mais déléguées par lui pour exercer des droits réservés par l'acte de fondation, sont rétablis dans l'exercice de

ces droits comme fondateurs eux-mêmes ou leurs héritiers, par les dispositions du décret Impérial du 31 juillet dernier, à l'exception cependant des fonctionnaires publics, civils et ecclésiastiques, tels que Bourguemaitres, Evêques, Doyens de Chapitre, Curés etc., ces fonctionnaires sont à cet égard remplacés par les membres des Bureaux de Bienfaisance ou des commissions d'hospices.

2° En vertu de l'arrêté du 27 Prairial an 9 et par suite même du décret Impérial du 31 juillet dernier, les Bureaux de Bienfaisance ou les commissions des hospices, doivent prendre possession des biens et revenus de toutes espèce de fondations quelconques relatives à des services de bienfaisance et de charité, ce qui comprend les bourses d'instruction publique, mais ces fondations ne peuvent être converties en secours à domicile, elles doivent recevoir leur destination primitive.

3° La loi du 4 Ventôse et le décret du 7 Messidor an 9, vous donnent le droit de réclamer les fondations de toute espèce, établies en partie, soit en totalité pour des bourses d'études, soit pour toute autre destination, quand ces bourses d'études ou fondations de Messe sont ignorées de la régie des Domaines, à cet égard il n'y a aucune disposition nouvelle et contraire à celles de la loi et de l'arrêté précités, mais les fondations de cette nature réclamées par les bureaux de bienfaisance n'en doivent pas moins être exécutées comme elles sont instituées et ne peuvent pas être changées en secours ordinaire à domicile.

4° Enfin vous ne pouvez pas poursuivre comme un débiteur ordinaire, un débiteur de fondation, vous devez d'abord réclamer et vous faire envoyer en possession, ensuite vous devez poursuivre même judiciairement la remise des titres, biens et revenus contre les débiteurs.

Je vous invite à suivre cette marche envers le sieur Hermans, pour la fondation Willems.

J'ai l'honneur de vous saluer:

(signé): COCHON.

Pour copie conforme:

(signé): Jean Emm[1]. VAN HENXTHOVEN.

1807

Januarij

Dit jaer nouwelijks begonst zijnde of de constitutiebriefkens wirden welhaest rond gedraegen, schoon het sumptuair, dat enkelijk op de rijke, immers voor die peerden, voituren en dienstboden hadden, gestelt was, nu af was, was het mobilair van vele verhoogt, jae van sommige tot het dobbel gebragt, daer vele klagten tegens gedaen wird, waervan men den uijtval verwagt.

De panharingvangst ging nog al even sterk voord, jae nog sterker; heele dagen hoorde men niet als leure met dien visch, 3 voor een oord, jae selfs tot 25 voor eenen stuijver sag men er geven; zulks was bij menschen gedenken noijt gezien.

Den 24 Januarij was wedrom een droeve dag voor de jongheijd deser stad en andere, die men als soldaeten naer de legers in Pruijssen sag vergeleijden en dit word aldus vervolgt.

Den zelven avond waren wedrom andre binnen gekomen

van omtrent deze kanten, die bij de borgers gelogeert en den volgenden dag insgelijks weggebrogt wirden.

25 Januarij. Daer was ook groote apparentie van de capellen der godshuijsen en andere te sluijten. Jae den 25 deser wird hun nog toegelaeten er den dienst te geschieden, waertegen verscheijde goede geintentionneerde gestelt hebben, doende zien dat er vele en gebrekkelijke menschen daer omtrent woonende, met die sluijting van het H. Sacrificie der Misse en andere goddelijke diensten berooft wirden; men zegt dat dit geen voordgang hebben zal, dat er de diensten zullen mogen vervoordert worden. Het is te wenschen.

Hierbij steekt volgenden wisselbrief:

Gand, le 26 janvier 1807.

POUR 10 LOUIS D'OR.

Nous prions Monsieur Norbert Pelgrims, à Anvers, de payer contre notre présent mandat, à l'ordre de Monsieur le Marquis de Rodes, la somme de 10 Louis d'or ou la valeur, que nous avons reçus du dit Sieur et que vous passerez en compte suivant ou sans autre avis de

(signé): C. Pelckmans et Maertens.

Februarij

Den 4 Februarij wird het beggijnhof alhier afgemeten, het schijnt dat casernen voor de soldaeten aldaer sullen gemaekt worden. Menu heeft van over lange daervan gesproken en het scheen dat sulks geen voordgang zoude gehad hebben, dog nu vreest men daer sterk voor.

Op 't lest van deze maend en in 't begin Meert, wird de beggijnepoort op de Casteelplijn staende, afgebroken en langs

daer wird den weg geopent om naer het Kiel, Boom, Hoboken etc. te gaen, in plaets van langs de Croonenborgpoort.

De vesten wirden in batterijen en canon voorsien, even alof den vijand voor de poorten stond.

April

Sondag 19 April was er in die kerke een solemnele Misse gedaen. Dezen autaer was wegens de kerkmeesters te S[l] Bernards afgekogt, van de koopers. Het was den hoogen autaer aldaer, ten jaere 17....., geheel van witten en swerten marmor, door den Eerw. Heere Gerardus Rubens, abt der zelve abdije vereert.

Maendag 20 April wird den nieuwen autaer in de choor van S[l] Andrieskerke begonst gestelt te worden.

Meij

Den 4 Meij Maendag wird er wedrom gelot onder de jongheijd der conscriptie militair, van het volgende jaer, welke alsnu dienen moesten, hetgene eene groote consternatie veroorzaekte, doordien dat er geene remplaçanten te vinden waeren als voor groote sommen, jae voor 4, 5 en 6000 guldens, hetgene vele, alhoewel nog al bemiddelde borgers, geensints geven konde, en dit waren nu jongens geboren in 1788.

Den 13 Meij wird de wete gedaen op 't Beggijnhof, dat de beggijntiens het zelve binnen de 14 dagen verlaeten moesten, en dat dit Hof voor casernen voor de soldaeten stond gebruijkt te worden. Dit bracht aldaer eene aldergrootste consternatie, vele beggijntiens wisten niet waer in gaen; jae

daer waren die van hunne renten niet betaeld wirden en oud zijnde, grootelijks bedugt waren, waer zij blijven zullen. De beggijntjens ondertusschen eenen woon, de eene hier, de andere daer, gesogt hebbende, sijn van het Hof gegaen.

Saterdag 30 Meij is de portieresse, wesende de laetste (beggijn) daer af gegaen en het is te vreesen, dat dit schoon hof welhaest onkennelijk zal gemaekt worden. Daer was sedert eenige dagen eenen soldaet aen de poort geplaetst en eenen stadsdiener binnen het hof om te zien en te beletten dat er geen ijser of lood, jae geene ingemetselde kassen of vaste meubelen mede gedraegen wirden, al was 't zelfs dat die door de beggijntjens benuttigd waren.

De fermerije was op de Meer in een groot huijs tegenover de Wapperstraet aen de familie Lecandele toebehoorende, met vele beggijntjens, wel 41, gaen wonen. Het Convent had een huijs in de Agterstraet gehuert, andere gingen bij hunne ouders en vrinden. O, ongelukkige veranderinge!

De aelmoesseniers hadden de kniegtiensjongens op het beggijnhof geleijd tot bewaeringe van hetzelve. In 't begin van Junij, hadden zig eenige aldaer aengeboden om er possessie van te nemen, dog die van den armen, sig daer tegen versettende, heeft dit geen voordgang gehad. De aelmoesseniers willen eerst van het Hof betaelt zijn eer het verlaeten word.

1808

Junij

22 Junij smorgens wird den autaer, boiseringen, bigtstoelen, portael, gestoelten en zerken, benevens de verdere ciraeden in de kerk van de P.P. Discalsen alhier publiek verkogt om uijtgebroken te worden en in contant geld betaelt. Alles moest binnen de 14 dagen uijtgebroken en weggevoert zijn.

Den hoogen autaer, een schoon stuk van marmor van differente couleuren, wird eerst verkogt, en ging 250 francs, een stuk dat vele duijsende gekost had, jae de rest ging nae advenant.

1809

Januarij

Den ingang van dit jaer was wedrom zeer gevoelig voor alle welpeijsende ingesetenen.

Den 1 Januarij voormiddag wird er in onse cathedraele eenen Te Deum gesongen over de zegepraelen van Espinosa, Burgos, Tudela, Somo-Sierra, en den intrée der Fransche troupen in Madrid.

Den 30 Januarij savonds omtrent 6 uren begonnen de storm- en rukwinden schrikkelijk te woeden en duerden den gantschen nagt. Vele huijsen sijn beschaedigt door het vallen van schouwen, pannen, schaliën, en instortinge van mueren. Het kruijs op 't top van den toren der cathedraele is door den rukwind geheel geboogt. Op de Werf en verderen oever der Schelde sag men niet als vlottende overblijfsels en laedingen van verbrijselde schepen. Twee schepen van Arras met graen gelaeden zijn vergaen; de vrouwen en kinderen sag men de aelmoessen hun aengeboden, al weenende aenveerden. Nog ses andere schepen waeronder een met wijn gelaeden, zijn insgelijks in 't gesigt deser haven vergaen. De vreese wird nog verdobbelt, door dien het water met eene

buijtengewone snelheijd aengevoert werd en snagts verscheijde straeten onder geset heeft; dog gelukkiglijk bleef den wind tegenstrijdig, andersints zoude het eenen schrikkelijken watervloed geweest hebben. Uijt Holland kregen wij de alderdroefste berigten der rampen aldaer door die stormen veroorsaekt.

April

Den 6 April vertrok den Prefect Cochon de Lapparent van hier naer Parijs tot Senateur aldaer benoemt zijnde, en in sijne plaets was ..... Devoyer d'Argenson, als Prefect van 't Departement der Twee Nethen benoemt.

De ruijen dezer stad sedert langen tijd vervuijlt en stinkende zijnde, wirden begonst gekuijst en gediept te worden, tot welke bekostinge eenen algemeijnen last zal opgeleijd en van de eijgenaeren der huijsen afgeeijscht zal worden.

26 April. Den oorlog tusschen den keijser van Oostenrijk tegens de Franschen en die van 't Rijnverbond, uijtgebersten zijnde, had men hier op 26 April de tijdinge dat de Fransche en hun geallieerde eene victorie behaelt hadden, waerover op den 29 ditto met het canon geschoten en geluijd wird.

Meij

Den 9 Meij is den nieuwen prefect binnen deze stad in sijne residentie aengekomen.

Sondag den 14 Meij is alhier in de kerken den Te Deum gesongen over de victoriën op de Oostenrijksche behaelt.

Den 28 Meij nae middag, is er wedront eenen Te Deum in de cathedraele gesongen, hetwelk smorgens in de andere kerken geschied was, over de intrede der Franschen in de stad Weenen.

Julij

Savonds om 6 uren wird dan eersten steen geleijd van het metselwerk der scheepskomme; daer wirden eenige goude en silvere geldspeciën van de tegenwoordige Fransche munting onder den steen geplaetst door den Staetsraed Montalivet, ten bijwezen van den Prefect en den Maire, benevens eenen toeloop van volk.

De huijsen van de Zeeuwsche Korenmerkt en voorder stedewaerts in, tegens de Schelde waren onlangs ook afgebroken, zoodat dit daer ook open ligt. Het is ongelooflijk de groote menigte van huijsen, welke zoo aen deze komme, aen den Scheldekant, het Pensgat met de torens, als aen de kanten der chantiere sedert eenigen tijd afgebroken en vernielt zijn. De twee torens staande wederzijds St Jansvliet tegen de Schelde, benevens de torens aen de Koolvliet waren onlangs ook geheel afgeworpen.

Den 30 Julij is er in de Cathedraele en in d'andere kerken wedrom eenen Te Deum onder het geluij der klokken, gesongen over de victoriën tot Ebersdorff en Wagram op de keijserlijke behaelt. Men condigde ons aen, dat er op 12 deser in 't legerveld van Znaim, eenen wapenstilstand tusschen de keijserlijke en Fransche troupen zoude geteekent zijn voor eene maend, mits 15 dagen eer de vijandelijkheden te beginnen, er berigt van te geven.

Maendag 31 Julij segde men hier dat de Engelschen, welke sig met talrijke schepen voor de Vlaemsche en Zeeuwsche kusten vertoont hadden, eijndelijk te Blankenberge eene landinge zoude ondernomen hebben (seffens wirden er troupen in Vlaenderen gesonden), dog men hoorde welhaest dat die landinge vals was, maer dat dezelve in Zeeland had plaets gehad; jae dat het eijland van Walcheren reeds ingenomen en door hun beset was, uijtgenomen Vlissingen, daer een sterk garnisoen van Fransche lag. De Engelschen vertoonden zich welhaest in alle de Zeeuwsche landen en steden, en waren ondertusschen ook meester gewerden van St Martenseijland en van de fort bij Bats; sij waren ook in 't land van Tertolen en in de stad, tot bij Bergen-op-Zoom gekomen. Men sag verscheijde vlugtelingen uijt Vlissingen en daer omtrent te schepe aenkomen, zijnde voor eenen aenval op die stad bedugt. De gendarmen, de marinen der chantier en alle het crijgsvolk dat bijeen konde varzaemelt worden, wird met allen spoed naer Vlaenderen in 't land van Cadzand tot Breskens gesonden, met meijninge van langs daer troupen in de stad Vlissingen te brengen, dog dit scheen niet wel mogelijk te zijn.

Augusti

Op 4 Augusti smorgens sag men de marienen, en savonds het voet- en eenig peerdevolk uijt de provincie terug komen, wordende dien nagt bij de borgers geleijd en sanderdags naer Bergen-op-Zoom of daer omtrent gesonden.

Den 5 Augusti arriveerden de gendarmen ook alhier terug. Onder alle deze toebereijdsels, deze stad van crijgsvolk ontbloot zijnde, waren er eene menigte comisen oft douaniers der frontieren en elders bijeen versaemelt en deden de wagten

aen deser stads land- en waterpoorten. Ondertusschen maekten de gendarmen langs de stad patrouille uijt vreese voor tumultens.

Gister was de chantier of scheepstimmerwerf alhier door het werkvolk bewaert, hetwelk er tegen wil en dank opgesloten was. De slaeven waeren met haest, uijt vreese en bij voorsorg, wel geketent van hier verwijdert, want het schijnt dat deze reeds langs de straet: *Vive le Roij d'Angleterre* zouden geroepen hebben. De groote bewegingen en toebereijdsels, welke men alhier met zoo veel spoed sag maeken, gaven genoegsaem de vreese voor eenen inval der Engelsche te kennen, die, soo het scheen op de schepen van tijd tot tijd alhier gebouwt, en te Vlissingen gelegen hebbende, uijt waren, dog dezelve waren reeds uijt voorsorg tot nabij deze stad agteruijt gebragt.

Den 7 Augusti sag men hier een decreet van den Prefect de dato 6 ditto aengeplakt, waerbij eene nationaele garde binnen deze stad, uijt de inwoonders der zelve zal opgevormt worden, die in 1200 man bestaen zal, hetwelk veel borgers in agterdenken bragt.

Ten zelven dage waren wegens den Maire, brieven van 6 dezer aen de inwoonders dezer stad gesonden, waerbij hun gepreveniert wird, dat hunne peerden van desen oogenblik af aen de dispositie van de legers moeten gehouden worden.

Den 8 Augusti smorgens omtrent 9 uren, hoorde men alhier het canon seer sterk ronken, men segde dat het aen Bats tegens de Engelschen was, duerende meer als een uer. Het scheen dat se niets daer tegens hadden konnen uijtwerken en men sag 's anderdags eenige dooden en gekwetste binnen

brengen. Na middag was den koning van Holland hier geweest, zoo men zeijde.

Den 9 Augusti is er wedrom eenig volk in gekomen en sanderdags vertrokken naer de Holllandsche kanten, na bij de borgers vernagt te hebben. Nae middag vertrokken er vele comiesen naer hunne posten terug, om het frauderen te beletten.

Den 10 Augusti kwam er wedrom volk in.

Den 11 Augusti wirden de werklieden der komme naer den Polder gesonden om aen de batterijen te werken, welke op de dijken gemaekt worden. Nae middag vertrok er peerdevolk naer den Polder.

Den 12 Augusti is er wedrom veel volk uijt Vlaenderen en elders binnen gekomen, het waren al meest nationaele gardens uijt de Fransche steden en uijt Vlaenderen; deze wirden ook bij de borgers geleijd.

Verscheijde timmerlieden waren gerequireert, eenige van hunne gasten te zenden om vlotten te maeken en voor de militairen te werken. Insgelijks ging het met de bakkers die hunne gasten in 't klooster der annunciaten moesten doen bakken voor de troupen.

Daer waeren ondertusschen vele Hollandsche en andere beurtschepen, jae ook eenige groote koopschepen, aen onse kooplieden behoorende in requisitie genomen en met steenen en sand gelaeden, naer Lillo gesonden, om te dienen aen de keten welke aldaer gespannen wird, om in cas van nood te laeten sinken, om den inval der Engelschen te beletten. Deze

schrikkelijke maetregelen bragt de eijgenaeren der zelve in groote bedugtheijd, vreezende hunne schepen, hunne eenigste broodwinninge, sonder eenige vergoedinge, te verliesen. Deze schepen wirden wel eerst geschat, maer wat zal er van betaelt worden?

Den 12 Augusti naemiddag, hoorde men wedrom sterk schieten, en men segde dat de Engelsche eenige schepen genomen en eenige verbrand of in den grond geschoten hadden.

Sondag 13 Augusti scheen het dat de Engelschen tot Terneuzen in Vlaenderen geland waren.

Ten zelven dage moesten de troupen van den Polder geschikt, in Vlaenderen trekken.

Den 16 Augusti is den Marechal van Vrankrijk Bernadotte, alsnu Prince van Ponte Corvo, hier binnen gekomen, als commandant generael der troupen van deze departementen. Dags te voren was den minister van oorlog hier ook aengekomen.

Daer was veel volk ingekomen, meest nationaele gardens of jonge soldaeten uijt de depots; sij wirden alle bij de borgers geleijd.

Ondertusschen was er eene tweede keten aen de fort St-Philippe gespannen, waertoe wedrom verscheijde schepen gerequireert en met steenen gelaeden waren, meijnende alsoo de Engelsche dewelke Lillo genaedert zijn, tegen te houden, zullende alsdan gemelde schepen laeten zinken om de rivier alzoo onbevaerbaer te maeken.

Den 17 Augusti smorgens dede Bernadotte de revue op de Meir over alle de troupen tegenwoordig binnen deze stad liggende, en was in den *Laboureur* aldaer gelogeert.

Den 19 Augusti zag men aen de werve alhier, verscheijde gerequireerde schepen, met poeder en cassijsteenen laeden; man segde dat dezelve voor 'branders' dienen moesten, om tegens de Engelsche vloot te senden en die daer door te doen verbranden.

Den 21 Augusti en volgende dagen, wirden wegens den Maire dezer stad, brieven gesonden aen verscheijde inwoonders dezer stad, ten getalle van 1200, die gekosen waren tot het uijtmaeken der *Nationaele sedentaire wagte,* en wirden seffens op 't stadhuijs geroepen, tot het kiesen van capiteijns, lieutenanten en onder-lieutenanten.

Den 23 Augusti nae middag dede de eerste companie der eerste sectie, de eerste wagt. Den capiteijn was Fr. Bastijns, coopman alhier; en vervolgens trokken de andere compagnien bij beurten op. Deze waren volgens belofte en versekeringe van den Maire, enkelijk tot bewaeringe en onderhoudinge van het goed order binnen deze stad, sonder gehouden te zijn uijt de zelve te moeten trekken; dog wagt er het eijnde van.

Daer waeren intusschen op Laureijsfort, onder deser stadsvesten, daer omtrent en op eene opgeworpene hoogte bij de comme, omtrent gemelde fort, sterke batterijen gemaekt en met swaere canons beset. Buijten de Slijkpoorte op den dijk, bij het hoog Palinghuijs en voorder naer Oosterweel, waren ook batterijen gemaekt. De inwoonders van gemeld Paling-

huijs, hadden hetzelve op 20 dezer in alle haeste moeten ruijmen.

Den 23 Augusti nae middag, wirden de ketens aen de steene paelen rondomme het Groenkerkhof staende, hangende, van stadswegen afgedaen.

Sanderdags 24 Augusti sag men aengeplakt, dat alle eijgenaers van ijsere ketens van sekere groote, gehouden waren dezelve in 't arsenael der marine te brengen, om gebruijkt te worden tot defense der haeve.

Ten zelven dage savonds, was den municipaelen raed bijeen geroepen, en aen hun wird van wege den Prince van Ponte-Corvo voorgehouden, dat er een besluijt genomen was, waerbij er eenen *Garde sedentaire national* in deze departementen uijt de borgers zal opgeregt worden, mobiel en om tot defense van 't land, benevens de andere gardens in tijd van nood, te dienen, hetwelk eene aldergrootste verslaegentheijd onder onse inwoonders bragt.

Men hoorde ondertusschen het canon geduerig ronken, en men sag de troupen dan ook menigmael uijttrekken. Men segde dat de Engelsche de batterijen door de Fransche op het fort Frederik-Hendrik gemaekt, elke reijse weg schoten en vernietigde.

Ondertusschen waren er vele borgers op eene ondraegelijke wijse met logeren der soldaeten overlast, daer er in tegendeel andere, die groote huijsen bewoonden, vrij van waren; en daer was geen spreken tegen, want als men met reden op de logementkamer daerover klaegden, dan wird men met bittere woorden en dreijgementen bejegent en weggejaegt.

Daer was aldan ook eene garde te peerd opgeregt, bestaende uijt de besonderste inwoonders deser stad, en diende tot handhaevinge van het goed order alhier, ter wijlen de garde te voet, zoo aen de poorten als op de besonderste plaetsen dezer stad de wagt deden, zoo met nagt als met dag en ook patrouillen maekte; dit ging bij beurt.

Den 28 Augusti sag men wegens den maire alhier aengeplakt, een versoek op ordre van den Prince de Ponte-Corvo gedaen, waerbij aen de bemiddelde borgers matrassen, saergiën, laekens en voorder beddengerief in leneinge voor de sieke soldaeten gevraegt wirden. Eene commissie van 5, uijt leden van den municipaelen raed, was er benoemt om die voorwerpen op 't stadhuijs te aenveerden.

Ten zelven dage was er insgelijks aengeplakt, dat er eene commissie uijt gemelden raed aengestelt was, tot provisioneringe deser stad, worden de borgers daerbij aensogt om sig van de noodige levensmiddelen te voorzien voor den tijd van ses maenden; dit maekte vele inwoonders bedugt.

Men sag ook aengeplakt:

> dat de nationaele garde voor dit departement, bestaende in 2000 man, van 20 tot 60 jaeren, gevraegt wird, en waervan den leijste tegens 3 September naestkomende, moest opgevormt en in order zijn, om den 5 der zelve maend in werksaemheijd te wesen.

Dit bragt eene aldergrootste bedugtheijd en vreese onder de goede borgers.

De borgerlijke garde onlangs tot veijligheijd en handhaevinge der goede ruste binnen dese stad, uijt de borgers opgevormt, wird aen de stadspoorten weggesonden, welke posten door de militaire hernomen wirden.

Den 30 Augusti kwam hier wedrom seer veel volk in; het waren *Nationaele Gardens* en meest Fransche boeren, daer wij mede belast wirden; jae de logementen waren onverdraegelijk.

Den 31 Augusti is er wedrom veel volk ingekomen, ook trok er veel uijt naer Vlaenderen, men segde naer Boulogne, alwaer de Engelsche sig vertoonden en die haeve bedreijgden.

Daer was eene gedwonge geldleeninge van Frs 800.000 voor dese stad besloten, op pretentie van provisionneringe van den arme alhier; dezelve bestond in 3 classen, de hoogste was 500 francs.

Men had hier seer slegte tijdinge nopens Roomen. Onlangs had men gehoort dat Napoleon de stad Roomen overweldigt had, en alle wereldlijk gesag en souvereijneteijt van den Paus afgenomen, de nieuwe Fransche wetten aldaer indringende, en nu segde men opentlijk, dat den Paus *Pius VI,* gemelde Napoleon en alle de medewerkers aen deze schrikkelijke en ongehoorde zaek, in den Ban gedaen had. Den H. Vader was uijt sijn paleijs met geweld getrokken en zelfs uijt sijne hoofdplaets Roomen vervoert.

September

Den 1 September was er een lijk van ..... hetwelk naer het kerkhof in grooten trijn door de militaire gedraegen wird.

Sondag 3 September was er groote revue en parade op de Meir smorgens.

Den 4 September na middag is er veel volk langs de Roode Poort uijtgetrokken, men segde naer Bergen-op-Zoom. Ook ging er volk op de dorpen rondom deze stad liggen.

Den 5 September sag men hier aengeplakt:

> dat de Engelschen het fort Bats verlaeten hadden en dat het door Hollandsche trompen, in besit genomen was.

Niemand wist wat zulks beduijde.

Den overlast van de logementen bij sommige borgers is onverdraeglijk, selfs in eenige kleijne huijsen sijn er 4 en 5 en dan wedrom in andere en groote huijsen 2 of geene, en dat wel in de zelve straeten, sonder dat men er mag tegenspreken, want dan bedreijgt men ons met nog meerdere te sullen senden. Zoo gaet het hier tegenwoordig. Op de zelve wijse gaet het in sommige groote huijsen, naementllijk bij den Baron van Schilde, alwaer den Prins Ponte-Corvo ligt, en die het geheel huijs aldaer ingenomen heeft.

Den 8 September is er wedrom veel volk ingekomen, het waren van die Nationaele gardens der departementen. Ook ging er peerdevolk door deze stad naer de dorpen.

Wij sagen hier boven het versoek van den Maire ten opsigte der matrassen, saergiën, laekens en verder beddegerief, alomme aengeplakt. Vele borgers hebben sig gehaest daer aen te voldoen; dog dit scheen hun niet genoegsaem. Den Prefect heeft bij arrêté van 6 deser maend September de commissaires de police gelast de ingesetenen met gewelt te praemen tot het geven van zoo veel beddegoed als sij goed vinden,

dewelke diensvolgens de goede menschen, die vol vreese saten, die voorwerpen met groote dreijgementen afpersten, menschen die selfs overdadig met logementen belast waren.

Den 12 September is de *Garde nationale sedentaire* deser stad bedankt, tot naerder order.

Ten zelven dage is er wedrom eenig volk van de mobile nationaele garde ingekomen en bij de borgers volgens gewoonte ingedrongen.

Vrijdag den 15 September wirden de borgers wedrom gevraegt om te patrouilleren langs de stad, naementlijk op de merkten.

Den 16 September wirden de poorten van quaert na 6 uren gesloten tot eenieders verwondering.

Den 24 September na middag is den Prins van Ponte-Corvo van hier naer Parijs vertrokken. Hij was gelogeert bij den Baron van Schilde, alwaer hij het geheel huijs had ingenomen, laetende enkelijk twee bovenkamers op de hoogste stagie tot gebruijk van den Baron en van sijn huijsgesin.

Ten zelven dage arriveerde er volk uijt Vlaenderen en sanderdags vertrok er naer die provincie.

October

Den 10 October wird er ondersoek gedaen bij sommige boekdrukkers alhier, naer een boeksken in 't Italiaens en

Frans gedrukt, behelsende de correspondentie tusschen de Franschen en het hof van Roomen. Het was een boekje gedrukt in Italiaens en Frans behelsende eene verzaemeling der brieven wegens den Paus Pius VII aen de Fransche regeringe geschreven. In deze verzaemelingen waeren de bullen van Sijne Heijligheijd van den 10 en 12 Junij laestleden, waerbij hij Napoleon den Eerste, keijser der Fransche en al sijne aenhangers, medewerkers, raedsmannen, verklaert gevallen te zijn in den kerkelijken ban, alsook alle de uijtvoerders, begunstigers, aenraders en al wie de uijtvoering te wege heeft gebragt, of door zig zelven heeft uijtgevoert, verklaerende den Paus, dat in gemelden kerkelijken ban, door de daed zelve zullen vallen, allen die, hetzij door het geweld, hetzij door eenig ander middel, zig zouden stellen tegen de afcondinge der bulle etc.

Deze tijdinge aen sommige pastoors en geestelijke op eene geloofbare wijse toegekomen zijnde, hebben sij ingevolge de kerkelijke wetten, de openbaere gebeden in de Missen en Loven agter gelaeten, seggende dat men voor de geexcommuniceerde niet mogte bidden, dog dit ter kennisse der regering gekomen zijnde, heeft den Maire dezer stad, sig bij eenige pastoors begeven en de reden der agterlaetinge van gemelde gebeden gevraegt, waerop hem geantwoord is, dat Napoleon in den kerkelijken ban is, en dat sij diensvolgens de kerklijke wetten voor hem niet meer mogten bidden. Hij segde dat sulks in deze landen niet wettelijk afgecondigt was, waerop sij antwoorden, dat sij nogtans van de waerheijd in hunne conscientie overtuijgt waren. De Maire hun alsdan voorhoudende, de vervolgingen die uijt zulke weijgeringe, alsoo hun sulks door den Bisschop niet toegekomen was, zoude kunnen spruiten, selfs de sluijtinge der kerke, beroovinge van hunne bedieninge, en zoo voords, waerop sommige pastoors antwoordden, voor de Religie alles te willen

leijden; nogtans misschien agterdenken krijgende, en eenige van deze malkanderen sprekende, hebben geresolveert voortaen die gebeden in hunne kerken te hernemen, en dit op eene pretente en verschooninge die sij inbragten, welke in tegendeel van andere afgekeurt en verworpen worden, seggende dat sij ingevolge de kerkelijke wetten gemelde gebeden in de Missen en Loven niet singen mogen en diensvolgens ook agterlaeten, willende met den gevangen Paus, alle vervolgingen gewilliglijk afwagten en verdraegen.

Men segde dat den Paus in Vrankrijk gevoert, aldaer in zeer nauwe bewaernisse gehouden word. Roomen en den kerkelijken staet, Patrimonium Petri, was hem ontnomen (ingevolge een decreet van 17 Meij, gegeven te Weenen) en aen Vrankrijk vereenigt; alle de kerkelijke goederen aengeslaegen en gerooft. (Sij wilden hem een jaerlijks pensioen geven, hetwelk den H. Vader geweijgert heeft). Jae die landen op sijn fransch bestiert en alle desselfs wetten ingevoert, de capittels, abdijen, cloosters verwoest en met een woord alles omme geworpen en vernietigt.

Den 21 September smiddags hoorde men het canon ten allen kanten en met geluij der klokken wird aengecondigd, dat den vrede tusschen Oostenrijk en Vrankrijk den 14 September gesloten was. Savonds moest men vueren, hetwelk andermael met het geluij aengekondigt wird. Dit brengt in plaets van vreugd, onder alle weldenkende een aldergrootste verslaegentheijd.

October

In deze maend sijn de gevangenen van 't tugthuijs naer het clooster van de Discalsen vervoert, welke clooster alsnu

voor tugt- en gevangenhuijs gaet dienen, wordende het tugthuijs voor een poedermagazijn bereijd gemaekt.

26 October. Den Prefect van Antwerpen had een circulairen van 26 October aen de Maires rondgesonden om aen de pastoors te laeten weten dat de minister der policie de strengste maetregels genomen had tegen die, die wederstand bieden aen de gebeden voor den keijser, en vicarissen van Mechelen, bij hun brief van 19 October, hadden de gebeden ook doen hernemen. Daer waeren pastoors zoo alhier als op de dorpen die de openbaere gebeden voor Napoleon dede en andere niet.

November

Den 9 Nivember wird er eenen crijgsraed gehouden; immers de alhier liggende generaels waeren bij malkanderen in 't huijs van Van Ertborn op de Mechelsche plijn, alwaer den ..... logeert. Men seijde dat het was over eene onderneming tegens Vlissingen en tegen het eijland Walcheren. te doen, hetwelk de Engelsche sterk beset houden.

Men sag veel canon en mortiers arriveeren, hetwelk te schepe naer de forten en batterijen op de rivier gevoerd wirden.

Om dezen tijd wirden de ketens van de paelen op 't Groenkerkhof, welke op 23 Augusti laest afgedaen waeren, wedrom herstelt.

Den 14 November is er veel volk langs de Roode Poort en ook naer Vlaenderen vertrokken.

Den 15 November trok er smiddags ook crijgsvolk de Roode Poort uijt, en smiddags is veel volk van de dorpen binnen gekomen en volgens gewoonte bij de borgers geleijd.

Den 16 November smorgens vroeg is er veel volk langs de Riode Poort uijtgetrokken, om sig naer Suijd-Beveland te gaen versaemelen, de voorstel dewelke er gemaekt word om het eijland Walcheren te gaen hernemen, is groot, dog de soldaeten sijn met schrik bevangen.

Den selven dag is den Marechal ..... alhier gearriveert.

Den 17 November smorgens is er veel canon alhier aengebragt en wedrom verder vervoert. Ook kwam er voetvolk binnen, hetwelk op de onverdraeglijkste wijse bij de borgers gelogeert word, zoo dat er in kleijne huijsen 4, 6 en 8 geleijd worden, en in sommige groote een capiteijn, eenen lieutenant etc. hetwelk grooten tegenspraek en klagten veroorzaekte, dog men kreeg weijnig gehoor, maer wel de bedreijgingen en men wird weg gejaegt.

1810

Januarij

Dit jaer nouwelijks beginst zijnde of de contributie brieven wirden seffens rondgedraegen, het was ons eerste geluk hetwelk ons toegebragt wird, en daer bij wird men met militaire logementen op eene onverdraeglijke wijse belast.

Februarij

In 't begin van *Februarij* wirden er wegens het gouvernement verscheijde brieven aen eenige van de besonderste edele deser stad gesonden, ten eijnde van hunne zoonen in de liceën te Parijs, of in eene militaire school hun aengewezen wirdende, te zenden, om aldaer te woonen, de eene *om volgens hunnen staet opgevoed,* zoo stond er in, de andere, ouder zijnde, om in den crijgshandel onderwezen en in de legers gebruijkt te worden. Dit bragt eene groote verslaegentheijd zoo onder de zelve als onder de ouders, vreesende en met reden, den boozen handel kennende van 't gouvernement, van met gewelt gedwongen te worden van hunne kinderen aldaer in die scholen, daer niets goeds geleert word, te moeten zenden, en hun kinderen, daer zij zoo veel zorge voor hadden, tot het verderf te moeten zien opwassen.

Daer waeren ook verscheijde edelen die sig op 't bevel van 't gouvernement naer Parijs begeven moesten om aldaer sekeren tijd van het jaer door te brengen en hun geld te verteeren en te verblijven, tot dat hun toegelaeten wird naer hunne huijsen weder te keeren. Alle deze despotike nieuwigheden wirden van alle welpeijsende niet als met droefheijd aenzien, en bragt degene het aenging in aldergrootste verslaegentheijd.

In Februarij. Het doortrekken der troupen naer Holland bleef voortdueren; uijt de proclamatie aengeplakt alhier, sag men genoegsaem dat er besloten was, van de landen tusschen de Schelde alsook de Zeeuwsche eijlanden, vol troupen te steken, om dezelve in 't vervolg aen Vrankrijk te voegen.

Men sag alhier in de *maend Februarij* aengeplakt een besluijt van Napoleon, Fransche keijser, van 17 Februarij 1809[1] waerbij het den Roomschen staet en alle de Pauselijke landen aen Vrankrijk vereenigt en in twee departementen verdeijlt; bij hetzelve verklaerde hij dat alle vremde souvereijniteijt met de uijtoeffeninge van allen geestelijk gesag in het inwendig des keijserrijks tegenstrijdig was, en dat de Pausen bij hunne verheffing tot die weerdigheijd den eed zullen afleggen van noijt iets tegen de 4 stellingen der Fransche kerk in de vergaederinge der Fransche geestelijkheijd ten jaere 1682 besloten, te zullen doen, en deze 4 stellingen wirden gemeijn verklaert met alle de catholieke kerken van het Frans keijserrijk; eenieder wist dat deze 4 stellingen noijt van de Pausen zijn aengenomen geweest maer integendeel altijd

(1) Schrijver bedoelt waarschijnlijk: 17 Februarij 1810. Gemeld besluit was geteekent te Weenen 17 Mei 1809, en in Februari 1810 gepubliceerd.

verworpen en afgewesen. Bij het gemeld besluijt wirden gesegt, dat twee millioen inkoomste in landgoeden, in de verscheijde gedeelten van Vrankrijk gelegen aen den Paus zullen toegewesen worden, waerschijnlijk goeden aen de geestelijke of aen de kerken ontnomen, dog men weet dat den Paus, sedert dat hij als gevangene uijt Roomen gevoert is, alles geweijgert en gene hoegenaemde aenbiedingen wegens het Frans gouvernement heeft willen aenveerden.

Eenieder zag genoeg wat agting Napoleon voor de Roomsche catholieke religie had, het opperhoofd derzelve, den stadhouder Christi; Pius den VII gevangen houdende, de kerkelijke stad overweldigt en de verfoeijlijke Fransche wetten in die landen invoerde. O, wat ongelukkige tijden!

Men sag ondertusschen vele troupen door deze stad gaen naer Holland, om de uijtwegen en havens van die landen te besetten, vanwaer den koning naer Vrankrijk in ontboden was, hetwelk veel bedugtheijd aen de Hollanders toebragt, vreesende dat dit land aen Vrankrijk zal vereenigt worden, en het meestendeel der Hollandsche kooplieden wird als begunstigers van de Engelsche gehouden, en door het Frans gouvernement uijtgeschildert. Den koophandel was in Holland daer den zelven altijd zoo bloeijend had geweest, nu zoowel als in deze landen als uijtgebannen.

April

Sondag den 1 April smiddags en ook savonds wird met het geluij der groote klok en met grof geschut aengekondigt, het houwelijk van Napoleon met de Artshertogen Maria-Ludovica, dogter van keijser Frans van Oostenrijk, als dan te St-Cloud, geviert. Savonds moest men sijne huijsen verligten.

Men sag in 't ligt een verdrag tusschen den soo genaemden koning van Holland en keijser der Franschen gemaekt in 't ligt, geteekent te Parijs den 16 Meert 1810, door de wederseijdsche ambassadeurs, waerbij den koophandel omgeworpen en om regt uijt te spreken, vernietigt word, de Americaensche goeden sedert Januarij 1809 ingevoert in beslag en aen Vrankrijk genomen worden, en waerbij de landen van Holland, Brabant, Zeeland, het eijland Schouwen en het gedeelte van Gelderland liggende op den linkeroever der Wael, aen Vrankrijk afgestaen, of beter geseijd aen Vrankrijk genomen worden, en eijndelijk, dat er troupen en bedienden der Fransche douaenen in gestelt zullen worden om de monden der rivieren te bewaeken en het inbrengen van Engelsche goederen te beletten. Ten dien eijnde wirden er alhier nieuwe commisen aengenomen om de haven van Holland en die aengewerfde landen mede op te vullen.

Den 23 April wird alhier de feest van 't houwelijk van Napoleon geviert, men moest onze huijsen verligten. Daer waeren verscheijde Fransche feesten opgeregt en eenige soldaeten-houwelijken, aen dewelke eene gifte gegeven wird, en waervore een banquet op 't stadhuijs bereijd was, en savonds was het commedie gratis.

Daer was geconcipieert van deze stad ten allen kanten te versterken en met nieuwe fortificatiën te voorzien. Vele huijsen en hoveniershoven op 't Kiel, in de Leij, op dien Berchemschen steenweg, Herinkrode, St Willebrords, zullen daer ongetwijffelt in vallen, en zulks bragt groote vreese onder de eijgenaers en bewoonders der zelve.

Daer waren verscheijde reijsen afmetingen gedaen geweest,

en op *26 April* begonnen sij met alle spoed de fruijtboomen in de hoveniershoven op 't Kiel, Leij en buijten St Jorispoort af te kappen en door de hoven te graeven, de jonge pottagie vernielende en groote schaede doende, hetwelk onder die menschen veel droefheijd te wege bragt, dat dezelve op de merkten binnen deze stad, de klagten met de tranen in de oogen aen onse inwoonders deden. Op Stuijvenberg buijten de Roode Poort wird insgelijks gegraeven en men segde dat er verscheijde meulens souden invallen.

Den 26 April was de tijdinge alhier gekomen dat Napoleon, keijser der Franschen, met sijne nieuwe keijserinne, de princesse Maria Ludovica, oudste dogter van Franciscus III en van Maria Theresia, Carolina van Toscanen, die dogter was van Ferdinandus van Spagnien, koning van Napels en van Maria Carolina, dogter van Frans II en van Maria Theresia van Napels, geboren 12 December 1791, op sondag toekomende alhier arriveeren zouden. Seffens wirden alle de werken, zoo op de chantier, aen de nieuwe halve maen buijten de Beggijnepoort, aen de comme en aen de nieuwe fortificatiën hernomen en met alle spoed voordsgezet; daer wird ook op verscheijde plaetsen door deze stadsvesten en mueren gebroken, tegenover de Meirstege en agter het Beggijnhof, alwaer bruggen sullen geleijd worden, om alsoo gemeijnschap met de buijtenwerken te hebben.

Den 30 April naemiddag half seven, is gemelden Napoleon en Maria Louisa, langs het water alhier onder het geronk van 't canon der schepen en het geluij der klokken hier binnen gekomen aen de Houtkaeije, alwaer alsnu het veer, in plaets van aen 't Bierhoofd gemaekt is, uijtgestapt zijnde, reijdende in een koetse langs het Zand, Vlasmerkt, Renderstraet, Schoenmerkt in het Bisdom (Prefecture), alwaer hun

logement bereijd gemaekt was. Dit geschiede onder grooten toeloop van volk.

De voornaemste straeten waren wederzijds met masteboomen beplant, en savonds onder het herhaeld geluij der klokken moest eenieder sijn huijs verligten. Bij het aenkomen aen de kaeije zijn hun de sleutels op een silveren schotel door den Maire gepresenteert geworden. Savons moest men onze huijsen verligten. Onder zijn gevolg was den koning van Westphalen en koninginne, de koninginne van Napels, den prins van Neufchatel, de hertogen van Istriën, Bassano en Rovigo, alle met gespan; den hertog van Wurtenberg, den prins van Schwartzenberg etc.

Meij

Den 1 Meij. De schepen op de Schelde bezigtigt hebbende, en wedergekeert zijnde naer hun logement, hebben sij (Napoleon en Marie Louise) ten gehoor ontfangen; de verscheijde krijgs en borgerlijke gezaghebbers, alsook den Bisschop door Napoleon tot Mechelen gestelt, dog geensints door den Paus geconfirmeert, benevens de geestelijkheijd, de pastoors dezer stad, welke geensints wel onthaelt, maer integendeel onbeleefdelijk onthaelt en toegesproken zijn, en geen wonder, want wat wilt men verwagten van persoonen die geene religie bezitten, die de kerken en deszelfs opperhoofd Pius VII vervolgt en den kerkelijken staet en alle de Pauselijke landen inneemt, aen Vrankrijk verreenigt, en er zig meester van maekt en de kerken en cloosters aldaer vernietigt en uijtroeijd, en den H. Vader in egtenisse houd en alle vrijheijd beneemt. O, wat tijden!

Sanderdag smorgens *2 Meij* ging Napoleon de kom en

de fort St Philippus etc. besigtigen en is ten 11 uren wederom gekeert.

Namiddag ten 3 uren begaven sij sig naer de scheepstimmerwerve, alwaer sij met hun gevolg een oorlogsschip hebben zien van stapel loopen, eerst door den voors. Bisschop geweijd zijnde.

Den 3 Meij naemiddag heeft den reusenomgang, langs de besonderste straeten deser stad gegaen, de keijserinne vertoonde sig boven in de venster van 't Bisdom naest de Bernardsbrugge, maer Napoleon was op 't Vlaemsch Hoofd en langs dien kant naspeuring gaen doen, en is ten 6 uren wedrom gekomen.

Den 4 Meij was er een pragtig avondmael en bal op 't stadhuijs gegeven, hetwelk sij omtrent 3/4 uers met hun gevolg bijgewoond hebben. De besonderste saele was op de eerste puije den klijnen trap opkomende, gemaekt, alwaer eenen troon gestelt was, waerop sij sig geplaetst hebben. Daer waeren bovendien nog verscheijde kostbaere zaelen aengelegt als op 't collegie, den schoonen tuijn door Verbrugge gemaekt en met alle haest uijtgebroken zijnde, op de groote staetekamer, de puije daer vore etc., met een woord, al dat in den weg stond wird met alle haest weggebroken en de saelen, feesten en banket waren alle op het pragtiste, kosten wirden er niet ontzien, den borger zal het immers betaelen. Daer waeren de borger- en crijsbevelhebbers, edelen, kooplieden en besondere inwoonders van beijde geslagten genoodigt; daer waren wel omtrent 100 menschen en daer wird ook gedanst. Op de Groote Merkt en op 't Groenkerkhof, hetwelk verligt was, waren musikanten geplaetst, en deden ook bal. O, schromelijkheden, noijt voordien alhier gehoort.

Sondag den 6 Meij smorgens om 6 uren zijn zij vertrokken langs de Roodepoort naer de Hollandsche en Zeeuwsche plaetsen onder het geronk van 't canon. Hij heeft op sijn geheel verblijf alhier in niet eene kerke geweest, hetgeen sijn godvrugtigheijd en iever voor de religie genoegsaem te kennen gaf. Hij had alhier den 3 en den 5 deser eenige decreten gegeven, onder andere, bij een van 5 deser word besloten:

> Ten 1ste, dat de gewoonlijke inkoomsten der stad Antwerpen met 50.000 francs zullen verhoogt worden en ten minste tot 350.000 francs zullen gebragt worden, te vinden in de stelling der publieke weginge, in den ontfang der prijsen van verhueringe voor de plaetsen op de foiren en merkten, en door eene verhooginge in den opbreng van den octroij.
>
> Ten 2e, dat de Kalkbrugge op St Pietersvliet ten koste der stad onuijtstellijk zal opgemaekt worden.
>
> Ten 3e, dat er eene plaets in deze stad zal bepaelt worden om te verstrekken tot het Hof der zittingen, van tribunael civiel en van policie, het gevangenhuijs, de caserne der gendarmerie, en zoo mogelijk die gebouwen te vereenigen, hun zoo weinig van elkander te scheijden als het zal konnen geschieden.
>
> Ten 5e, deze bekostinge zal gemaekt worden op de fondsen voordskomende van de vier facultatieve centiemen van het departement en van eene besondere belastinge op 't departement te stellen etc.
>
> Ten 6e, dat de mueren der vlieten en waterloopen dezer stad onuijtstellijk zullen gerepareert worden en alle waterloopen herdekt door welfsels, waervan de onkosten op 100.000 francs geschat zijn de betaelinge zullen de door de eijgenaers der huijsen en ingevolge de wet van 13 December 1808 betaelt, opnieuw voor drij jaer ontfangen worden.
>
> Ten 7e, dat de kerk en het deel der gebouwen der Minderbroeders alhier op het aengewesene plan, ter beschikking deser stad (zal gestelt worden) van aldaer eene teekenschool en konstzael te plaetsen, en dat de onkosten geschat op 30.000 francs door de stad zullen gedragen worden.
>
> Ten 9e, dat er voor den 1sten November aenstaende een verslag zal gedaen worden nopens de algemeijne stelling van den eijgen-

dom en bestiering der Hospicen en Bureaux van weldaedigheijd van Antwerpen en dat de bestierders van die opregtingen de bepaelingen en verbeteringen die zij nuttig en behoorlijk oordeelen, zullen aenwijsen.

Bij een ander decreet, ook van den 5^{en} dezer, moest de Schelde met de Scarpe tusschen Bouchain en Douaij vervoegt worden etc. en bij een ander moest er eene vaerd tusschen Bergen en Charleroij geopent worden, dewelke de Schelde aen de Maese langs de Haisne en de Sambre vervoegen zal, daer de departementen van Jemappes, van de Sambre en Maes, en van de l'Ourthe, geduerende 20 jaeren 150.000 francs sjaers in betaelen moesten. En bij een ander van den zelven dag, was Mr. Peppe raed der Prefecture, tot onder-prefect van Breda genoemt, welke stad en baronnie aen dit departement gevoegt was.

Daer en boven was hier nog een ander besluijt, gegeven te Compiegne den 6 April laest, aengeplakt, waerbij de landen door Vrankrijk van Holland, bij overeenkominge van 16 Meert laest, hier vore aengehaelt, afgenomen, in een departement geschikt worden, en dat dit *Departement van de Rijnmonden genaemt,* in drij arrondissementen zal verdeijlt zijn, waervan 's Hertogenbosch, Niemegen, en Eijndhoven de hoofdplaetsen zijn zullen. Zeeland, het marquisaet van Bergen-op-Zoom en de Baronnie van Breda waren aen het Departement der Twee Nethen vereenigt en Middelborg, Bergen en Breda waren de hoofdplaetsen van die 3 arrondissementen, welk deel van 't Bisdom van Mechelen zullen maeken.

Bij dit zelve wird gezegt dat 's Hertogenbosch een Bisdom zal uijtmaeken. Het was een seer ampel besluijt te weijdloopig om hier geheel aen te haelen. Dog het is te vreesen dat de

inwoonders van die landen welhaest zullen ondervinden dat zij onder Vrankrijk behooren.

Sondag den 13 Meij smorgens ten 6 uren wird met het geluij der groote klok en beijaerdspel aengecondigt, dat Napoleon en Maria Louisa savonds te vore om 10 uren reeds in deze stad aengekomen waren, hebbende sedert den 6 dezer, dat sij uijt deze stad vertrokken waren, de steden Breda, 's Hertogenbosch, Oudenbosch, Roosendael, Bergen-op-Zoom, Tergoes, Vlissinge, Middelborg, Bats en de fort Frederik-Hendrik besogt en is sanderdags den 14 dezer na middag omtrent 5 uren langs St Jorispoort vertrokken, onder het geluij der groote klok en geschut van 't canon. Hij heeft dheer Cornelissen op de Schoenmerkt alhier, tot chambellain benoemt.

Bij een ander besluijt van Napoleon op 't Hof van Laken den 15 dezer maend Meij gegeven, was er onder andere besloten dat de eijlanden Walcheren, Zuijd- en Noord-Beveland, Schouwen, en Tolen een departement zullen uijtmaeken onder den naem der *Scheldemonden,* waervan de Hoofdplaets Middelburg zijn zal.

Ingevolge een ander besluijt ook op 't Hof van Laken den 15 Meij gegeven, moest er zig eenen commissaris naer de departementen van de Rijnmonden, van de Scheldemonden en het arrondissement van Breda begeven, ten eijnde aldaer de schikkingen der Godsdiensten in te rigten, de verdeeling der kerken, volgens het aental zielen van elke godsdienstplegt, de regeling der capittels en de omschrijvinge der pastorijen en hulpkerken, der fabrieken, volgens de regelen en gebruijken in het overig van het keijserrijk. Den commissaris moest sig met den Prefect wegens de plaetsinge der parochiën

van de catholieke en hulpkerke verstaen, en voor de hervormde, moest hij te nemen maetregelen voorstellen. Alles moest vóór 15 Julij aen den minister der godsdiensten en vóór den 1 Augusti ter goedkeuring van den keijser voorgestelt en toegesonden zijn; en van het tijdstip der regelinge zal de Catholike Godsdienst al dan niet openbaer toegelaten zijn en de priesters zullen het kleed hunner bediening draegen, en de geloovigen zullen door het geluij der klokken tot den kerkelijken dienst konnen geroepen worden. Jae confirmeert daer bij de ordonnantie van Lodewijk XIV, die het beginsel der gallicaensche kerke aenstelt tegens het Hof van Roomen, tegens welkers gesag hij schandelijk uijtvak, en nog schandelijker tegen den H. Paus Gregorius VII.

Bij een besluijt van 5 Meij gegeven alhier moest er te Parijs en onder de bescherming der keijserinne Maria Louisa ingerigt worden een genootschap onder den titel van *Moederlijke Maetschappije,* zullende zijn om de arme kinderbedvrouwen te ondersteunen, en te voorzien voor de opvoeding van de kinderen.

Ingevolg een ander besluijt gegeven tot Laeken bij Brussel, den 16 Meij, moest het Departement van de Lis, te beginnen met 1 Junij aenstaende bij requisitie opleveren, 150 metsers en 300 gruijskarren voor een peerd, om aen de werkingen van Vlissingen gebruijkt te worden, en het Departement der Twee Nethen ook bij requisitie 1000 walgravers en hetgene der Schelde 1500, om gebruijkt te worden aen de werken deser stad Antwerpen.

Saterdag den 19 Meij en volgende dagen sag men vele wagens en karren gelaeden met coloniaele goederen, door ge-

melde Napoleon geconfisqueert verclaert uijt de Hollandsche plaetsen onder een sterk escord van gewapende commissie binnen brengen.

In deze maend waren alhier uijt Vrankrijk eenige vrouwpersoonen aengekomen van een nieuw order, aldaer door Napoleon onder de bescherminge van sijne moeder ingestelt en Susterkens van Liefde genoemt, deze zijn geschikt soo men segt om de sieke soldaeten in de hospitaelen te dienen. Het is eene nieuwe vergaderinge in Vrankrijk opgevormt, en daer men de gasthuijsnonnen, de swerte en grauwe zusters deser landen, met bedreijginge van verjaeginge, ondermengelen en vereenigen wilt; deze zoo genaemde Zusters van Liefde, hebben hunnen ingang genomen in zeker huijs in de Lange Nieuwestraet, voorbij St Jacobskerk, omtrent de Cellebroedersstraet, en het scheijnt dat de stad dit voor hun gehuert heeft, en van dit huijs hebben sij eene gemeijnschap met het clooster der Miniemen, alwaer een hospitael der Marine gemaekt is, daer komen sij die soldaeten dienen en besorgen.

De oude en door de Pausen geapprobeerde religieuse gemeijntens omgeworpen en uijtgeroeijt hebbende, wilt men een ander van eene Fransche instellinge indringen, en waervan de Regels ons geheel vremd voorkomen.

Junij

Daer wird wedrom met grooten spoed aen de fortificatiën dezer stad gewerkt, jae op *5 Junij* wird den meulen afgebroken. De hoveniershoven en landen die in die werken vallen wirden geheel omgegraeven en verwoest, tot eene onuijtsprekelijke schaede voor die menschen, niet wetende waer hunne broodwinninge gaen te zoeken.

Den 12 Junij snagts kwam er order dat de troupen van het 56ste regiment voetvolk met vollen spoed vertrekken moesten, hetwelk in den morgent plaets had. Sij gingen naer de kanten van Nimegen, dog wat de reden van zoo schielijk vertrek was, wist men niet.

ETAT DES GRAINS ET LEGUMES VENDUS SUR LES MARCHES DE CETTE VILLE..... DU MOIS DE JUIN AN 1810.

Nature des grains et légumes	**Quantités d'Hectolitres vendues**	***Prix moyen de l'Hectolitre***		
Froment	125	f. 23,25		
Seigle	335	f. 9,80		
Orge	548	f. 9,80		
Blé noir ou sarrasin	74	f. 9,02		
		1re qualité	**2me**	**3me**
Avoine	132	f. 6,68	f. 6,50	f. 6,32
Foin	par 5 myriagrammes	f. 4,93	f. 4,67	f. 4,36
Paille de froment	par 5 myriagrammes	f. 2,80	f. 2,72	f. 2,63
Paille de seigle	par 5 myriagrammes	f. 2,72	f. 2,63	f. 2,50
Paille d'orge	par 5 myriagrammes	f. 1,99	f. 1,94	f. 1,88
Paille d'avoine	par 5 myriagrammes	f. 1,54	f. 1,49	f. 1,34
Beurre	par 5 hect.	f. -,71	f. -,69	f. -,64

Certifié par nous, Maire de la ville d'Anvers, le vingt deux du mois de Juin an 1810.

Julij

1 Julij. Daer waren eenige troupen naer Holland vertrokken, van welk land (ten jare 1806, door Napoleon ten voordeele van sijnen broeder Louis in een koningrijk opgeregt was) gemelden Lodewijk bij decreet gegeven tot Harlem in dato *1 Julij 1810,* afstand gedaen had in faveur van sijn oudsten zoon, Napoleon Lodewijk, Groothertog van Berg

en Kleef, geboren 8 October 1804, en desselfs broeder, benoemende geduerende de minderjaerigheijd der gemelde kinderen de coningin tot regentesse en voogdesse derzelve, dewelke afwezig zijnde, is het bestuur aen eenen Raed van Ministers toevertrouwt. Dit geschiede volgens sijn decreten van gemelden dag, omdat hij den haet van sijnen broeder Napoleon op sig getrokken had, en niets meer volgens desselfs zin konde ten uijtvoer brengen, en tusschen den 1 en 2 dezer maend heeft hij in 't stilte dit land verlaeten, hebbende eene somme geld met sig genomen, en het is nog onbekent waer hij naer toe is.

Den 2 Julij smorgens van voor vier uren op het onverwagts, vielen de commissaires de police vergeselt met gendarmen in de huijsen van sommige geestelijke, welke op de schandigste wijse bij het gouvernement beschuldigt waren, namentlijk: den Eerw. Heere Hieronijmus Verdussen, woonende bij den Eerw. Heere Blas, Paulus Blinkvliet, woonende bij sijne moeder in de Lombardstraet, bij de onder-pastoors der cathedraele, en bij den Eerw. Heere Schuermans, dewelke niet gevonden wirden. Verders den Eerw. Here Aertspriester, Pater Wouters, beggaerd, en Pater Clerens, minderbroeder, deze drij wirden ongelukkiglijk verrast en eerst in de gendarmerie (refugie van Tongerloo op St Jacobsmerkt) gebrogt, en van daer naer Lier gevoert, alwaer nog verscheijde pastoors, priesters van de dorpen daer rondom in de Kempen opgeligt, gebragt wirden en wat er van komen zal, moest men afwagten. Dit gaf groote vreese onder de geestelijke en onder de inwoonders, denkende dat de oude verbolgingen wedrom gaen opstaen en men wist geenen reden daer van.

Bij een decreet van Lodewijk, koning van Holland, gege-

ven tot Amsterdam *3 Julij* (sic) dede hij afstand van die landen ten voordeele van sijnen zoon Napoleon Lodewijk en bij sijn gebreke ten voordeele van desselfs broeder Karel Napoleon en maekte eenige schikkingen voor die landen, en vertrok in stilte van daer weg, sijne kinderen en veel schulden agter latende, maer veel geld medegenomen hebbende. Dit was omdat hij in den haet van den keijser sijnen broeder gevallen was, soo men seijde en aldus nam dit koningrijk een eijnde.

Men sag seffens, immers *9 Julij* daerop, een ander besluijt verscheijnen van den Franschen keijzer, waerbij Holland aen Vrankrijk vereenigt word, waerover eenieder verwondert en ook bedugt was.

Den 13 Julij was alhier de tijdinge dat de landen van Holland bij een decreet van 3 dezer aen Vrankrijk vereenigt zijn.

Augusti

Den 9 Augusti tegen den avond wird Jw Van der Schrick, overste der infermerije van 't Beggijnhof, met Jwen Segers, costeresse en Coen ook beggijntjen op de Meer woonende, opgeligt en in het clooster der Discalsen (dienende voor het tugthuijs) in egtenisse geset, en op den zelven dag was Jwe Beckx, overste der scholieren ofte convent op de Eijermerkt woonende, door den commissaire van Asse opgeligt zijnde, aldaer ook gebrogt.

Den 10 Augusti smorgens ten 5 ueren wird Jonkvrouw Van der Aa, van haer speelhof tot Deurne gehaelt en ook binnen deze stad in gemeld clooster bij haere voors. mede-

zusters in gevangenisse geset. Daer was onder de Beggijnen van over eenigen tijd, jae sedert het overlijden van den Eerw. Here ..... Denkens, pastoor van 't Beggijnhof alhier, waeren er eenige geschille en moeijlijkheden ontstaen, ten opsigte van den Eerw. Here L. Delzenne, die wegens het Bisdom van Mechelen tegens den dank van het grootste getal der Beggijnen als pastoor was aengestelt, dewelke sij niet aenveerden wilden, seggende onder de pastoors der parochie te willen staen, immers zoo lang sij hunne huijsen verlaeten en verre van 't Hof verblijven moeten.

Den 22 Augusti was er eene groote consternatie onder de kooplieden, cassiers en alle degene vele liggende geld bij sig hadden, en dit doordien er ingevolge een besluijt tegen eenieders verwagting tot Parijs genomen, de geldspeciën zoo hier te lande als in 't land van Luijck gemunt, merkelijk vermindert waren.

Den 23 Augusti zijn gemelde 5 beggijntjens uijt het clooster der Discalsen, naer de fondatie Ternincks gebrogt, en aldaer aen de bewaernisse van een gardien bevolen, den welken sij betaelen moeten.

September

Sondag 16 September savonds was alhier een decreet van 12 dezer aengeplakt, behelsende eene verminderinge der Fransche geldspeciën, te weten:

de dobbel Louis op	47 f. 20 C^{t}
ditto enkele	23 f. 55 C^{t}
Fransche Kroon	5 f. 80 C^{t}
ditto halve	2 f. 75 C^{t}

Deze stukken zullen in de munt ontfangen worden te weten:

> degene van 48 en 24 livres tot 3094 f. 43 cent. den kilogram degene van 6 en 3 livres tot 198 f. 31 cent. den kilogram de stukken 30 en 15 stors zullen omloopen voor de weerde van 1 fr. 50 centimen en voor 75 centimen.

Woensdag 19 September wird alhier van stadswegen uijttrompet dat de 5 stuijver- en 10 oord- en plaquettenstukken moesten aenveerd worden op den ouden voet alsoo die in het decreet niet vermeld waren.

December

Het geschil tusschen de Beggijnen nog altijd hangende en de 5 bovengemelde nog in de Ternicsche school gevangen zijnde, is er door den Plebaen der Cathedraele, Van Bomberghen, aen de Beggijnen welken den aengestelden pastoor Delzenne niet willen herkennen, uijt den naem en van wegens het Vicariaet van Mechelen, voorgestelt, dat sij gemelde pastoor moeten herkennen of dat sij den Beggijnenstaet moeten verlaeten. Het groot getal Beggijntjens waeronder de besonderste van het Hof waeren, hebben de gemeijnte verlaeten en omtrent 40 hebben hem herkent, dewelke alsdan in de Firmerije, wesende op de Meer in 't huijs van Jonkvr. Le Candele, op *2 December* tot den keus van eene nieuwe Overste zijn overgegaen, en Jonkvrouwe Herry als Meesteresse gekosen hebben; of de in egtenis zijnde alsnu geen deel meer van het Beggijnhof maekende, zullen loskomen, wagt men met ongedult af.

Den 3 December begonst alhier een droevig en ongelukkig vertoon; daer wirden ingevolge een decreet van Napoleon,

de Engelsche goederen, welke van tijd tot tijd hier en elders aengeslaegen en zoo in den Entrepôt (Borgtkerke) als in 't Comptoir der Douanen (Seminarie) bijeen versamelt waren, op wagens en karren naer het Groenkerkhof (bij de Fransche de Place Bonaparte genoemt) gevoert en aldaer in 't midden der zelve plaets daer het kruijs plagt te staen, op het graf van wijlen den Bisschop Carol. d'Espinosa, openbaerlijk verbrand. Daer sag men de schoonste lakens, casimiren, en alle soorten van stoffen, neteldoeken, percaels, bombasijn, koussen, quinqualiën goeden, sargiën en alle andere soorten van Engelsche koopmanschap voor vele honderde duijsende gulden, daer door het vuer verslonden worden, en dit duerde de volgende dagen tot den 7 ditto. Zulk wreed en ongehoord vertoon ontstak de gemoederen der inwoonders zoo danig, dog niemand durfde sig daer tegen stellen; de geheele plaets was met soldaeten beset, maer scheldwoorden en verwenschingen op Napoleon wirden genoeg gehoord en die voor den wreedsten van alle tirans uijtgemaekt wird.

Woensdag 6 December smorgens 9 ½ uren wird den Eerw. Heere ..... De Moor, gebortig dezer stad, als pastoor van St Jacobskerk alhier ingeleden, en die alsdan besit van die pastorije genomen heeft, in plaetse van den Eerw. Heere Matthias Van Camp, denwelken door Napoleon over eenigen tijd tot bisschop van 's Hertogenbosch benoemt was, maer of hij door den Paus zal geconfirmeert worden, staet te besien.

Onlangs waren er verscheijdene van onse rijkste ingesetenen op eene ongelukkige wijse door het Frans gouvernement geplaegt, namentlijk den baron van Schilde, die sig 40 aren van hier verwijderen moest en wiens dogter sonder consent van Napoleon niet mogt houwen; dit brogt in dit huijs

eene aldergrootste droefheijd, en Mevrouw de gravinne d'Oultremont mogt in deze stad niet komen, maer op haer hof te Wegimont blijven; Jon^{r} de Pret in houwelijk met Vrouwe Roose moest sig naer Parijs begeven en aldaer verblijven, en intusschen moesten sijne kinderen naer de liceën komen, hetwelk Mevrouw geboren Roose, soo danig aentrok en versloeg, dat in doodsgevaer zijnde, haer de laetste H. Sacramenten bedient zijn geworden, en nog anderen wirden geplaegt; denkt eens hoe het tegenwoordig in onze stad gaet.

1811

Januarij

Den 3 Januarij wird de craen staende op de werve begonst afgebroken te worden, dezelve was verkogt voor 50.000 francs of daer omtrent. Grammeye segt:

> dat dit voordeelig werktuijg om schepen te lossen aldaer zoude gemaekt of hermaekt zijn ten jaere 1369.

En in het *Antwerps Cronijkje* leest men:

> Dat anno 1546 den nieuw vaststaende craene op de werff 't Antwerpen gemaekt wirt, en niet omdraeijende.

Maer de hedendaegsche craene volgens dat men op den voet der zelve leest is gemaekt in de jaeren 1664.

Het is een zeer groot werktuijg waer men de swaerste stukken uijt de schepen, bij middel van een groot draeijende wiel daer verscheijde menschen in gaen, opgehaelt en gelost wirden, dog sedert langen tijd ongebruijkt, en seer vervallen; de schepen worden tegenwoordig met hunne tekels gelost.

Den 7 Januarij sag men alhier wegens den Maire aengeplakt:

> Dat door het kuijsschen dezer stadsruijen en dezelve te leeg uijtgeruijmt zijnde, jae op sommige plaetsen selfs tot onder de fondamenten der huijsen, waeren er eenige in gevaer van vallen, zoo als 't reeds in de Oude Mannekensstraet tegen den Leghuijt

> geschied is, verscheijde agtergevels van die huijsen ingestort en andere ook op andere plaetsen geschoort zijnde, en door alle instortinge of bedrijginge van in te vallen, verscheijde huijsgesinnen genootsaekt waren dezelve te moeten verlaeten.

Ten dien eijnde had den Maire op 7 dezer een besluijt genomen waer hij segt:

> gedwongen te zijn van die ongelukkige familiën te moeten huijsvesten, dat hij ten dien eijnde dezelve in groote huijzen zenden zal en dat hij van de inwoonders verwagt dat sig dezelve met liefde, uijt medelijden zullen aenveerden en een gedeelte van hunne huijsen tot woonplaets opdraegen.

Dog niemand sig daertoe genegen toonende, heeft hij immers die huijsgezinnen in eenige ledige huijsen deser stad geplaetst, selfs met geweld en tegen den dank der eijgenaeren, dewelke seker niets daer voor trekken zullen en nog in gevaer zijn dat aen hunne huijsen veel schade zal toegebrogt worden. Eertijds zoude men daer van stadswege betaelinge voor bekomen hebben, maer nu zijn de cassen der stad altijd ledig en uijtgeput.

Februarij

Ten zelven tijde *(6 Februarij)* zag men alhier aengeplakt een besluijt van Napoleon van 23 Januarij laest, waerbij de Pauselijke breve, gegeven te Savona den 30 November 1810 en toegesonden aen den Capitularen Vicaris en het Capittel der Metropolitane kerk van Florentiën, verworpen wird, als oppretus (?) dat dezelve strijdig was met de wetten van het keijserrijk en de kerkelijke regeltugt, wordende daerbij verboden, die bekent te maeken en er direct of indirect eenige uijtvoeringe aen te geven; zullende degeen welke bevonden zullen zijn, door geheijme wegen gezegde breve beroepen, overgeven of medegedeijlt te zullen hebben, zullen door de regtbanken vervolgt

worden en gestraft als misdadige, poogende den staet door borgeroorlog te stooren etc.; denkt eens hij stelt sig boven den Paus, welkers gesag hij verbant.

Den 11 Februarij smiddags vertrok den Baron van Schilde, Mheer ..... van de Werve, uijt eene der oudste familiën van Antwerpen gesproten. Hij moest deze stad door order van het Frans gouvernement verlaeten, niet om eenige crime, maer omdat het zoo geordonneert is. Is met zijn vrouw, zoon en dogter naer Rijssel gaen woonen, moetende aldus sijne familie, schoon huijs door het geheel nieuw gebouwt in 't Kipdorp, en ook sijn kasteel tot Schilde, verlaeten.

Jon^{r} Jacobus de Pret met twee soonen moet ook deze, sijne geboortestad verlaeten tot aldergrootste droefheijd van sijne vrouw en kinderen.

Mevrouw Gravinne Douairière d'Oultremont was sedert eenigen tijd al naer een harer kasteelen vertrokken.

Den 27 Februarij zijn de Beggijntjens in de Fondatie Terninck tot nu toe geseten hebbende, eerst verlost, hetwelk hun den 25 te voren aengedient was. Sij sijn onder borge losgekomen om een rede te seggen, aengesien er niets tegen hun konde ingebrogt worden. Sij hadden in gevangenisse in civiel arrest geweest zedert...

De zaeken geeijndigt op deze wijse, daer was de geheele gemeijnte voorgestelt of sij wilden onder hunnen pastor staen, of van den Beggijnen staet afzien, 30 à 40 hebben den pastoor gevolgt, maer de besonderste omtrent 70 sterk zijnde, hebben liever het Beggijnhof bedankt als hem te herkennen als hun pastoor, waeruijt genoegsaem bleek, dat hij aen de geheele gemeente niet behaegde. Die met hem waeren zijn in het huijs op de Meer onder den naem van Fermerije gebleven en de andere Beggijnen met het Convent op de Eijermarkt woo-

nende, hadden hunne capelle moeten sluijten en waren nu van de andere geheel afgesneden, den pastoor had zedert alle de meubelen van het Hof weggehaelt en op de Meer geplaetst en men segt dat de Beggijnen op de Eijermerkt niet zullen mogen bij malkander blijven.

Meert

Den 20 Meert smorgens begon de lotinge der jongheijd op 't stadhuijs, voor de requisitie hetwelk eene aldergrootste droefheijd veroorsaekte.

Omtrent 1 uur smiddags wird met het geluij van alle de klokken, beijaerdspel en het geschut van 't canon aengekondigt dat *Maria Louisa* dezen morgent van 9 uren van eenen zoon gelegen was. Savonds wirdt het geluij in de cathedraele herhaelt en men moest onze huijzen verligten en aldus sag men vreugde en droefheijd op dezen dag.

April

Den 1 April was een dag van droefheijd voor vele van onze inwoonders; men zag niet als ouders, broeders, susters en vrinden van jongelingen opbrengen en in gevangenisse leijden, van jongelingen seg ik, dewelke sig aen de requisitie of conscriptie militair onttrokken en sig versteken, of van kant gemaekt hadden, waervoor hun familie en vrinden, in egtenisse genomen wirde tot dat die sig onder de troupen quamen begeven. Onbeschrijffelijk is zulks om schrijven, en dit spectakel had de volgende dagen nog plaets; jae wird zoo op de dorpen, als andere steden op de zelve wijse gepleegt, en ondertusschen zag men van verscheijde jongens sig vrijwillig om hun ouders en vrinden te verlossen, sig in de handen begeven en

andere sag men gebonden binnen brengen. Jae het was niet als droefheden dat men sag begaen en hoorde dat hier uijtgewerkt wird. Alle diergelijke wreedheden begon men in deze stad ook te plegen, met geweld willende doen aenwijzen, die jongens dewelke sig versteken hadden en gevlugt waren om de militaire conscriptie te ontgaen.

Den 16 April riep de Maire de bezonderste der ambagten, onder andere sommige der oude Dekens bij sig, hun voorstellende van hunne ommegangswagens, kleeden en andere cieraeden in staet te stellen om bij forme van omgang gedragen te worden, als Bonaparte hier zal inkomen, die eerstdaegs verwagt word. Vele van deze vroegen wie hun betaelen zal, waer weijnig antwoord op gegeven wird, dog wirden sij tot deze kosten tegen hun dank gedwongen.

Den 18 April wirden de huijzen op 't Leeg Kiel van de werken af tot selfs de herberge ‘De Snellen’ nevens de binnenweg van Hoboken in 't Kielsbroek toe, en op den steenweg bij het Hooghuijs begonst afgebroken te worden; de inwoonders moesten seffens de vlugt nemen met hunne beesten en goederen, en hunne hoven die zoo schoon stonden en daer hunne broodwinninge in gelegen was verlaeten. Jae het was aldaer eene consternatie die onbeschrijflijk was. Aen sommige was het savonds te voren maer eerst gewaerschouwt. Jae, die niet seffens verhuijsden, wirden hunne huijsen boven hun hoofd afgeworpen; sij waren aldus genoodsaekt bij de gebueren of bij hunne vrinden in te vlugten, hunne boomen en vrugten in hunnen hof verlaetende, en hoe zullen zulke menschen den kost krijgen? Daer werkte misschien 4.000 man aen deze werken en onnoodige versterkingen der stad.

Meij

Den 2 Meij. Immers in 't begin van deze maend wird het tugthuijs aen de Dijkskens begonst afgebroken te worden.

Den 9 Meij wird de Huijdevetterscapel voor een hoeijmagazijn gebruijkt, even alof er geen andere plaetsen waren, waerdoor de Diensten die aldaer sondags verrigt wirden, moesten gestaekt worden.

Meest alle de capellen waren te niet, de Schipperscapelle, de Gratiecapelle, St Jacobscapelle in de Keijzerstraet wirden ook voor magazijn gebruijkt, degene van Julianusgasthuijs, die van St Eloij op de Peerdemerkt, Lucia, Troonborgcapelle, welke laetste geheel weggebroken waren, alof er nooijt geen gestaen hadden.

Den 15 Meij wird de kerk ofte capelle op het Kiel, daer alle sondaegen tot nog toe Misse tot het gemak der inwoonders gelesen wird, seffens en met allen spoed uijtgebroken en ledig gemaekt, wat er zal van komen staet te bezien.

September

Het geheel Leeg Kiel wird omgeworpen en daerom wirden nieuwe vestingen gemaekt gelijk sij rondom de stad gedaen hebben, en de schorre langs henen de Schelde wird aen de scheepstimmerwerve gevoegt, de overblijfsels van het Carthuij-sersclooster, eertijds aldaer agter de kerk gestaen hebbende, en welke men met leeg water nog zien konde, wirden er geheel uijtgegraven.

Aen den Appelendijck en daer omtrent wirden de huijsen en hoven in de maend September ook afgebroken en vernie-

tigt; de scheepskommen wirden met allen spoed voortgezet en zoo danig dat de mueren daer van alsdan agter het Oostershuijs en Zuijd- en Westzijde reeds zeer verre gevordert waren. Het getal der huijzen die met al deze veranderingen binnen en buijten deze stad afgeworpen zijn, is ongeloofbaer. In de buijtenwerken der stad, met het vergrooten der zelve, zijn verscheijde hoveniershoven zoo tusschen de Roode- en Kipdorppoort als St Joris- en Beggijnenpoorten ingenomen, wezende rondom de stad dobbele vestingen gemaekt; en buijten de Slijkpoort was den Polder geheel omgespit tot bij het Leeg Palingshuijs toe; jae boven Austruweel was een fort, zooals buijten de Beggijnenpoort, opgeregt. Men had verscheijde poorten door den stadsmuer gemaekt, bruggen over de vesten geleijd om op die nieuwe versterkingen te komen. In de casematten bij St Joris-, Kipdorp- en Roodepoorten waren schrikkelijke werken gemaekt.

De buijtenbruggen aen St Joris- en aen de Kipdorppoorten waeren herleet en gebrogt op de wijse als die door de Franschen eertijds nog gemaekt hadden geweest, het welk een grooten omweg maekte. Men gong over dezelve half September. In den Vlaemschen Polder over het veer wird seer gewerkt en als een stad gemaekt, wordende de Nieuwstad genaemt, jae met duijzende menschen zijn er ten allenkant in 't werk met maeken en breken.

Hier voegt schrijver een gedrukte omzendbrief bij behelsende het logement der soldaeten, de inwoonders in klassen verdeelend om bij inschrijving van het logeeren der soldaten verlost te zijn:

Ville d'Anvers.
Casernement Militaire.
Conformément au Registre de recensement la maison N° 1368, 3me Section, est portée dans la 6me classe à 12 francs par an.
AVIS INTERESSANT.
La souscription de la 1re classe, c'est-à-dire de ceux des habitans qui doivent loger six hommes, sera de cent vingt francs par an.
La 2me de quatre à six hommes, cent francs.
La 3me pour quatre hommes, quatre-vingt francs.
La 4me de deux à quatre hommes, cinquante francs.
La 5me des personnes aisées pour deux hommes, trente francs.
La 6me des petits marchands boutiquiers pour deux hommes, douze francs.

Et enfin la 7me de ceux appelés à loger au besoin deux hommes, six francs, etc.
Anvers, le 2 Septembre 1811.
Les membres de la
Direction du Casernement Militaire,
Joseph VAN CANTFORT.

Sondags snagts 29 en 30 September arriveerde den keijzer Napoleon alhier, langs het water, en nam het logement in 't Bisdom. Zijn gevolg wird in de rijke huijzen geleijd en de gardes bij de borgers, die er veel last mede hadden, waervan ik bij ondervindinge spreken kan. Smorgens om 7 uren hoorde men die aenkoomste met het geluij der klokken en het geschut van 't canon aengekondigd.

De volgende dagen ging hij alle de werken, onder andere de nieuwe chantier, fortificatiën der stad, de komme en zoo

voords, jae de nieuwe werken in den Vlaemschen polder, afzien en gaf ondertusschen gehoor zoo aen geestelijke als wereldlijke.

October

Dijnsdags 1 October kwamen sij in de commedie. Thuijs komende heeft hij den jongen Cornelissen als Maire dezer stad benoemt, eenen jongelink van 23 jaren, waerover vele menschen verwonderd waren. Den onder Maire Jean E. Werbrouck was nog altijd te Parijs, en ongetwijffelt om alle de beschuldigingen tegen hem ingebragt alsnu afgeset.

Den 2 October was het grooten revue.

Den 6 October savonds om half negen uren hoorde men met het geluij der groote klok van St Andries en het grof geschut het houwelijk aenkondigen van eene dogter van den Prefet Miritime en den ..... hetwelk alsdan in de choor van die kerke voor den Eerw. Heere Pastoor gecelebreert is. Dit geluij verwonderde ieder omdat het zoo laet in den avond was.

Den 8 October is Jon^{r} ..... Cornelissen, eenigen zoon van Jon^{r} ..... Cornelissen, die chambelan en grave door den Franschen keijzer gemaekt was, als Maire dezer stad door den zelven keijzer benoemt zijnde in plaetse van Jon^{r} Jan Steven Werbrouck, geïnstalleert.

Omtrent den zelven tijd zijn de religieusen van La Trappe, tot Westmael, een clooster en kerk gebouwt en door vele welddoenden begunstigt, weggejaegt. Dog de goeden wirden gereclameert door die dezelve op sekere conditiën aen deze reli-

gieusen gegeven oft beter geseijd, geleent hadden; en aldus zag men deze nieuwe stigtinge, met toelaetinge van het gouvernement opgeregt, door hetzelve gouvernement wedrom vernietigt, en dat, omdat er een clooster van dit order in Spagniën, tegens de ondernemingen van Napoleon, tegen dit rijk, opgestaen had, zoo men seijde.

Den 16 October smorgens om 11 uren is de nieuwe klok te St Andries aldaer in de kerke gewejid, Jon^{r} Louis Ullens en ..... waren peter en meter van dezelve. Deze klok was tot Loven bij Van der Gheijn gegoten.

Den 31 October wird er een groot deel jongens uijt ons knegtjenshuijs genomen en op de schepen als zeesoldaet of matroosen gestelt; met een woord in hun ongeluk naer ziel en lichaem gebragt. O, wat ongelukkig lot! En op de zelve wijze gong het met de weeskinderen in Holland, die uijt de arme huijzen gehaelt en insgelijks op de schepen gestelt worden.

November

Den 15 November wesende Vrijdag, wird de Graenmerkt voor de eerste mael gehouden op de plaets waer St Joriskerk gestaen had, en zulks was ingevolge een keijserlijk besluijt van 7 October tevorens. En alsdan waren de Zeeuwse en Brabantsche korenmerkten te niet, welke laetste gebruijkt wird om canon, affuijten en ander oorlogsinstrumenten te plaetsen, als gelegen zijnde bij het clooster der P.P. Discalsen, hetwelk, behalve voor eene gevangenisse, nog voor een arsenal der artillerie gebruijkt word.

December

Den 10 December verscheen er een decreet de dato ..... waerbij de speciën minder als den franc maer in betaelinge moeten aengenomen worden ter concurrentie van eenen franc, en degeen tot 1 ½ franc ter concurrentie van 5 francs. Dit brogt groote verslaegentheijd onder onse ingesetenen, besonder onder het gemeijn volk, door dien dat die munten namentlijk de Luijksche en Brabantsche schell. door een ieder in de winkels en op de merkten geweijgert wirde. De cassiers hadden de Luijksche schell. sedert eenigen tijd al beginnen te weijgeren, waerover al eenige geschillen tusschen de kooplieden geresen waren. Daer waren over dit decreet al eenige representen bij het gouvernement gedaan, daer den uijtslag op verwagt word. Eenieder stelde sig tegens het aenveerden der schell. want, schoon het decreet segde, dat men die speciën ter voors[e] concurrentie moest aennemen, daer tegens wird gevraegt, hoe men die, in menigte met kleijn betaelinge ontfangen dan moest uijtgeven.

Den 12 December was er op de borze wegens den Maire aengeplakt, dat de borze voortaen van 1 December tot 1 Meert boven op de groote zael zal gehouden worden, en van dan af begon de borze boven op de vermaerde Schilderskamer van den eenen opkoom tot den anderen. Deze saelen waeren van alle de schilderijen ontbloot, welke naer het clooster der Minderbroeders gedeeltelijk overgevoert waren, alwaer, alsnu de teekenschool ofte academie gehouden word, en alwaer de schilderijen en die der kerken dezer stad en departement versaemelt en in de kerk geplaetst zijn, wordende het museum genoemt. Al nieuwigheden.

Vrijdag 13 December waren op de merkten verscheijde geschillen ontstaen ten opsigte van het geld.

1812

Meij

De kerke van de Facons in de maend Meij afgeworpen zijnde, zijn er op *12 derzelve maend* verscheijde ongelukken gebeurt; onder andere, een der werklieden is onder de ruinen dood gebleven en andere gequetst. Deze kerk en schoon capelle van den H. Joseph ten jaeren 1636 door Heer Louis de Romer aen den zelven gesticht, sag men alsnu op een puijnhoop werpen, om op desselfs grond en op een deel van dit clooster, caserne voor het garnisoen te bouwen.

Dagelijks sag men niet als soldaeten doortrekken, naer Duijtsland, Pruijssen, Polen en soo naer de grensen van Rusland, tegens welk land den oorlog staet begonst te worden, omdat Rusland de Engelsche goederen uijt sijn land niet bannen wilt; jae men hoort dat Rusland en Sweden eene allientie of een deffensief gemaekt hebben, met Engeland, zoodat er eenen grooten bloedigen oorlog voorhanden is. Den Franschen keijser soo men segt, wilt het koningrijk van Polen herstellen, om de inwoonders van dit land met hun te hebben. De Duijtsche landen naer die gewesten zijn opgevult met Fransche soldaeten en trouppen van de Confederatie van den Rijn, dat er de huijsen der inwoonders van vol zijn en hetwelk aldaer groote armoede veroorsaekte.

Het oeffenen van jong volk in den wapenhandel zag men van smorgens af met allen spoed voordsetten, en die jonge lieden wirden dan seffens versonden.

Junij

Op Sondag ..... Junij is den bliksem geslaegen op een der nieuwe oorlogsschepen liggende op de Schelde, eenen der matroosen is gedood en andere sijn gequetst, den mast is aen stukken geslaegen.

Julij

Op 't lest van Julij wirden de huijsen nevens het clooster van de Discalsen tusschen ‘De Kok’ en de Papestraet, aen het zelve clooster toebehoorende, afgeworpen. Deze kerk en clooster wirden voor een arsenal en werkhuijs gebruijkt, en had ook voor het gevangenhuijs, in plaets van het tugthuijs gedient, hetwelk alsnu in de schaepskooij van het gasthuijs aen de gasthuijsbemden gemaekt was. De Korenmerkt was geheel met canon, affuijten en wagens volset, dat er nouwelijks passagie was.

September

In 't begin van September wird de schoone poorte der Werve bij de borgt, begonst afgebroken te worden; deze poorte geheel van blauwen arduijnsteen gebouwt, was bovenop verciert met het beeld van Brabo, hetwelk eerst in den voorgevel van 't stadhuijs gestaen had.

Den 19 September smiddags is deze poorte omgewonden en gevallen.

De borgtkerke welke voor de oudste dezer stad gehouden wird, en voor entrepôt gebruijkt wird, was verkogt voor 80.000 francs en moest afgebroken en vernietigt worden.

Den 27 September wird alhier savonds met het canon en geluij der groote klok eene victorie, op de Russen behaelt, aengekondigt; men seijde dat er meer als 50.000 op 't slagveld, zoo aen doode, gequetste, als crijgsgevangenen gebleven zouden zijn, nooijt heeft men van sulke ongelukkige moordoorlogen gehoort. In dezen oorlog zijn alle de Duijtsche en Italiaensche landen door Napoleon gedwongen deel te nemen; sommige tegen dank, andere uijt genegentheijd en eijgene beweginge, eenen oorlog aen Rusland aengedaen, omdat hij met Vrankrijk tegens Engeland niet wild zijn, en de Engelschen beletten in sijn havens te komen, en handel met hun te drijven.

October

Den 7 en 8 October geschiede de lotinge alhier op 't stadhuijs onder de jonge lieden geboren van 1 Januarij 1793 tot ult. December van den zelven jaere, voor de inscriptie van het jaer 1813, welke vooruijts opgeroepen wirden, hetwelk groote verslaegentheijd onder onse inwoonders gebrogt en vele goede menschen bedugt maekten.

In alle deze troubelen hoorde men dat de Fransche in Moscou getrokken waren, welke groote stad door de Russen verlaeten was; volgens dat men leest is die schoone stad door de vlammen gedeeltelijk verslonden.

Den sondag 11 October wird den Te Deum alhier gesongen

over de victoriën in Rusland behaeld. De huijsen moesten savonds verligt worden, alle hetwelk met het geluij en geschut aengecondigt wird.

November

Den 3 November en seven volgende dagen wird alhier in de kerke der Cellebroeders zeer solemneel geviert, het 100-jarig jubilé, dat de reliquiën van den H. Hubertus aldaer bewaert worden, hetwelk onder grooten toeloop van volk geschiede. De Broeders Alexiaenen of Cellebroeders na alle de destructiën nu sedert eenigen tijd wedrom in hun clooster zijnde, hebben onlangs het cloosterhabijt van hun order ook met toelaetinge aengetrokken; en doen hunne bedieninge wedrom, ook jonge broeders aennemende, als voor dezen. De Swerte en Grauwe Susters zijn ook in hun clooster en in hun oud habijt, gaende uijt sieken dienen als voor dezen. Het waere te wenschen dat wij alk andere corporatiën ook in hunne oude besittinge herstelt sagen.

1813

Januarij

Den 16 Januarij tegens den avond wird er aen de Garde nationael, welke tegenwoordig het garnizoen dezer stad uijtmaeken, en in eenige duijsende man bestaen, afgekondigt dat se trouppe de ligne ofte soldaet gedeclareert waren; het zelve was hun al eenigen tijd te vorens te kennen gegeven, maer verscheijde corpsen hadden dit verworpen en sig daer tegens verset, seggende dat sij maer enkelijk tot defens en bewaring van Vrankrijk opgeregt waren en dit voor 4 jaeren; immers niettegenstaende dit, was hun ook aengecondigt dat sij seffens zullen optrekken. Jae, eenige vertrokken den 18 der zelve maend naer Mechelen en zoo op Loven en voords naer Wesel en zoo langs Duijtsland en Pruijssen naer de Russische ofte Poolsche landen om tegen de Russen te gaan vegten. Uijt Brussel en uijt andere steden was dese garde die in 't geheel vele duijsende man uijtmaekt, ook op marche, en onder dezelve was groote murmure.

Den 18 Januarij smorgens 10 uren waren wegens den Maire alle eijgenaers van peerde opgeroepen om op het stadhuijs bij hun te compareren, om te beraemen en schikkingen te maken, over het getal peerden welke deze stad ingevolge een keijserlijk decreet van 4 Januarij laest, voor het leger leve-

ren moest. Dit aendeel bestond voor het arrondissement van Antwerpen in 90 peerden, te weten: 40 voor de quirassiers en 50 voor de dragons, waerin deze stad 30 peerden voor de dragonders leveren moest.

Men had onlangs in den laetsten bulletin aengeplakt gesien dat de geheele Fransche armée in déroute was, alle peerde dood, het canon weg en de bagagie verloren; jae opentlijk te kennen gevende dat er geen armée meer is, hetwelk zoodanige verslaegentheijd onder de militairen en andere te wege gebrogt, en ook aen eenieder tot verwonderinge diende, dat op zoo weijnigen tijd zoo schrikkelijke legers, zoo door koude als hongersnood, en door de magt der Russen ten onder gebragt waren, het scheen alof het eene miraculeuse zaek was. Napoleon was in allen spoed van daer gevlugt, en tot Parijs vergeselschapt met een generael aengekomen, en seffens was den Raed bijeen geroepen, daer ongetwijffelt veel tot ons nadeel zal gesponnen zijn; dat de Garde nationael soldaet was, de leveringe van peerden, de conscriptie van 't jaer 1814 (150.000 man), het opkomen van de reserve van 1809, 1810, 1811 en 1812, waren alreeds de vrugten van die vergaederinge en wat er nog verder uijt komen zal, moeten wij afwagten en intusschen hopen wij dat de Heere ons zal genaedig zijn.

Den 20 Januarij vertrokken de verdere cohorten der Nationaele gardes uijt deze stad ook op Mechelen, gelijk de vorige; onder deze trouppen was groote murmure, en tegenspraek, sij segden opentlijk dat sij soo haest sij de gelegentheijd hadden, zouden overloopen.

De Garde Nationael te Mechelen gelegen hebbende, was niet als met geweld uijt de stad vertrokken; jae verscheijde hadden hunne geweren gebroken en weggeworpen, en hun zoo danig

tegens dit vertrek gestelt, dat de gendarmen zijn tusschen gekomen, en dat er wederzijds verscheijde gequetst zijn. Tot Brussel zijn de trouppen ook niet gewillig uijtgetrokken en eer dezelve een ure buijten de stad waren, zijn meer als 100 weggeloopen; tot Tienen en ook Maestrigt, segt men dat er ook tusschen die trouppen en de gendarmen gevogten is; meest alle de Gardes Nationael waeren malcontent, siende dat se bedrogen waren. Het is te denken dat er weijnig staet op deze trouppen zal te maeken zijn.

Den 21 Januarij was alhier aengeplakt dat er uijt de conscriptie der jaren 1809, 1810, 1811 en 1812, 100.000 man moest genomen worden, waerin het aendeel voor dit departement beloopt 700 man, welke in Februarij naestkomende al vertrekken moesten om in de regimenten ingelijft te worden. De stad equipeerde 100 man peerdevolk welke sij aen Napoleon voor en don gratuit schonken, en welkers bekostinge men rekende op 100.000 francs; dus borgers brengt maer lasten op, U.E. regeerders zullen er wel plasdanken over bekomen; maer van de stadsrenten te betaelen en de oude schulden, daer wird niet meer van gesproken.

De andere steden en ook de cantons gaen diergelijke en proportionele don-gratuits van peerd en volk doen.

Den 30 Januarij sag men alhier wegens den Maire aengeplakt dat er den 25 te Fontainebleau een Concordaet tot herstellinge van den vrede der kerke, tusschen Napoleon en den H. Vader geteekent was. Savonds wird er de groote klok over geluijd.

Sondag den 31 Januarij, wezende Sondag te 2 uren nanoen, wird den Te Deum in deze cathedraele, onder het geluij der groote klok en ook het beijaerdspel, daer over gesongen. De

pastoors en clergé der andere parochiën en succursaele dezer stad, waren daerin geroepen.

Men hoort nog van geen conditiën van dit Concordaet. Het is te hopen, dat er den waren vrede der kerk mag uijt volgen, omdat den Paus die, na zoo lange uijt sijn streken opgehouden, jae opgesloten is geweest, in sijne vrijheijd en souvereijniteijt mag herstelt worden; maer dit word van vele niet geloofd. Den tijd zal 't ons leeren.

Den zelven dag was de conscriptie van het jaer 1814 alhier aengeplakt; van de 150.000 die daerbij opgeroepen wirden, moesten er reeds 147.531 man in werkdaedigheijd gestelt worden; denk eens wat droefheijd zulks te wege brogt; de requisitie van 1813 was nouwelijks opgetrokken, of men sag eene andere aengeplakt, te weten: dat er 100.000 man uijt de vorige jaeren 1812, 1811, 1810 en 1809 op trekken moesten, en waermede zij reeds besig waren, en nu degene van 't jaer 1814, dat is van die geboren van 1 Januarij 1794 tot 31 December van het zelfde jaer; daerenboven oordeelt eens in wat droefheijd menige vaders en moeders zig bevonden.

Februarij

Den 2 Februarij was 't revue op de Meer. Dagelijks vertrokken er tegenwoordig troupen; die van de schepen waren ook als landstroupen gedeclareerd, en er sullen er ook van vertrekken.

Sondag den 7 Februarij smorgens na de groote misse, wird den *Te Deum Laudamus* in de andere kerken deser stad gesongen over hetgene er tusschen den Paus en Napoleon geteekent was, sonder dat er tot nog toe iets van bekent was.

Maendag 8 Februarij vertrok er wedrom volk; door dit geduerig vertrekken is deze stad nu sterk ontlast van troupen en de logementen bij de borgers ook seer vermindert; maer integendeel hoorde en sag men niet als droefheden over de conscriptie militair; seer veele jongheijd dezer stad en der dorpen vielen daer in en wirden opgeroepen, de remplacenten waren raer om vinden en seer duer jae van 2 à 3000 guldens, hetwelk gemeijne menschen niet betaelen konde en zoo moesten sij hunne zoonen ongelukkiglijk zien optrekken.

Door het vertrekken van al dit crijgsvolk en de stad van militair ontbloot zijnde, wirden de meeste wagten gedaen door de kindersoldaeten, geseijd ‘de garde van den koning van Roomen’ wesende jongens van 11 à 14 jaeren, uijt de arme weeshuijsen, zoo over Holland als elders tegen wil en dank getrokken, en deze zijn als soldaeten gekleed en gewapent.

Den 16 Februarij was 't revue over dese en diergelijke jonge crijgslieden, en over eenige der marine welke den *17 ditto* smorgens vertrokken zijn, hetwelk geduerig plaets had en hetgene veel geloop in deze stad veroorsaekte, door het adieu zeggen der ouders en vrinden, maer besonderlijk van de lievekens; het is schrikkelijk dat men deze landen op zulke wijse moet zien ontvolken.

Den 16 Februarij savonds sag men het zoo genoemt Concordaet te Fontainebleau den 25 Januarij door Napoleon geteekent, in de Fransche gazetten verschijnen, dog alsoo desselfs artikels zoo wonderlijk aen alle welpeijsende voorkwam, wird er en met reden, aen de echtheijd daervan getwijffelt.

Den 19 Februarij wird er waerschouwinge rondgedraegen bij onze voornaemste inwoonders waerbij dezelve voorkomen

wirden, dat sij op de leijste der inwoonders deser stad gebrogt waren welke betaelen moesten in de kosten van wapenen en equipement van 100 cavaliers opgedraegen voor ‘don-gratuit’ aen den keijzer door den Municipaelen Raed in deliberatie van den 21 Januarij laest, en moest bij den ontfanger der contributiën voldaen worden binnen de twee maenden; den een was gequoteert op f. 25, 50, 75, 100, 300, 1.000 en 2.000, hetwelk groote opspraeken onder de inwoonders brogt, seggende, dat den Maire en den Conseil gemakkelijk giften opdraegen konden, als hij er de inwoonders voor belast.

Den 20 Februarij schreef den Maire aen gemelde gequotiseerde inwoonders brieven, van hunne quote ten spoedigste te voldoen.

Meert

Den 16 Meert had de lotinge voor de conscriptie militair alhier plaets, het was voor het jaer 1814.

Dagelijks sag men alhier conscripts van alle kanten en in groote menigte binnen komen.

Den 19 Meert was 't revue op de Meer, zoodat het grootste gedeelte binnen kort zal moeten vertrekken.

De tijdinge is hier alomme verspreid, dat de stad Berlin door de Russen verovert is, en dat dit leger naer Dresden en eene andere colonne naer Hambourg gemarcheert is, welke stad reeds door de Fransche zoude verlaeten zijn; verscheijde tumultens tusschen de borgers en het militair hadden daer plaets gehad. Uijt de nieuwsbladen weet men tegenwoordig niets van alle de groote gebeurtenissen. Het is wonderlijk dat de Russen

op korten tijd van Moskou tot Berlin doorgedrongen zijn, en reeds alle die landen van de Fransche gesuijverd hebben.

April

Den 7 April vertrokken wedrom troupen uijt deze stad, hetwelk geduerig gebeurde. Onze stad was opgekropt met recrueten en jongens der conscriptie, welke tegen hun dank soldaet moesten worden.

Men had de tijdinge bekomen dat de Russen Dresden genomen hadden en op verscheijde plaetsen de Elbe waren overgekomen; men segde ook, dat sij sig meester zouden gemaekt hebben van Leijpsig. Den koning van Pruijssen had sig voor Rusland gedeclareerd en een tractaet met keijser Alexander tot Breslau gesloten. Het volk van verscheijde Duijtsche staeten, was in vollen opstand tegen de Fransche. Tot Hambourg, Bremen, Emden en die geheele landstreken door was het in opstand tegens de Fransche.

Den 9 April sag men verscheijde decreten verscheijnen, niet als requisitiën van volk behelsende, en ook de opvorminge van een Nationaele Garde om de zeekusten te bewaeren, waerin eenieder was tot de 60 jaren toe, getrouwt en ongetrouwt, hetwelk groote verslaegentheijd onder onze inwoonders brogt.

Den 10 April was er alreeds een aengeplakt, behelsende de ligtinge van 80.000 man uijt de classen van 1807, 1808, 1809, 1810, 1811 en 1812, dewelke seffens in activiteijt moesten gestelt worden.

Den 13 April sag men wedrom verscheijde decreten aengeplakt, eene, dat de bovengemelde classen sig moesten compa-

reeren op de daerbij gestelde dagen. Een ander eene Garde Nationael oproepende, waerin de quote voor het arrondissement van Antwerpen beliep op 1.200 man, die van het arrondissement Turnhout 600, Mechelen en Breda ieder 800 man, welke seffens in 't werk moeten gestelt worden. Bij een ander decreet, wird een Garde d'honneur opgeroepen uijt de edele en notabele om tot lijfwagte der Fransche keijserlijke familie te dienen; de quote van dit departement was 88 man, deze moesten zig op hunne eijgene kosten equiperen.

Alle deze decreten bragten groote vreese onder onse goede inwoonders, en zullen sekerlijk ook ondergang aen menigen goeden borger toebrengen, die sijne kinders moet verliesen die dikwijls hunnen eenigen steunstok waren. De buijtenlieden verliesen hunne sonen, hunne knegten en konnen hunne landen sonder die hulpe niet bewerken; wat moet sulks iet te wege brengen?

Over eenige dagen was den nieuwen Prefect Baron Savoije-Rollin alhier aengekomen en in de plaetse van M. Voyer d'Argenson, die ingeroepen en afgesteld was van de bedieninge. Van Franschmans goed verwagten is sig zelven bedriegen.

Men sag ook dat het zoogenoemt Concordaet den 25 Januarij laest tot Fontainebleau besloten, eene Fransche wet geworden was; een decreet hetwelk niet voor egt, maer voor bedrog aenzien wordt, te meer alsoo het door de wereldlijke magt ingedrongen en dat er den Paus niet van bekent gemaekt word.

Den 14 April zijn er vele van de jonge weeskinderen soldaet gemaekt, vertrokken en naer Versailles gesonden.

Den 16 April vertrokken er weder een groot getal van die kinderen naer Holland.

Den 16 April, Goeden Vrijdag, heeft den benoemden maer nog niet geconfirmeerden Bisschop van Mechelen de Pradt namiddag ten 3 uren, in onze Cathedraele in 't Fransch, de Passie komen prediken; in de andere mogt alsdan geene Meditatie of Passie gedaen worden.

De nieuwe Prefect schreef brieven rond, de dato 14 dezer. degene die gequotiseert waren in de gedwongene contributie van den offer van 100 cavalliers, en die nog niet betaelt hadden, van die sommen vóór 20 dezer te komen voldoen, of dat de ingebrek blijvende zullen gedwongen worden op de zelve wijse als voor de contributie, dat is contrainte daden. Geen reclamatiën, hoe regtveerdig die mogten zijn, worden aenhoort, die quoten moeten maer voldaen worden; dat is de rechtveerdigheijd, immers de Franschen zegt regtveerdigheijd.

Den 21 April vertrokken er wedrom seer vele requisitionnairen naer het leger, roepende langs de straet: 'Vivat de Russen onze vrienden, daer gaen wij naer toe en daer loopen wij bij! Vivat onze vrienden de Russen', hetwelk de officiers niet konden beletten; men segt dat er seer vele overloopen.

Meij

Maendag 3 Meij vertrok er wedrom zeer veel volk naer Metz en die Duijtsche landen, om het Fransch leger aldaer te versterken en hetwelk wedrom schijnt vooruijt te gaen.

Ten zelven en volgende dagen wirden er brieven gedraegen

bij de edele en notabele dezer stad, welkers zonen tot de Garde d'honneur gedesigneert waren en welk getal tot ..... beliep; den prefect met eenige van sijnen raed hadden deze designatie onder hun gedaen. Er waren verscheijde deftige kinderen en eenige zonen onder benoemt, hetwelk eenen harden slag was voor menige ouder; sij moesten tegens 15 dezer te Parijs zijn, alwaer de examinatie daer over zal gedaen worden, en daer is geen remplaceeren aen. Zij moeten sig equipeeren en van alles voorzien, hetwelk groote kosten voor hun deel zijn. De droefheijd der vele is onuijtsprekelijk, sijne soonen jae sijne eenige zoon te verlaeten, en dat op zulke wijse en tot sulke insigten.

Den 5 Meij wirden er wegens den prefect aengeplakt, dat de organisatie der Garde National van dit arrondissement, welke meerder tijd vereijscht, verschoven is tot 22 dezer en volgende dagen, dat aen de gedesigneerde 24 uren tijd word gelaeten om de beschikkingen onder hun te maeken, en bij faute dier, dat er zal gelot worden.

Men sag alsdan wegens den Maire bekent gemaekt dat de exercitiën in 't vuer met het canon op *6 ditto* zal beginnen van smorgens 5 uren en dagelijks continueren zal, tusschen den Ferdinandusdijk en het Pannenhuijs, dat het perk zal met roode vlaggen (pavillioenen) beplant zijn, opdat eenieder sig daer van wagten zoude, om de ongelukken te voorkomen.

Ondertusschen wird het gedeelte van 't Beggijnhof agter de kerk, genoemt het Agterhof, afgebroken; de huijsen aldaer waren ten dien eijnde verkogt. Dat schoon Beggijnhof moest voor casernen gereed gemaekt worden. O, wat ongelukkige veranderingen!

De gronden op de werf, aen 't Bierhoofd en oudere kaeijen

buijten deze stadswaterpoorten, waren verscheijde mael te koop gepresenteert, dog niemand komt er voor uijt, en ondertusschen worden die kaeijen verkogt en zoo danig verhoogt, dat de schoone poort aen de Houtkaeije tot aen de basementen der pilaeren in den grond staet. De straeten genaemt het Maijgat, Sand, tot waer den Bakkerstoren gestaen heeft, worden zoodanig opgecaleijt, dat men met trappen in de huijsen zal moeten gaen; de 2 poorten aen het Bierhoofd schijnen vernietigt te zullen worden. Het geheel Coninx Comptoir aen de Werve degene van de Riddertol, van de Craenkinders en Wijn Comptoire zijn ook afgebroken of te niet, met verscheijde daerbij gelegen huijsen. Onuijtsprekelijk zijn de onkosten welke er gedaen worden, sonder dat er de goede inwoonders eenig profijt uijt roepen konnen.

Op dezen tijd wirden de oude dekens der ambachten opgeroepen en hun voorgestelt dat er uijt hunne ambachten 4 man ten dienste der legers moesten genomen worden en naer Mayence gaen, hetwelk deze mannen seer in ambras brogt.

Den 8 Meij savonds 9 uren wird er met het canon en geluij der groote klok eene victorie op de Russen en Pruijssen behaelt aengecondigt, behaelt tot Lützen omtrent Leijpsig; dog men voegde er geen bijzonderheden bij. Dit geluij en geschut bragt onse goede ingesetenen in agterdogt en verblijde de Franschen en Franschgezinde, jae het militair liep savonds en den halven nagt met fakkels en spel langs de stad, makende groot geschreeuw.

Den 12 Meij wirden de brieven rondgedraegen bij de persoonen welke tot het uijtmaeken der Garde Nationael (het was van 23 à 40 jaeren) benoemt waren, sij waeren daerbij op 't stadhuijs geroepen tegen 22 of 24 deser maend.

Den 14 Meij wirden er andermael brieven rondgedraegen bij degene in de Nationaele Garde genoemt waren en die tot officiers benoemt waren; alle deze dingen bragten alle welpeijsende vol schrik en agterdenken, en het scheijnt dat de officiers niet remplaceeren konnen, hetwelk sekerlijk vele der daertoe benoemde, groote schaede zal toebrengen, want het komt ieder niet wel te pas sijne affairens te staeken en den militairen dienst te doen.

Den 15 à 16 Meij snagts wirden er brieven gedraegen bij degene welke in de Garde d'honneur benoemt waren, behelsende dat sij bij den prefect compareeren moesten; hun wird aenseijd dat er eenige op den 19 dezer maend naer Parijs vertrekken moesten. Onder deze garde zijn vele edele, rijke jonkers, selfs van de beste familiën van deze stad, als den eenigen zoon van den Baron van Schilde, Fraula, du Bois, de Hornes, Martini, Bosschaert, Knijff, van Havere, van Ertborn, Guyot, Cogels, Geelhand, Devos, eenigen zoon van den Heer van Hamme, Wouwermans, Werbrouck, Gobart, Henssens etc. Onder de particuliere en treffelijkste en onder de kooplieden Cambier, Pick, Legrelle, De Liagre, Lombaert, Pelgrims, Diercxsens, Devries, Danis, Bordinckx, Lepage, Batkin, Beijnen, Andriessens, Carolus etc. Dewelke vertrokken seer stil en in verscheijde reijsen[1].

(1) Schrijver voegt volgenden naamlijst bij vermoedelijk van degene die deel uitmaken van de ‘Garde d'honneur’:
Adriaensens, Batkin, Benoit, Beijnen, Bogaerts, Bordinckx, Bosschaert, Buelens, Cambier, Carolus, Cogels, Danes, de Hornes, De Kinder, Delen, Demoor, Derchi, Devos, Devries, Dewael, Diercxsens, Du Bois, Franck, Franck, Fraula, Geelhand, Gobart, Guyot, Henssens, Hoeijlaerts, Jacobs, Janssens, Janssens, Knijff, Legrelle, Lepage, Leysen, Liagre, Lombaert, Lopez, Martini, Mertens, Panhuijzen, Pelgrim, Pick, Sagermans, Storms, Van den Dries, van de Werve, van Ertborn, van Havre, van Lerius, Verbiest, Ullens, Werbrouck, Werbrouck, Wouwermans.

Sondag 23 Meij wird alhier op de predikstoelen na 't sermoon eenen bevelbrief van de vicarissen van Mechelen afgelesen, welkers inhoud aen sommige aenhoorders zoo vreemd voorkwam, dat er verscheijde de kerk uijtgingen.

Den 24 en 25 Meij quaemen er verscheijde buijtenlieden aen, dewelke deel maekten der Garde Nationael van de dorpen; deze wirden op 't stadhuijs georganiseert door een ‘Conseil d'organisation’, bestaende uijt den prefect en den commissaire de recrutement, etc.

Den 25 Meij wird er uijtgetrompet, dat alle degene in de Garde Nationael benoemt waren, den 26 smorgens ten 7 uren op 't stadhuijs compareeren moesten.

Langs alle kanten van de stad zag men hout verkoopen voordkomende van de afgebroken huijsen van 't Beggijnhof, hetzelve word in kleijne koopen verdeijlt. Het agterhof tot aen de Infirmerije, bestaende in huijsen lag alreeds ten gronde, zoo menig schoon huijs zag men verwoest en de infirmerije lag er ook al gedeeltelijk.

Saterdag 29 Meij smiddags om 12 uren hoorde men hier met het geluij der groote klok en grof geschut eene victorie aenkondigen, welke den 22 en 23 op de Russen en Pruijssen zoude behaelt zijn, en daer men seijt wederseijds wel 50.000 menschen het leven verloren te hebben.

Den 31 Meij is het cruijs van den toren der cathedraele over eenige jaeren krom gewaeijt zijnde, regt gemaekt; ten dien eijnde was er eene stellinge op 't hoogste van den toren, selfs hooger als 't cruijs gemaekt. Alsdan was er den haen ook afgenomen om vergult te worden, en den toren wird van

boven tot onder voorsien, waeraen voorlede jaer begonst was.

Den zelven dag is er zeer veel volk ingekomen, alles Garde nationael uijt Brabant, Vlaenderen en elders, welke alhier georganiseert zullen worden; dezelfde wirden bij de borgers, of op deszelfs kosten, voor eene maend gelogeert.

Junij

Den 1 Junij smorgens van 6 uren was 't revue voor die der Garde Nationael deser stad, alle deselve moesten aldaer compareeren.

Den 9 Junij is den haen wedrom op 't cruijs van den toren der Cathedraele kerk dezer stad gestelt, denzelven was opnieuw vergult. Alsdan wirden de stellingen welke daer rondom hadden geweest afgedaen, hetwelke vele aenzienders verschrikte.

Den 19 Junij was 't groote revue op de Meer alhier, over degene die in de Garde Nationael gekosen waren, en in geen activiteijt zijnde; daer zag men seer vele van onze deftige borgers en edele kinderen op gemelde plaets wagten van smorgens vroeg tot namiddag 2 ½ uren, eer die gedaen was; den onder-prefect Ferdinand le Baillet dede die revue, sij waren sig bij hunne capiteijns moeten versaemelen etc.

Op dezen tijd wird het Oostershuijs van voore geheel verandert en met nieuwe vensters vermaekt.

Den 25 Junij wird alhier de eerste verkoopinge gehouden voor den prefect van de Communaele Garde, ingevolge sekere

Fransche weth van 20 Meert laestleden. Verscheijde stadsgebouwen, magazijnen, huijsen en stove omtrent St Pietersvliet, de pesthuijsen op Stuijvenberg, van stadswege a^{o} ..... gebouwt, wirden alsdan publiek verkogt.

Julij

In 't begin der maend Julij wird de Vuijlruije begonst toegewelft te worden; hetzelve was van stadswege, beneffens het toemaeken van de Wapperruije, publiek aenbesteet, en welke laetste ook welhaest zal begonst worden.

Op den zelven tijd was de zoogenoemde *Colonne mobile,* binnen deze stad, tot opzoekinge der deserteurs, en bestond uijt eenige soldaeten welke op de dorpen rondom deze stad aen de buijtenlieden grooten overlast gedaen hadden.

September

In de maend September wird de Wapperruije toegeleijd en was in October volmaekt.

Den 30 September voornoen, wird den eersten steen geleijd van de sluijse in de Vuijlruije, omtrent de Gezondstraet; den Prefect legde denzelve ten bijwezen van den adj^{t} Maire Jon^{r} Vermoelen en andere autoriteijten, onder het groot musiek, en groote toeloop van volk, op den steen stont een inscriptie.

October

Den 14 October sag men alhier een besluijt van den Prefect de dato 12 dezer, aengeplakt, waerbij ingevolge een

decreet van Napoleon, 120.000 man opgeroepen en in activiteijt gestelt wirden, uijt de vorige classen en jaeren 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813 en 1814; dit bragt groote verslaegentheijd onder onze inwoonders en ook onder de jongheijd, welke in 't geval gaen zijn van de wapens tegen wil en dank te moeten, opnemen, hun ouders en fortuen te verlaeten om hunnen ondergang naer ziel en lichaem te zoeken. O, ongelukkige tijden!

Alle degene in die jaeren afgekeurt en onbequaem tot den dienst bevonden waren, moesten wedrom opnieuw gekeurt en ondersogt worden, hetwelk de vrees vermeerderde. Die van Antwerpen moesten sig den ..... November naestkomende in eenen conseil begeven.

Den 19 October smorgens en namiddag was den Conseil Municipal alhier vergaedert, over een ongehoorde contributie, onder den titel van *Don gratuit,* welke van Vrankrijk afgeeijst, sive afgeperst wird, en waarin deze stad betaelen moest 6 millioenen zoo men segde. Daer wirden alsdan vier leden van dien raed gekosen om naer Parijs te gaen over die vrage, te weten: Jonker Jan van Havere, J.H. Cogels, de Caters en baron van Kessel, die den 30 dito vertrokken zijn.

November

In het begin der maend November, hoorde en men sag ook aengeplakt, dat de Fransche legers naer den Rhijn afgezakt quamen, na geheel in desorder te zijn geslagen, de Duijtsche bondgenooten van Napoleon waren hem meest alle afgevallen, maer tegen hem de wapens opnemende, uijtgenomen misschien eenige, zoodat de saeken eenen anderen toon schijnen te willen nemen. Het is het verlangen van alle welpeijsende.

Om dezen tijd ging men altijd voords met het afbreken van 't Wijnaccijns en de huijsen daer nevens; in 't afbreken was er een kleijnen grafsteentjen van gekomen, waerop stond, onder een wapen getimbreert, wesende eenen leeuw:

Hier liggen
begraven
Susanna en Sara Alden
gesusters
stervende de
27 Februarij
a^{o} 1514

sonder dat men weten konde waer zulks voortijds gelegen had.

Men sag seer vele affuijten en oorlogsmunitie op wagens naer de Hollandsche kanten voeren, men segde naer 's Hertogenbosch, Nimmegen en elders.

Den 15 November smorgens heel vroeg vertrokken de Nationaele Gardens uijt dese stad naer Gorkom in Holland; vele onder dezelve gingen tegens hunnen dank, en deserteerden onder den weg. Jonker P. de Caters, gebortig dezer stad, hunnen capiteijn-commandant vertrok mede.

Den 17 November zijn er uijt Vlaenderen wedrom andere van de Garde Nationael, welke onlangs van hier vertrokken waren, ingekomen, en stonden den *18 ditto* smorgens op de Meer.

Men segde dat de Russen en andere gecoaliseerden te Dusseldorf en in de andere steden tegens den Rhijn zoude gekomen zijn; jae dat sij te Xanten over die riviere gekomen waren, en in de provincie van Gelderen en daer omtrent post

gevast hebben. In Holland scheijnt het niet stil te zullen blijven; de Oranjelinten schijnen er te voorschijn te komen.

Daer waren over eenige dagen vele gequetste en sieke soldaeten binnen deze stad op karren binnen gebrogt en in 't gasthuijs en elders geplaetst; men segt dat nog seer vele van die ongelukkige alhier verwagt worden; de nieuw gebouwde casernen in de Facons zijn er reeds voor gereed gemaekt.

Desen morgent *19 November* heel vroeg is er wedrom omtrent 3.000 man in alle spoed van hier vertrokken naer Holland. Het waren marinen en scheepsmatroosen, die seffens van de schepen afgehaelt en gewapent waren. Volgens de tijdingen waren de Pruijssen en Russen reeds te Amsterdam ingekomen van die inwoonders geroepen sijnde.

Den 22 November is er wedrom eenig volk naer Holland vertrokken; dagelijks sag men hier jonge recruten inkomen.

Den 23 en 24 November vertrokken de ingekomen en van Holland gevlugte douaniers gewapent van hier naer Holland terug; dog men hoorde niet seker hoe het in die provinciën was.

Ondertusschen dit wirden onze borgers van stadswege geplaegt; degene de logementen welke hun opgedrongen waren weijgerden en met reden weijgerden te betaelen, wirden tot dat sij voldaen hadden, met soldaeten beleijd; jae de overheden, dewelke hunne onderdaenen beschermen en voorstaen moesten, wirden door dezelve geplaegt.

Den 25 November smorgens zijn de Hollandsche matrosen op het escader in de scheepscomme alhier gelegen hebbende,

uijt voorsorge naer Vrankrijk gebrogt. Deze volkeren hadden reeds verscheijde desorders tegens de Fransche en ook tegens sommige borgers begaen, roepende somtijds: ‘Oragnië boven’; jae hun uijtende voor hun vaderland te zijn, en uijt vreese van desertie zijn deselve weggebrogt, men segt naer Cherbourg.

Heden waren er wedrom vele commisen met wijven en kinders van de Hollandsche provintiën binnen gekomen, hetwelk genoegsaem doet zien, dat de saeken voor die mannen aldaer niet goed gaen.

Men siet hier ook geduerig jonge conscrits van verscheijde departementen binnen komen.

Den 30 November kwam er wedrom crijgsvolk uijt Holland binnen; het waren Duijtsers in Franschen dienst, die bij voorsorg en uijt vreese van desertie, in Vrankrijk gesonden wirden.

Tegen den avond wird het besluijt van den Prefect ten opsigte van de nieuw opgeleijde contributie of supplement aengeplakt, en welhaest sullen de briefkens bij de borgers gedraegen worden, waerbij ieder sijn quote zal sien.

December

Den 1 December zijn de brieven van Holland gekomen, welke verscheijde dagen waren agtergebleven; in dezelve wird gemeld dat den Prince van Oragniën aen 't hoofd van eenige duijsende Engelschen van Londen te Scheveningen aen land gekomen was, en seffens een proclamatie aan de Hollanders had doen uijtcondigen.

Den 2 December vertrok er wedrom veel volk van hier van de ‘Garde Nationael’; die eerst ingekomen waren, wirden seffens wapens gegeven, en naer Holland gesonden. Namiddags vertrokken er eenige militaire werklieden der marine in allen spoed op wagens en karren naer Breda.

Den zelven dag kwamen er wedrom andere Gardes Nationael uijt de Fransche kanten, ongekleed, meest boeren, binnen, die bij de borgers geleijd wirden voor 2 dagen en dan ook naer Holland vertrekken moesten. Volgens de gerugten komen de geallieerde uijt het Gelders en Bommel genomen hebben. Men segt dat Gorcum gedeffendeerd word; Jonker de Caters, gebortig deser stad, de Garde Nationael commandeerende, ligt aldaer.

Den 3 December vertrokken er wedrom nieuwelings ingekomene. Dagelijks komen er ongelooflijk vele commisen met hunne vrouwen en kinders op wagens en karren van Holland binnen, komende van Embden, Groeningen en uijt andere provinciën gevlugt; vele derzelve worden in St Juliaens Gasthuijs voor eenen nagt gelogeert en vertrekken dan wedrom verder.

Den 6 December liepen de gerugten alhier, dat de geallieerde te Nuijs, Rhijnbergen en Rees over den Rhijn gekomen waren. De troupen naer deze stad verschikt, moesten seffens naer Maestricht, Luijk en verders naer die kanten. Vele van onse inwoonders beginnen bevreest te worden voor deze stad.

Sedert eenige dagen is de briefwisseling met Holland en Hamburg opgehouden, zoodat men uijt die provinciën niets meer vernemen kon.

Sedert den eersten dezer, wirden de contributiebriefkens rondgedraegen.

Den 9 December smorgens vroeg, zijn er verscheijde wagens gelaeden met vrouwen en kinders van commisen van hier naer Vrankrijk gevoert, sommige waren zoo arm dat se hun brood bedelden; het was droef om zien, de kinderen greijsende van honger en koude; vele van onze inwoonders besorgden hun het een en ander uijt medelijden.

Ten zelven dage sag men hier wegens den Maire aengeplakt, dat degene in de conscriptie vallende der 7 classen: 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813 en 1814 sig in den conseil welken (te weten de 5 eerste classen) op 23 en 24 deser in de prefecture zal gehouden worden, moeten aenbieden, en dat degene aldaer gedesigneert zullen worden, den volgenden dag naer hunne destinatie vertrekken moeten; dat is op Kerstdag, beminden lezer. Zoo word men heden alhier behandelt.

Den 9 December savonds was den onder-prefect van Breda, Peppe, met sijn gansch bureau en goederen hier binnen gekomen, alsoo de geallieerde sig omtrent die stad vertoont hadden.

Den volgenden dag *(10 December)* hoorde men dat ze in Breda gekomen waren en dat se te Rijsbergen gesien wirden.

Den 10 December wirden de batterijen op de Werve gemaekt, en de stad wird rondom gepallissadeert, even alof er een visiet vierwagt wird. Men segde dat de Borgtkerke zal afgebroken worden, en dat de steenen aen gemelde batterijen

zullen gebruijkt worden. Op de borze was heden aengeplakt, dat de kooplieden hunne goederen uijt den Entrepot (gemelde kerke en clooster der Witte Zusters) konden haelen, mits de regten betaelende. Alle de bureaux van administratiën zijn ingepakt, de vrouwen en kinderen vertrekken reeds van hier.

Heden was eenig Duijts crijgsvolk in Franschen dienst wesende, uijt de Wilmstad met hunne bagagie op wagens gelaeden, hier binnen gekomen; het schijnt dat die stad ook in de macht der geallieerde gevallen is, gelijk dezelve ook besit van 't Eijland Schouwen en denkelijk van nog andere Zeeuwsche eijlanden genomen hebben.

Den 11 December was alhier wegens den Maire aengeplakt:

> dat de herbergen van heden af, savonds 6 uren moeten gesloten zijn;
> dat de Commissaires de Police gelast zijn er op te waeken.

Over eenige dagen was er ook van stadswege aengeplakt:

> dat de herbergen en afspanninge etc. alle vremdelingen bij hun gelogeert moeten overbrengen.

Ondertusschen waren de verscheijde bureaux, als douaenen, droits réunis, etc. ingepakt en gereed om te vertrekken. Deze stad krielde van vlugtelingen komende van Holland, van Breda en daer omtrent.

Heden wirden de militaire hospitaelen ontruijmt en de zieken naer Mechelen en zoo verders getransporteert; eenige der slaeven waren ook weggebrogt. Vele personen in Franschen dienst zijnde, hadden reeds ingepakt om met hun huijsgezin

van hier te vertrekken; het was wonderlijk en vremd zulke vlugtinge en desorders te zien.

Tegen den avond kwamen de marinen, welke over eenige dagen uijtgetrokken waren, van Holland of van die kanten binnen langs de Roode Poort, met hun canon en caissons.

Sondag 12 December smorgens, wirden er aen eenige van onze inwoonders requisitiën gedaen van wijnen en brandewijnen etc., welke binnen de 24 uren moesten gelevert worden.

Den 13 December wird het hospitael militair in de Princestraet, geheel geledigt; de sieken, welke transportabel waren, wirden op karren naer Mechelen getransporteert.

Ten zelven dage wirden er een deel der slaven van 't Casteel, langs Vlaenderen weggebrogt.

De buijtenwerken deser stad, naementlijk aen de Roode Poort, waren met canon beset; savonds word er eene brandwagt langs die poort uijtgesonden. Tot Merxem, Braesschaet etc. houden de Franschen de wagt.

Men siet nog altijd Fransche bureaux ingepakt weg voeren; en integendeel ziet men de buijtenlieden rond deze stad uijt vreese hunne beste goeden binnen brengen en bij hunne vrienden alhier in bewaernisse brengen.

Ten zelven dage was er wegens den Maire aengeplakt:

> dat de stad ingevolge een keijserlijk besluijt van 8 deser, in staet van beleg gestelt was;
> dat geene meubelen ofte eetwaren mogten uijtgevoert

worden, ook dat er niemand op de vesten of omtrent de fortificatiën rondom de stad komen mogten;
dat de schildwagten order hadden van er op te schieten en dat de Duc de Plaisance als gouverneur der stad en desselfs onderhoorigheijd gestelt was.

Den Duc logeert in 't huijs van J.S. Werbrouck, gewezen Maire en in egtenisse te Douaij.

Daer wird ook uijtgetrompet dat er troupen inkomen, en dat de borgers hunne huijsen moesten gereed houden om dezelve te logeeren.

Ten zelven dage is er eenig peerde- en voetvolk binnen gekomen; misschien 4 à 5.000 man. Het hoofdquartier der Franschen is te Merxem.

Den 14 December smiddags is er eenig jong volk verscheijde nog ongekleed wezende, omtrent 700 sterk, in alle spoed langs de Roode poort uijtgetrokken; dezelve wirden te Merxem en Dambrugge bij de boeren geleijd.

Het gerugt liep alof de Cosakken te Brasschaet gesien waren.

Tot Deurne en op de dorpen naer de Noorden dezer stad was ook eenig volk geleijd. De brandwagten stonden tot Brasschaet en zoo rondomme 2 uren buijten deze stad.

Den 15 December was 't alhier peerdemerkt, doch in deze troubelen waren er zeer weijnig peerden te koop gebrogt.

Men segde dat er eene brandwagt te Brasschaet door de Cosakken was opgeligt; eenige van onze inwoonders hadden dezelve te Brasschaet reeds gezien.

In alle deze ongesteltheden was de Borgtkerke, immers het dak en toren, gister venkogt om afgebroken te worden, hetwelk als uijt een enkele boosheijd geschiede. Het zijn de aennemers der bruggen of de nieuwe kaeijen dewelke dezelve gekogt hebben; den koopprijse was zoo men zegde 190.000 francs, welke binnen de 24 uren moest betaelt worden. Heden sag men er het lood en koper der goten af beginnen doen. Jae zoo sag men dit oud gebouw, de oudste kerk deser stad, nog altijd in wezen gebleven zijnde, nu verwoest worden.

Den 15 December is er eenig voet- en peerdevolk naer den vijand uijtgetrokken.

De gaenderijen der borze wirden voor hoeij-, stroij- en havermagazijn gebruijkt; de kooplieden waren sedert eenige dagen van stadswegen gedwongen van boven dezelve borze, smiddags hunne gewoonlijke bijeenkomste te houden, dog wie weet hoe lange, want volgens het gesegt sullen op die zael sieken gebrogt worden.

De Borgtkerke welke groot genoeg daertoe was, moest afgebroken worden. O, wat moetwilligheijd!

Den 16 December hoorde men dat de Cosakken of mogelijks vier, dewelke snagts bijna op alle dorpen rondom deze stad gesien waren, dat er te Wijneghem eene schermutseling tegens eene douaniers zoude voorgevallen zijn; de Cosakken hadden dezelve nagt omtrent Lier, te Duffel en te Waelhem geweest, in welke laetste plaets sij tegens een piquet gendarmes délit[1] gevogten hadden. De passagiers van Brussel komende, hadden die tijdinge mede gebrogt en selfs een gendarme dood zien liggen; men wist niet waer sij ver-

(1) Waarschijnlijk: *Gendarmes d'élite.*

ders gegaen waren. In den naemiddag was er eenig crijgsvolk buijten getrokken naer Lier.

Den 17 December om 9 uren smorgens quam er order dat de troupen zoo voet- als peerdevolk, sig gereed moesten maeken om seffens te vertrekken.

Men sag alhier een order van den Maire aengeplakt:

> alsoo er nog veel crijgsvolk staet in te komen, dat de inwoonders sig van 't noodige moeten voorsien om deselve behoorlijk te logeeren.

Den 18 December sag men alhier een besluijt van den prefect aengeplakt, waerbij eenen uijtstel van 8 dagen geeft aen de inwoonders om hunne verschenen termijnen der contributie te betaelen, welken eijndigt 25 deser, op pene van militaire executie, en zegt dat er geene pasporten zullen gegeven worden aen die niet zal betaelt hebben, etc.

Men droeg de briefkens van quotitatie in alle spoed rond, en dus plaegt men ons.

De academie in het clooster der Minderbroeders ten jaere 18..... gemaekt zijnde, wird alsnu voor een hospitael militair bereijd gemaekt, en alsoo is de teekenschool opgehouden.

Tegenwoordig is er weijnig crijgsvolk in de stad, bijna alle buijten getrokken zijnde. Heden vertrokken alle het peerdevolk ook langs de Roode poort, naer Merxem en elders; Capellen, Brasschaet, 's Gravenwezel, St Job etc. zijn vol Franschen en verder als Westwesel, Hoogstraeten en de verdere dorpen daer liggen Cosakken en Pruijssisch volk.

Den 19 December hadden de Cosakken in Lier geweest, en zijn daer wedrom uijtgetrokken.

Ten zelven dage hadden de Fransche in 's Gravenwezel eenige hoven uijtgeplundert, en het aldaer zeer slegt aengestelt; sij hadden van de kerk hunne caserne gemaekt, gelijk ook te St Job in 't Goor, zoodat op dien dag aldaer geene misse of andere kerkediensten verrigt zijn. Te St Job in 't Goor was er selfs eene schermutseling voorgevallen tusschen de Franschen en Cosakken. Dit volk is dan ook van daer opgetrokken naer de Hollandsche kanten.

Den 21 December segde men hier dat de Fransche te Westwezel geplundert hadden, en dat ze vandaer naer Zundert en naer Breda gekomen waren.

Den 22 December wird in St Andrieskerke de uijtvaert gehouden van Jon^{r} Joann. Stephan. Werbrouck, gewesen Maire, gebortig deser stad, oud 64 jaeren; deze was op 16 deser te Douaij in egtenisse sijnde, aldaer overleden.

Ten zelven dag was alhier een besluijt van den Maire aengeplakt de dato 20 deser, behelsende:

> dat ingevolge de bevelen van den Duc de Plaisance, gouverneur deser stad, en op de vraege van den commandant de dato 19 deser, bij welk besluijt den Maire voorkomt:
> dat ieder huijsgezin sig seffens moet voorzien voor 3 maenden;
> en dat bakkers en beenhouwers sig ook moeten voorzien om de inwoonders, hunne clanten te konnen bedienen in cas van beleg of blocus.
> Belastende de inwoonders die zig zullen hebben voorsien, van er de declaratie van te komen doen den 2 Januarij aenstaende, voorkomende eenieder, dat er 10 derzelve maend, er een visite sal geordonneert worden, welke zal gedaen worden door de com-

missaire ofte agenten der policie van elke sectie, vergeselt van eenen officier van den Etat Major der stad, om te doen blijken of eenieder wel behoorlijk is voorzien.
Alle de inwoonders welke sig niet zullen hebben konnen approvisioneeren en die geen deel maeken der noodzaekelijke ambagts-mannen en -werklieden, zullen uijt de stad moeten gaen in geval zij van belegeringe, zelfs alleenelijk van blokeering gedreegen wird.

Ten zelven dage waren hier verscheijde gequetste soldaeten binnen gebrogt, hetwelke sig bekomen hadden van 't geschut der stad Breda, daer de Russen in zijn.

Den 23 December waren er vele gequetste soldaeten ingebrogt van Breda, en wirden in de militaire hospitaelen gebrogt.

Den 24 December kwam er eenig voet- en peerdevolk binnen van dezelve kanten; men zegt dat dezelve weldra door andere zullen gevolgt worden, en dat hij daer eene nederlaeg zoude gehad en veel volk verloren hebben. Daer was ook eene cozak en drij Pruijssische husaeren van daer gevangen binnen gebrogt.

Ten 3 uren kwam er nog eenig voetvolk langs ..... binnen, wedrom seer jong en ongekleed volk, jae kinders, die geen wapenhandel kennen, gelijk meest alle de Fransche troupen tegenwoordig zijn.

Den 15 December, Kerstmisse, hoorde men het canon van verre ronken, dog men wist niet waar het was.

Ten zelven dage is er wedrom volk langs Vlaenderen ingekomen, dog uijtgetrokken naer Batsland; men segde dat de Engelsche om die kanten resideerden.

Ten zelven dage was er eenige honderde man peerdevolk binnen gekomen, en ook wedrom vertrokken naer Hoogstraeten of die gewesten, alwaar de landlieden ongelukkig geplaegt, van alles berooft, en dan nog somtijds geheel uijtgeplundert worden, hetwelk niet als armoede en dieren tijd moet te wege brengen.

Den 26 December is er wedrom volk ingekomen.

Den 27 December vertrok den generael Maison met eenige hulaenen naer Hoogstraeten en men seijde dat se Hoogstraeten moesten gaen herwinnen.

Den 29 December kregen verscheijde van onze kooplieden brieven, waerbij sij gerequireert wirden te leveren: rijst, zout, wijn, azijn etc., en dit in seer groote quantiteijt, hetwelk moest dienen en gesonden worden naer Bergen-op-Zoom. 's Avonds te voren waren de zegels gelegd op deszelfs magazijnen omdat se die goeden niet borgen zouden; de buijtenlieden waren beschreven om met hun karre en peerden die voorwerpen te transporteeren.

Ten zelven dage waren verscheijde dorpen gerequireert van hoornebeesten voor dezelve destinatie te leveren, als Eekeren, Merxem etc. in welke laetste plaets, sij desen dag de beesten uijt de stallen haelden, hetwelk sij daer omtrent op andere plaetsen ook gedaen hebben; maar hole zal het met de betaelinge afloopen?

Over eenige dagen hadden de Engelschen sig in eenen chalouppe vertoont omtrent de Palinghuijsen en hebben daer gepijlt of gemeten, de schildwagten hadden er op geroepen

en selfs geschoten, dog sij deden hun werk voords en vertrokken.
Dagelijks vallen er gevegten omtrent Bats en Bergen-op-Zoom, tusschen die troupen en de Fransche voor.

Den 30 December wirden de zieken en gequetste soldaeten uijt het hospitael in de Princestraet, op karren naer Mechelen gevoert, hetwelk deerlijk was om aenzien. Dit huijs, eertijds het Collegie der P.P. Jesuiten, staet wedrom opnieuw door andere, komende van Breda en die omstreken, opgevolgt te worden.

Den middag waren er circa 400 hulanen van Mechelen ingekomen, denkelijk dezelve welke over eenige dagen uijtgereden zijn; dezelve wirden volgens gewoonte bij de borgers of ten koste derzelve gelogeert. Dezen morgent was er ook eenig voetvolk uijtgetrokken, denkelijk naer de Hollandsche kanten.

Ten zelven dage was alhier aangeplakt een besluijt van dan Duc de Plaisance, gouverneur deser stad, de dato..... deser ten opsigte der logementen van de militairen:

> dat de logisthuijzen ten dien eijnde wegens gemelden gouverneur in requisitie genomen waren, alsook het beddegerief, en sij de militairen, voor rekening der inwoonders, welke sulks verzoeken, aldaer plaetsen zullen.....

en behelsende voords verscheijde artiekelen, te lang om hier te melden.

Den 31 December vertrokken de hulaenen ook naer de Hollandsche kanten.

Dagelijks worden hier menigvuldig hoeij en stroeij, haver,

erwten, graenen en vee van de dorpen, zoowel uijt Vlaenderen als uijt deze provincie ingevoert.

Een groot aental karren waren geordonneert om binnen deze, de gerequireerde goeden als wijn, rijst, zout, asijn etc., zoo bij deze kooplieden, als bij andere binnen en buijten de stad, uijt de magazijnen gehaelt, op te laeden en naer Bergen-op-Zoom tot provianderinge te voeren, deze zag men dagelijks inkomen en gelaeden uijtreijden. Men verhaelde dat de Engelsche de route naer gemelde plaets onveijlig gemaekt, en zelfs reeds eenig vee afgenomen hadden.

1814

Januarij

Den 2 Januarij smiddags was er peerdevolk langs St Jorispoort ingekomen, welke in de Arenberg-, Gasthuijs- en de straeten omtrent de Tappessierspand, bij de borgers gelogeert wirden. Onverdraegelijk zijn de logeeringen tegenwoordig, onze huizen zijn als casernen, jae als de militaire de eene ure vertrekken, dan hebben wij er dikwijls de andere ure wedrom andere.

Den zelven en ook den volgenden dag, wirden er gequetste ingebrogt, komende van de Hollandsche kanten, en sulks gebeurt geduerig.

Den 6 Januarij, Koningen, welken feestdag hier, en in de landen welke onder het Fransch jok versugten, niet geviert wird. Tegen den avond is er een convoij van poeder etc. onder escort van peerde- en voetvolk, langs de Roode poort uijtgetrokken naer Bergen-op-Zoom.

Ten zelven dage is er ook volk langs 't Vlaemsch Hoofd, van hier Vlaenderen ingetrokken.

De gaelderijen van onze borze geheel met hoeij en stroeij

opgevult zijnde, was er beraemt van de Borgtkerke voor magasijn voor die artiekels te gebruijken, niettegenstaende het dak der choor en half de kerke met de beuken en vensters derzelve, benevens de naelde van den toren, reeds afgebroken zijn, waerdoor dit oud gebouw geensints van den regen bevreijdt is. De wagens en karren gelaeden met hoeij en stroeij wirden daer naer toe geordonneert, en stonden 's anderdags nog onafgeladen in de straeten daer omtrent.

Maer den *8 Januarij* wirden zij daer in gelost, en ondertusschen gingen de afbrekers voord.

Sondag den 9 Januarij was er aengeplakt:

> dat de 5de sectie (dat is buijten de stad maer binnen de hand, Berchem.....) op 11 deser 4.000 man leveren moesten om te pionnieren en te werken aen de versterkingen welke rondom deze stad zullen gemaekt worden, en bij faute dier, dat se geheel de 5de sectie afbreken en plat leggen sullen...

Uijt sulke maetregelen schijnt genoegsaem te zien dat er vreese voor deze stad moet zijn (siet de gazette).

Dagelijks sag men hoornevee binnen brengen, op de dorpen gerequireerd zijnde; het Hessenhuijs stond reeds vol van zulke beesten. De dorpen van Brabant, Vlaenderen etc. worden ongelukkiglijk geplaegt met requisitiën van alle slag, hetwelk niet als armoede kan veroorzaeken; en nog ongelukkiger zijn de dorpen naer den Hollandschen kant, daer word men met requisitiën van beijde kanten belast, en dan noijt sonder troupen welke sij den kost, vuer en alles geven moeten.

Den 10 Januarij kwamen er eenige honderde van de Poolsche lanciers binnen, dezelve wirden bij de borgers gelogeert. Ik had er 2 van, maer dit is geen gemakkelijk volk, alle degene

waer sij geleijd waren, beklaegden er sig van, ten allen kanten moedwilligheijd doende. Omtrent den Pand savonds, in sekere herberge hadden eenige van deze volkeren met eenige Fransche officiers woorden gekregen en zoo verre dat er gesabelt wird, en verscheijde zijn gequets geweest, de wagt gehaelt, dog moest gaen loopen, maer wird gelukkiglijk gestilt. Sanderdags smorgens vertrok dit volk.

Den 11 Januarij smiddags wird hier den alarm geslaegen, de troupen in de wapens geroepen, en trokken seffens uijt. De gerugten liepen, dat den vijand de stad naederde, de poorten wirden gesloten. Tegen den avond, snagts en smorgens den 11 ditto (sic) wirden er seer vele gequetste binnen gebrogt; dan hoorde men dat de Fransche met groot verlies uijt Hoogstraeten geslaegen waren, en al vegtende vervolgt tot St Theunis, Mol, 's Gravenwezel, en selfs tot Wijneghem toe. Tot Mol was ook sterk gevogten, de Franschen waren ten alle kanten geslaegen en verdreven, veel volk verloren hebbende.

Den 12 Januarij smiddags kwam er eenig peerdevolk van die kanten in met canon en poederwagens binnen; onse huijsen waren wedrom seffens casernen. Deze quamen van 't Frans leger en ik had er dien nagt wedrom twee van; den eenen was ziek en den ander had crampagie en sulke volken moet men in sijne huijsen nemen; dezelve vertrokken sanderdags naer Brussel.

Men segt dat het gedecideert zoude zijn, van de voorsteden niet af te breken, en ook van geene defence der stad te doen; dog dit zal ons den tijd leeren.

Alsoo de Engelsche seer sterk bij gekomen zijn aen de Hollandsche kanten, zelfs tot Woonsdrecht en Ossendrecht toe,

en voor eenen inval derzelve gevreest wordende, zoo is er geordonneert van de Polders langs die kanten onder water te zetten. Denkt eens wat schade voor de eijgenaers en huerders van die gronden.

Den 13 Januarij smorgens begon het gevegt tot Deurne, men hoorde het canon sterk ronken en op de zelve tijde waren de Engelsche op 't onverwagt bijgekomen te Merxem daer al even sterk geschoten wird, en daer de Fransche ook agterwaerts geslaegen wirden. Men sag welhaest gequetste soldaeten binnen komen, ongelukkig en droevig om aen te zien, het geschut naederde, de Engelschen waren seffens op Dambrugge gekomen en hadden eenige marinen ingesloten, sommige sijn met swemmen over het Schijn ontkomen en vele gevangen en verdronken.

Men hoorde het grof geschut wedrom naederen, jae de Engelschen waren welhaest aen de brugge bij St Jobscapelle, en selfs op den steenweg bij den meulen onder geschut van 't canon der vesten, waermede naer hun geschoten wird, hetwelk sij van hunnen kant zoodanig beantwoorden, dat er in de stad op de Peerdemerkt en ook de Vekestraet ..... gevlogen zijn. Om 4 uren was het stil, men hoorde geen geschut meer; het scheen alof de geallieerde agterwaerts getrokken waren.

Vrijdag den 14 Januarij smorgens vroeg isser veel volk langs St Jorispoort ingekomen van Lier en elders, die langs de Kipdorppoort uijtgetrokken, naar Wijnegem, alwaer de geallieerde sig versaemelt hadden; sij waren uijt Merxem hooger opgetrokken.

Ten zelven dage wesende Vrijdag was er geen geboerte in de stad gekomen, op de groenmerkten was seer weijnig potta-

gie en boter. De graenmerkt was ledig, hetgene in onzen tijd noijt geschied was.

Dezen dag was een ongelukkigen dag voor vele menschen woonende tot St Willebrords, op de Berchemsche steenweg, en Leij, immers onder het bereijk van 't canon der stadsvesten. Het order was gegeven om alle die huijsen af te breken en te vernietigen; de marinen en ander militair trokken smorgens uijt en begonnen de huijsen en herbergen op eene barbaersche wijse te verwoesten en te ruineeren(1), geen tijd gevende aen de inwoonders om hun goeden te vlugten, als met haeste en overhoop; de huijsen tegen St Joris- en de Kipdorppoorten, de hovenierswooningen daer tusschen gelegen, waren de eerste die dit ongelukkig lot onderstonden; geklaeg en gekerm van zoo vele geruineerde menschen wird niet verhoort, dit bevel moest sonder medeleijden uijtgevoert worden. Den geheelen dag sag men niet als gevlugte goederen binnen brengen; die ongelukkige met vrouwen, jae geheele huijshoudens zag men sig in deze stad bij hunne vrienden en medeleijdende menschen eene schuijlplaets komen soeken. Denkt eens hoe ongelukkig en ongehoort, menschen sonder wooninge, sonder kostwinning, men konde sulks sonder medeleijden niet aensien, en als sij hunne goederen binnen bragten, moesten sij aen de commisen aen de poorten staende, nog regten betaelen; en in alle deze troubelen sag men aenplakken, dat de openstaende contributiën binnen de 24 uren moesten betaelt zijn, of dat er contrainte en garnisaires sullen gesonden worden, aen welke boven en behalve kost en drank nog 5 fr. per dag moest gegeven worden.

(1) Degene die het L.V. beeldeken staende aen 't hoekhuijs om naer St Willibrords te gaen, afwierp, is er mede afgevallen en heeft sijnen bil gebroken.

Den 15 Januarij snagts of smorgens vroeg was er order gegeven op 't Kiel en in de Markgraeveleije, dat ieder sijn hof en huijsen moest ledig maken en dat sulks vóór 11 uren moest gedaen sijn; dat dezelve alsdan afgebrand en verwoest zullen worden, hetwelk voor zoo veel mogelijk door de eijgenaers in 't werk geleijd wird; dog wat kon er op zoo korten tijd gevlugt worden; het Alderheijligste en het H. Olie wird binnen deze stad gebrogt, alsoo de parochiaele kerke in de Leije ook afgeworpen wird. In de Leije waren seer vele en schoone speelhoven en die aengenaemste wandelingen van de voorsteden; ook waren er zeer vele herbergen en hoveniers-wooningen welkers inwoonders zoo onregtveerdig en onnoodig van hun huijs en eijgendommen van hunne broodwinninge beroofd wirden.

Ten 11 uren wird den Franschen generael te Merxem gesneuvelt zijnde begraeven, den lijkdienst wird in St Caroluskerk gedaen; hij was gister van buijten binnen dese stad gebrogt ten huijse van Mad. Van de Werve-de Vorsselaer in de Keijserstraet, daer hij vóór zijn vertrek gelogeert hadde geweest.

Ten zelven dage waren de brandmeesters gehouden hun eemers en spuijten in gereedheijd aen hunne deuren te plaetsen en eenige uijt hunne gebueren tot assistentie te vragen, even of er groot gevaer en voor brand gevreest wird, hetwelk ook al vele inwoonders dede vreesen.

In den namiddag riep men dat de geallieerde tot Edegem, in de Luijthaegen en ook tot Berchem gesien waren, vele militairen, de marinen, de huijsen brekende kwamen op dat gerugt hals over kop binnen de stad geloopen als verbaest en vol schrik, maer sij kwamen niet door; daerna kwam er

order van het breken der huijsen op te houden voor 6 dagen. De inwoonders bleven voordgaen van dezelve ledig te maeken en hunne goederen binnen de stad te brengen, wel wetende dat men op de Franschen geensints betrouwen mag. Het was eene schrikkelijke ongehoorde vlugtinge, droef om zien en sij worden ten allen kanten bestolen.

Sondag den 16 Januarij was er geene Misse in de Leije, alsoo alles uijt de kerke gevulgt was; alsdan wirden er teekens gestelt hoe verre de voorsteden af moesten gebroken worden.

Ten selven dage zijn er seer vele requisitiën gedaen van wijn, brandewijn en bier, hetwelk seffens moest gelevert worden, jae wird uijt de huijsen gehaelt en eenen bon daer voor gegeven, die ongetwijffelt onbetaelt zal blijven.

Den Heer Louis C. de Cocquil wird uijt sijn huijs gehaelt en op 't tugthuijs in die Schaepskoeij van 't gasthuijs alhier geset, omdat hij ten opsigte eener requisitie van brandewijn aen hem gedaen gesproken had; men moet zijn goed uijt de huijsen laeten, sonder dat men daer tegens spreken mag.

Men sag alhier aengeplakt dat de commissarissen, ingevolge het order op 22 December aengeplakt, op Maendag 17 deser in hunne sectiën ronden zullen, om te vraegen of men van genoegsaem levensmiddelen voor 3 maenden voorzien is; hetwelk de commissarissen alsdan van huijs tot huijs ook deden.

Den 18 Januarij waren er bij sommige inwoonders brieven gesonden, ten eijnde van eene of meerdere mannen te senden om te pionnieren buijten deze stad.

Den 19 Januarij wird het afbreken, der huijsen en afkap-

pen der boomen buijten deze stad wedrom hernomen; daer was eene linie afgesteken zoo verre de afbrekinge moest gedaen worden; die tweede linie ging nog verder en behelsde veel meer als de 5e sectie ofte Hand. Denkt eens hoevele ongelukkige menschen zulks zal veroorsaeken, waervan den grootsten hoop sijn toevlugt binnen deze stad genomen heeft.

Daer was ondertusschen order gekomen aen die van de douaenen van in te pakken en wirden buijten gagie gestelt en afgedankt. Den Duc de Plaisance, gouverneur dezer stad, had alle publieke cassen naer sig genomen, en het scheijnt dat verscheijdene administratiën niet meer sullen betaelt worden; degene der marine alsook hunne werklieden hebben in geen 3 maenden betaelinge gehad, en waeronder het grootste deel geringe en arme menschen zijn, aen welke sij alsnu een brood per dag hebben toegeseijd, hetwelk sij gaen haelen in de Munte, alwaer de bakkerije der marine gemaekt is; de militaire bakkerije is nog altijd in 't clooster der Annunciaten in de Winkelstraet.

Wegens den Maire dezer stad was er silverwerk gerequireert voor de tafel van den Duc de Plaisance, gouverneur dezer stad: 24 koppelen lepels en fourchetten etc., en daer moesten van stadswegen nieuwe servetten en ammelaekens voor den zelven gelevert worden; met een woord, sulke Ducs moeten van alles voorsien worden.

Den 21 Januarij was alhier wegens den Maire bekent gemaekt, dat de inwoonders dezer stad sig seffens van eene *carte de sûreté* moesten voorzien, en dezelve haelen bij de respectieve commissaires, dewelke door den Maire en gemelde commissarissen zal geteekent worden, waervan men sig soo binnen als buijten de stad moet bedienen.

Den 22 Januarij savonds was den generael Maison andermael alhier gearriveert, ging wedrom logeeren in 't huijs van Mevr. Wwe Knijff-Le Candele, in de Lange Gasthuijsstraet, nevens de Boogkeers; daer waren dan ook Gardes d'honneur, peerdevolk gearriveert. Ik moest er snagts ten 12 uren voor opstaen om er van te logeeren, het hoofdquartier was alhier.

Den zelven avond waren er eenige hondert hoornebeesten binnen gebrogt op de dorpen gerequireert, en wird in de Tappesierspand geset, alwaer dezelve slegt opgepakt worden en groot gebrek leijden.

Den 24 Januarij vertrok het crijgsvolk uijt Borgerhout, Deurne en Wijneghem, den heijkant in om den vijand gaen op te soeken, die sig verwijderde. De Fransche troupen hadden Lier insgelijks verlaeten en sig op Wommelgem begeven.

Sanderdags 25 Januarij was er volk met canon binnen gekomen van Mechelen, wesende van het corps van den gemelden generael en zijn seffens de Roode poort uijtgetrokken met het musiek. Ondertusschen was er een ander corps sterk 1.200 man met 20 stuk canon, langs Contig over Lier getrokken op Wijnegem, om sig bij de andere te vervoegen en soo naer de heijde bijeen te trekken om den vijand aen te tasten; de troupen behoorden aen het corps van gemelden generael. Men hoorde welhaest seggen dat er op de heijde bij St Theunis gevogten wird en volgens hetgene men den *26 Januarij* daer van hoorde, waren de Franschen met veel verlies agterwaerts gedreven.

Den 26 Januarij smorgens omtrent 4 uren vertrok gemel-

den generael Maison in alle spoed op Mechelen en zoo naer Vrankrijk, soo men segt (de troupen die met hem gekomen waren moesten den zelvein weg in), alwaer de depots van het 28ste regiment alle ingeroepen waren; den geheelen dag vertrok er crijgsvolk langs St Jorispoort, met het musiek, bagagie en wagens; de karren en rijtuigen zoo dezer stad, als van degene welke van buijten ingekomen waren, wirden geprest om goed van het militair naer Mechelen te voeren en ondertusschen waren er brieven zoo van Luijk als Naemen, dat de geallieerde in die steden binnen gekomen waren en men segde dat dezelve op Loven marscheerden.

Men konde sig ondertusschen volor 10 frank per maend vrij koopen van de logementen; verscheijde van onze inwoonders betaelden dit uijt vreese der moetwilligheijd en om last te voorkomen hun door de militairen somtijds aengedaen; het was als eene nieuwe contributie; het ging zoo regtveerdig dat, als iemand zig vrij kogt, dan wird hij seffens van sijne soldaeten verlost, en dezelve wirden alsdan bij sijne gebueren of elders bij andere borgers gelegd.

Den 27 Januarij savonds wirden de inwoonders van Borgerhout met het kleppen der klok bijeen geroepen om boomen te kappen tot Wijnegem, Deurne en elders, alwaer alle het hout afgehouwen wordt, tot groote schaede der eijgenaeren en ondertusschen ging het afbreken der huijsen van 't Kiel en de Leije voords.

28 Januarij. De smitsbazen waren van stadswege geordonneert dat elk seffens 2 beijlen maeken moest, welke moesten dienen om boomen te kappen.

Ten zelven dage zag men hier aengeplakt een besluijt van

den Prefect en verder van den Duc de Plaisance de dato ..... ten opsigte dier contributie van 't jaer 1814, waerbij dezelve gedoubleert is en op eene maend in dreij payementen, immers op 2 Meert geheel betaelt moest zijn; eene zaek welke groote murmuratie onder de borgers veroorsaekte, en ook voor vele onmogelijk was; men word er bij gedregen van met soldaeten, welke sij garnizaieren noemen, daertoe gedwongen te worden, welke in de huijsen gesonden worden en aen welke 5 francs per dag en kost moet gegeven worden en dat zoo lange tot dat men betaelt. Vrindelijke handelwijze!

De Franschen waren wedrom in Lier gekomen en waren op Berlaer vertrokken; het was seer gevaerlijk voor de inwoonders dan de eene dan de andere in hun stad te hebben.

De geallieerde liggende in de dorpen rondom die stad, hebben op *31 Januarij* die stad andermael aengelast en ingenomen; de Franschen 1.000 à 1.100 man sterk zijnde, sig daer tegens stellende, hebben na een hevig gevegt in die stad, moeten wijken, vervolgt wordende tot in Berchem en Deurne buijten deze stad; den alarm wird seffens alhier geslaegen, er trokken troupen uijt, welhaest waren de dorpen van Contig, Waelhem etc. door de geallieerde beset.

Februarij

Den 1 Februarij zijn er geallieerde in het dorp van Boom gekomen en zijn van daer in Vlaenderen overgestoken, om alsoo langs Vlaenderen de wegen ook af te snijden.

Tot Deurne wird alsdan sterk gevogten, hetwelk tegens den noen, omtrent het Ruggevelt begonst en tot savonds deurde; de Franschen staken de huijsen aldaer in brand en

verdreven, de inwoonders er uijt, geen gekerm, bidden en gesmeek derzelve wird aenhoord, men sag verscheijde van die ongelukkige met hun goed hetwelk sij in haeste bergen konden, deze stad invlugten; een droevig vertoon om aenzien.

Op den zelven oogenblik sag men de gequetste Fransche soldaeten zoo op wagens als te voet binnen brengen, welke wel seffens de hospitaelen vervulden, en dit duerde zoo tot savonds toe; alsdan zijn er wel 1.500 man Fransche binnen gekomen, welke in de 2e sectie in de Koeijpoortstraet, Melkmerkt, Wolstraet en daer omtrent bij de borgers gelogeert wirden; ook wirden er rondom aen de vesten geleijd in sommige huijsen, stallen, agterhuijsen etc., zoo 100 en minder, volgens de plaetsen, om alsoo digt bij de stadswallen te zijn; dien nagt is alles in stilte afgeloopen.

Men hoorde ondertusschen dat de Engelschen langs Eekeren en daer omtrent tot in de Donck genaedert waren, zoodat er langs den kant van Merxem ook vijandelijkheden stonden voor te vallen.

Dezen avond had men de zekere tijdinge dat de geallieerde in Brussel smorgens om 8 uren gekomen en door het volk vriendelijk ontfangen waren. Den generael Maison met een corps van circa 5.000 man was naer de kanten van Namen geretireert, welke stad, benevens Loven, Tienen en alle de voordere steden reeds in de magt der geallieerde en door dezelve bezet waren.

Den 2 Februarij. Feestdag van O.L.V. Ligtmisse. Van smorgens vroeg hoorde men het canon ronken, zoo tot Berchem, als tot Merxem en Dambrugge, in Deurne en Borgerhout, alwaer al wedrom even sterk gevogten wird; men sag

alsnu de ongelukkige inwoonders van Berchem en Borgerhout met al hetgene sij vlugten konden, weenende binnen komen; hunne huijsen wirden niet alleen door de Franschen in brand gestoken, maer sij deden de ongelukkige inwoonders selfs het stroeij aenbrengen en er het vuer selfs in steken. Denkt eens wat ongehoorde wreedheijd, het was niet als droefheijd dat men dezen dag aenschouwde. In den morgent hadden eenige der inwoonders van deze wreedheden klagten komen doen bij den gouverneur deser stad, en het branden is alsdan gestaekt.

Te Merxem en Dambrugge waeren de Engelsche in groote magt gekomen en vogten daer al even sterk. Met het canon der stad werd er naer geschoten, de gevegten waren zoo digt tegen onze stad, dat men selfs het handgeschut zeer klaer hooren konde. Men sag wedrom seer vele gequetste binnen brengen, zoodanig, dat er om zoo te seggen bijna geene plaets meer voor te vinden was.

De borgerije was intusschen ten allen kanten op de been, loopende uijt nieuwsgierigheijd naer St Joris-, Kipdorp- en de Roode poorten, hetwelk voor bijeenrottingen aensien wird; seffens waeren er wagten zoo te voet als te peerd gestelt, welke het volk van daer met gewelt dreven, selfs kappende en stekende naer dezelve; jae als er maer eenige borgers bij malkander op de straeten staen, worden seffens verjaegt, even alof sij het gemeente vreesden.

In alle deze rampen dragen sij contributiebriefkens rond, voor het jaer 1814, eene verdobbelde contributie welke in drij payementen betaelt moet wesen: de eerste, van 1 tot 10; de tweede, van 11 tot 20 en de derde en laetste, van 21 tot 2 Meert naestkomende, en dat op pene van met garnisairen vervolgt en geplaegt te worden. Denkt eens wat wreedheijd; vele van onze inwoonders zijn sonder werk, de winkeliers

verkoopen niets, jae vele winkels, naementlijk de silversmeden, zijn gesloten en dat eensdeels uijt vreese van troubels of plunderinge en anderdeels omdat er niet te verkoopen is, en aldus zal er een groot deel van onse inwoonders tot armoede gebrogt worden; geene renten worden betaelt, geene rekeningen komen in, zoo dat er vele met ijdele handen en in groote droefheijd en vreese sitten; en wie weet hoe lange dit nog dueren zal. Men houd intusschen in alle kerken novenen en daer worden vele gebeden gestort, ligt gebrand, om de H. Maegt en Moeder Gods Maria, als patronesse deser stad, haere voorspraeke af te smeeken, opdat haeren lieven Zoon ons van alle rampen verlossen en alle onheijlen van ons keeren zoude, in welk betrouwen wij nu zijn, en een goeden uijtval zijn afwagtende.

Ten zelven dage was er aengeplakt dat de inwoonders deser stad, alsook die der omliggende dorpen, het afgekapt hout voor hunne provisie buijten deze stad haelen konden, dog weijnigen durfden sig in dit pereijkel stellen. Het afkappen vam boomen en haegen en verwoesten der huijzen gaet nog altijd voorts, ruïneeren soo menig eerlijk man.

In den naemiddag is sekeren Carnot[1] langs Vlaenderen, van Parijs alhier aengekomen als gouverneur deser stad, in

(1) L.N.M. Carnot, geboren tot Nolay in Bourgogne 13 Maij 1753, zone van eenen advocaet, van jongs af onder de genie opgekweekt zijnde, en vele bedieningen geduerende de revolutie van Vrankrijk gehad hebbende, had ook in de maend Januarij 1793 in de dood van den koning gestemt, en zeer sterk medegewerkt om deze Nederlanden met Frankrijk te vereenigen; met een woord, eenen man geheel naer den Franschen schik en smaek, wesende alsnu divisie generael en als gouverneur deser stad in de plaetse van ..... Le Brun, geseijd Duc de Plaisance, aengestelt.

plaetse van den Duc de Plaisance, die naer Parijs geroepen was, maer den weg onveijlig zijnde, niet vertrokken is. Gemelden Carnot logeert in 't huijs van den Maire Cornelissen op de Schoenmerkt. Dezen Carnot is eenen Franschman van de slechtste soort, die voor den dood van den koning gevoost had, en hebbende zig door zijn handelwijse genoegsaem doen kennen.

Den 3 Februarij was den Conseil Municipal bijeengeroepen; ook waren sommige notabele inwoonders deser stad, heden wegens den prefect bijeen geroepen op 't stadhuijs, alwaer den Prefect een wijdloopige aenspraek gedaen heeft, ten eijnde van eenen middel te vinden om de arme en niet in staet zijnde inwoonders, beloopende tot 16.000, geduerende het beleg dezer stad van het noodig te voorzien, gerekent op 30 cent. per dag, waertoe zoude noodig wezen, voor 2 maenden eene somme van 270.000 francs, en voor 3 maenden 400.000 francs. Daer wirden eenige rijke aengestelt om de sommen te ontfangen, welke door eenieder daertoe vrijwillig gegeven worden, zullen te dien eijnde rond gaen, en in gevalle gemelde somme van 270.000 francs niet zoude gevonden worden, wilt den gouverneur, ten minsten gemeld getal van 15.000 van die ongelukkige uijt de stad doen setten.

In den morgent hoorde men uijt deze stad geduerig schieten op de Engelschen, welke agter de linie tusschen Merxem en het Hoog Palinkhuijs bezig waren met batterijen op te regten; welk geschut in den naemiddag door de Engelsche op een schrikkelijke wijse met bomben en ballen beantwoord wird, duerende wel tot 8 uren savonds, en het ging zoo danig, dat de bomben op sommige huijsen, naementlijk op de Peerdemerkt en ook in 't Clapdorp gevallen zijn, hetwelk gelukkig zonder brand vergaen is; maer verscheijde huijsen sijn

beschaedigt en menschen gequetst en gedood. Het geweldig schieten maekte veel persoonen bevreest en vol angst, vreesende voor brand; de brandspuijten waren ten allen kanten in gereedheijd geset; eenieder sag men sijne beste effecten uijt voorsorg vlugten en verbergen. Het geschut der Engelschen scheen op den Bassin gedirigeert te zijn, de meeste bomben vlogen aldaer, sonder dat se nogtans merkelijke schaede aen de schepen veroorsaekt hebben.

Den 4 Februarij was het geschut zoo vreeselijk als gister, wesende nog altijd op den Bassin, alwaer verscheijde huijsen beschaedigt zijn, en ook brand veroorsaekt heeft bij den brouwer Jacobs, in de Zon, dog wird gelukkiglijk geblust.

De soldaeten stonden wedrom op 't kerkhof en op verscheijde andere plaetsen gewapent gereed.

Desen dag was Charles Le Brun, Duc de Plaisance, gewesen gouverneur deser stad, langs 't Vlaemsch Hoofd, men segt verkleed en in 't onbekent vertrokken; maer vernemende dat de geallieerde reeds te Gend en tot Lokeren waren, is seffens wedrom gekeert. De Franschen hadden tot Lokeren en St Nicolaes nog op hun vertrek een contributie van de inwoonders afgeperst. De post naer Vlaenderen was desen avond nog vertrokken, dog ook wedrom gekomen, alsoo die routen door de geallieerden reeds beset waren.

Saterdag den 5 Februarij was eenen schrikkelijken dag voor vele inwoonders, het canon ronkte al van smorgens vroeg, de Engelschen schoten van de batterijen aen de linie; de bomben der Engelschen vielen in groot getal binnen deze stad, naementlijk aen de Peerdemerkt, Klapdorp, Coeijpoortstraet, Veemerkt, Kalkbrug, Leguijtstraet, Oude Mannekens, de Clappije- en Schippersbreede, beijde straeten tot bij den Bas-

sin, en selfs in de .....straet etc. Op de Groote Merkt en Minderbroedersruije, zijn bomben gevlogen, in 't Klapdorp, Schippersbreedestraet etc. was 't aen 't branden, dog wird seffens geblust; een groot getal huijsen in voors[e] straeten zijn er sterk beschaedigt en sommige ingestort, alle de gelaesen gebroken, sommige de daken af en verscheijde menschen gedood en gequetst; jae sommige waren zoodanig gestelt, dat de hersenen en het bloed op den muer gevlogen waren. Op de schepen waren er ook vele dood gebleven. Die de ruinen en verwoestinge niet gesien had, konde zulks niet gelooven; de schaede is zeer groot en beloopt vele duijsende guldens. De vleeshouwers op de Veemerkt met hun vleesch voorstaende, kraemden seffens op, eene bombe aldaer gevallen zijnde; met een woord, eenieder was bevreesd van sig aen die perijkeleuse straeten te begeven; dit geschut duerden tot in den agternoen. De inwoonders van dit quartier kwamen vol vreese met hun meubelen en andere goeden binnenwaerts in de stad gevlugt. Den nieuwen gouverneur, waerschijnlijk bevreest, had twee canons wederzijds zijn logement op de Schoenmerkt doen plaetsen, met de caissons en eene genoegsaeme wagt van voet- en peerdevolk, welke dag en nacht op 't Groenkerkhof gewaepend staen.

Ten zelven dage was er wegens den gouverneur Carnot, aengeplakt, dat de vrouwen en kinders, die de stad zouden willen verlaeten, sonder eenig beletsel dezelve mogten uijtgaen, maer dat de mans sonder eene besondere toelatinge van den gouverneur niet mogten uijtgaen. Niemand mogte binnen komen, die er eens zullen uijtgegaen zijn, zonder een diergelijke toelaetinge.

Wegens den Maire was er ondertusschen aengeplakt, dat de eijgenaers van peerde, ingevolge de orders van den gouver-

neur, gehouden zijn van hunne peerden en rijtuigen gereed te houden ten dienste van den commissaris van oorlog Dumoustier, en dezelve leveren met de noodige voerlieden, zoo bij nagt als bij dag, op de eerste vrage die door gemelden commissaris zal gedaen worden, op pene van daertoe met militairen gedwongen te worden. Iedereen die peerden en rijtuigen had, moest er de declaratie van komen doen op den bureau centrael van policie op 't stadhuijs.

Den 6 Februarij was alles stil, geen eenen scheut wird er gehoort, tot ieders verwonderinge.

Ondertusschen sag men een order van den dag, wegens den gouverneur aengeplakt, wezende zeer ampel, waerbij onder andere gesegt wird, van middel te zoeken van de nooddruft te besorgen aen de armen of dat hij genoodzaekt zoude zijn van 15.000 armen uijt de stad te zenden en ook dat er geene attrouppementen mogten gemaekt worden, jae dat er boven de 5 persoonen niet mogten bijeen staen of dat zij door de militairen zullen verdreven worden.

Den 7 Februarij zag men een besluijt van dan Maire, goedgekeurt door prefect en gouverneur, aengeplakt waerbij een *Garde Urbaine* opgevormt word, bestaende behalve de officiers uijt 500 man uijt de notabelste inwoonders, welke dagelijks de wagten aen 't stadhuijs en patrouilles langs de straeten zullen moeten doen tot veijligheijd derzelve stad(1). Dezelve zullen op 8 deser hunne officiers en andere oversten kiesen en de gekosenen selfs dienen moesten, sonder iemand in

(1) *Randschrift:* degene er deel van maeken wirden door den Maire aengewesen en brieven thuijs gesonden.

hun plaetse te mogen zenden, en dat geene verschooninge zullen aengenomen worden.

Ten zelven dage hoorde men dat de Engelsche van Merxem, en de andere van Deurne, Berchem en elders zoude weggetrokken zijn; de Franschen zijn seffens met troupen uijt de stad getrokken om dezelve op te zoeken; eenieder was grootelijks over zoo schielijk vertrek verwondert, sonder dat men er de oorsaek van denken konde. Den tijd zal 't ons leeren.

Men hoorde intusschen dat er van de geallieerden tot St Nicolaes en ook te Beveren gekomen waren, en naer Swijndrecht naederden. Men segde dat de Franschen seffens eenige volk naer Beveren afgezonden hebben, dewelke aldaer maer slegt onthaelt, jae met verlies terug zijn komen geloopen.

Den 9 Februarij sag men hier aengeplakt, een order van den dag wegens den gouverneur, waerin hij de troupen prijst over hun gedrag en iever, en segt, dat allen het gene nadeelig is herkent geweest door de ondervinding van den laetsten aenval, zal vernietigt worden, en dat hetgene dat er noodig zal geoordeelt zijn, zal gemaekt worden.

De marinen gingen ook seffens buijten om alles te verwoesten rondomme de stad, alle de huijsen, boomen, haegen en zoo menig schoon speelhof zag men alsdan vernielen en vernietigen; en de beste materiaelen of houtwerk, ook de meubelen daer van rooven, jae al dat een Fransman ziet is het zijne.

Den 10 Februarij smorgens vroeg, is 't garnisoen, nament-

lijk buijten St Jorispoort uijtgetrokken, dog den zelven morgent zijn dezelve wedrom binnen gekomen, sij hadden den vijand gaen soeken, maer seffens gevonden, eenen maréchal de logis der Hulaenen isser dood gebleven; de soldaeten komen wedrom bij de borgers daer sij gelogeert waren.

Men seijde dat de geallieerden tot Hulst in Vlaenderen, en op den Doel zouden gekomen zijn, ook seijde men dat er Engelsche schepen in de Schelde gesien wirden.

Den ..... Februarij was alhier een besluijt van den prefect aengeplakt, waerbij de kooplieden en winkeliers een staet van hunne goeden binnen de 24 uren moeten overbrengen op pene van confiscatie der zelve. Sij hadden bij de kooplieden en in sommige winkels reeds vele lijnwaeden gerequireert, dat is gerooft.

Men hoorde ondertusschen dat er Saxissche troupen buijten deze stad in de Luijthaegen en daer omtrent zoude gearriveert zijn.

Daer waeren ook 2 besluijten wegens den Maire aengeplakt, het een ten opsigte van den brand te blussen, en het ander van den brand af te weren en te voorkomen (zie de gazette van 12 deser).

Den 12 Februarij savonds is M^{r} van de Werve, baron van Schilde, Jon^{r} Philippus de Pret, Jon^{r} Jan Moretus, van Colen, Jon^{r} P.D. Cornelissen, heer van Schooten, Dh^{ren} Jean Martin Smets, koopman, woonende in de Mattestraet ‘In den Keijser’, G. Jean Legrelle, Cornelis van der Hoeven, en Jan Severijns, alle vier kooplieden deser stad, als gijselaers vast-

genomen en op 't Casteel gebrogt[1]. Jon[r] Louis Moretus, Vrijdagsche Merkt, ziek zijnde, wird door gendarmen in zijn huijs bewaekt, men segde dat er door den gouverneur eene contributie ofte somme van een millioen francs gevraegt was; en ondertusschen wirden er brieven gedraegen wegens den Maire bij verscheijde van onze borgers, hun verpligtende van binnen de twee mael 24 uren 10 bedden, matras, peul, stroeij saks, sargie en 20 paer lakens in 't Hessenhuijs te leveren; sommige meerder, jae het dobbel. De brieven waren van volgenden inhoud:

> D'après les ordres de son Excellence, en date du 11 de ce mois, je suis chargé de requérir trois mille lits militaires pour le casernement de la troupe.
> Je vous préviens, Monsieur, que je vous ai compris dans cette réquisition pour dix lits.
> *Chaque lit doit être composé d'une couchette, d'une paillasse, d'un matelat, d'un traversin ou sac à paille, d'une couverture, de quatre draps.*
> Vous ferez transporter ces objets à la maison de Portugal, endéans les 48 heures.
> A défaut par vous de satisfaire à la présente réquisitien, vous y seriez forcé par voie d'exécution militaire.
> Pour que les couchettes soient uniformes, elles seront faites par des charpentiers de la ville, pour votre compte, d'après le modèle qui leur sera donné.
> J'ai l'honneur de saluer,
> (signé) *De Cornélissen.*

Den 13 Februarij sag men alhier wegens den gouverneur Carnot een order van den dag aengeplakt, dat eenieder sijne contributiën wesende boven 30 francs vóór 18 dezer en onder de 30 francs den 1 Meert betaelt moet zijn op pene van op de

(1) *Randschrift:* Deze kregen bovendien nog eenen gendarme in hunne huijsen omdat niets zoude uijtgedraegen of verborgen worden.

Pontons geset te worden, en aldaer te moeten verblijven zoo lange het beleg dezer stad zal dueren.

Eenieder was over alle deze nieuwigheden in de grootste verslaegentheijd, vele waren in de onmogelijkheijd van dit gebod te konnen voldoen, de contributie verdobbelt, de winkeliers verkoopen niet, wesende in de onbequaemheijd van die lasten en patenten te konnen betaelen.

Men sag ook wegens den Maire een besluijt van 11 dezer aengeplakt dat de hoveniers en die hun ambagt is van in de aerde te werken, metsers etc. sig binnen de 24 uren moeten komen aengeven in 't *Hôtel van Hoogstraeten,* ten eijnde van aen de fortificatiën te gaen werken op pene van .....

Ondertusschen wirden degene welke bedelden uijt deze stad gejaegt en langs het Vlaemsch Hoofd overgeset, van waer sij dan hunnen kost konnen gaen soeken, jae dezen morgent zijn er wedrom een aental geringe en oude menschen, gewoon zijnde in sekere herberge in 't Kleermaekershuijs op de Groote Merkt soep van den overschot gemaekt, te koopen, door de politie en gendarmen vastgenomen op 't pretext van bedelen en met een onmenschelijk vreedheijd door dezelve en met de gewapende magt te schepe, uijt deze stad langs 't Vlaemsche Hoofd, in Vlaenderen geset, geschreeuw en gekerm helpte hun niet, niemand durft er iets tegen seggen, sij verdreven de omstaenders met hunne sabels en geweren op een wreede wijze. Denkt eens wat ongehoorde wreedheijd.

Ten zalven dagen hadden de militairen tot Schooten en elders gaen rooven, brengende vele hoornebeesten binnen, welke sij de landlieden aldaer met geweld afgenomen hadden.

Den 14 Februarij smorgens reden de gerequireerde voerlie-

den met de peerden, karren en wagens bij particuliere binnen deze stad weggehaelt, uijt naer Eeckeren en daeromtrent, wedrom op den roof, maer alsoo hunne vijand op die dorpen sig vertoonden, zijn dezelve ledig wedrom gekeert.

De brekers gingen ook wedrom uijt om boomen te kappen, en huijsen te verwoesten; men segde dat se heden de kerke in de Leije ook afbreken gingen. Deze fraije kerk was nog maer in 't jaer 1777 nieuw gebouwt en met drij marmore autaeren verciert. Den pastoor R.D. Janssens, was sedert eenigen tijd reeds in de stad gevlugt. De speelhoven in de Markgraveleije, benevens de aengename wandelingen, waren alle vernietigt en verwoest; eene onweerdelijke schaede rondom deze stad gedaen hebbende en nog doende.

Den 15 Februarij wird er wedrom veel arm en gering volk in de gemeijne quartieren uijt huijsen en gangen gehaelt en in den amigo geset en dan verders langs 't water buijten deze stad, bidden en smeeken helpte hun niet. Droevig was zulk vertoon om aen te zien, en dit was op 't pretext dat dit onnoodige monden waren.

Alsoo verscheijde inwoonders bij brieven van den Maire de dato 12 dezer getaxeert waren van 10 bedden ofte meerder te leveren, daer over klagtig geweest waren, zijn er te dien opsigte nieuwe schikkingen genomen, en op 14 dezer wegens den Maire andere brieven rond gesonden, waerbij sij voorkomen wirden, dat, ingevolge van die nieuwe dispositiën, hun aendeel provisoirement vermindert was op 3, 2 ofte één bed, ieder met een matrasse, eenen stroeijsak peul, eene saergie en vier lakens, welke binnen de 24 uren in 't Huijs van Portugael in 't Kipdorp moest gelevert worden op pene van daertoe met militaire executie gedwongen te worden. Dan sag

men onse inwoonders uijt vreese van vervolginge, sig haesten om aen dit gebod te voldoen.

Ten zelven dage was 't groote revue der troupen op de Meer, voor den Duc de Plaisance; naemiddags was er eenig peerdevolk langs St Jorispoort uijtgetrokken, en waren seffens handgemeen met de Saxissche, welke te Berchem lagen, dog quamen welhaest met eenig verlies binnen geloopen.

Den 16 Februarij sag men verscheijde besluijten van den Prefect den 14 dito genomen.

Het eene, waerbij de conscrits en de deserteurs gemaent worden zig sonder uijtstel in de prefecture te begeven om daer wedrom dienst te nemen. Dat, als dezelve zouden in ongehoorzaemheijd blijven, dat hunne ouders door militaire executie zullen vervolgt en aengehouden worden. Dat de vaders en moeders en andere, welke conscrits zoude versteken of hunne desertie begunstigt hebben, aen de tribunaelen zullen gelevert en volgens de strenge wetten gestraft worden.

Bij een ander besluijt van den zelven dag, wird bevolen aen alle degene die zouden koopmanschappen in 't versteek hebben, toebehoorende aen negotianten en kooplieden van de stad, hunne declaratie daervan te doen op de Mairie binnen de 24 uren na de afcondiginge van 't zelve besluijt, op straffe van eene boete gelijk aen de weerde van die zelve.

Bij het derde wordt geordonneert aen alle de inwoonders deser stad, van terstond hunne declaratie en aflegte te doen der fusieken welke sij in besit hebben. Sij sullen dezelve afleggen in handen van den Directeur der artillerie van 't arsenael deser stad (Discalsen clooster) die hun eene reçu zal geven.

Was ook bevolen van ter Mairie te komen declareren van de enkele en dobbele jachtgeweren die sij besitten; alle degene sig aen dit besluijt niet zoude schikken, zal aengehouden en gestraft worden volgens de reglementen.

Ten zelven dage wird met het geluij der klokken en beijaertspel aengecondigt, eene victorie op de Russische en Pruijssische te Sezanne, 25 uren van Parijs, den 10 en 11 dezer behaelt. Smiddags wird den Te Deum in de Cathedraele gesongen, alwaer de overheden in tegenwoordig waren. Savonds moest men sijn huijsen verligten. Op den toren der Cathedraele was alsdan een drijkleurige wimpel uijtgestoken.

De geallieerde hadden te Berchem, Contig en elders op Sondag laest ook geviert, over de victorie door hun in Vrankrijk behaelt.

Het was aen de buijtenlieden rondom ons intusschen verboden, op de dood, eenige levensmiddelen naer deze stad te brengen.

Savonds en snagts is er wedrom seer veel arm en gemeijn volk uijt hunne huijsen en selfs van hun bedden gehaelt, in de Gezondstraet, aen de Vuijlruije en elders, om sonder eenige genade buijten deze stad langs 't Vlaemsch Hoofd geset te worden; het vastgrijpen wird zoo algemeijn, dat er vele, naementlijk dienstboden, en degene wat gering aengekleed waren, sig bij avonden niet durfden op de straeten komen. Ondertusschen gingen dergelijke opligtingen dagelijks voords.

Den 19 Februarij segde men dat de Saxissche troupen buijten deze stad, door Zweedsche zoude herplaetst zijn.

Ten zelven dage was alhier aengeplakt, dat het vermommen met de aenstaende Vastenavonddagen, zoo in huijsen als op de straeten verboden was.

Den 22 Februarij wirden er wel 100 (200) karren als wagens gelaeden met hoeij en stroeij langs de Roode Poort binnen gebrogt en op de borze gelost; sij hadden dit uijt een magazijn tot Austruweel gaen rooven. Dagelijks gaen zij op de dorpen op den roof, dog selden brengen sij iet aen; de dorpelingen hebben hun beesten en ander goed uijt voorkomen, hooger opwaerts en gaen menigmael de geallieerden waerschouwen, als er Franschen komen, en zoo vallen dikwijls kleijn gevegten voor.

Den 25 Februarij, Vrijdag, was er wedrom bijna geen geboert op de merkt, op de groenmerkt waren 2 sakken terwe welke tot 12 f. en 7 saks rogge die tot 7.10 f. gekogt sijn[1], boter was er ook zeer weijnig tot 13 ½, 14 à 15 st. het pond gegaen is. Het buijtenvolk wird aen de poorten zeer nauwkeurig doorsogt, waerschijnlijk om te zien of sij geene schriften bij sig hadden, schriften welke door de geallieerde in de

(1) Mercuriale des Grains et Fourrages vendus dans les marchés de cette ville ..... du mois de Février 1814:

Nature des denrées	**Quantités d'hectolitres vendues**	**Prix moyen de l'hectolitre**	**Observations**
Froment	4	27,35	dans la semaine le froment fr. 22.79 à 25,08 le seigle fr. 12,52 à 13,68.
Seigle	12	17,10	
Orge			point avoine 4 hectol. à fr. 7,90

environs op de dorpen gestroijt wirden, om de volken tot hun te trekken, en de militaire te doen overkomen, belovende hun vrijelijk naer hunne huijsen te laeten en diergelijks; en het was ongetwijffelt daerdoor, dat de desertie der troupen dagelijks meer en meer toenam, en daerenboven stierven er zeer vele in de hospitaelen, hetwelk het garnizoen sterk verminderen dede.

Sondag den 26 Februarij smorgens omtrent 5 uren, trok er circa 3.000 man van 't garnisoen zeer stil, langs St Joris- en Kipdorppoorten uijt, om de geallieerde te verrasschen, en alsoo door te dringen om tot Lier of Mechelen te konnen geraeken; maer komende in de Luijthaegen en aen den Ouden Godt, geraekten sij handgemeen en de Franschen wirden welhaest gedwongen terug te trekken, na eenige dooden en gequetste gehad te hebben en verscheijde gevangen agter laetende, maer bragten eene brandwagt, waerbij eenige van hun deserteurs gevangen mede, welke daerna dood geschoten zijn.

Tot Borsbeke waren er ook eenige vijandelijkheden voorgevallen, dog de Fransche zijn van daer ook terug gekomen, zoodat die ondernemingen mislukt zijn.

Sij hadden intusschen Jon^{r} Schorel, Heer van Wilrijck, sig op sijn hof tot Wilrijck ophoudende, aldaer op 't onverwagts van zijn bedde gehaelt en binnen deze stad gebrogt, hem brengende in de afspanninge ‘Den Beer’ op de Meer; men wist niet wat de oorsaek daervan was, dog hebben hem eenige dagen daerna wedrom naer zijn hof laeten gaen.

Meert

Den 1 Meert sag men alhier aengeplakt, bij besluijt van den Prefect de dato 26 Februarij laest

> dat de contributie van 't jaer 1815 betaelt moet worden op den zelven voet als het jaer 1814 en dit in 3 termijnen, te weten: van 15 à 25 deser, en van 25 Meert à 5 April en de 3de van 5 à 15 April, op de selve pene ofte straffe in 't order van den dag van ..... Februarij laest gemeld.

Eenieder beklaegde zig over zulke schrikkelijke contributiën; daer gingen geene neringen ofte stielen, vele winkels sag men gesloten, en goede borgers waren meest sonder geld en het weijnig dat sij nog hadden, moest hun dienen om van te leven. Wat er van komen zal moet men afwagten.

Den 2 Meert wird er wedrom gefourrageert te Merxem, dog de Engelschen kwamen er op af, en hebben de Fransche lanciers op de vlugt gedreven eenige doodende en kwetsende; dog de karren met hoeij en stroij zijn binnen gekomen, en op de borze gevoert.

Den 3 Meert sag men een order van den dag van 2 dezer door den gouverneur uijtgegeven, aengeplakt, waerbij hij segt:

> onderrigt te zijn dat de inwoonders van verscheijde omliggende dorpen sig besig houden met het wegdragen der levensmiddelen voor deze stad geschikt, van te mishandelen degene die ze naer de stad brengen; van uijt te stroijen of aen te plakken, proclamatiën van den vijand en hem te dienen als spion; dat sij eijndelijk de soldaeten van 't garnizoen de desertie aenraeden, verklaerende dat hij de dorpen verantwoordelijk maekt; dat die dorpen zullen afgebrand en de inwoonders als verraders van hun land aen eenen crijgsraed zullen gelevert worden.

Ten zelven dage wirden er vele van onse inwoonders bij

executie militair, gedwongen tot het leveren van beddegerief, ingevolge de requisitie wegens den Maire aen hun gedaen.

Den 7 Meert isser tusschen 2 à 3.000 man met 2 stukken canon en eenig peerdevolk langs 't Vlaemsch Hoofd in Vlaenderen getrokken, waervan er nog den zelven avond in Beveren en ook te St Nicolaes gekomen zijn, van welke plaets sij naer een ..... gesegt ....., alsoo er (onleesbaar). Men geloofde dat het was om in die landstreken te fourageren en het vee, hoeij, stroij, etc. aen de inwoonders te ontnemen.

Deze stad was intusschen ook niet vrij van requisitiën, de kooplieden in wijn en de brouwers wirden grootelijks belast, naementlijk de eerste, waervan er om soo te seggen geruineert zullen worden.

Den 8 Meert. Den gouverneur geconcipieerd hebbende, van het koper, hetwelk op den chantier berust, geld te laten slaegen om het crijgsvolk en andere mede te betaelen, had daertoe aengestelt sekeren borger dezer stad J.F. Walschot; deze stukken ter groote van eenen Franschen decime ofte 10de van een franc, sullen cours hebben voor de helft ofte 5 cnt, sive 2 oorden. De proeven ofte eersten slag wird daer van gedaen op 8 deser, en van deze eerste stukken in silver en coper wirden er aen den gouverneur en aen den prefect vereert. Dezelve waren gemaekt in zijn werkhuijs ten eijnde van 't Hopland aen de vest. Van deze stukken zullen er 28, 29 en 30 in 't pond gaen, en daerop staet .....

Den 10 Meert. Men vernam alsdan dat er te St Nicolaes en omstreeks niet alleen ongehoorde requisitiën van vee, paerden, hoeij en stroij gedaen wird, naer ook met geweld de contributie van 't jaer 1814 en selfs 1815 afgeperst wird, en ook

dat se bovendien de inwoonders van die landstreek van hunne provisiën berooft en deze naer 't Vlaemsch Hoofd gebrogt hadden, alwaer het reeds vol van die levensmiddelen was, en welhaest naer deze stad stond gebrogt te worden.

Ten zelven dage wird bij order van den dag wegens den gouverneur het slaegen van bovengemeld geld vastgesteld. (Van het obsidionael geld ziet mijn note).

Den 12 Meert naemiddag zijn de gijselaers waervan hierboven gemeld van 't Casteel losgelaeten en naer hunne huijsen gekomen, en die reeds thuijs waren, zijn van de gendarmen, welke hun bewaerden, ontslaegen.

Sondag den 13 Meert smorgens heel vroeg vertrok er eenig zoo peerde- als voetvolk langs St Jorispoort naer de kanten van Lier, maer kwamen welhaest met eenig stroij terug.

Ten zelven dage om 3 uren snamiddags arriveerde hier langs de Roode Poort, eenen Engelschen colonel van de kanten van Bergen-op-Zoom, rijdende naer den gouverneur dezer stad, en van daer naer den commandant, het was over eene overeenkomste heden geteekent in 't quartier generael der Engelschen te Kalmpthout, ten opsigte van de uijtwisselinge der crijsgevangenen, welke snagts tusschen 8 en 9 dezer door de Franschen te Bergen-op-Zoom genomen zijn, bijgevolg van eenen mislukten aenslag door de Engelschen alsdan op die stad gedaen. Gemelden Engelsman is om 8 uren wedrom langs dezelve poort vertrokken.

Men segde dat se te Mechelen en elders seer geviert, geluijd en geschoten hadden over de victoriën door de geallieerden op de Franschen bij Parijs behaelt; sommige geloofden dat

se meester van die stad zouden geworden zijn. De tijd zal 't leeren.

Ten zelven dage sag men in 't ligt verschijnen een besluijt wegens den gouverneur ten opsigte van eene leeninge van een millioen francs, verdeijlt op 100 personen, in 4 classen, welke tot borge hebben zullen, de inkomsten der contributie van het jaer 1815; waervan de uijtschrijfbriefkens reeds rondgedraegen worden, en welk besluijt met de naemenleijsten der gequotiseerden in de gazette van 15 dezer te lesen is.

Den 15 Meert naemiddag, zijn de troupen uijt Vlaenderen binnen deze stad terug gekomen, veel geld van de afgeperste contributiën, vele graenen, vee, stroij, hoeij en provisiën der boeren afgenomen hebbende, medebrengde.

Den 16 Meert wirden door order van den gouverneur de mueren van het stadskerkhof op Stuijvenberg afgeworpen, maer het gebouw daer op staende, wird nog ongeroert gelaeten. Den maire had bekent gemaekt dat allen degene daerop eenige objecten hadden, hetzelve daer af mogten komen halen, zulks bestond in grafsteenen tegen den muer geplaetst.

Den 17 Meert snagts of smorgens 9 uren trokken en voet- en peerdevolk omtrent 3 à 4.000 man uijt, om te fourageren; het scheijnt dat hunne meijninge was van naer Lier of tegen Mechelen toe te gaen en alle de dorpen van vee, terwe, hoeij, stroij, etc. te berooven, de karren en wagens waren in gereedheijd moeten blijven staen, maer komende in de Luijthaegen, aen den Ouden God vonden sij den vijand; te Mortsel en Edegem is sterk gevogten, wederseijds isser volk, dog meerder van de Franschen, van welke er verscheijde gedeserteerd en crijgsgevangen zijn, dood gebleven; tegen den avond

sijn se wederom en seer vlug binnen gekomen. Eenige waren doorgedrongen tot Waelhem toe, alwaer een gevegt heeft plaets gehad alwaer sij sijn moeten wijken; en men segt ook dat er op den steenweg van Boom omtrent den ‘Bruijnen baert’ ook een gevegt zoude plaets gehad hebben.

Men sag ondertusschen een order van den dag van den gouverneur in 't ligt, geteekent 16 deser, ten eijnde van de fabricatie en uijtgave van de belegeringsmunt te verhaesten; geordonneert door het order van den dag van 10 dezer, wird door hun besloten dat er behalven de stukken van 5 cent, er zullen van 10 cent geslaegen worden, geheel op het zelve voorbeeld; dat 40 van die stukken zullen een kilogram, en bijgevolg 80 van 5 cent, zullen evengelijk een kilogram wegen. (Ziet de gazette van 17-19 dezer en mijne besondere note).

Sondag 20 Meert gingen sij het hoeij, stroeij en haver opschrijven bij de particulieren binnen deze stad, om hun daervan in 't vervolg ook meester te maeken.

Onlangs waren er eenige van onze inwoonders vastgeset, omdat sij hunne contributiën nog niet betaelt hadden, en om alsoo aen de anderen den schrik en vreese aen te jaegen; dezelve wirden op 't tugthuijs geset en bedregen van hun op de schepen te plaetsen; dog na eenige dagen gevangen geweest te hebben, betaelende, zijn zij verlost. Onder deze was Benoit, juwelier, den Notaris Van Dun, Mr Cras en nog eenige andere.

Men sag alhier wegens den Maire aengeplakt eene bekentmaking van den 14 dezer waerbij gesegt wordt, dat ingevolge de orders van den gouverneur deze stad provisoirelijk en voor geheel den tijd van het beleg, verdeelt is in 12 sectiën van

policie in plaets van 4; welke sectiën daerbij genaemt waren, en dat ieder sectie van eenen commissaris van policie voorsien is, wijzende hunne bureaux aen; de eijgenaers of huerders der huijsen waren aensogt de nummers van de nieuwe sectie boven degene der oude in rood couleur te doen setten. (Gazette van 19 Meert).

Den 22 Meert haelden sij een redelijk groote partije hoeij en stroeij bij de particulieren weg, hetwelk op 't Casteel gebrogt moest worden. Zij begonnen gebrek aen dien artiekel te krijgen.

Den 22 en 23 Meert wird het hoeij en stroij bij de huerhouders en bij sommige particulieren wegens den gouverneur weggehaelt.

Ondertusschen waren verscheijde dorpen rondom deze stad beschreven van vee, tarwe, hoeij, stroeij etc. binnen deze stad te brengen, met bedreijginge van de dorpen welke aen dit order niet zouden voldoen, af te branden, en van den kant der der geallieerde was hun zulks nogtans op gelijke pene verboden, hetwelk de inwoonders in groote vreese en agterdenken bragt. Sedert den 23 sag men nogtans gemelde door de buijtenlieden binnen brengen.

Den 24 Meert liepen de commissarissen wedrom met heele bendens gewapende soldaeten en gingen de huijsen van degene die geen bedden en toebehoorten gelevert hadden, beleggen; om de inwoonders alsoo te plaegen en te praemen van die leverantiën seffens te doen.

Tegen den avond isser omtrent 2 à 3.000 man en eenig

peerdevolk langs het Veer in Vlaenderen getrokken op den roof, gaende op Beveren en zoo voord.

Den 27 Meert, Sondag, van smorgens vroeg af vertrok in allen spoed het grootste gedeelte van het garnizoen bestaende wel in 6.000 man met den Duc de Plaisance en den generael Rogé langs het Veer op 't Vlaemcsh Hoofd in Vlaenderen, het overzetten duerde bijna den ganschen dag en nagt zoowel peerde- als het voetvolk, met veel canon. Niemand wist wat zulks beduijde, men was over zoo schielijk vertrek verwondert, te meer al zoo de Engelschen deze stad met veel volk genaedert waren, en zelfs sig tot Deurne toe vertoont hadden. De poorten zijn den geheelen dag gesloten gehouden, sonder dat er iemand uijtgelaeten wird. Over deze onverwagte veranderinge wird verschillig gesproken en gepeijst; sommige segden dat se naer Vrankrijk trokken, andere dat se sig naer Gend begaven om sig bij den generael Maison, welke die stad scheen te bedreijgen(1).

Ondertusschen zag men vee, graenen en anderen voorraed uijt Vlaenderen binnen brengen, hetwelk op de dorpen van 't Land van Waes, het Beversch en elders met geweld afgeperst was.

Den 28 Meert duerde het oversetten van crijgsvolk nog altijd voords, en men bleef in de zelfde onzekerheijd.

Ten zelven dage wird er bekent gemaekt dat de gequoti-

(1) Men hoorde in 't vervolg dat gemelden generael Maison in Gend gekomen was en dat er plunderinge, requisitiën en andere geweldenarijen door de Franschen hebben plaets gehad, dat er de geallieerde den 29 weer meester van zijn geworden en dat hij sig naer Brussel gewend heeft.

seerde tot het avanceeren van een millioen door den prefect gevraegt op de contributie van 't jaer 1815, bestaende in 100, op de helft vermindert waren, en dat er integendeel nog 126 bijgevoegt waeren, ook in 4 classen verdeijlt te weten: 6 in de eerste à 9.000 fr.; 16 in de tweede à 6.500 fr.; 41 in de derde à 4.500 fr. en 63 in de vierde classe à 2.500 fr., maekende alsoo 500.000 fr. en met de 100 eerst gequotiseerde samen een millioen francs. Zulke belastinge, schoon het hun uijt invoorderinge der contributie van 't jaer 1815 wedrom beloofd word, brengt er nogtans verscheijde in grooten ambras.

Den ganschen dag gingen er nog troupen overzetten, en ook levensmiddelen uijt Vlaenderen binnen brengen.

Den 29 Meert had men tijdinge dat den Franschen generael Maison, sig met sijn troupen meester van Gend gemaekt had, en van daer uijtgetrokken was met meninge van Brussel ook onder zijne magt te krijgen; dog dat hij omtrent Aelst naer verscheijde gerugten, tegen gehouden was, door troupen welke de geallieerde te Brussel en elders bijeen versaemelt hadden. Men hoorde ook dat de Franschen Dendermonde genomen hadden; sij hebben in alle die hernomen steden groote contributiën doen betaelen.

Intusschen hadden de Engelschen sig te Merxem, ook in Berchem en daeromtrent vertoont, en het schijnt dat er in onse voorsteden veel volk sal komen.

Niettegenstaende bijna geheel het garnisoen uijt deze stad vertrokken is, nogtans blijft men de gevraegde beddens met geweld doen leveren, en ook dwingt men de borgers met contrainten hunne opgeleijde contributiën selfs van 't jaer 1815,

te komen betaelen; reclaemen worden niet aengenomen, nog klagten aenhoort.

Den 31 Meert, nae den middag, is de kerk in de Markgraeveleije, welke zoo lang in duijzend pereijkelen gestaen hadde, in brand gestoken en brande tot savonds toe, wordende den volgenden dag, wazende O.L.V. Boodschap, seer straf bestormd en ten gronde geworpen. Deze schoons kerk, wegens het capitel der Cathedraele van Antwerpen als tiendeheffers van Kiel en Leije ten jaere 1777 nieuw opgebouwt; de drij marmore autaeren, nog van de sodaliteijt der Jesuiten voordskomende, waren bij voorzorg, gelijk alle de andere ciraeden en gelazen, daer uijt gedaen.

Het hof nevens gemelde kerk, onlangs nieuw opgebouwt, het *Hof Terbeke* over den zelven, benevens alle de speelhoven tusschen gemelde kerk en de stad, alsook de hoveniershuijsen, waren reeds vernietigt, de boomen gekapt, mat een woord, men kon van deze kerk, degene van St Willibrords sien staen, de verwoestinge in onze voorsteden door de Franschen gedaen, zijn onschatbaer.

April

Saterdag den 2 April hadden eenige marinen naer Vlaenderen gaen fourageren en bragten vele schaepen, in 't Land van Waes genomen, binnen.

De Engelschen rondom de stad, onder andere aen de Hand bij Berchem en daer omtrent, hadden sig in den naemiddag wedrom vertoont, waerop van deser stadsvesten met het canon geschoten wird, en ongelukkig wird Marieke Heijstraeten, eene hoveniers weduwe, eene vrouw van in de 70 jaeren, wesende in haeren hof omtrent den Drijhoek onder

Berchem, in den naemiddag met eenen canonbal, den bil afgeschoten en zoo danig getroffen, dat se nog voor den avond daervan gestorven is.

Den 4 April isser wegens de Engelschen aen de Schipbrugge bij Merxem, een dépêche afgegeven voor den gouverneur alhier; men wiste er den inhoud niet van, maer tegen den avond had men de aengenaeme tijding, dat Parijs sig den 30 Meert, bij capitulatie overgegeven had, en dat de geallieerde den 31 ditto daer ingekomen waren, hetwelk alhier onder de welpeijsende, groote vreugde heeft veroorsaekt. Den keijser van Rusland, den koning van Pruijssen, alsook den oppergenerael Prins van Swertsenberg, zijn er met hunne legers alsdan ingetrokken en door het volk ingehaelt.

5 April. Den gouverneur dezer stad Carnot, dede sanderdags een order van den dag aenplakken, seggende:

> dat het gerugt sig uijtspreijd; dat het groot leger der geallieerde in Parijs getrokken is; dat dit nieuws weijnig waerschijnlijk is, aengezien alles contrairie schijnt; dat sij groote nederlagen gehad hebben, maer was 't waer dat sij die hoofdstad besetten; dat se sonder alarm over het lot van het vaderland zijn moeten; dat die zelve hoofdstad hun graf zoude worden
>
> voorders, van getrouw en stil te zijn, dat den staet der saeken niet lang kon staen;
> dat den crisus te sterk is om van den vrede verweijdert te wezen, etc.....

Den zelven avond is de *Garde Urbaine* ofte Borgerswagt voor de eerste mael opgetrokken en des nagts patrouillen gegaen.

Den 6 April sag men wedrom een order van den dag we-

gens den gouverneur alomme aengeplakt, behelsende in substanties onder andere:

> dat hij sig verpligt vind, van de inwoonders der stad Antwerpen kragtiglijk vast te stellen, het gevaer daer sij hun aen bloot stellen, door den uijtstel in 't betaelen der contributiën. Dat het garnizoen gebrek heeft. Dat hij de inwoonders waerschouwt, dat er met morgen te beginnen zullen garnisaires gestelt worden bij alle de agterstallige de welke, nae den termijn van twee dagen, zullen vervoert worden op 't oorlogsschip 'Den Dantsig' die als ponton in de Schelde zal gestelt worden.

Zulke bedreijgingen maekte vele van onze inwoonders bevreest, wetende dat eenen Fransman voor alle vreedheijd bekwaem is, en nogtans vele zullen zulke ongelukkige rampen moeten afwagten en verdraegen, zijnde uijtgeput, zonder geld en in de onmogelijkheijd aen de opgeleijde contributiën te konnen voldoen; het jaer 1813, 1814 met moeijte voldaen hebbende, maer het jaer 1815 hun volstrekt onmogelijk zijnde; geene affairen, geene neringen gaen er, den ambagtsman sonder werk, de winkels zijn gesloten, en daerbij de goeden zonder weerde en het geld raer om krijgen, den eenen mensch betrouwt den anderen niet; zoo is 't dat bij zijne wreedheijd wilt uijtwerken, zullen er vele het victiem van zijn; en het is te vreesen, dat hij niemand sparen zal, die den ongelukkigen koning Lodewijk XVI niet gespaert heeft, maer in den dood gevonnist.

Den 9 April wesende Paeschdag, wird er op den chantier ofte scheepstimmerwerve, wegens de administratie der zelve, begonst kopere munte geslaegen te worden, op de zelve wijse gelijk degene door den gouverneur onlangs geordonneert, en die thans door J.F. Walschap gemunt worden.

Den 11 April smorgens vroeg, isser een courier langs St Jorispoort binnen gekomen, geescorteert wesende met eene

groote wagt, brengende een pak met papieren seffens naer den gouverneur en commandant gebrogt.

Men hoorde welhaest dat het den post van Parijs was, die niet alleen brieven, maer ook de publieke nieuwsbladen van gemelde stad alhier aenbrogt; dan had men de nieuwigheden officieel welke tot Parijs deze dagen voorgevallen zijn, te weten, dat Napoleon Bonaparte door den senaet en het volk van Vrankrijk afgezet was, en dat sij Ludovicus Stanislaes van Vrankrijk, graef van Provence, geb. 1755, overledene konings oudste broeder, voor koning van Vrankrijk en Navarre den XVIII van dien naem erkent en uijtgeroepen hadden.

Meest alle de Fransche generaels en officiers hebben alsdan de witte cocardes opgestoken, en alles is alsdan in goed order afgeloopen; dit voorbeeld wird in de steden, immers heel Vrankrijk door gevolgt, dog de gouverneur deser stad, Carnot en sijn aenhang, bleef, of gedraegen sig altijd nog ongeloovig of ongevoelig aen die tijdingen; het breken der huijsen en cappen van boomen rondom onze stad, ging altijd voords, en tegen den avond wird er een besluijt van den Prefect en door Carnot goedgekeurt aengeplakt behelsende:

1º dat de invoorderinge der contributiën van 't jaer 1815 zal verhaest worden, op de vorige wijze, en dat die dienen zal voor de leeninge van het millioen in uijtvoer zijnde;
2º dat de noodige requisitiën zullen plaets hebben, en dat hun remboursement, Vrankrijk voor garantie heeft.

Niemand was haestig om sijn geld weg te draegen; onze ingesetenen waren uijtgeput en sonder winninge, vinden sig verpligt de rampen die het Frans gedrogt ons zal willen aendoen te onderstaen, hopende dat het niet lange meer dueren zal.

Den 12 April smorgens vroeg, trokken de brekers op de

gewoonlijke ure wedrom uijt, altijd voordgaende in 't ruinen der eijgendommen, tot omtrent 10 uren, als wanneer order gekomen is van die ruinerije te staeken en het verwoesten op te houden, tot groote blijdschap der eijgenaeren wiens erven nog overig gebleven zijn.

Den 12 April zijn verscheijde garnisaires gesonden bij degene die hunne contributiën niet betaelt hadden, eenige verjaegen dezelve uijt hunne huijsen; snagts zijn er sommige van onze borgers van hunne beddens gehaelt en vast geset omdat sij nog van 't jaer 1814 ten agter waren. Alle wreedheden, zoude zij nog geene voor hun vertrek uijtwerken.

Den 13 April. In den naemiddag is er eenen Engelschen parlementair binnen gekomen en bij den gouverneur gebrogt, dezen waerschijnlijk sijne brieven afgegeven hebbende, is wedrom vertrokken; het volk in groot getal met hem loopende roepende vivat de Engelschen en draeijden hunne hoeden, selfs tot op de Schoenmerkt voor het logement van den gouverneur, het welke hij beletten wilde en ordonneerde aen de lanciers van het volk van daer te verdrijven, gelijk sij terstont gedaen hebben.

Sedert 13 April was de brievenposterije heropent en de brievenwisseling wedrom in voegen gebrogt en intusschen de publieke voituren hernamen ook hunne vorige loop.

Den 14 April smorgens is den Maire dezer stad Jon^{r} Jan Bapt. Adr. Jacob. Cornelissen, naer Parijs vertrokken, om zoo men segt, bij het Fransch gouvernement of bij de geallieerde eene bedieninge ofte de behoudenisse van sijn plaets te solliciteeren. Deze is eene jongheijd weijnig ofte niet bemind binnen deze stad, hebbende zoo wel als wijlen sijnen vader

veel geld verkwist, en groote schulden gemaekt, die meer aen Napoleon sogt te behagen als met het volk dezer stad wel te staen, met een woord, die de inwoonders met geene liefde bestierde, en die ook geensints aen deze stad dienstig was; jae niemand die wel peijst kan sig van de tegenwoordige regeerders beloven.

Den 15 en 16 April zijn er verscheijde van onze inwoonders vastgenomen en zoo in de gevangenisse, als op het schip geset, omdat se de contributiën nog niet betaelt hadden; niettegenstaende de saeken gedaen sijn en het Fransch gespuijs gaet verhuijsen, nogtans gaet den gouverneur Carnot nog altijd voords met de contributiën af te persen en requisiën van wijn etc. alhier te doen, jae met ons te plaegen.

Sondag 17 April smorgens heeft hij een order van den dag aengeplakt, waerbij, sprekende tot het militair segt: ‘Wij zijn den Keijser Napoleon getrouw gebleven, tot dat hij ons zelf verlaeten heeft...’ (Gazette van 19 April).

Sondag was 't groote parade op de Meir, eenieder hadde gedagt dat alles aldaer zoude afgeloopen en dat de troupen van Louis XVIII als koning zouden herkent, en de witte cocarde opgestoken hebben, dog heeft aen den gouverneur niet belieft.

Den 18 April smorgens was er eene proclamatie aen het crijgsvolk wegens den gouverneur aengeplakt waerbij hij herkent dat Lodewijk XVIII op den troon van Vrankrijk gestelt is (siet de gazette van 19 April) en waerbij hij onder andere segt:

> dat hij gouverneur, generaels, officiers van alle rang, onder officiers en soldaeten, zoo te land als te zee, verclaeren enkelvoudig en

zonder bepaeling toe te stemmen aen de besluijten van den senaet, wetgevende lichaemen en provisoir regering, de dato 1, 2 en 3 deser, en te meer dat sij sweren alle te mael deze stad te bewaeren en te verdedigen tot den laetsten oogenblik in den naem van Lodewijk den XVIII; dat den commandant, den onder-admirael bevelende het escadron der Schelde, en den prefect maritime, morgen zullen doen lezen aen de corpsen onder hun bevel, het tegenwoordig besluijt van toestemming; en zondag aenstaende op de parade, zullen alle de crijgslieden met de witte cocarde moeten verschijnen.

Den 18 April smorgens wirden de poorten geopent en eenieder vrij uijt en in gelaeten; dog duerden niet lange, want tegen den middag, wirden dezelve wedrom gesloten; het was niet als vrouwvolk dat er alsdan in en uijt gelaeten wird.

Den 19 April smiddags, is bovengemelde proclamatie van wegens den gouverneur van 18 dezer, aen de troupen en op de schepen en chantier voorgelezen; alsdan hebben dezelve den eed van trouw aen den nieuwen koning van Vrankrijk en Navarre Ludovicus XVIII gedaen, onder het luijden van alle de klokken, beijaerdspel en geschut van 't canon. Alsdan wirden de witte vlaggen op de schepen en op St Michielstoren, opgestoken, en de militaire oversten hebben van dan af de witte cocardes op hunne hoeden beginnen te draegen. Zulke veranderinge bragt groote vreugde onder de goede inwoonders deser stad, hopende nu in 't kort ook van 't Frans gespuijs ontslaegen en verlost te worden.

Ondertusschen was den Boer van d'Eijermerkt, sedert gister met eene witte cocarde opgepronkt, en heden was er eene drollige klagt digt bij aengeplakt, waerbij hij sig beklaegt van 20 jaeren verdrukt en groote armoede geleden te hebben, maer hopende als nu in orde en in genoegte te leven. De Boerinne op de Melkmerkt op de pompe, en Brabon op de pompe

der Handschoenmerkt waren insgelijks met witte cocardens en in witte vlaggen opgeciert; vele inwoonders sagen deze vreugdeteekens met vermaek aen, hopende nae dat de Fransche troupen onse stad zullen verlaeten hebben in ruste te zullen leven en gerust hunne affairens te zullen konnen verrigten.

Den 20 April waren de stadspoorten wedrom open, dog lieten niet uijt als degeen de contributie van 't jaer 1815 betaelt hadden.

De Engelsche troupen lagen rondom de stad op zekere distantie als te Merxem, Wijneghem, Luijthagen etc. Het hoofdquartier was te 's Graevenwesel, alwaer den generael Lord Graham op 't Casteel lag.

Men wagt met ongeduld het vertrek der Franschen, daer wij nu omtrent 20 jaeren consecutieve van geplaegt en verdrukt zijn geweest; en ook was iedereen nieuwsgierig om regt te weten aen wie deze stad gaet komen. Intusschen blijven de Fransche troupen tot nog toe in 't besit dezer stad, en het slaegen der belegeringsmunt wird nog altijd spoedig voordgezet; dog sedert den 21 deser, zijn dezelve zoo van 10 als van 5 cent op den naem van Louis XVIII en met toelaetinge van den gouverneur Carnot voord geslaegen en gemunt. Hetwelk op den Chantier ook gevolgt word.

Den 22 April was het buijtengaen sonder restrictiën toegelaeten; dan ben ik eens naer Borgerhout en Deurne de ruinen gaen zien, vond alles ongelukkiglijk geruineert en beschaedigt. Alle de huijzen van stad af tot aen ‘De Heijblomme’ op de regte zeijde en aen ‘Den Keijser’ ter linker- ofte Noordseijde, waervan er nog seer vele nieuw en

in onze tijd gebouwt zijn, waren geheel afgebroken en deze straet ofte steenweg was genaemt, naer den gouverneur dezer stad, den generael Carnot: '*rue Carnot*', hetwelk op verscheijde plaetsen op steen met gulden letters geschreven stond. Tegen den muer van de voors. herberge genaemt 'De Heijblomme' stond geschreven in groote letters:

'*Ce Faubourg a été sauvé d'une destruction totale par le plus généreux, le plus humain des guerriers S. Exc. le Général de division, Gouverneur d'Anvers Carnot, dans la guerre de l'année 1814*'.

Het scheijnt en er word geseijd dat die straet en ook de kerk door zijn toedoen ongeschonden gebleven zijn. Waerom heeft hij het afbranden der schoone kerk in de Markgraveleije ook niet tegen gehouden, en welke kerk op 't laetste noodzaekelijkheijd verwoest is, hetwelk aen den prefect der marine toegeschreven word?

Den 22 April. Alle de suijdstraeten uijtkomende in de groote straet ofte steenweg, waeren toegemetst ofte toegesloten met met palissaden, de kerk en de Noordstraeten waeren ook afgepalissadeert, maer wirden open en toe gesloten; de Kroonstraet was genoemt *rue Fauconnet,* naer den generael Fauconnet, commandant der stad, die voor de borgers nog al genegen scheen; weijnige huijsen van op den steenweg tot aen de Pann ofte Barriere toe zijn min of meer beschaedigt en hebben meest alle van de inwoonders verlaeten geweest, maer de Kerkstraet, met de huijsen en speelhoven onlangs, immers in onze tijden nog gemaekt en schoone nieuwe huijsen wedersijds verciert, was geheel vernielt en alle dezelve lagen ten gronde, en de Clappijestraet van de St Willibrordskerk tot aen den 'Rooden Leeuw'. Geene boomen waren gants gelaeten, maer alle afgekapt en vernielt. De hoveniershoven rondom deze stad waren ook niet ongeroert gelaeten; de huijsen afge-

worpen, de vrugt- en andere boomen, de haegen, alles afgehouwen en vernietigt. De huijsen bij de Roode Poort als 'St Jan', den 'Gommer' en dan 'Inval' benevens de hoveniershuijsen en speelhoven daer omtrent hadden alle het zelve lot ondergaen; met een woord, het was droevig om aensien. Buijten St Jorispoort was het al even ongelukkig; alle huijsen en herbergen van de stad af tot aen de Hand bij Berchem toe existeerden niet meer; alle de hovenierswooningen tusschen den Steenweg en Borgerhout, met speelhoven afgeworpen of verbrand, en alle de zoo fruijt- als andere boomen met de haegen, waren afgekapt en ten gronde geleijd. De geheele Markgraveleije met de schoone kerk, alle de speelhoven in dezelve, van de stad af tot voorbij en agter de kerk hadden hetzelve lot ondergaen; de schoone wandelingen, dreven, haegen, vrugtboomen, geheel vernietigt en op dezelve wijze was het op het Kiel gestelt; van de stadswerken af tot op den Boomschen en Hobookschen steenweg toe alle de huijsen, hoven en gebouwen, boomen etc. ten gronde plat geleijd. Over eenige jaeren was het Leeg Kiel met de kerk in de nieuwe fortificatiën gevallen, en nu is de reste vernietigt, men mag met regt zeggen dat de heerlijkheijd van den Kiele niet meer in wezen is. De schaede ten allen kanten gedaen is onschatbaer.

Den 28 April vertrok er eenig Fransch crijgsvolk langs Vlaenderen; daer waren er reeds eenige langs dien weg verhuijst, en staen zoo van tijd tot deze stad te verlaeten, tot de volle ontruijminge toe.

Dezen morgen was er groot geschil opgeresen tusschen de werklieden van den Chantier en andere, tegens den Prefect maritime Kersaint, woonende in de Prekestraet, willende van hem betaelinge hebben, te meer alsoo sij verscheijde maenden ten agter en onbetaelt waren en omdat die van de marine op

hun vertrek stonden; die werklieden hadden hem naer den gouverneur op de Schoenmerkt gebrogt, dog drongen hun zoo sterk aen, dat hij hun betaelinge belovende, in 't departement bij den Prefect in 't Bisdom gevlugt is en het volk met soldaeten en gendarmen van daet gedreven is.

Ten zelven dage hernamen de brekers de destructie van de Borgtkerk, en begonden het dak der kerk, hetwelk nog omtrent op de helft in wezen stond, benevens het overblijfsel van den toren voord af te breken; het volk, meest schipperije, dit ziende, begonden daer tegen te schreeuwen en er naer te werpen, dog dezelve die dreijgementen niet agtende, zijn voords gegaen en hebben die oude kerk geruineert.

Den 30 April was er een tumulte op 't gevangenhuijs, het tugthuijs genaemt, in de schaepsstal van 't gasthuijs aen de Gasthuijsbeemden, willende er af gaen loopen; seffens isser eene soldaetenwagt bijgekomen en hebben 't gestilt.

Ten zelven dage begon het werkvolk van de Marine en Chantier andermael tegens den Prefect, willende betaelinge hebben; sij plunderden eenen wagen met leijnwaeden gelaeden van de Chantier gevoert wordende en nog eenige andere voorwerpen; hij beloofde hun te zullen betaelen op 2 Meij aenstaende, en zoo is 't wedrom gestilt.

Ondertusschen wird aen de ondernemers en groote leverandeurs koper, ijser, etc. in betaelinge gegeven. Den Prefect Maritime Kersaint, altijd bevreest zijnde, is op 't Casteel gaen slaepen, zijne beste effecten naer Vrankrijk gesonden hebbende, is snagts tusschen 1 en 2 Meij in stilte ook naer dit land vertrokken.

Snagts tusschen 30 April en 1 Meij gaven de liefhebbers albadens zoo aen den Boer op de Eijermerkt, die wegens de gebueren geheel verciert was, als voor de Boerinne op de Melkmerkt, alwaer Meijboomen geplant waren en met vermakelijke dichtjens opgeluijstert.

Meij

Sondag 1 Meij had Carnot aengeplakt... (siet de gazette van 3 Meij).

Maendag 2 Meij van smorgens af wird betaelinge gedaen op de Chantier in de belegeringsmunte aldaer geslaegen; dog het was maer eene halve of heele maend op rekeninge, en het scheen of er den volgenden dag nog zoude voordgegaen worden met betaelen.

Het was eene ongelukkige zaek, zoo vele geringe werklieden die 5 à 6 maenden ten agter en niet betaelt waren; de bakkers en winkeliers hadden hun op crediet en in afwagting van hun verdiende loonen brood en winkelwaren gelevert, en nu het vertrek der Franschen naederde, wirden sij tot betaelinge gemaent; dese menschen vreesden en met gegronde reden, dat de administratiën der marinen op 't onversiens deze stad verlaeten zullen en dit werkvolk onbetaelt zullen laeten zitten, jae men vreesde, en met reden, dat het Frans volk sijnen quaden aert tot het lest toe zal doen zien.

Maendag den 2 Meij smorgens heel vroeg was er alreeds eenig crijgsvolk uijtgetrokken; in den morgent is den Etat Major van de Engelsche binnen deze stad gekomen, verscheijde logeerden in de besonderste hotels ofte afspanningen, en ook bij sommige rijken. Het volk liep met heele hoopen om dezelve te zien.

Den 3 Meij, wesende Feestdag van de H. Cruijsvindinge. Van smorgens vroeg zette het Frans garnisoen langs het water over en zijn langs Vlaenderen van hier vertrokken; de officiers, bureaux van verscheijdene administratiën, den gouverneur, den prefect met hunne bagagiën etc. zijn insgelijks van hier verhuijst en Vrankrijk ingetrokken. Eenieder was vol vreugt en blijdschap, dat van dit ongelukkig Frans jok, daer men nu zoo omtrent 20 jaren onder versugt hadden, verlost waren. Den bureau der contributiëm was heden ook gesloten.

Dezen morgent vroeg was den boom der zoogenaamde Vrijheijd, op de Groote Merkt zedert de inkoomste der Franschen geplant zijnde, uijtgeworpen, de ijzere baliën rondomme denzelven afgedaen, en de plaetse toegecasseijd.

Ten zelven dage was er van stadswegen aengeplakt, de dato 1 Meij:

> dat de schikkingen wegens de stad met de regeerders derzelve aengegaen en gemaekt, kwam te cesseren, en dat de bestieringe der Mairie, te rekenen van heden, niet meer komt tusschen de abonnementen ofte arrangementen die de inwoonders zouden konnen aengaen met de logeerders voor het logement der soldaeten, die bij deze eerste zouden gebilletteerd worden.

Dit placcaet was in 't Vlaems en het Frans daer nevens.

Smiddags isser Frans garnisoen uijt Bergen-op-Zoom alhier binnen gekomen; dezelve wirden voor eenen nagt bij de borgers gelogeert, en moesten sanderdags langs het veer door Vlaenderen naer Vrankrijk vertrekken. Den doortrek van die troupen was oorzaek dat de Engelsche heden niet zijn binnen gekomen, en dat die binnenkomste selfs tot op 5 deser verschoven is; in dien tusschentijd was de *Garde Urbaine* te

been, selfs eenige te peerd, houden op verscheijde plaetsen de wagt om het goed order te doen onderhouden.

Men sag van stadswegen aengeplakt, ten opsigte van het goed order te onderhouden. (Ziet dezelve).

Ten zelven dage zag men ook aengeplakt van stadswege een berigt, waerbij bekent gemaekt was:

> dat de *Droits réunis* te rekenen van heden af was;
> dat er niet als den *octroij de bienfaisance* en eenige andere diergelijke zullen blijven ontfangen worden. (Ziet de placcaert).

Den 4 Meij vertrok het garnizoen van Bergen-op-Zoom gekomen langs het Veer naer Vrankrijk, en zullen heden en morgen vroeg door alle andere gevolgt worden.

In den agternoen is de Roode Poort door de Engelschen beset geworden, de Franschen aldaer afgelost zijnde; het volk quam van alle kanten geloopen om dezelve te zien.

Ten zelven, dage had B.D. Delsenne, directeur der Beggijntjens, reclame gedaen van 't zelve hof.

Donderdag 5 Meij smorgens om 5 uren zijn de Engelschen langs de Roode Poort binnen gekomen onder het geluij van alle de klokken en spel van den beijaert, trekkende op de Meer; den Oostenrijkschen generael Grave de Künigl heeft alsdan in den naeme der Hooge Verbondene mogentheijd bezit van deze stad genomen, en aen hem zijn alsdan de sleutels als gouverneur aangeboden, hij heeft alsdan seffens de volgende proclamatie doen aenplakken:

INWOONDERS VAN ANTWERPEN!
De Hoogmogende Bondgenooten hebben het oogmerk bereijkt dat sij hun hadden voorgestelt. Zij gaen de rust en den vrede wedergeven aen Europa, die sedert twintig jaeren door den oorlog verscheurt was.
Inwoonders van Antwerpen! Gij en zijt niet meer aen Vrankkrijk; gij zijt wedrom Belgen geworden; de welbekende gevoelens der Hoogmogende Bondgenooten, zijn de borgen van uwen voorspoed.
Het is in hunnen naem dat ik Antwerpen in besit neme, 't is in hunnen naem, dat een Engelsch garnisoen, van dit edelmoedig volk die zooveel gedaen heeft voor de vrijheijd van Europa, uwe stad provisionelijk beset.

Inwoonders van Antwerpen! Gij zijt nog dezelfde. Ik erken U; ik bevinde nog in U denzelven geest van order en moderatie, de zelfde aengekleeftheijd aen het algemeijn welzijn, en het billijk ontsag voor de overheijd, die U altijd hebben doen uijtscheijnen.
Antwerpen, 5 Meij 1814.
Geteekent: Den commissaris der Hoogmogende Bondgenooten, en generael in dienst van Z.M. de Keijser van Oostenrijk,
Grave KUNIGL.

Dit schoon volk 3.500 à 4.000 man Engelsche zoo voetals peerdevolk, maekt heden ons provisoir garnizoen uijt, hetwelk seffens op de Meer vergaederde, onder grooten toeloop en vreugdegeroep van onze goede inwoonders, jae de gandsche stad was op de been en in volle vreugd. Deze troupen zijn op het Casteel, in de casernen en andere gebouwen, het peerdevolk in 't Hessenhuijs gelogeert, sonder dat er borgers mede belast zijn geworden, hetwelk de blijdschap onder onse inwoonders nog meer vergroot heeft, en hetwelk aen de goede sorge van Jon^{r} Philippus Vermoelen, oud-schepen en adjoint Maire word toegeschreven. De generaels en officiers zijn bij de rijke in de grootte huijsen en bij bemiddelde ingesatenen met hunne knegten en peerden geleijd.

Dit volk is van alles wel voorsien, geld ontbreekt hun niet en betaelen seffens en seer resoluet.

Savonds was de gantsche stad verligt, pektonnen gebrand, vuerwerken afgestoken, jae de vreugden duerden den gantschen nagt. De gebeurtenis van de Faconspleijn, Ossemerkt, Kleijnmerkt, hadden seffens de beelden van de H. Moeder Gods, patroonesse deser stad, op de pompen aldaer geplaetst, hetwelk de vreugde besonderlijk op die plaetse grootelijks vermeerderde; het L.V. Beeld boven St Nicolaescapel in de Korte Nieuwstraete was insgelijks boven de deur der zelve herplaetst; men hoopt dat deze beginsels door meer andere gebuertens zal gevolgt worden, en dat men dus de teekens van onze H. Religie door die Franschen verwijdert, en vernietigt, zal zien herstellen.

Den 6 Meij zijn er eenige swerte Pruijssische Hussaeren binnen gekomen.

Den 7 Meij sag men wedrom L.V. Beelden op verscheijde hoeken der straeten herstellen, hetwelk alsnu dagelijks op de hoeken der straeten en pompen gecontinueert wird.

Sondag 8 Meij was er eene solemnele misse in alle de parochiën en succursaele kerken deser stad, met Te Deum, tot dankbaerheijd over de verlossinge en herstellinge van den Paus Plus VII te Roomen, in sijn staeten, hetwelk met het geluij van alle de klokken aengecondigt was, en onder grooten toeloop van volk geschied is, savonds was 't groote vuringe en andermael geluij der klokken; dan sag men ten allen kanten pektonnen en vreugdevueren aengestoken, jae de gantsche stad verligt en in vollen vreugd.

Ten zelve dage wird Onsen Here met ligt en met belle

voor den eerste in 't openbaer bij de zieken gedraegen, tot groote blijdschap van alle goede catholieken, hetwelk in 19 jaeren hier niet gesien en was, wesende door de Fransche regeringe bij ons verboden.

Den 9 Meij hebben die der Broederschappen van de 14 daegsche beregtinge deser stad, geresolveert het Alderheijligste in hunne parochiën op de gewoonlijke dagen met ligt, sang en spel volgens oude gewoonte tot de zieken te vergeselschappen, en hetwelk op 11 dezer door die van O.L.V. en van de Borgt, nu Predikheerenkerk, voor de eerste mael heeft plaets gehad, en op 12 ditto, die van St Joris in de Tresenkerk en van St Andries gevolgt is, tot groot genoegen van alle welpeijsende en goede catholieken die het Alderheijligste seer talrijk volgden.

Den 11 Meij hebben de religieuse nonnekens Carmeliterssen geseijd Spaensche Teresen, geduerende de troubelen zeer godvrugtiglijk in hun clooster gewoond hebbende, door order van 't vicariaet, posessie van hunnen choor genomen, en het cloosterlijk slot herstelt, hunne kleederen aengenomen en sullen voortaen hunne solemnele professie gelijk voordien doen, zoodat men het geluk heeft van die goede nonnekens wedrom herstelt te zien.

De religieusen capucinerssen aen St Joris in de fondatie van Jw van den Hecke, woonende tegens over hun clooster, staen het voorbeeld van gemelde nonnekens te volgen; zij zullen in hun clooster, zoohaest het door de Franschen zal ontruijmt zijn, gaen, en hebben ten dien eijnde er van hunnen twegen iemand ingestelt.

De Beggijnen hebben onlangs ook reclame van het Beg-

gijnhof gedaen en selfs ook iemand van hunnen twege daerop gestelt; dog is zeer geschonden en in slegten staet, de kerke verwoest, het geheel agterhof met de fermerije afgeworpen en ongelukkig zijn de Beggijntjens niet eens; het grootste deel heeft den aengestelden Pastoor Delzenne niet willen erkennen en hebben zig daerom daer van afgescheijden.

Ondertusschen was wegens de geallieerden den Sous-Prefect du Baillet, als sous-intendant voor 't arrondissement van Antwerpen aengestelt, en die verscheijde placcaerten dede aenplakken, waerbij de Fransche ingedrongen rechten en betaelingen in wesen gehouden werden, onder andere: de contributiën, tembers etc.

Den 18 Meij wird het Postcomptoir wedrom in de Clarastraet geplaetst ten huijse van ..... De Lopez, Postmeester, die in sijne bedieninge wegens Prins de Tour et Taxis herstelt was.

De Engelsche troupen in deze stad gebruijkten de borze voor kerk, alwaer sondags de predicaties door hunnen Dominé gedaen werden; sij hadden daertoe eene kerk aensogt, en de pastoors waren ten dien eijnde onlangs bijeengeroepen, dog meijne niet dat er iets gedecideert is. Het schijnt dat de kerk van de P.P. Minderbroeders hun zal gecedeert worden.

Den 29 Meij, Feestdag van Sinxen, hebben de Beggijnen, woonende tegenwoordig in de Minderbroedersstraet op den hoek der Mutsaertstraet, onder de directie van R.D. Delzenne, hunne zaeken wedrom aengedaen, hetwelk hun over jaeren hadde belet geweest. Hunnen gemelden Directeur, sive pastoor, had het Beggijnhof met de pastorije reeds gereclameerd, dog om er op te gaen vereijst veel geld, daer dien hof

door de soldaeten welke er verscheijde jaeren gelegen hebben, in seer slegten staet gekomen is; en aengesien het grootsten deel der Beggijntjens zig onder voors. Pastoor niet begeven willen, maer hun daer van afgescheijden hebben, gelijk ik hier vore breeder aengeteekent heb, zoo zal dit ongetwijffelt meerder moeijte vereijschen, en niet gevoeglijk ten uijtvoer konnen gebrogt worden.

Junij

Den 4 Junij savonds, wird van 8 tot 9 uren, met het geluij der groote klok en beijaerdspel aengecondigt dat het den volgenden dag .....

Ten zelven dage, *4 Junij,* begonst de gewoonlijke Foire, welke dit jaer wedrom op 't Groenkerkhof gehouden wird, hadde nu verscheijde jaeren op den grond van St Joriskerk gehouden geweest.

Woensdag den 8 Junij wird het Alderheijligste in de solemnele beregtinge der Cathedraele wedrom als voor dezen, seer luijsterlijk en met veel ligt, op de oude maniere, door die der Broederschappen vergeselt, tot de sieken gedraegen, hetwelk in 19 jaeren niet geschiedt was; op saterdag 11 dito degene van St Andries; 13 ditto van St Joris in de Theresekerk; den 14 ditto van St Jacobs en den 18 ditto van St Caroli; 15 ditto degene der Augustijnen en den 16 ditto degene van St Antonius oft Capucienen; alle deze solemnele ofte schoonberegtingen zijn alle om ter luijsterlijks verrigt geweest. De straeten alwaer het Alderheijligste langs gedraegen wird, zoowel in de eene als in de andere parochie, waren alle om ter schoonste met boomen, vaendels, festons seer luijsterlijk ver-

ciert, en wegens de vergaederinge ofte gebuerten aen vele herstelde Lieve Vrouwenbeelden wirden kroontiens van bloemen door verscheijde maegdekens voor 't Alderheijligste gepresenteert en verciert, hetwelk zeer hertroerende was om aensien; aen verscheijde autaeren aen die beelden opgeregt, wird de benedictie met het Alderheijligste aen het volk gegeven, hetwelk nog meer ter herte ging, omdat zulks nu zoovele jaeren hadde verboden geweest. Den Heere gelieve het te laeten dueren.

Op *Sondag 12 Junij* wird het nieuw beeld van O.L. Vrouwe alsdan gestelt op den hoek der Vrijdagsche merkt en Leeuwestraet tegens het huijs van den roeper P.J. Franck; savonds om 7 uren door den Eerw. Heere Guil. J.B. van Bombergen, plebaen der Cathedraele geweijd, hetwelk onder groot musiek en onder groote toeloop van volk verrigt is; daer was eenen vercierden trap gemaekt om boven bij het beeld te gaen; de geheele Vrijdagsche merkt was opgeluijstert met boomen en cronica etc. Den selven avond en nog meer den volgenden dag, wird et door de gebueren zeer luijsterlijk geviert.

Dagelijks wird er nog voord gegaen met het herstellen van beelden zoo die der H. Moeder Gods als van andere heijligen, op de hoeken der straeten, pompen en elders, hetwelk door den iever der gebueren bekostigt word, en waerover alsdan aldaer geviert en groote vreugden bedreven worden; men hoopt dat alle degene door de Fransche boosheijd verwijdert zijn, wedrom op de gewoonlijke plaetsen zullen herstelt worden.

Om dezen tijd hebben de aelmoesseniers deser stad geordonneert, dat de knegtjensjongens op een geheele nieuwe wijse voortaen zullen gekleed worden, te weten: met bruijne klee-

den en met groene staende kraegen. De kinderen in 't vondelingenhuijs zijn ook van kleedinge verandert.

Den 29 Junij, Feestdag der H.H. Apostelen Petrus en Paulus, wird er in alle kerken eenen Te Deum gesongen over de herstellinge van den Paus binnen Roomen.

Namiddag omtrent 4 uren is sijne Majesteijt Alexander I, keijser van, Rusland, langs het Veer binnen dese stad gekomen, sonder groot gevolg, onder het geluij van alle de klokken en geschut van canon zoo der schepen als der vesten; ingang nemende in het huijs nu genaemt het paleijs, eertijds gebouwt door Jon^{r} van Susteren de 's Gravenwesel op de Meer, op den hoek van de Wapperstraet, wesende waerlijk als een paleijs, waervoor het ook gekogt en verscikt was door Napoleon, dog voor hem niet gedient heeft; hij was in de koets van Dheer Nicol. Werbrouck en vergeselt van een garde .....; logeerde aldaer en vertoonde sig seffens in de balcon groetende het volk zeer vriendelijk, dewelke roepende: 'Vivat den keijzer van Rusland'. Hij ging alsdan de schilderijen zien bij Dheer Nicolaes Beeckmans en van Lancker, woonende op de Meer, eenige huijsen van daer. Savonds moest men sijn gevels verligten.

Smorgens vroeg begaf hij sig naer den Chantier en Bassin, om half 7 in O.L. Vrouwkerk en vertrok om 9 uren langs de Roode Poort over Breda naer Holland. Men had den koning van Pruijssen alhier ook verwagt, dog heeft eenen anderen weg genomen.

Julij

Den 1 Julij sag men van stadswegen alhier aengeplakt:

> Dat het verbod strengelijk vernieuwt is aen allen zinger, verkooper of draeger van liedekens, van te zingen, verkoopen of rond te draegen in de straeten of plaetsen, wat hoegenaemde liedekens, sonder alvorens schriftelijk de goedkeuringe bekomen te hebben etc. op pene van in hegtenisse gestelt en gestraft te worden als stoorders der algemeijne ruste.
>
> Dat het ook verboden was op de straeten of publieke plaetsen voor welk geval of onder wat voorwendsel het zoude mogen wezen, eenige reijmdigte of andere opschriften aen te plakken of ten toon te stellen, sonder goedgekeurt te zijn door de overheijd etc.

Dit verbod was gekomen omdat er veel critieken tegens de Franschen over hunne euveldaden, en ook pasquillen tegens de tegenwoordige overheijd en stadsregeerders van tijd tot tijd aengeplakt wirden.

Den 6 Julij, tegen den avond, zijn de kinderen van den koning van Pruijssen langs St Jorispoort hier binnen gereden, en sanderdags smorgens naer Den Hage vertrokken.

Den broeder van gemelden koning is korts na hun vertrek ook in deze stad gearriveerd, dog seffens ook vertrokken. Jon^{r} van Schorel van Wilrijck heeft hun gecomplimenteert.

Den 29 Julij is den Prince van Oragniën, souvereijn der Vereenigde Nederlanden, komende uijt Holland, hier doorgereden naer Brussel, alwaer hij dan 30 dezer, het gouvernement deser landen, in de plaatse van den Baron Vincent genomen heeft, hebbende eene proclamatie aen het volk gedaen, waerin hij te kennen geeft, alof deze catholieke Nederlandsche provinciën aen hem zouden afgestaen zijn, hetwelk aen alle treffelijke en welpeijsende inwoonders groot agterdenken baerde, vreesende dat onze H. Roomsche Catholieke religie en de oude constitutiën deser schoone landen wedrom in gevaer, jae ten gronde geworpen en onderdrukt zullen worden.

Augusti

Den 3 Augusti was de tijdinge alhier aangekomen van Brussel, dat bij arrêté van den gouverneur generael van 't Belgenland den bureau, sive pagt der lijken binnen deze stad vernietigt en afgeschaft was, tot groote blijdschap van onse inwoonders, welke van deze haetelijke en schandelijken dwang en afpersinge van over lange genoegsaem geschreeuwt hadden. De begraefenissen waeren in verscheijde classen verdeijlt, kostende alle veel geld, en men mag dien bureau niet voorbij gaen, alle de lijken moeten aldaer gegeven en de enorme regten eerst betaelt worden, eer dezelve mogten begraevan worden. Zulke tiranike pagt was in geen dar andere steden dezer Nederlanden en was ingevoert of beter geseijd ingedrongen onder den gewesen Maire Jean Etienne Werbrouck.

Den 4 Augusti smorgens vroeg was veel Engelsch volk van het garnizoen uijt deze stad naer Brussel vertrokken, en alsdan waren er integendeel andere troupen als jaegers en een bataillon Schotten binnen gekomen.

In den avond sag men alhier aengeplakt, eene proclamatie van Willem van Nassau, Prince van Oragniën, sig schrijvende Souvereijn Prince der Vereenigde Nederlanden, eene proclamatie gegeven te Brussel den ..... dezer, aen het volk dezer provincie, waerbij hij segt het gouvernement derselve landen aen te nemen in de plaets van den Baron Sr Vincent, en geeft er in te kennen alof hij deze souvereijniteijt van deze Catholike provinciën ofte Oostenrijksche Nederlanden heeft ofte verkrijgen zal, waerover alle de groote en ook de goede borgers ten allen kanten misnoegt waren; hij is te Brussel weijnig eere aengedaen, en zijne proclamatie werd welhaast afgetrokken.

Den 5 Augusti isser eene tumulte op 't Casteel geweest, de Franschen en de slaeven schenen de magazijnen te willen plunderen en zoodanig dat de Engelsche soldaeten er seffens zijn tegen in gegaen en het gestilt hebben, men segde dat er eenige Franschen en slaeven zouden doodgebleven sijn.

Den 11 Augusti smorgens isser veel Engels crijgsvolk van 't garnisoen dezer stad van hier vertrokken en zijn tot Berchem, Borgerhout, in de voorsteden gaan liggen, order afwagtende om naer Vlaenderen te vertrekken; vele van onze inwoonders waeren daer niet droef over, want de officiers maekten sig om zoo te zeggen, meester van de groote huijsen, brengende hun vrouw en kinderen, jae meijssens en knegten, peerden en voituren mede in dezelve, hetwelk voor de besondere inwoonders eenen grooten last was.

Ten selven dage isser eenig Hannovers crijgsvolk ingekomen en nog meerder worden er verwagt.

Men sag ondertusschen wegens den Maire alomme aengeplakt dat, ingevolge de bevelen van den gouverneur generael van 't Belgenland van 28 Julij laest, op 8 dezer besloten was:

> 1° Dat de pagte der begraeffenissen na den 15 deser maend geen uijtwerksels meer zal hebben.
> 2° Tot dat er eijndelijke maetregels zullen genomen worden voor de organisatie van voors. dienst, zal den Bureau van Weldaedigheijd zig belasten met het begraeven der behoeftige, alsook van die welke in de gasthuijzen zoude komen te overlijden. (Den bureau van deze administratie is gelegen in de Blindestraet).
> 3° Deze schikkinge zal in niets mogen verhinderen de rechten toegestaen aen de fabrieken der kerken, door decreet van 23 Prairial jaer twelff.

Deze pagt was hier sedert ..... ingedrongen tot groot

naedeel van de inwoonders gelijk ik hier vore op 3. - genoeg geseijt heb.

Den 9 Augusti was de nieuwe capelle in de Markgraveleije gebouwt op de mueren van 't kerkhof van die steenen der afgebrokene parochiale kerke aldaer, geweijd door den Eerw. Heere Guill. J.B. van Bomberghen, plebaen van de Cathedraele dezer stad en aertspriester van 't distrikt van Antwerpen.

Sanderdags 10 Augusti wesende den feestdag van den H. Laurentius is in deze capelle of kerk den eersten dienst gedaen. Den nieuwen pastoor is .....

Den 15 Augusti isser veel Engelsch volk vertrokken en wedrom andere binnen gekomen; dezelve wirden bij de borgers gelelijd.

Snagts tusschen *16 en 17 Augusti* is het beeldeken van O.L. Vrouw van Messine, een miraculeus beeldeken daer veel toeloop is, van allen het silver aldaer geoffert bestolen, sonder dat de daders bekent zijn geworden, sij hadden de kerk uijt moedwilligheijd schandelijk bevuijlt, men segt dat sij sig in dezelve hadden laeten sluijten, sig versteken en verborgen hadden, hetwelk ook gelooft wird, aengesien er geene brake gedaen was.

Den 27 en 28 Augusti isser wedrom veel volk ingekomen, maer wirden al bij de borgers geleijt.

Den 31 Augusti wird wegens den Maire alhier aengeplakt:

1) Dat ingevolge een besluijt genomen 19 deser door den Prins

van Oragniën Nassau, het besluijt van den Baron Vincent van 28 Julij laestleden, nopens de entrepreneurs der begraeffenissen deser stad is opgeschorst tot dat het hoog geregtshof van Brussel zal geprononceert hebben op het appel gedaen door dezelve entrepreneurs van het vonnis correctionneel tegens hun uijtgesproken.
2) Dat dezelve entrepreneurs van heden af wedrom provisionelijk in gebruijk van de exclusive regten die hun zijn toegestaen door de pagt, zullen kennen, dat eenieder zig daer aen zal moeten gedraegen.

Dit gaf groote opspraeke onder de gemeente, dat dien dwang er wedrom op was, den adjoint Maire Jon^{r} Vermoelen, verloor daer veel van zijn crediet door, de murmuratie onder het volk was zeer groot.

September

Saterdag den 3 September hoorde men de poortklok savonds van 9 uren à halftien, het sluijten der poort aenkondigen, tot ieders verwonderinge, en zulks wird gecontinueert.

Den 8 September, feestdag Nativit. S.M.V., smorgens omtrent 9 uren onder het geluij der klokken en geschut van canon-geweer, arriveerde den Prins van Oragniën, heer deser Nederlanden, binnen deze stad, komende van Brussel, het logement nemende in 't Huijs van Rooze op de Meer, het Paleijs genaemt; de aengestelde authoriteijten quamen hem complimenteeren. In den namiddag is hij wedrom naer Brussel vertrokken.

Sondag 11 September ging de processie van O.L. Vrouw uijt St Willebrordskerk deser stad, die volgens de oude gewoonte op 8 deser had moeten gehouden worden, maer was uijtgestelt geweest; ten eijnde den steenweg was een autaer geset aen het L.V. Beeldeken, hetwelk in Januarij laest, zoo

baldaedig afgeworpen was en nu vernieuwt en op een pedestal herstelt zijnde, en alwaer de benedictie gegeven wird, wesende seer fraeij met figuren verciert en met crenica en reijmdigten opgeluijstert; onder andere stond onder het beeldeken:

> Maria's beld
> werd met geweld
> afgesmeten, maer nu
> hersteld, dit zelve beeld
> mag 't noijt van imand zijn
> vergeéten.
> Den heYLIgsChenDer
> Was pLotseLIng
> gepLaegD.

Den ..... September zijn er eenige alhier getimmerde schepen en aen Vrankrijk bevallen zijnde, van hier weggevoert en met dezelve zijn er vele van de marine en andere Fransche bedienders naer Vrankrijk vertrokken.

Sondag 25 September heeft de processie van de *Sweetende ziekte* alhier wedrom in 't publiek langs den grooten en gewoonlijken tour gegaen, vergeselt met veel ligt, dog den ouden luijster, dat de capittels, abdije van St Michiels en alle de biddende orders, ambachten, magistraet etc., mede gingen, was verdwenen. Deze processie was ingestelt ten jare 1529, gelijk ons de cronijken melden, en had geduerende deze troubelen langs de kerke verscheijde maelen gehouden geweest.

Bij waerschouwinge van den Maire de dato *28 September* laest, wird bekent gemaekt:

> dat alle degene binnen deze stad eenigen stiel ofte ambagt bedrijvende onderworpen aen patent, en er niet van voorsien zijnde, dat zij hun moeten komen aengeven binnen de 15 dagen op het

secretariaet op 't stadhuijs om aldaer op den supplementen taxen lijste ingeschreven te worden en hun seffens van een patente te voorsien; daer na dien tijd de commissarissen van policie de patenten sullen komen opvraegen en dat degene er niet zouden van voorzien zijn, zullen vervolgt worden en de boet betaelen.

Dit bragt groote opspraeke te wege onder de borgers, seggende: wij zijn nu verlost, dog alle de door de Franschen ingedrongen wetten worden gevolgt, en hunne onverdraeglijke lasten en schattingen mogen opgeeijst en ingevordert; en het is ongelukkig, alles blijft op den Franschen voet, daer nogtans eenieder veranderinge volgens de belofte der geallieerde verwagt had. O, ongelukkige tijden!

October

Den 11 October sag men alhier bekent eene ordonnantie van Willem, Prince van Oragniën, als gouverneur dezer Nederlanden, gegeven te Brussel den 1 deser, eene ordonnantie tot herstellinge der goede zeden, alzoo ten gevolge der revolutionaire grondregels welke door de vereeninge van deze landen met Vrankrijk al meer en meer, overhand genomen hebben en met ter seijde stelling van alle goddelijke, kerkelijke en borgerlijke wetten, de observatiën der zondagen en feestdagen op een verregaende wijze in ongebruijk geraekt zijn, statueerende tot herstellinge derzelve:

1° dat het aen eeniegelijk verboden word op de zondagen en feestdagen eenigen arbeijd, in de steden, vlekken, dorpen, gragten, op de straeten, openbare plaetsen of op het veld te verrigten, met uijtzondering, wanneer de dringende noodzaekelijkheijd zulks verreijschen mogt, in welk geval men van eene schriftelijke vergunning van den Maire voorzien zal moeten zijn, welke dadelijk ter kennis van den pastoor der parochie gebragt zal moeten worden;

2° de verkooping op de straeten of openbaere plaetsen van groentens, gevogelte en andere levensmidhdelen, wordt verboden;

3° aen de kooplieden word verboden hunne koopmanschappen ten toon te stellen of met openstaende deuren te verkoopen;

4° de deuren der herbergen en tappereijen zullen gesloten zijn geduerende den tijd, tot den kerkdienst bestemd, in de parochie alwaer die herbergen en tapperijen gelegen zijn;

5° de Maires, commissarissen en dienaeren der policie, zullen zorgen, dat geen geraes of oploop geduerende den kerktijd in de buert of in de digt bij de gebouwen staende huijzen alwaer de kerkdienst verrigt word, plaets hebben;

6° Geenerhande openbaere vermaeken zullen geduerende den kerkdienst mogen plaets hebben, zooals bij art. 4 bepaeld is, en de policie zal zorg draegen, dat aldaer geene handelingen begaen worden, die met den aen de heijligheijd van den dag verschuldigden eerbied strijdig zijn kunnen;

7° de overtredingen der bepalingen van het tegenwoordig besluijt, zullen naer gelang der omstandigheden, met eene boete van 6 tot 10 franken bestraft worden, en zelfs met eene gevangenis, echter niet langer dan voor een tijd van drie dagen, voor diegenen, welke de geldboete niet kunnen betaelen;

8° bij herhaling van de zelfde overtreding zal de geldboete verdubbeld worden, de ten toongestelde goederen zullen verbeurd verklaerd, en de tappereijen of andere publieke huijsen, voor den tijd van eene maend, gesloten worden;

9° onze commissaris generael der Justitie word met de uijtvoering van dit besluijt belast, hetwelk in het *Officieel Dagblad* zal worden geinsereerd, en door de Maires aen het publiek bekent gemaekt, ten eijnde niemand onder voorwendsel van ignoratie zal vermogen zig te verontschuldigen.

November

Den 10 November was alhier wegens den onder-intendant de Baillet, in dato 5 november bekent gemaekt, dat de nieuwe Fransche maeten en gewigten moeten in gang blijven en dat er van geene andere mag gebruijk gemaekt worden. Alles ingevolge en breeder te zien in den arrêté gegeven te Mechelen 24 Meert laest.

Den 15 November was er een besluijt van den intendant de Wargny gegeven te Mechelen 7 deser bekent gemaekt waerbij het bedelen verboden was, onder bedreijginge dat alle degene na 1 December zullen bevonden worden te bedelen, zullen aengehouden en in gevangenisse zullen gebragt en naer het Casteel van Hoogstraeten gevoert worden.

Ten zelven dag zag men wegens den Maire bij arrêté van 12 dezer bekent gemaekt, dat ingevolge besluijt van den Prince van 21 October laest, de geborten en overlijden welke geduerende dit jaer vergeten waren, vóór het eijnde van het zelven jaer hun declaratie daer van op den bureau civil op 't stadhuijs moesten komen doen.

Den 18 November wird wegens den ontfanger Jon^{r} A. de Richterich, alle eijgenaers ofte huerders deel maekende van de 5de sectie dezer stad gewaerschouwt, dat sij sullen hebben te voldoen sonder uijtstel alle de grondlasten die sij verschuldigt zijn aen 't gouvernement om de onkosten en vervolgingen te voorkomen, en seffens sag men de garnisaires buijten de stad bij die ongelukkige loopen, niettegenstaende hun huijsen aflagen en hun boomen gekapt, hun haegen verwoest lagen; enkelijk wirden sij vrij der lasten van hunne huijsen die afgeworpen waren, gelaeten.

Den 24 November savonds was er een koopmansschip wesende eene brik genaemt *Hit or Mits,* capiteijn Charles Ruskell aen de overseijde deser stad in de Schelde ten ancker liggende, aen het branden geraekt; het schip was ledig en had met sout gelaeden geweest. Seffens was er veel volk op de been,: dat van alle kanten aengeloopen kwam; de logt was welhaest als een vuer; dit vaertuijg in vlam te zien, was een schrikkelijk vertoog. Sanderdags smoorde hetzelve nog.

Den 29 November sag men bekent gemaekt, dat ingevolge een besluijt van den Prince van Oragniën de dato 14 September, den *bureau de garantie* der goude- en zilverwerken wedrom geopent was en dat de regten moesten worden betaelt op den voet van gemeld besluijt.

December

Den 5 December smiddags wird Jon[r] Phil. Vermoelen als Maire dezer stad geinstalleert, in de plaetse van Jon[r] Cornelissen. Hij was lang adjoint geweest, en in sijne plaets was als adjoint gekosen Jon[r] Geelhand-Dewael. Daer waren ook verscheijde leden voor de municipaele raeden benoemt, dog eenige van die weijgerden die plaetsen te aenvaerden.

Ten zelven dage, smorgens, was den Prince van Oragniën Nassau, gouverneur dezer Nederlanden alhier gearriveert, intrek nemende in 't Huijs ofte zoogenaemt Paleijs op de Meir, op den hoek van de Wapperstraet; hij wird aldaer door de regeringe dezer stad gecomplimenteert en is wedrom seffens naer Brussel vertrokken.

Den 10 December wird er wegens den Maire bekent gemaekt:

> dat hij gelast was van eenen staet der oude geemployeerde nog in wezen zijnde, te maeken, en die hunne officiën bij titel van coop of medionat bekomen hadden, en ingevolge dit versogt hij deze geemployeerden van hun binnen de 5 dagen op 't secretariaet van de Mairie deser stad te begeven.

Maer wat zal zulks te wege brengen? Zullen de vele in hun vorige plaetsen en bedieningen herstelt worden? Men had sulks verscheijde maelen gevraegt, dog niemand heeft er tot nogtoe eenige vergoedinge bekomen.

Den 16 December wird de graenmerkt voor de eerste reijse wedrom op de Brabantsche coremerkt gehouden, hetwelk in vele jaeren niet geschied was; sedert hadden dezelve gehouden geweest op St Joriskerkhof.

Het gerugt liep alhier dat het congres te Weenen zoude geijndigt zijn, en dat den Prins van Oragniën Nassau, eertijds stadhouder van Holland, en nu Souvereijnen Prins van de Vereenigde Nederlanden, gouverneur van deze provinciën, als koning van Belgenland zoude erkent zijn; waerover alle welpeijsende grootelijks bedugt zijn, en sulks als het grootste ongeluk aensagen, dat deze schoone Nederlanden, eertijds in godvrugtigheijd uijtscheijnende, aen een onkatholiken prins moeten overgelevert worden.

Den 17 December wirden de overblijfsels van het schip, op 24 November laestleden op de Schelde voor deze stad verbrand, door den greffier van den tribunael de commerce alhier, publiek verkogt: twee ankers, cabels, een chalouppe, etc.

Den 22 December was er bekent gemaekt, het besluijt van Willem, Prince van Oragniën, gegeven in 's Gravenhage, de dato 22 November, waerbij het verboden was aen de eijgenaers der zoogenaemde vendu huijsen aldaer, te rekenen van 1 Januarij 1815 af aen bij openbaere veiling eenige koopwaren of mobilaire goeden, welke niet alreeds te vorens zijn gebruijkt geweest te verkoopen, op straffe van confiscatie der geseijde goederen, en van eene boete van 50 franks ten laste van den verkooper.

Item daer was het verkoopen van nieuwe goederen eijndelijk verboden, daer onse winkels zoo lang hadden tegen geweest, en vrugteloos op gewacht hadden, om zulks te beletten, als hun seer schaedelijk zijnde.

Den zelven dag wird er wegens den Maire bekent gemaekt dat de leening van 3.500.000 francs daer onze inwoonders in de maend ..... een groot deel hadden moeten betaelen, zal gerembourseert worden, te beginnen den 27 dezer, tot 9 Januarij aenstaende toe, op den bureau der contributie, alwaer dezelve hadde betaelt geweest.

1815

Januarij

Den 5 Januarij wirden onze inwoonders wegens den Maire gewaerschouwt en verwittigt:

> dat, aengesien de menige diefstallen die er gebeuren op de fortificatiën deser stad, den Major generael Halkett orders gegeven heeft aen de schildwagten van te schieten op allen inwoonder die sig des nagts op de fortificatiën of daer omtrent buijten de publieke wegen zouden bevinden, alsook van te beletten dat er niemand op de stadsvesten na sonnenondergang op schetsen reijde.

Het was niet alleen op de fortificatiën dat er gestolen wird, maer ook om zoo te zeggen, wird er bijna alle nagten in de huijsen, dan gestolen en dan gebroken, en verjaegt, hetwelk onse imwoonders in groote ongerustheijd brengt.

Den 11 Januarij, weijnig nae de middag, was 't een onweder van donder en bliksem, dog duerde niet lange, maer heeft nogtans verscheijde menschen op onze haeve en 2 andere buijten de Roode Poort bij den meulen omtrent den steenweg staende, doodelijk gekwetst.

De kerke van Meir alwaer thans pastoor is sedert 1804 N.D. Constant Bouwens, gebortig dezer stad, religieus en canonik der abdije van St Michiels, is ook door den blixem alsdan

afgebrand, ter nouwer nood isser het Alderheijligste uijtgehaelt geweest.

Den borstjd, van oude tijden altijd geweest hebbende om 12 tot 1 uren smiddags, was geduerende den Franschen tijd zoodanig verloopen, dat dezelve reeds begonst ten 3 uren en duerde tot 4 uren en selfs nog laeter, zoodat er geenen vasten tijd meer was en dezelve gehouden wird naer beliefte; den Maire had bij besluijt van 3 December den borstijd vastgestelt van 1 tot 4 uren; dog alsoo het grootste gedeelte van kooplieden, banquiers etc. daer grooten inconveniente in vonden, doordien de dagen zoo kort zijn, hebben hun bij petitiën daerover aan den Maire geadresseert, en versogt van den tijd te stellen van 12 uren tot half twee uren, hetwelk eijndelijk alsoo gestelt bij arrêté van den Maire de dato 19 Januarij 1815, welk arrêté den 24 ditto op de borse gepubliceert en geaffigeert is, en hetwelk alsoo ingang nam met 25 ditto, sullende het begin om 12 uren en het eijnde ten half 2 uren door het geluij in den toren aldaer dagelijks aengecondigt worden.

Sijne Heijligheijd Pius VII, uijt sijne gevangenisse en vervolgingen in Vrankrijk, door de gelukkige omwentelinge en herstellinge van het koningdom in dit rijk, verlost zijnde, was sedert de maend ..... 1814 wedrom in de hoofdstad van 't Christendom terug gekomen, en had order gegeven aen den Heer Ciamberlani, internuntius van Westphalen, superieur der missiën in Holland, van sig in de Nederlanden te begeven en aldaer kennisse te nemen van alles hetgene het welzijn der kerken aengaet: sijne instructiën waren van geene veranderingen te doen, Sijne Heijligheijd aen sig behoudende, van alle de noodige maetregels te nemen, en sig voorstellende van eenen Nuntius in deze landen te zenden. Den Heere Ciam-

berlani had zijne commissie aen den Prince van Oragniën, gouverneur dezer Nederlanden te kennen gegeven, die hem geantwoord had, dat hij de functiën hem opgeleijd verrigten konde, met deze mondelinge antwoord vertrekkende, arriveerde binnen deze stad *in Januarij,* en na een verblijf van eenige dagen, vertrok hij naer Mechelen, alwaer hij den *11 derzelven* maend namiddag arriveerde, nemende het logement aldaer bij dan Eerw. Heere Faydherbe, priester.

Op 12 Januarij smorgens ging hij (Heere Ciamberlani) den Deken van 't capittel spreken, en naemiddag had hij eenige conferentie met Forgeur en dan bij Huleu, vicarissen generael en begaf zig in 't seminarie alwaer de theologanten met de professors in de school vergaedert sijn, alwaer in hun aller presentie, volgens sijne commissie hij deftig gesproken heeft over de Fransche leeringe, aldaer voortijds gedaen, nae dit heeft hij met Huleu alleen op sijne camer in onderhandelinge geweest, en sedert heeft ditto Heere Ciamberlani sijne verdere commissiën aldaer verrigt.

Maer ziet op *19 Januarij* smiddags quam ten huijze van voors. Eerw. Heere Faydherbe eenen officier der Nederlandsche gendarmen sive Lagrassen, met order van den commissaris generael der justitie, dat den Heere Ciamberlani moet compareren bij den intendant Warigny; aldaer wird hem de order wegens het gouvernement voorgehouden, van hem op staenden voet, binnen de 24 uren, en door Lagrassen te doen leijden van het territoir naer de Hollandsche grenzen, en is den zelven dag door deze stad gepasseert. Gemelden heere had versogt van sonder escort te mogen vertrekken; dog zulks wird hem geweijgert, de onregtveerdige beschuldiginge welke hem opgeleijd wird, wil ik hier niet plaetsen, dog zulke schandige uijtleijdinge bragt groote opspraek onder de welpeijsende in-

woonders, en wat den uijtslag daer van zijn zal, moet de tijd leeren.

Bij gevolg van de onderhandelingen welke gemelden heer met de vicarissen gehad heeft, wird den nieuwen Franschen cathechismus verboden, en ten dien eijnde zijn brieven gesonden naer de pastoors(1).

Februarij

In de maend Februarij zijn de goddelijke diensten in de capelle van St Jacobsgodshuijs in de Keijzerstraet op den hoek van de Paddegragt, wedrom hernomen. Deze capelle hadde door de Fransche troupen voor een havermagazijn gebruijkt geweest.

Den 16 Februarij sag men bij een besluijt van den Prins van Oragniën de dato 4 dezer bekent gemaekt dat het opbouwen der huijzen verboden was omtrent de fortificatiën dezer stad op 1800 voeten na (gazette nr 20).

Den 24 Februarij savonds ten 6 uren wird met het geluij van alle de klokken dezer stad, en spel van den beijaerd aengecondigt dat de Nederlanden aen den Prince van Oragniën gecedeert waren met den titel van koming van het Belgenland. Dit geluij duerde eene ½ ure lang; alle welpeijsende beklaegden zig daer genoegzaem over, vreesende dat de religie daerdoor zekerlijk leijden zal.

(1) Schrijver voegt copij van gemelden latijnschen brief bij de dato 23 Januarij 1815, geteekent: J. Forgeur en J.G. Huleu, vicarissen-generael.

Den 27 Februarij snamiddags om 1 ure hoorde men met het geluij der klokken, geronk van 't canon en het handgeschut der troupen in garnizoen binnen deze stad, en die van St Jorispoort af tot op de Meer geplaetst waren, aenkondigen, dat Willem Fred., Prince van Oragniën Nassau als souvereijn der Oostenrijksche Nederlanden en van 't Bisdom Luijk, door de geallieerde mogentheden herkent was. Savonds om 8 uren wird het geluij herhaeld, en men moest sijne huijsen verligten (gazette van 28 Februarij, Nr 25).

Meert

Sondag 5 Meert wird alhier in O.L. Vrouwkerke, onder het geluij der groote klok, den Te Deum gesongen over gemelde tijdinge. De militaire en civiele authoriteijten waeren daer tegenwoordig.

Den 10 Meert smorgens, had men alhier de onverwagte tijdinge, dat Napoleon Bonaparte, gewesen keijzer van Vrankrijk, van het eijland Elba gekomen was, en den eersten te Cannes in Vrankrijk met gewaepent crijgsvolk geland was; dat hij de stad Antibes opgeeijst had, dog dat hem dezelve geweijgert was, en dat hij met zijn volk in de Alpische gebergten geretireert had. Seffens waren er troupen wegens den koning naer die kanten gesonden, waer men den uijtslag met ongedult afwagt.

Die onverwagte tijding bragt groote ongerustheijd onder de welpeijsende menschen, dog andere integendeel, nog vrienden van 't Fransch sisteem, waeren daerover verblijd, even alof Napoleon seffens alhier zoude geweest zijn, jae, verlangden naer denzelven.

Hierbij voegt schrijver gedrukte omzendbrief, behelzende

de heroprigting van St Julianushospitael en de herinrigting van het 'Avondmael der Pelgrims' sedert 1795 opgeschorst.

Den 14 Meert had men hier tijdinge dat Napoleon te Bourgoin was gekomen, en dat men vreesde dat hij den 10 in Lions zoude komen. Zulke tijdinge bragt heden groote consternatie op onze borze, daer zeer weijnig verrigt is, naementlijk in de hondsen, welke alle agteruijt loopen.

Den 17 Meert vertrok er eenig crijgsvolk uijt deze stad naer Vrankrijk, en wirden sanderdags gevolgt door de Hannoversche jaegers. Men segt hier dat de Pruijssische troupen ook op marche zijn naer Vrankrijk.

De obligatiën waren merkelijk geklommen, omdat de tijden gunstiger schijnen.

Sondag den 19 Meert smorgens ten 7 uren hoorde men het galuij der klokken en ten 9 uren sag men het Oragniënvlag op O.L. Vrouwtoren en ook aen het Bisdom.

Smiddags wird er alhier op de Meir en op de voornaemste straeten dezer stad, wegens den Maire en ten bijwezen van de troupen, eene proclamatie afgekondigt van Willem, Prince van Oragniën, aen het volk van Nederland, gegeven in den Hage 16 dezer maend, waerbij hij te kennen geeft:

> dat de Nederlandsche provinciën vereenigt zijn, en dat dezelve een koningrijk uijtmaeken, waervan hem de souvereijniteijt door de geallieerde mogentheden in 't Congres tot Weenen opgedraegen is, met den titel van Koning der Nederlanden, welken titel alsook de regeringe van dit nieuw koningrijk hij van dan af aengenomen heeft, om alsoo door hem en sijne wettige opvolgers, volgens regt van eerst geborte, beseten te worden, voegende ondertusschen

daerbij den titel van Hertog van Luxemburg, willende en ordonneerende dat den presenten erfgenaem van 't koningrijk der Nederlanden, neemt en draegt den titel van Prince van Oragniën, wordende dien van sijn oudsten zone, als toekomenden souvereijn.

Verder trachte hij de genegentheijd van 't volk te winnen en segde dat de fondamentale weth, reeds verpligtende voor een groot deel van 't volk, welhaest de noodige modificatiën zal ondergaen, om met onse intreste overeenkomstig te zijn. Hij wilde zeggen de Hollandsche constitutie, welke ons sekerlijk geene voordeel zal toebrengen, en geensints met onse religie overeenkomstig is.

Smorgens 11 uren was de borgerlijke authoriteijt op 't stadhuijs versamelt, alwaer den Maire de proclamatie voorgelesen heeft en smiddags is dezelve ter puije van 't stadhuijs gepubliceert, onder het herhaeld geluij en geschut van 't canon der vesten, dan is die proclamatie op de Meir .....

Savonds moest men sijne huijsen verligten, dog niemand was er over verbleijd.

Den 21 Meert in den naemiddag wird het hier geweten dat Bonaparte in Parijs, sonder eenigen tegenstand getrokken was; dat den koning en de koninglijke familie sig naer Peronne begeven hadden. Deze onverwagte tijdinge bragt groote vreese in alle goede inwoonders, en sanderdags was onze borze in de grootste verslagentheijd.

In allen spoed wirden de stadsvesten met canon beset en buijten en rondom dezelve worden batterijen opgeworpen. In den Vlaemschen polder over het Vlaemsch Hoofd, word ook seer sterk gewerkt en fortificatiën gemaekt.

Den nieuwen koning deser landen, segge de Prins van Oragniën, schreef aen sijnen.....

Sondag 26 Meert, wesende Paesdag, wird den Te Deum in onze kerk gesongen.

Dijnsdag 28 Meert smiddags om 12 uren, arriveerde alhier den Prins van Oragniën als koning deser landen.

Den 29 Meert vertrok den prins naer Brussel met zijn gevolg (ziet de gazette).

April

Den 8 April smorgens vroeg of beter geseijd in den nagt, vertrok er een regiment Engelsche troupen uijt deze stad naer Brussel, alwaer den generael en chef Hertog Wellington gearriveert is; de troupen staen nog door andere gevolgt te worden. Over eenige dagen waren er Hollanders binnen gekomen en bij de borgers geleijd en waren er vele commando's versche troupen van hier vertrokken naer Vlaenderen en op de frontiere tegens Vrankrijk geleijd.

Den 10 April was er eenig Belgisch peerdevolk ingekomen, waervan sommige officiers met de Hanoversche officiers in de herberge van St Antonius op de Schoenmerkt woorden gekregen hebben; het schijnt over de gesintheijd even alof de Belgische ten voordeele van Buonaparte zouden gesproken hebben; andere seggen, dat er dronkenschap zoude tusschen gemengelt geweest hebben, immers de rusie wird hevig en daer wird gekapt en in de herberge vele glazen en ander goed verbrijzelt; seffens quam er krijgsvolk ter hulpe en deze officiers wirden weggehaelt. Den voorval maekte groote beweginge in de stad, naementlijk op de Schoenmerkt, alwaer de borgers met hoopen bij quam om te weten wat er gebeurt was, dog wirden seffens door de militairen verdreven, met bedreijginge van er op te kappen; eene sterke magt wird

er aldaer gestelt, en den ganschen nagt wird langs de stad gepatrouilleert om alle desorders te voorkomen; en ondertusschen zijn de Belgische troupen niet mogen binnen deze stad komen, maer buijten dezelve moeten blijven liggen, tot naeder order, en verder is alles in stilte vergaen.

Dagelijks moest degene in de conscriptie vallen sig op 't stadhuijs komen aengeven en laeten inschrijven.

Den 19 April was alhier sekeren heer Goubeau, voortijds raed van den Grooten raede van Mechelen; het schijnt dat hij wegens den nieuwen koning der Nederlanden naer de steden gesonden was, tot ondersoek van sekere saeken.

Den 20 April is hier Hannovers crijgsvolk gearriveert; de welke seffens bij de borgers geleijt zijn. Deze troupen staen nog door vele andere gevolgt te worden.

Den 21 April waren er wedrom differente troupen ingekomen.

Maer den *22 April* arriveerden hier wedrom Hollanders en de hussaeren van Cumberland uijt Hannover, wesende seer schoon volk, wel uijtgedost, en die hun in Spagniën tegens de Franschen zoo deftig gequeten hadden; hunne peerden wirden in 't Hessenhuijs geplaetst en alle deze crijgsvolken wirden bij de borgers volgens gewoonte geleijd.

Dagelijks arriveert het crijgsvolk uijt Hannover, ten minste een bataillon wird hier verwagt, en die sanderdags langs het water wedrom vertrekken op Gend en zoo naer de frontieren. Deze doortogten zijn zeer lastig voor onze inwoonders, dewelke deze volken logeren moeten.

Den 26 April begonst hier op 't stadhuijs de lotinge onder onse jongheijd voor de Nationaele militie, en moet dagelijks gecontinueert worden tot den ..... Meij naestkomende.

Meij

Den 10 Meij is er een klokke in de kerk der Predikheeren geweijd, wegende 3.600 pond. De kerkmeesters hadden dezelve op den chantier gekogt, alwaer die ten tijde der Fransche regeringe in den toren van St Michiels gehangen was, dog hadde aldaer noijt gedient ofte geluijd. Deze klokke wird dan opgetrokken en diende voor de eerste mael om den feestdag van Sinxen aen te kondigen, wesende *14 deser maend Meij*. De klokke was over eenige jaren gegoten tot Brasschaet door J.F. Wolschot, borger deser stad, gelijk de inscriptiën op dezelve te kennen geven, maer die er alsnu uijtgekapt waren, en eene andere daer in gegraeft. Dezelve was gemaekt van canons door de Franschen te Weenen verovert.

Den 31 Meij begonst men de fortificatiën der Cantiere op het Kiel gelegen, af te breken, hetwelk aengenomen was, en met grooten spoed ten uijtvoer gebragt wird. Het schijnt alof den weg naer het Kiel wedrom zal opengemaekt en dit dorp gedeeltelijk zal herstelt worden, welkers kerk alnog in sijn geheel is staende, en voor magazijn gedient heeft.

Junij

Den 3 Junij om 2.15 uren namiddag, arriveerde alhier van Brussel, de Princesse van Oragniën Nassau, ofte Koninginne deser Nederlanden, onder het geluij van alle de klokken, en

nam het logement in 't Huijs op de Meer. De borgers waren aensogt van stadswege, van savonds hunne huijsen te verligten.

Den 6 Junij smorgens vroeg is dezelve van hier naer Den Hage vertrokken.

Den 8 Junij arriveerde alhier van Gend, het hospitael militair, de apotheque wird gebrogt in de capel van St Jacobs in de Keijzerstraet.

Hierbij voegt schrijver volgend decreet van Napoleon van 14 Juni:

Décret Impérial du 14 Juin 1815, organisation constitutionnelle de l'Empereur Napoléon dans la ville d'Anvers.
Mr Bellemare, Préfet.
Mr Biart, secrétaire général.
Mr Saulnier, secrétaire secret.
Mr Desvignes, receveur général.
Mr Petit, Maire.
Mr Bourceret, secrétaire.
Mr Chapelle, Directeur des contributions.
Mr Charpentier, à la douane, commissaire général de police.
La ville d'Anvers payera 24 millions endéans les 24 jours, elle cautionnera endéans les 24 jours, 24 ôtages des deux sexes sous la présidence de la commission des finances.
Messieurs Chapelle et Desvignes.
(signé) *Napoléon.*

Den 16 Junij had men den geheelen dag het canon hooren ronken; het was op 't slagveld van Fleurus. Den vijand was langs Charleroy door gedrongen, dog is den volgenden dag moeten uijtwijken en de geallieerde hebben het slagveld be-

houden. Den Hertog van Saxe Weymar en den Hertog van Brunswyck Lunebourg zijn op 't slagveld gebleven.

Den 17 Junij vertrokken die der Milicie nationael deser stad ook naer Holland; dagelijks ziet men diergelijke conscrits zoo uijt Vlaenderen als uijt de steden en dorpen van Brabant langs onze stad naer Holland trekken.

Ten zelven dage om 1 ure smiddags, wird den Hertog van Brunswijck Luneburg, van Brussel hier binnen gebrogt, op 't slagveld bij Fleurus omtrent Charleroy 16 dezer doodgeschoten zijnde, in 't leger alwaer hij maer eerst uijt Brussel gearriveert was en seffens door een bal door zijn lijf geschoten is. Dezen is om 1 uren gebalsemt wesende van Brussel hier in 't *Laboureur* gebrogt om verder naer Brunswijck gevoert te worden. Die affaire was seer schrikkelijk en misschien wel de grootste bataille die aldaer oijt heeft plaets gehad. De vijandelijkheden waren alsdan tusschen de Franschen begonst en langs Charleroy tot in Brabant gedrongen zijnde, door de geallieerde terug gedreven.

Sondag den 18 Junij (ziet inliggende brief over de vlugtinge etc.)

> *Beminden Neve en Nigte!*
> Ik ben in den besten welstand Vrijdagavond thuijs gearriveert, vindende overhoop van werk, welke mij belet hebben UE. eerder te schrijven, en UE. andermael te bedanken over de vrindschap geduerende mijn verblijf bij UE. aen mij betoont.
> Ik hope niet dat UE. vergeten sult, van tijd tot tijd bij dien silversmid woonende, op dit welgelegen hoekje, te gaen, alsook bij eenige andere, naementlijk bij degene daer wij vrindelijk zijn onthaelt geweest: het is op de oude letteren dat UE. agt moet

nen, en ik vertrouwe UE. mij veel stukjes, ter vergrooting van mijne kleijne versaemeling dienstig, besorgen zult.
Ondertusschen de vijandelijkheden zijn begonst; op saterdag laest smiddags wird den Hertog van Brunswijck, in den eersten aenval gesneuvelt, door deze stad gevoert.
Sondag 18 deser (Junij) in den morgent wird den Depot der artillerie van Mechelen hier binnen gebrogt, gevolgt wordende door menigvuldige wagens en karren gelaeden met sieke en gequetste soldaeten, bagagiën etc., jae den gantschen dag zag men niet als vlugtelingen te voet, te peerd en in voituren, zoo militair als andere van Brussel en daer omstreeks, ook van het leger binnen komen, en kwam zoodanig afgeloopen, dat de baenen, van gemelde stad tot hier toe, er mede vervult waren. De diligentiën, welke dagelijks smorgens om 10 ½ uren aenkomen, zijn ten 12 uren maer eerst gearriveert, door den overhoop van volk belet geweest hebbende; dit alles bragt ons in de grootste onrust en verslaegentheijd, en daerbij de quade gerugten en uijtstrooijsels dat onze legers in desorder en op de vlugt geslaegen waren, jae dat de Fransche doorgedrongen en reeds binnen Brussel gekomen waren.
Het aenkomen van soldaeten loopende als verloren duerde tot savonds laet, wordende bij de borgers geleijd: de peerden stonden den gantschen nagt op onze borze en ook op verscheijde straeten.
Heden morgent waren de tijdingen gunstiger, en wirden seffens aengeplakt: men sprak dezen middag op onze borze zeer weijnig van affaires, het was maer van nieuws dat er gehandelt wird; men had alsdan den 5den bulletin, die nog meer voldoende was, behelzende onder andere, dat het vijandelijk leger in volkomen desorder agterwaerts geslaegen en in aftogt was, en nog altijd vervolgt wird, dat er 100 stukken canon en seer vele krijgsgevangen genomen waren; en Erfprince van Oragniën was in die gevegten gekwetst.

De gevaren zoo verre afgeweert zijnde, zag men van dezen middag af vele gevlugte van hier met hunne voituren wedrom terug keeren, hetwelk ons groote gerustheijd bijbrengt, hopende het continueren zal.
In dit vertrouwen hebben d'eer UE. en uwe beminde onse nigte van harte te groeten en met besondere agtinge te zijn:
UE. D.W.D. en Oncle.

19 Junij. Ten zelven dage in den namiddag zag men den Hertog van Berry komende uijt Vlaenderen, met eenen trijn van koetsen en wagens, hier door rijden langs de Roode Poort, dog is sanderdags wedrom gekomen en terug gekeert.

Savonds wird met het geluij der groote klok en beijaertspel de victoriën op de Franschen behaelt aengekondigt, hetwelk de vreese van onse inwoonders eenigsints verwijderde.

Daer waren verscheijde gevangene van distinctie ingebrogt en bij de Cellebroeders in bewaernisse geset.

Den 29 Junij smorgens was onse stad wedrom gedeeltelijk in consternatie: een schip gelaeden met kalk, liggende in de Schelde omtrent de Chantier, alwaer ook eenige schepen met buspoeder lagen, was aen branden geraekt; eenieder was bevreest dat de schepen met poeder daerdoor ook geraekt zouden kunnen worden, begaven sig met hunne goederen op de vlugt, en quamen geloopen van uijt de Cloosterstraet en uijt de straeten daer omtrent gelegen, welk loopen, zoodanige schrik bragt in degene dit aenschouwden, dat die ook aen het loopen geraekten, jae liepen en vlugten zonder te weten waerom; het scheen als een generaele vlugtinge te zijn; dog gelukkig vernam men welhaest, het geene quade gevolgen hebben konde, en dat selfs het kalkschip gelukkig uijtgedooft was, waerdoor eenieder met zijn goed gerust naer huijs keerde.

Smiddags van 12 tot 1 uren wirden er wedrom met het geluij der klok en spel van den beijaerd, nieuwe victoriën aengecondigt, en alle de vlugtige moesten naer hun regimenten vertrekken, langs St Jorispoort, dewelke benevens de Roode Poort, alleenlijk open waren, de andere waren sedert 18 deser gesloten gebleven.

Den 21 Junij passeerden hier door onze stad de koninginne der Nederlanden, komende van den Hage, en rijdende naer Brussel om haeren zoon den Erfprince van Oragniën te gaen besoeken, die in de bloedige gevegten gequetst was. Den Prince de Condé was ook binnen deze stad gekomen van Brussel, logeerende alhier in 't Hof van Brabant, op de Schoenmerkt, keerde ook weder. Men sag alhier ook verscheijde Fransche officiers welke op het doordringen der Fransche legers hier gevlugt waren; dog de pereijkels verdwenen, ook wedrom terug gekeert zijn.

Den 22 en 23 Junij zag men nog niet als gequetste soldaeten aenbrengen te water als te land, welke op verscheijde plaetsen en ook bij de borgers geleijd wirden; vele van onze besondere inwoonders, zoo mans als vrouwen, dienden dezelve, hun lijnwaet, souppe en al wat hun dienstig is met groote liefde besorgende.

Den 27 Junij tegen den middag om 11 uren, isser in onze Cathedrael, eene seer treffelijke lijkdienst gedaen voor de dappere in de gevegten boven Brussel gesneuvelt.

Heden wirden er wedrom seer vele gequetste te schepe aengebrogt, besonderlijk Franschen, dewelke in de hospitaelen gebrogt en aldaer benevens de andere besorgt worden.

Den 29 Junij, St Pieter en Pauwel (welken feestdag nog niet herstelt is) zijn er verscheijde schepen met gequetste Franschen aengekomen, welke op 't Kiel, sive Chantier, gelost wirden, hetwelk den ganschen dag duerde, en werden in de Corderie aldaer geleijd, wezende een seer groot en lang gebouw. Vele van onse inwoonders gingen dit zien, en vele meijskens kwamen daer met eten en drinken geloopen en om

te zien of hunne lieven daer niet onder waren, want vele van deze Franschen hadden binnen deze stad eertijds gelegen en ook in de Chantier gewerkt. Daer waren onder deze gequetste die in eene alderslegtste gesteltenisse waren, en nog riepen er om Napoleon, waerdoor de goede borgers weijnig medeleijden met dezelve hadden. Daerna zijn er nog verscheijde schepen aengekomen en ook aldaer gelost.

Julij

Den 1 Julij waren er verscheijde van de Franschen eenigsints herstelt zijnde, en op den toren bij de Roode Poort geseten hebbende, scheep gedaen en naer Engeland gevoert.

Den 2 Julij sondag, was 't Te Deum in de Cathedraele, onder het geluij der groote klokke, beijaerdspel en geschut van 't canon, over de victorie boven Brussel behaelt op 15, 16, 17, 18 en 19 Junij; alle de geconstitueerde authoriteijten waeren daer in, geusen en katholieken; men beleeft wonderlijke tijden.

3 Julij. Hier geeft schrijver volgenden brief:

> Antwerpen, 3 Julij 1815.
> *Intimen Vrind!*
> Gedraege aen mijnen vorigen, dezen dient maer besonderlijk om UE. te seggen dat Jonffr. van der Wee mij dezen namiddag nog eenige intentiën behandigt heeft, welke haer door Jouffr. de Vries bestelt zijn, te weten:
> 4 pro defuncta à 16 ½ st.;
> 10 pro defuncto jacobo à 14 st.
> op het inliggende breeder gemeld en waervoor ik ontfangen heb in fr. 18,75.

UE. is er voor goed geschreven.
Het inleggende doodbriefje is mij wegens Jw V.D. Berghe, Begg., voor UE. bestelt, en met deze gelegentheijd laete ik hetzelfde aen UE. toekomen, daer staet geenen datum in.
UE. weet ongetwijffelt dat den Eerw. Heere Gilles, Priester, op 28 Junij laest te Contich in den ouderdom van 34 jaeren overleden is en den 1 deser om 9 uren smorgens te Hemissen begraeven is.
Gister sondag 2 deser was 't Te Deum in onze groote kerk, smiddags seer solemneel, onder geluij der triumphklok, beijaerdspel en het geschut van 't kanon, over de victoriën op de Franschen boven Brussel behaelt.
Onze stad is thans als een generael hospitael, behalvens de siekenhuijsen welke ik UE. gemeld heb, zijn de Fransche gequetste, welke alhier in groot getal werden aengebragt, in schepen en die op 't Kiel, sive Chantier, gelost worden, in de Corderie wesende een seer groot en lang gebouw aldaer, geplaetst: men segt mij dat er reeds al meer als 1600 van die weldoenders in geleijd zijn, en aldaer besorgt worden, en nog komen dagelijks schepen aen. Op saterdag namiddag zijn de krijgsgevangene officiers en soldaeten der zelfde natie alhier aengebragt, scheep gedaen, om naer Engeland getransporteert te worden.
Heden was er eene tijdinge op onse borze welke vele van onze inwoonders in agterdenken bragt, te weten dat er om zoo te zeggen eene vernietinge der Zweedse obligatiën besloten was immers dat dezelve met eene circa 15 à 16 p.c. zoude gerembourseert worden; sommige gaven er geloof aen, andere niet; dog deze slegte nouvelles, dede de andere effecten vallen, de bank (onleesbaar) liepen op 17 ½, de Russen op 67, dog wete niet of er veel koopers waren, vele segden en vreesden dat er in andere landen diergelijke handelwijzen ook konden uijtgewerkt worden. Wat er van zal waer zijn, moet men afwagten en voor de Sweden was heden geen geld.
Over eenigen tijd was er nog eens een gerugt geweest, dat die obligatiën zouden getierceert geworden hebben, dog is wedrom verdwenen; vele denken dat die gerugten nu ook vals zijn en verdwijnen zullen; den Heere wilt het geven, want anders zijn er vele van onse goede inwoonders gants geruineert.
De tijdingen dat de geallieerde in Parijs met den Koning Louis XVIII getrokken waren, viel, naedat ik UE. medegedeijlt had,

op straet; dog is op 1 deser wedrom vernieuwt, dog word nog niet gelooft. Ik kan UE. niet anders of verders melden als hetgene in onze gazetten te lezen is. De vijandelijkheden zijn op alle pointen begonst en de geallieerde legers marcheren ten allen kanten op het Fransch grondgebied en sullen sonder twijffel dit rijk geheel in hunne magt bekomen; maer zal er het quaed uijtgeroeijt en het goed herstelt worden?
In den Oracle stond heden eene proclamatie van den Koning aen de Fransche Natie, waerbij hij aen die volkeren onder andere versekent, dat er geen gedagt is van de tiendens en de leenen te herstellen; dat de verkoopingen van de Nationaele goederen blijven, alles conform de Chartre etc. Wat moet er dan van geoordeelt worden?

Den 4 Julij waren er verscheijde troupen ingekomen van Bremen, die van Hamburg en Lubeck worden ook welhaest verwagt; en alle de inkomende troupen worden nu hier allen gelogeert bij de borgers, maer dezelve zijn gehouden hun daer nog bij den kost te geven. Zoo word dit tegenwoordig uijtgevonden.

De tijding was hier sedert gisteren algemeijn, dat Parijs zig zoude overgegeven hebben, en dat den koning Ludovicus XVIII er zoude ingetrokken zijn; men hadde gehoort dat Napoleon onlangs wedrom afstand gedaen had, maer ten voordeele van den jongen Napoleon, en zulks was door vele van zijne vrinden te Parijs aengenomen en er was intusschen eene provisoire regeringe aengestelt, dewelke ten opsigte van Parijs en het overgeven der zelve stad aen den Duc de Wellington en den Prins Blucher, oppergeneraels der verbondene mogentheden gecapituleert hadden. De tijd moet ons verder leeren.

Den 11 Julij waren er wedrom troupen ingekomen der 3 Rijkssteden, te weten: Hamburg, Bremen en Lubeck; de-

zelve wirden bij de borgers geleijd, die hun den kost moesten geven; zoo dikwijls als er van deze alhier zijn geweest is er moeijlijkheijd geweest met de borgers. Dezelve zijn 12 Julij vertrokken.

Sondag 23 Julij wird met het geluij der groote klok en beijaerdspel aengekondigt en geviert over den intrek der souvereijnen in Parijs en het in egtenis nemen van Napoleon Buonaparte.

Augusti

Bij een besluijt van den Koninig in dato *5 Augusti* wirden de notabele, schoon er op verscheijde plaetsen tegen geschreven en gesproken was, nogtans geconfirmeert, en bij den 2^{en} artiekel wird geseijd:

2° dat de notabele sig vereenigen zullen in de hoofdplaetsen der arrondissementen den 14 Augusti;
3° den 18 derzelve maend zullen de voijse der arrondissementen te Brussel versaemelt worden. De 3 notabele gedesigneert om te assisteeren aen dit depouillement, ingevolge den 11 art. van den arrêté van 5 Julij sullen sig begeven ten dien eijnde te Brussel den 17 deser maend Augusti.

Binnen deze stad waren 21 voijsen tegens de gekosene of gestelde notabele, gedaen geweest, naementlijk tegens de coopers van geestelijk goed, en de Fransgezinde, dog het heeft er niets toe gedaen. Den koning had, om te presideren de vergaederinge der notabele van elk arrondissement persoonen benoemt, onder andere voor dit departement arrondissement van Mechelen; dheer Pouppez; arrondissement van Antwerpen: dheer J.N. Diercxsens; arrondissement van Turnhout: dheer van Genechten.

Den 10 Augusti smorgens ten 10 uren wirden in onse cathedraele door den Eerw. Heere Plebaen, eene solemnele misse gesongen, op bevel van M.D. Forgeur, apost. vicaris te Mechelen om de gratie van den H. Geest af te smeeken, dat de Notabele de voorgestelde constitutie, tegenstrijdig aen het Roomsche geloof zouden verwerpen en standvastig hetzelve voorstaen.

Den Bisschop van Gend hadde over den 2 Augusti een seer schoon mandement uijtgegeven, waerbij hij uijtdrukkelijk verbied aen sijne diocesaenen van die constitutie aen te nemen, maer dat sij dezelve moeten verwerpen, als tegenstrijdig en verderffelijk aen de oude Rooms catholieken geloove, bevelende dat dit mandement in alle de kerken van dit diocese op de predikstoelen moet afgecondigt worden. Hetzelve was alhier te koop geweest, en wird met grooten toeloop gekogt, maer den 9 en 10 der maend Augusti kwamen de commissaires de police, ingevolge order van den Minister van Policie, die den zoon is van eenen gehaten Dominee, niet alleen de exemplairen van gemelden Herderlijken brief, maer ook nog verscheijde andere schriften tot behoudenisse van onse religie en oude grondwetten in beslag nemen.

De zaek van de nieuwe constitutie gaf groote opspraek onder het volk, de welpeijsende seijden opentlijk dat sij geene nieuwe constitutie gevraegt of ook niet noodig hadden; niemand beklaegde sig van sijn oude, het sijn maer de nieuwgesinde, Fransche en philosophen die sulks verlangen.

Daer was ook een circulaire van 7 dezer, wegens den vicaris van Mechelen aen de notabele geschreven, opdat sij de nieuwe constitutie als tegenstrijdig met de nieuwe religie niet mogen aennemen, maer verwerpen moeten[1].

(1) Schrijver voegt hier gemeld mandement bij.

Maendag 14 Augusti smorgens waren de notabele op het stadhuijs bijeen vergaedert om de nieuwe constitutie aen te nemen, of af te wijsen, en hebben dezelve met volle voijsen afgewesen (tot groot genoegen van alle welpeijsenden) en 3 van hunne leden gecommiteert om op 17 deser naer de vergaederinge te Brussel rapport te draegen, te weten: Jon[r] Phil. Vermoelen, maire; Jon[r] Ant. Jos. Kannekens en Dheer en M. Constantinus Nanteuil, advocaet alhier.

Den 19 Augusti had men hier tijdinge van het resultaet der voijsen over het aennemen of het afwijzen van het project der voorgestelde nieuwe constitutie, dewelke gelukkiglijk bij meerderheijd van stemmen van vojisen verworpen was: in den voegen van de 1.500 notabele door den koning daertoe benoemt, hadden er 1.323 geteekent en 177 waren agtergebleven, welke voor acceptanten gerekent wirden. Van de 1.323 geteekende, hebben er 796 dit project verworpen en 527 hebben hetzelven aengenomen, dus dat er 92 meerder zijn geweest dewelke het verworpen hebben. Ziet hier in 't kort:

Notables			1.500
Geteekende			1.323
			———
Verworpen	796	absent	177
Aengenomen	527		527
	———		———
	1323		704
Dus meer verworpen			92
			———
			796

Den ouden Heer Eugenius, grave de Robiano, onder de notabele te Brussel gekosen zijnde, had daerover een alderschoonsten brief aen den koning geschreven en hem denzelven

toegesonden. Dezen brief verdient hier ingevoegt te worden en luijd aldus:

Lettre du Comte Eugène de Robiano, ancien conseiller d'état de S.M.J.R.A. au ci-devant gouvernement des Pays-Bas.
S.M. le Roi des Pays-Bas, Prince d'Orange Nassau, Grand-Duc de Luxembourg, etc. etc. etc.
SIRE,
J'ai 74 ans. Mes études, mes travaux, mes méditations de tant d'années, ma longue expérience, parmi tant d'années d'événements, m'ont pénétré d'admiration et de respect pour les institutions, qui ont rendu ma patrie un des pays les plus florrissants et les plus heureux du monde. Ces institutions, Sire, sont le lent édifice, le résultat et le fruit des leçons de plusieurs siècles. Loin qu'elles soient usées par le tems, je les crois seuls propres à régénérer les hommes d'aujourd'hui, à former des hommes dignes d'elles dans la génération présente, *à consolider le trône de V.M.,* et à assurer le bonheur de mon pays. Leur force vient surtout de notre Sainte religion, qui est leur base et notre plus précieux bien. Notre représentation nationale, chef d'oeuvre politique, devient ensuite leur plus ferme appui.
Comment, Sire, pourrois-je donc approuver l'assemblée des notables, que des conseillers imprudents ont persuadé à V.M. de désigner? Cette assemblée est incomplète; elle est directement contraire à nos institutions; elle est incompétente, car aucun de ses membres n'a reçu ni mandat, ni instructions de la nation, dont il doit être l'organe.
Le projet de constitution est la conception la plus ennemie des vrais intérêts de V.M., de ceux de la nation, et, j'ose le dire, de ceux de vos Hauts Alliés. Tout bon catholique le rejettra, il ne peut en son âme et conscience y adhérer devant son Dieu.
Souffrez, Sire, que mes cheveux blancs périssent sans tache; souffrez que je ferme les yeux à la lumière et que je descende dans la tombe avec une réputation intacte, acquise par assez de sacrifices. Tous les journaux, tous les coins de rue ont offert mon nom à mes compatriotes, comme notable désigné; je ne saurois

consentir à ce que le plus léger nuage, ou la plus légère incertitude put s'élever dans leur esprit sur la conduite du vétéran, de l'invalide des défenseurs de leurs droits.
J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect
Sire,
de votre Majesté,
Le très humble, très obéissant et très fidèle serviteur et sujet,
(étoit signé) Le comte E. DE ROBIANO.
Bruxelles, 10 août 1815.

Niettegenstaande dit, heeft den zoogenaemde koning der Nederlanden, bij een decreet van *24 Augusti 1815,* gedeclareert, dat de Nieuwe Constitutie bij meerderheijd van voijsen aengenomen was; wij zijn overtuigt dat dit vals en beseijden de waerheijd is. Ten ware hij wilde seggen dat se door de Hollandsche provinciën voor ons en tegens onsen wil en meijningen aengenomen was, en welke aenneminge door alle ware en catholieke inwoonders, die hunne religie en hunne landwetten en privilegiën behertigen voor nul en van geenen weerde aenzien en ook houden; jae die deze aenneminge zoo werkelijk aenschouwen, even als de vereeninge van onse landen aen Vrankrijk, door eenige slegte guijten opgegeven en bewerkt tegens den wil der natie.

Ingevolge proces-verbael der assemblée van de notables gedesigneert om de opsaemeling der voisen bij te woonen, der notables van de 29 arrondissementen der suijderlijke provinciën meridionales, vereenigt op het stadhuijs te Brussel den 18 Augusti, blijkt dat den register behelst te weten:

van Brussel etc. .....

Dan is er wegens den koning eene declaratie bekent gemaekt, gegeven in den Hage den 24 Augusti 1815, onderteekent Willem, bij den koning ..... A.R. Falck.

Bij dit decreet schimpt hij eerst op de geestelijke omdat

sij de volken ten opsigte der religie, die ongetwijffelt door zulke ingedronge grondwetten veel zal leijden, onderrigt hadden, en segt dat er van de 796 welke de constitutie afgewesen hebben 126 zijn, die formeel gedeclareert hadden, dat hunne vois uijtsag op die artikels relatifs de godsdiensten; daer hij niet wilt van afsien, dat die 126 het andersints wel zouden aengenomen hebben, seggende verders, dat de staeten generael hem hun approbatie eensamentlijk hadden te kennen gegeven, en dat hij gevolgentheijd verklaert dat de dispositiën van het project van nu af formeert de grondwet van het koningrijk der Nederlanden.

September

De Bisschoppen dezer Nederlanden, te weten: den Prins Mauritius de Broglie, van Gend; Carolus, Frans, Joseph Pisari, de la Gaude, van Namen; Frans, Jos., van Doornik; J. Forgeur, vic. gen. van Mechelen en J.A. Barrett, vic. gen. van Luijck gaven eene onderwijsende uijtspraek, nopens den eed voorgeschreven door de nieuwe constitutie, waerbij sij noodig geoordeelt hebben, te verclaeren, dat niemant van hunne wederzeijdsche diocesanen vermag, sonder de liefste belangen van sijne religie te veraeden, zonder sig pligtig te maeken aen een groote misdaed, te doen de verscheijde eeden voorgeschreven door de nieuwe constitutie, welke verscheijde artiekels behelst tegenstrijdig aen den geest en aen de zedeleer van onse H. Religie en die oogblijkelijk strekken om de kerk van Christus Jesus te verdrukken en ten onder te brengen; dat het vervolgens aen de catholieke geloovige niet kan geoorlooft zijn van sig door eenen eed te verbinden om se te onderhouden en te handhaeven, eed door dewelke men sig verbind, mede te werken ten eijnde allengskens in deze schoone

landstreken uijt te dooven den fackel van het waer geloof.

Deze onderwijzende uijtspraek was seer bondig en schoon, door de Bisschoppen onderteekent en in 't ligt gegeven, dog niettegenstaende dit, heeft den koning een genoegsaem getal gevonden en als staeten benoemt en aengestelt, die de eeden door de nieuwe constitutie hebben gedaen, degene van deze stad zijn: ..... Dellafaille de Levergem, onder de edelen ofte ridderschap benoemt, Alb. Cogels, sijne schoonzone en ..... Vinck de Westwezel. Voor de tweede kamer: Dheer Jac. Nic. Diercxsens, was daervoor benoemt geweest, maer had sulks geweijgert, zijne religie ofte vaderland niet willende verraeden; onder die drij personen, benevens die, de andere zoogenaemde staten, worden representanten genoemt, en zijn door den prince sonder onse wete en selfs tegens onze wille aengestelt en gekosen.

Op Donderdag 21 September heeft de inhuldinge van Prins Willem van Oragniën Nassau, als koning der Nederlanden en Groothertog van Luxemburg te Brussel plaets gehad; niet op de gewoonlijke wijze, maer op eene gants en geheele nieuwe maniere, alwaer den Prince de onderhoudinge der nieuwe ingedrongene constitutie op de Place Royael in 't openbaer besworen heeft en alwaer de nieuwe door hem gekosen en zoogenaemde staeten, de verscheijde voorschreven eeden, niettegenstaende het uitdrukkelijk verbod der Bisschoppen, hebben gedaen en dit in den naem van het volk der verscheijde provinciën, zonder eenige commissie ofte wete van dit volk, jae selfs tegen den wille van alle goede catholieken.

De aengestelde en zoogenaemde staeten voor deze stad en provincie van Antwerpen (Mechelen word onder de provinciën niet meer getelt) zijn: Jon^{r} Charel Dellafaille de Lever-

ghem, voor de eerste kamer ofte edele[1], Jon[r] Albt. Cogels, zijnen schoonzoone als met desselfs dogter getrouwt zijnde en Jon[r] Vinck de Westwezel voor de tweede kamer, dewelke dit aengenomen en sig ten dien eijnde naer Brussel begaven en de eeden van te onderhouden en te handhaeven de nieuwe grondwet, zoo en gelijk die door dezelve nieuwe constitutie voorgeschreven zijn, niettegenstaende het verbod der Bisschoppen gedaen hebben. Dheer Jac. Nic. Diercxsens was daervoor benoemt geweest maer had sulks geweijgert.

Van de huldinge begaf sig den ganschen trijn nieuwe staeten, en voor het groote deel Hollandsche geusen, gemengelt met zoogenaemde catholieken, naer de kerke van S[t] Gudula, alwaer sij door den Plebaen Mille, ingehaelt zijn, die eene redevoeringe tot lof van den nieuwen koning uitgesproken heeft, een discours hetwelk hem weijnig eer aendoet, en alsdan den Te Deum, nogtans tegen het verbod van den vicaris van Mechelen, gesongen. Vanwaer sij naer het paleijs zijn wedergekeert, alsdan en de twee volgende dagen, waren er verscheijde vieringen en spelen.

October

Gehoort hebbende dat den Prins Blücher, opper-generael der legers van Pruijssen, de schilderijen en andere voorwerpen van konst, door de Franschen uijt de Pruijssische staeten of landen alsnu aen die mogentheijd gecedeert, gerooft, te Parijs wedrom had genomen, hebben deze Nederlanden de

(1) Jon[r] Dellafaille de Leverghem, is den zelven die ten jare 178... het geheel clooster, kerke en de verdere huijsen van het 3de order in de Lange Gasthuijsstraet, nevens het Maegdenhuijs alhier, door den keijser Jos. II vernietigt en verkogt, gekogt heeft, en die kerk en clooster afgeworpen en er een woonhuijs van gebouwt had, hetwelk hij tegenwoordig nog bewoont.

restitutie daervan insgelijks gesolliciteert, en ten dien eijnde hebben onzen Maire, in den naem deser stad; den Heer Jan van Hal, in den naem der maetschappije *d'encouragement des beaux-arts;* Jon^{r} J.B. van Lancker, wegens de Koninglijke Academie der schilderkunst, en eenige Meesters onzer kerken, hebben sig den ..... in deputatie naer Brussel bij den koning begeven om hem te versoeken, van de restitutie derzelve te willen bewerken; hij heeft hun van sijne besondere sorge daer voor versekert en dat sij welhaast hun verlangens zullen vervult zien.

Op Vrijdag den 20 October tegen den middag arriveert hier vetscheijde karren gelaeden met schilderijen, deel maekende van het cabinet van den Prince van Oragniën in den Haege, komende van Parijs, wirden alhier op de Meer in het zoogenaemt paleijs, afgelaeden. Men hoopt de onse ook welhaest te zullen zien arriveeren.

Den nieuwen gouverneur der provincie van Antwerpen geinstalleert (ziet de gazette en zijn aenspraek).

November

Daer was wegens den koning der Nederlanden een committé benoemt om, ingevolge den 130n art. der nieuwe constitutie, een ontwerp van reglement der provinciaele steden op te stellen. Deze commissie bestaat uijt de volgende personen:

Den Baron de Keverberg, gouverneur der provincie van Antwerpen.
C.J. Geelhand-Dellafaille.
Petrus ..... Baron van Kessel.
Ferdinand de Baillet.

..... Schot, dit Douglas van Mechelen.
Antoine De Moor, off. comm. der policie.
..... Van Velsen, van Mechelen.
..... Messemaekers, van Turnhout.
Deze vergaederden sig van 4 deser in 't Hôtel van 't gouvernement (Bisdom) alhier.

22 November. De schilderijen ten jaere 1794 door de Franschen uijt onse kerken gerooft, en alsdan door hun naer Parijs overgevoert, en dit jaer op het aensoek van ons gouvernement en van onse liefhebbers wedrom geeijst, en door den koning van Vrankrijk Louis XVIII wedrom gegeven, waren sedert de maend October aldaer ingepakt, en zijn *den 22 deser maend November* binnen Brussel aengekomen.

Op Sondag ..... November sag men hier verscheijde wagens binnen komen, gelaeden met konststukken, welke de Franschen, geduerende hunnen inval in den kerkelijken staet gerooft hadden, en nu door de tusschenkomste van den Generael Wellington te Parijs hernomen, dezelve zijn volgens eene overeenkomste door de commissarissen van Zijne Heijligheijd en den postdienst der Hansesteden alhier gesonden, zijn dezelve in 't Oostershuijs geplaets om in 't voorjaer met Engelsche schepen naer Roomen gevoert te worden.

De schilderijen, oudheden en rariteijten door de Franschen uijt Spagniën overweldigt, en alsnu te Parijs hernomen, zijn insgelijks alhier aengekomen en dezen schat is toevertrouwt aen de sorge van den Spaenschen consul Dhr Hermandez, in de stad residerende, toegesonden om met de beste gelegentheijd in dit land opgezonden te worden, en intusschen zijn dezelve ten zijnen huijse in de ..... afgelost. Dezelve worden op vele millioenen geschat.

December

Den 4 December savonds ten 7 uren wird alhier met het geluij van alle de klokken en het grof geschut aengecondigt, de aenkoomste van onze hernomen schilderijen, welke morgen middag binnen deze stad sullen aengevoert worden.

Den 5 December smiddags circa 1 uren arriveerde langs St Jorispoort onder het geluij van alle de klokken en het geschut van 't canon onse langverwagte schilderijen, ingehaelt wordende door den Maire met sijne adjointen, municipaelen raed, die van de academie en die van de societeijt der aenmoedinge der schoone konsten, en de leerlinge van gemelde academie, de kerkmeesters der kerken die reclamen over schilderijen ingediend hadden, door de militaire overheijd en een groot deel troupen met het musiek; deze schilderijen gelaeden op 4 waegens, reijdende langs de Gasthuijsstraet, Huijdevettersstraet, naer de Schoenmerkt, Oude Koordemerkt naer de Groote Merkt voor het stadhuijs, alwaer die van de commissie, welke naer Parijs gesonden had geweest om dezelve te bekomen, en de inpakkinge besorgt hadden, dewelke van stadswegen ieder met eene silvere medaille begiftigt zijn; dan is den trijn voordsgegaen naer het clooster der Minderbroeders (alsnu het Museum), alwaer dezelve zijn afgelost en ingedraegen; savonds was de stad verligt onder het herhaeld geluij van alle de klokken. Eenieder verheugde sig, ziende dien grooten schat, de pronkstukken der Antwerpsche School, wedrom binnen onze mueren komen, vanwaer die soo dieffelijk door de Franschen ten jare 1794 weggestolen waren.

Intusschentijd versaemelde sig de oversten van het crijgs- en burgergesag, alsook de Heeren Pastoors, in de groote zael

van het stadhuijs, alwaer buijtenwaerts dit opschrift te lesen was:

Picturas, olim vis abstulit impia Templis;
Justitiâ redeunt jam Guilielme tuâ.

In de zael stond in een laurier en bloemen doorvlogte cartel dit jaerschrift:

CeLebrant
reDUCtores
tabULarUM
S.P.Q.A.

Bij besluijt van Koning Willem gegeven in den Hage 25 November 1815 zijn de schilderijen wedrom gegeven.

De voorschreven vier gelaeden wagens waren verciert met bloemencranssen, en op den eersten sag men eene zuijlnaelde waerop geschreven was het tijdsstip van den roof en de wederkoomste derzelve.

Den Heer Vermoelen, Maire, na de inleijdinge van de gedeputeerden, dede eene redevoeringe en deelde hun ieder eenen eerepenning uijt, ter erkentenisse van de diensten welke sij in die zending verdient hebben. Deze penninge zijn toegewesen aen Dhr Odevaer, Ommeganck, Van Regenmortel, schilders deser stad, Dhr van Hal, en ..... Stier. Op d'een zeijde word gelesen:

Antverpia
exules Picturas
Aris et Urbi
gallorum, Armis
exeptas
solemni applausu
recuperans
M.D.CC.X.V.

Langs d'andere zeijde:

N.N.
Artium Cultori
Collatio Luteciae
Curis et officiis
de
S.P.Q.A.
optime merito.

Vervolgens heeft den Baron de Keverberg de Kessel eene omstandige redenvoeringe uijtgesproken, en ten zelven dage een besluijt genomen, waerbij een drijjaerig pensioen sal toegestaen worden aen den leerling welken den eersten prijs van schilderkunde in de historie zal behaelen om in Italiën te reijsen, ten eijnde sig in de konst te voltoijen, en ingevolge den gunstbrief die den gouverneur heeft overhandigt aen den jongen F. de Braekeleer, welken den eersten prijs van historie in den oeffenloop van het jaer 1813 heeft behaelt, en als den eersten geroepen zijnde, om dit nieuw voordeel te genieten.

Dan heeft den trijn sig naer het Museum begeven, welkers ingang verciert was. 't Is aldaer dat de konststukken afgelaeden en geplaetst zijn.

Savonds was het bal, en daer zoude een vuerwerk plaets gehad hebben op de Meer, dog het slegt weder heeft dit belet.

Den 7 December smorgens om 1 ure is er brand ontstaen in de brouwerije ‘De Sterre’ in de Brouwersstraet bij ..... Parrain; een groot deel van de huijsinge en van de brouwerije is door de vlammen verslonden geworden, en den hevigen wind stelde de naestgelegen huijsen in groot gevaer, maer door spoedige hulp is den brand verder gestut.

Den 20 December tegen den middag, om 11 uren, is er in alle de kerken een Te Deum gesongen over den vrede, tusschen

Oostenrijk, Engeland, Pruijssen en Rusland ter eenre, met Vrankrijk ten andere zijde, gesloten en op den ..... deser maend te Parijs geteekent.

23 December. Bij een besluijt van koning Willem van Oragniën van 12 December 1815, was de scheepscomme ofte dokke van coophandel met de tegenwoordige gronden en vrij van alle belasting aen deze stad in vollen eijgendom toegestaen, hetwelk den Maire op *23 December* bekent gemaekt heeft. Deze comme was wegens het Fransch gouvernement geordonneert en in het jaer 1805 begonst.

In het jaer 1808 was gedecreteert van dezelve grooter uijt te breijden en alsdan is geordonneert geweest, dat eene sluijse de haeve zoude sluijten en dat den omvang van den dok ofte comme met steene mueren zoude gesloten worden. De sluijsen aen de eerste comme is vergroot geworden, aengesien er niet als een koopmanschip in konde passeeren en in 1811 sag men er reeds oorlogsschepen binnen komen. In Januarij van dit jaer is er de eerste fregatte ingekomen. In 1812 en 1813 bevonden sig aldaer 21 groote linieschepen, 7 fregatten, 3 brikken, 4 corvetten draegende te saemen 1994 kanons.

Sedert het jaer 1811 zijn die werken die ten voordeele van den koophandel verschikt schenen, op de bevelen van den minister der binnenlandsche saeken, aen degene der zeevaert overgegaen, en de stad scheen van dan af geschikt te zijn om eene der voornaemste krijgshavens van Europa te worden; dog wij hopen dat zulks verdwenen is, en dat dezelve geheel aen den koophandel zal toegepast blijven. Men segt dat deze werken op de 9 jaeren dat daer aen gearbeijd is, gekost zouden hebben 13 à 14 millioenen.

1816

Februarij

Den 15 Februarij waren de schilderijen van Vrankrijk terug gehaelt zijnde, in de kerk der P.P. Minderbroeders alhier, alsnu het Museum genaemt, bijeen versaemelt, te zien voor 3 francs ten baete van den armen.

Het autaerstuk verbeeldende de martelie van de H. Apolonia, geschildert door Jacq. Jordaens, was reeds sedert den 1 deser maend wedrom op zijn oude plaets in den autaer der zelve heijlige in de kerk der P.P. Augustijnen geplaatst, en de schilderije van den hoogen autaer in dezelve kerk geschildert door Rubens, was heden aldaar insgelijks gestelt. Men hoopt hetzelve van verscheijde andere.

Meert

Den 19 Meert smorgens is koning Willem alhier gearriveert, logeerde op de Meer in 't zoogesegd Palijs, op den hoek van

de Wapperstraet, smiddags gaf hij aldaer gehoor aen de administratiën.

Ten tien uur smiddags begaf hij sig naar de academie der schilderkomst in 't clooster der Minderbroeders; hij besigtigde aldaer de schilderijen van Parijs weergebrogt, vandaer heeft hij een besoek gedaen bij den schilder J. van Bree, alwaer hij de komst en de groote versaemelinge van oude borstbeelden heeft gesien. Vandaer is hij naer het Paleijs gereden, daar hij verwagt wird van de Artshertogen van Oostenrijk Joannes en Ludovicus, broeders van den keijzar Franciscus II, dewelke gister alhier gearriveert waren en in den *Laboureur* op de Meer logeerden, en die met dan koning het middagmael genomen hebban. Die twee artshertogan hebben het merkweerdigste de academie, het museum gesien en aan besoek bij de schilders Ommeganck, van Bree en elders gedaen en zijn den 20 namiddag vertrokken.

Koning Willem is den *21 Meert* smorgens vroeg naar Brussel vertrokken. De inwoonders deser stad, in 't generael gesproken, lieten hun weijnig aen dit verblijf gelegen; de regeringswijse naer den Franschen smaek, die door hem en van sijnen aenhang gehandhaeft word, behaegde geensints aen de welpeijsende. De murmuratie over de belastingen, verhooging der contributiën en vermeerdering van het patentenregt, was ongelooflijk; jae men sag onze mueren als behangen met placcaeten ten opsigte van gemeld regt, dat niemand, selfs de geringste classe van menschen niet vrij van waeren; dit regt was zoo haetelijk dat de placcaert, ten allen kanten of afgeschuert of... bestreken waren. Daerbij de conscriptie der jongheijd voor het tegenwoordig jaer, alles maekte den koning haetelijk. Onlangs had hij verscheijde persoonen van deze provintiën tot de ridderschap benoemt.

Meij

In de maend Meij is de schilderije van den hoogautaer in de Cathedraele alhier geplaetst, alsook de vermaerde afdoeninge.

Den 5 Meij is het autaerstuk van de Borchtkerke, verbeeldende de kruijsregting met de deuren zijn insgelijks in deze kerke gestelt.

De 3 schilderijen van de Augustijnenkerk waren reeds in de kerke op hunne plaetse; in de Capucienen- en Predikheerenkerk zijn de schilderijen ook herstelt.

Junij

Den 18 Junij wird alhier geviert den verjaerdag der Bataille van Waterloo.

Julij

Den 8 Julij deden de nieuwe zoogenaemde provinciaele staeten den eed in handen van den gouverneur.

Den 31 Julij smiddags ten 1 ure stierf den Eerw. Heere Augustinus Pooters, S.P. licenc., gebortig deser stad, 54 jaer, abt der abdije van St Michiels alhier, oud sijnde 77 jaeren; hij woonde lm de Hobokestraet, en heeft sanderdags aldaer in sijn abtelijk gewaed aldaer ten toon gelegen, en is den 3 Augusti op 't kerkhof te Deurne begraeven.

Augusti

Donderdag den 8 Augusti ten 10 uren is er een uijtvaert in St Jacobskerk gedaan tot laeffenisse van sijne siel. Het was een godvrugtige, verstandige en exemplairen man en zeer bemind.

Den 10 Augusti. De nieuwe zoogenaamde staeten der provincie van Antwerpen, hebben in hunne vergaederinge, na een reglement te hebben aengenomen in 20 artikels, het order en de loop van hunne bewerkingen, sig op 15 Juilij laest in sectiën opgevormt, saemengestelt als volgt:

1ste Afdeijlinge.
Peeter de Heyden, coopman tot Lier, President.
De Grave de Marnix.
..... Moretus, Maire tot .....
..... De Becker.
..... Elinett, Notaris tot Aertselaer.
Jan. Emm. van Henckthoven, wijncooper en Maire tot Borsbeke.
C. De Meulenaer, die Maire is te Contig.
..... Spruijt.
Den Baron Jos. van Ertborn.

2de Afdeijlinge.
..... van Trier de Tiège, President.
J. van Havre.
..... Dela Haye.
Ant. de Moor.
..... Van der Plasschen.
Jan Mens.
..... Mertens.
..... de Bosschaert de Bouwel.
..... Goubeau de Bergeijck.

3de Afdeijlinge.
Florent van Ertborn, President.
Borggrave de Fraula.
..... Ullens-Cornelissen.
..... Estreij.
Ch. Meijers.
..... Mesmaekers.
..... Olivier.
..... Wierix de Kessel.
..... Lauwers.

4de Afdeijlinge.
Petrus de Caters, President.
..... van den Broeck.
Henry Cogels.
Daniël Thuret.
..... Diercxsens de Broëta.
..... van Passen.
..... Peeters.
..... van Steenacker.
..... de Bruijn d'Hovorst.

5de Afdeijlinge.
Petrus A. Baron van Kessel, President.
..... Stier d'Aertselaer.
..... van den Brande.
..... van Ertborn-Vermoelen.
A. Snoy, te Mechelen.
..... Fonteijn.
..... van de Nasen.
..... van Reeth, tot Merxem.

De vergaedinge had op 16 Julij laest, verscheijde commissiën benoemt.

Den 12 Augusti wird het afbreken der oude en vermaerde

kerke van de H. Walburgis, genoemt de Borgtkerke, hernomen. Deze kerke zonder dak, en in eene allerdroefste gesteltenisse, sedert haere laetste verwoesting gestaen hebbende, was nu op ..... laestleden publiek te koop gevejilt, wegens den gouverneur, om afgebroken en gants gedemolieert te worden, en dezelve was alsdan gekogt door ..... en consoorten voor eene somme van 5.430 francs, waerop de aggreatie van 't gouvernement gevolgt was, en dus zag men dit oud gebouw geheel vernietigen tot droefheijd van alle die hunne religie en hun vaderland beminnen.

Aengesien er verscheijde leden der nieuwe staeten van tijd tot tijd bedanken, en andere gekosen wordende, die dit nieuwbakken employement willen aennemen, worden er in desselfs plaetsen andere benoemt, gelijk er heden in die qualiteijt 4 den eed hebben gedaen als:

Jon^{r} Philippus de Pret.
Auguste van den Nest, koopman.
Jan Bapt. Sinave, koopman.
Rochus Cenie, koopman.
Jon^{r} ..... Dellafaille-Paeffenrode ook benoemt zijnde, heeft dit niet willen aenveerden.

Onze beste inwoonders verweijderen zig van die bedieninge, maer de andere hebben den eed gedaen.

In 't begin der maend Augusti wird de oude voorpoorte van 't huijs van Frans Floris, vermaerden schilder dezer stad, wesende ongetwijffelt van de ord. van sijn broeder Cornelis, benevens het geheel huijs, gestaen in de Arenbergstraet, herbouwt; deze poort was van 2^{en} order. Dit huijs word tegenwoordig in hure gebruijkt door het hatelijk geselschap der vrije metselaeren.

Den 16 Augusti wird den borstijde gehouden van half een ure tot 2 uren namiddag, en dit ingevolge van eenen order van den Maire deser stad, de dato 29 Julij laest. Ten 2 uren wird dezelve gesloten tot 4 uren, en niemand van die er zig op liet sluijten, konde er van als betaelende 3 francs ten behoeve der Chambre de Commerce (ziet voords het besluijt). Daer waren ten dien eijnde ijsere baillen aen de 4 straeten gemaekt, en op den zelven tijd, wird den toren met de horlogie ook in staet gestelt. Gemelde borstijd zal met het luijen van de klokken aengekondigt worden.

Den 26 Augusti wirden de gedeputeerde der staeten der provinciën van Antwerpen, benoemt door koning Willem bij arrêté van 15 Julij laest, in 't Bisdom geinstalleert, en zijn als volgt:

Florent van Ertborn, Ridder.
P.A. Baron van Kessel, voor de Edele.
Charles Meyers, voor de stad.
..... van Trier de Tiège, voor de stad.
Michaël Andreas van Hencthoven, voor het plat land.
..... van Steenacker, voor het plat land.

Geinstalleert zijnde, hebben zij besloten dat er eene van hun, in eene der zaelen gehoor aen 't publiek zal geven, alle Maendagen, Woensdagen, Vrijdagen en Saterdagen van 11 uren tot smiddags.

September

Den 16 September wird het manneken der borze, aldus van ouds genaemt, en nu opnieuw, dog op oude forme, gemaekt zijnde door den beeldhouwer van Laer te Borgerhout, langs deze stad gereden en smiddags met musiek naer de borze gebrogt; sanderdags is dit in den toren geplaetst om

volgens gewoonte de ure te slaen. Den toren was ook ten allen kanten gerepareert en de horlogie in staet gestelt.

October

10 October. Dan koning Willem, de koninginne en de princesse Marianne waren den 10 dezer hier doorgereden, sig naer Brussel begevende.

Den 15 October ten half vier namiddag, onder het geluij van alle de klokken, hebben Willem Frederik Georgius, Prince van Oragniën Nassau, onlangs getrouwt, en Anna Paulowna, zuster van den keijser van Rusland, zijne egtgenote, zoone en erfprince van den koning Willem der Nederlanden, hunne intrée binnen deze stad gedaen, langs de Roode Poort ingekoomen en op den Dam onthaelt zijnde door den Maire, en wirden geclomplimenteert door den generael van der Plaet; de straeten van daer tot op de Meer waren met boomen beplant. Sij logeerden aldaer in 't zoogenaemt Paleijs.

Om 4 uren zag men hun in de balcon verscheijnen en savonds begaven sij sig naer de comedie en de gansche stad was verligt. Daar wirden vuerpijlen van O.L. Vrouwtoren geschoten.

Den 16 October ten 10 uren smorgens, heeft den Prince revue gedaen der troupen van 't garnisoen op de Meer in order staende, en terwijlen was de princesse in de balcon van 't Paleijs.

Omtrent den middag gaf hij gehoor aen de geestelijke en wereldlijke overheden.

Om 1 uren smiddags waren de Princen wedrom in de balcon om den Omgang te zien, bestaende in den Walvis, het

Schip, den Vulcanus, Mirsa en zes wagens, den Reus en de Reusinne, dewelke wedrom in staet gebrogt was. De Princesse toonde haere genoegte daerover.

Ten 2 uren hebben sij de kerke van O.L. Vr. gaen besigtigen, alsook het Museum, het Oostershuijs, alwaer sij onthaelt zijn door den heer van Paesschen, agent en consul generael der Hansesteden. Savonds was er illuminatie en vuerwerk; den Prins begaf sig naer het bal gegeven bij inschrijvinge op den grooten teatre.

Den 17 October omtrent 11 uren smorgens, sijn sij langs St Jorispoort naer Brussel vertrokken.

Den 20 October, sondag, is hier in onze groote kerk eenen Te Deum gesongen, over den segenprael behaelt op de Algieriaenen etc.

Dezen nagt is schrikkelijk geweest door het tempeest dat tot tegen den volgenden dag geduert heeft. Slagregens en hagelbuijen hebben de straeten ondergeset. De Schelde is overstroomt geweest en heeft verscheijde straeten en kelders doen onderloopen. Een tweemastschip is op de werf geslaegen, dog gelukkiglijk is het den 21 namiddag in 't water gebragt, met het hoog water en sonder groote schaede.

Den 21 October is de gewone zitting der generaele Staeten te Brussel geopend, alwaer den koning zig in groote trijn begeven heeft, en eene aenspraek gedaen heeft; dan heeft den President er ook eene gedaen, en na het eijnde derzelven is den koning naer zijn Paleijs wedrom gekeert.

1817

Januarij

3 Januarij. Dit jaer begonst wedrom zoo droevig als het oude geeijndigt was. De duerte van alle eetwaren was seer groot.

Ik laet u denken hoe de geringe menschen en met hun huijsen vol kinders en geen werk of niets te winnen, tegenwoordig leven moeten; men ziet ook treffelijke borgers bedelen of worden van goede menschen geholpen of van den armen ondersteunt. Kooplieden en renteniers klaegen even druk, de eerste over hunne groote verliesen, die sij tegenwoordig aen de goederen leijden, en de anderen, dat hun intresten niet of slegt betaelt worden.

Met het geestelijk gaet het al even slegt, alle religiën worden beschermt, en de Roomsche catholike integendeel verdrukt.

Dit is, beminden leser, in 't begin van dit jaer.

EINDE VAN HET HANDSCHRIFT.

Naamlijst

A

Aa (van der), IV, 107, 292; VIII, 16, 80.
Aa (van der) Mart., IV, 131.
Aa (van der) Paul-Jos., I, 29, 137
Aa (van der) Petrus, IV, 246.
Aalst, III, 138; IV, 245; VIII, 165.
Aartsbisschoppelijk paleis Mechelen, VI, 265.
Abeele (van den), III, 163, 173, 195, 202, 216, 225.
Abeels Jan, V, 164; VI, 187.
Academie, VII, 98; VIII, 28, 232
Academie der bouwkunde, V, 70.
Achterstraat, I, 89; III, 93; VIII, 47.
Ackermans, Joannes, VI, 105, 170; VIII, 7.
Aderjaensens, Delphina, II, 99.
Adolph van Zweden (Prins), I, 21
Adriaensens, VIII, 111.
Adriaensens, M., II, 275.
Adriaenssens, Adriana, VII, 120.
Aenvanck (van), J.F., VII, 119, 146, 147.
Aerden (van), V, 153.
Aerden, Elisabeth, II, 100.
Aerschot, I, 176; III, 48, 303; VII, 42.
Aerts, II, 206; VIII, 79.
Aerts, Joseph, IV, 322.
Aerts, M.C., II, 11.
Aertselaer, IV, 82, 211; V, 64, 116, 178; VI, 24, 107, 200, 277; VII, 21, 50, 166.
Aertsen, C., VII, 257.
Affligem, II, 265; VI, 68, 171, 192
Agnibar (de), III, 145.
Aguillar ('d), Sanchez, I, 34; IV, 179.
Aichem, III, 109.
Albani (Prins d'), II, 34.
Albert (Koning), II, 141.
Albon (d'), IV, 183.
Alden, Sara, VIII, 116.
Alençon (Hertog van), VII, 103.
Alexander (keizer), VIII, 106, 186
Alexianen. Zie: *Cellebroeders.*
Alexieus, III, 227, 228.
Alifius (Broeder), VI, 243.
Alkmaer, VII, 95, 113, 118.
Alsace de Boussu ('d), Thomas Philip, I, 20.
Alton (Comte d'), III, 94, 102, 104, 107. Pass. 116, 125.

Altona, IV, 223.
Alviney (Baron), III, 317 pass.
Amandus (Pater), V, 65.
Ambachtshuizen, VI, 253.
Amerika (Noord), III, 231; IV, 367, 375, 385.
Amiens, IV, 33, 358.
Amigo, VII, 3, 49.
Amptmanshuis, VI, 78.
Amptmanstraat, I, 89; II, 112; IV, 345; V, 49; VI, 211, 314, 334; VII, 19, 199.
Amsterdam, II, 188; V, 22; VIII, 80, 117.
'*Amsterdam*', *herberg te Berchem,* V, 65.
Ancona, V, 204.
Anderlecht, IV, 80.
Anderstad bij Lier, VI, 71.
Anderstad, Gerardus, VI, 127.
Andoi, III, 251.
Andreas, Val., VI, 112, 280.
Andriessens, VIII, 111.
Andriessens, Charles, VI, 200.
Anger, V, 114.
Anhalt Zerbet (Vorst van), I, 180; IV, 18.

Ankerrui, I, 89.
Anna Paulowna, VIII, 238.
Annonciaten (klooster), I, 120, 155, 158, 172, 176, 178, 181, 197, 198, 199, 203; II, 95; III, 89, 173, 175, 180, 202, 230, 254, 316; IV, 239, 266, 390; VI, 234, 236, 281; VII, 138.
Anteunissen, IV, 319.
Antheunis, IV, 292.
Antheunius, Franç. Jean, III, 295
Anthoni, Maria, IV, 246.
Anthoni, Petrus Carolus, II, 106, 144, 229; III, 170; IV, 28, 29.
Anthonis, II, 204, 205.
Anthonissen, IV, 131.
Antibes, VIII, 203.
Antonissen, A., II, 275; VII, 238.
Antonissen, Petrus, I, 21; III, 301; VI, 231.
Apostelstraat, I, 88.
Apostolinnen, VI, 121, 123, 132, 177, 188, 189, 194, 206, 210, 221; VII, 63.
Appelendijk, IV, 6; VIII, 90.
Appelstraat, I, 91; VI, 267.
Aquilar, III, 57.
Arbaletier, Etienne, VI, 40, 82, 94, 99.
Arberg, I, 164, 209; III, 138, 177.
Arberg Neufchâtel (vrouw van), I, 124.
Arbesser, Robertus, I, 45.
Ardennen, VII, 253.
Ardoine, VI, 40.
Aremberg (Hertog van), II, 126, 128, 131; III, 177; VI, 143.
Arembergstraat, I, 25, 86; II, 40, 43; III, 279, 284, 325; IV, 377; V, 84, 169; VI, 190, 196; VII, 80, 124; VIII, 131, 236.
Arendonck, III, 77; IV, 161; V, 64, 178; VI, 327; VII, 113, 158.
Argenteau (Graaf van Dongelberg), III, 169.
'Arienne' (Fregat), IV, 179.
Arkel, I, 171; IV, 176, 177; V, 8.
Arkentien, J., VII, 93.
Arm Duivelstraatje, I, 87.
Arme Clarissen (Klooster), II, 5, 58, 60, 98; VII, 199.
Arme Clarissen te Mechelen, VII, 64.
Arnhem, V, 22; VII, 37.
Arnulphus (Keizer), VI, 137.
Arragonsche Natie, VI, 214, 215.
Arras, VIII, 36, 49.
Arts, II, 204, 205, 210.
'*Asdijn*' *op de Markgravelei,* IV, 319.
Asendonck (van), Henricus, V, 27.
Aspre (van), III, 317.
Assche (van), II, 205; IV, 131; VIII, 80.
Assche (van), Franc. Jos., II, 144

Assche, J., II, 275.
Assche, Petrus E.J., III, 304; VII, 198, 213.
Assesse, III, 279.
Asten (van), IV, 292.
Asten (van), C., VII, 228, 238, 241.
Atrechts Collegie, III, 53.
Aubert, VI, 40, 103, 104, 117, 150.
Aubert, F.J.P., VII, 75, 76, 141, 154.
Audenaerde, III, 95, 119; IV, 209; VIII, 19.
Auger, A., VII, 46.
Augustijnen, I, 71; III, 23, 24, 150, 180, 230, 258, 265, 266, 287, 301; IV, 247, 270, 272, 281, 281, 332, 341, 394, 399; V, 28, 61, 144, 175, 188, 211, 212, 216, 217, 236; VI, 11, 12, 14, 26, 39, 57, 75, 119, 130, 135, 186, 193, 206, 208, 210, 211, 221, 243, 287; VII, 66, 169, 217, 244; VIII, 16, 23, 27.
Augustijnen tot Herenthals, VI, 157, 167, 234; VII, 39, 40, 44.
Augustijnen tot Mechelen, V, 25, 110, 127, 171.
Augustijnen (kerk), II, 152; V, 175; VIII, 184, 231, 233.
Augustijnenstraat, I, 92; II, 193; IV, 354; VI, 104.
Augustinus, Joannes, I, 30.

Austerlitz, VIIII, 37.
Austruweel, I, 123; II, 48; VI, 71, 97, 106, 151; VII, 17, 35, 201; VIII, 56, 91, 156.
Auvay, Jr, IV, 287, 293, 358.
Auwergem bij Mechelen, VI, 26, 165.
Auwers, Antonius, III, 195; V, 216, 226, 230; VI, 55, 99, 192, 196, 218, 233, 296; VII, 54.
Auwers, F., II, 275.
Auxilius (Pater). Zie: *Vervisch.*
Averbode (Abdij), I, 47, 187; III, 301; IV, 281, 376; V, 211.
Axel, IV, 340.

B

Baarle-Hertog, V, 178.
Baas, Joannes Franc., II, 43.
Backe, III, 325.
Backeler, Gilles, VI, 16.
Backeler, Isabella, VI, 16.
Backer (de), VI, 62.
Backer (de), M.J., II, 275.
Backer (de), P., II, 47.
Backereel, IV, 249.
Badalarco, Em. Jos., VI, 280.
Bael, IV, 249.
Bael (van), Hendrik, IV, 154.
Bael (van), Hubertus, VI, 231.
Bael (van), Jacobus, I, 63.
Baelemans, III, 170.
Baelen, V, 64, 178; VII, 25.
Baelensche Heide, III, 257.
Baerle, III, 137.
Baerle Hertog, II, 181; VII, 36, 45.
Baets, J.F.X., II, 275.
Baillet (de), Ferdinand, VIII, 113, 225.
Ballet (de), Joan. Bapt., I, 127; III, 28, 212, 236, 241, 252, 299, 304; IV, 21, 51, 57, 59, 106, 107, 119, 131, 173, 174, 219, 222, 290; V, 84; VI, 64.
Baillet (du), VIII, 183, 194.
Baillu, II, 173.
Bakker (de), IV, 276.
Bakkerstoren, II, 135; V, 236; VI, 36, 37, 40, 41, 49, 52, 67; VII, 118; VIII, 26, 110.
Bakkersveer, VII, 218.
Bal, Joanna, II, 99.
Balden, VIII, 19.

Baliques, Agnes, VI, 190.
Ballaer (kasteel van), IV, 93, 319, 320.
Ballieu, V, 189, 219.
Ballieu, J., II, 275, 277; III, 217; VI, 133.
Ballinglise (Marquis du Ramel), Paul Jos., V, 136.
Balliu, J., VI, 68.
Bals, H.F.X., VII, 198, 257.
Bals, Petrus, I, 183, 184.
Baltens, Anthonis, IV, 358.
Baraux, L.A.F. III, 52; V, 202.
Baraux, M.J., II, 275.
Bardon, François, V, 216, 230.
Barel, J.F., IV, 313.
Baron, IV, 128.
Barras, P., VI, 182.
Barret, J.A., VIII, 222.
Barrieren, I, 122.
Barbiano en Belgioso, Ludovicus Carlo, II, 31, 34, 180.
Baroneau, J., II, 275.
Bartels, IV, 131.
Bartels, Joseph, IV, 269, 331; VI, 180, 199.
Bartels, J.J., IV, 331.
Bartenstein (de), II, 205; IV, 176, 177.
Bartina, Ch., II, 275.
Bassano, VIII, 71.
Bassin (zie Scheepskom).
Bast (de), Joseph, III, 227.
Bastens, J.F., II, 275.
Basteyns, VI, 65.
Basteyns, Fr., VIII, 56.
Basteyns, J.B., IV, 310, 311, 365; VII, 228, 241.
Basteyns, J.F., IV, 310, 312, 335, 359, 366; VI, 329.
Bastiaensen, VII, 151.
Bastijns, F., II, 275; V, 61.
Bastille, VII, 222.

Batie, V, 153.
Batkin, VIII, 111.
Bats, II, 30; IV, 143, 217, 396; VII, 200; VIII, 52, 53, 75, 127, 129.
Battenbroek, VI, 134, 172.
Baudin, Fr. J., IV, 282.
Bauduin, Franc., I, 52.
Baurscheit, VI, 66, 92, 301.
Bautens, Anna Maria, II, 98.
Bauwens, N.D.C., VIII, 199.
Bayard, III, 307.
Bazel, V, 61; VI, 274.
Beame (de), Joannes F., IV, 125.
Beauclaire, Don Joannes, II, 192.
Beaumont, III, 303.
'*Beckalf' (In 't),* IV, 254.
Becker (de), III, 262; VIII, 234.
Beckx, VIII, 80.
Becx, Henricus, I, 144.
Bedaf (van), III, 265.
Bedaf (van), Ant. Adr., VI, 170; VII, 234.
Beddestraat, I, 87, 91; III, 56; VII, 144.
Beeck, J., II, 275.
Beeck (van), Joseph, III, 90.
Beeckman, J.C., II, 101.
Beeckmans (Heer van Westmeerbeek), IV, 334.
Beeckmans, Charles, VI, 199.
Beeckmans, J.B., IV, 333, 358; VII, 19, 178, 257.
Beeckmans, J.P.C., II, 105.
Beeckmans, N. VII, 111, 228, 241.
Beeckmans, Nic. Franc. Jos., II, 50, 275; III, 207, 211, 217, 222, 258, 302; VI, 179, 180, 300, 310; VIII, 186.
Beelen (de), Max., III, 135.
Beenhouwerskapel, VI, 170; VIII, 7.
Beenhouwerskwartier, I, 90.
Beer (den), III, 322, 324; IV, 7, 23, 70; V, 93; VI, 20, 60, 62, 117; VII, 67, 134; VIII, 36.
Beerenbroeck, I, 25, 183, 185.
Beerenbroeck, A.B., VI, 40, 101, 102, 278.
Beerenbrouck, J.M., II, 275.
Beerens, VI, 152.
Beers, VII, 55.
Beerschot, II, 30, 36, 227; IV, 374; VI, 135, 152; VIII, 16.
Beerse, I, 209; V, 178.
Beersel, V, 64, 178; VI, 151; VII, 137.
Beggaarden (Diest), III, 61.
Beggaarden (Kerk), VIII, 19, 21.

Beggaarden (Klooster), II, 109; III, 18, 20, 38, 115, 180, 297, 302; IV, 199, 281, 332; V, 29, 208, 215, 223, 232; VI, 24, 27, 28, 29, 31, 75, 107, 117, 126, 135, 269 pass.; VII, 162, 217.
Beggaardengang, I, 88; VI, 255, 263.
Beggaardenstraat, I, 88; VI, 24, 126, 157, 236, 240, 250, 272.
Begge (Le), Petrus Josephus, I, 38, 194.
Beghin (van der), Frans, IV, 54.
Begijnefort, I, 161.
Begijnekwartier, I, 89.
Begijnepoort, I, 86, 161; III, 247; IV, 319, 378; VIII,? 70, 91.
Begijnestraat, I, 86, 93; V, 169; VI, 26.
Begijnhof, I, 89; III, 38; IV, 210, 281, 387; V, 18, 132, 135; VI, 21, 97, 121, 132, 178, 190, 195, 200, 205, 210, 221, 245, 265, 287, 298, 232; VII, 17, 21, 50, 55, 67, 70, 79, 174, 182, 183; VIII, 46, 70, 80, 81, 109, 112.
Begijnhof (Bergen), VI, 174.
Begijnhof (Leuven), III, 53.
Begijnhof (Lier), V, 195; VI, 232, 326 pass.; VII, 10, 17, 21, 64.
Begijnhof (Mechelen), VI, 276; VII, 22, 23, 28, 35, 38, 48, 50 pass.
Begijnhof (Turnhout), VI, 268; VII, 52, 64.
Begijnhofkerk, VIII, 21.
Begin (van den), IV, 68.

Begoden, Albert, II, 275; IV, 315 358, 389, 398; V, 15, 147, 170, 180; VI, 31, 153, 210; VII, 69, 78.
Begoden, J.B., VI, 218.
Beguinet, F.J., VI, 102, 279.
Beguinet, Martinus Jos., II, 68; VII, 120.
Beguinot, VI, 281, 292.
Beirendrecht, V, 64, 178, VII, 10.
Beke, II, 21, 78, 217; III, 118, 150, 265.
Beke, J.C., VI, 191, 298, 309; VII, 125, 176.
Beke, Louis, III, 208.
Bekom (Pater van), IV, 338.
Beldens, Gummarus, IV, 332; V, 126; VI, 13, 300; VII, 183.
Belgioso (graaf de), I, 142, 194, 207.
Belgrade tot Postel, VI, 150.
Belgrado, III, 119, 122.
Belle, II, 70; V, 178; VII, 62.
Bellegang, I, 93.
Bellengen (van), P., III, 261.
Bellemare, VIII, 209.
Belleplaats, I, 93.
Beltens, Frans Bernard, I, 48, 67, 96; III, 321; IV, 176, 231, 242.
Beltens, Frans Hendrik, III, 219.
Bemden (van den), R.J., II, 107.
Ben, Joannes Frans, III, 194.
Bender, I, 181; III, 89, 106, 140, 239, 255, 312, 314, 319, 323; IV, 9, 12, 61, 62, 67.
Bénézech, VI, 20.
Bennie (de), IV, 173, 333.
Benoit, VIII, 111, 162.
Benoit, P.J., II, 275.
Benonck, Lucia, II, 99.
Berchem, I, 99, 211; II, 111, 261; III, 188, 193, 204, 219; IV, 33, 85, 86, 91, 137, 140, 163, 166 pass.; V, 64, 116, 177, 210; VI, 19, 60, 86, 102, 121, 139, 157, 179, 327; VII, 41, 58, 58, 79, 123, 127, 133, 149, 158, 188, 237; VIII, 132, 136, 141, 148, 149, 154, 155, 165, 166, 167, 175, 189.
Berchem (van), Hendrik, IV, 276
Berchemsche Steenweg, VIII, 69, 135.
Berckelaer (van), J.B., II, 107; IV, 303.
Berckelaer (van), Magdalena, VII, 246.
Berens, VII, 38; VIII, 25.
Berge de Trips (vrouw van), I, 124.
Berg en Kleef (Groothertog). Zie Nap. Lod. Buonaparte.
Bergen, I, 107; II, 140, 148, 160; III, 17, 35, 88, 299, 306, 308; IV, 77, 93, 170; V, 101; VI, 291; VII, 134; VII, 74.
Bergen-op-Zoom, I, 122; II, 7, 11, 183; III, 54, 93, 120, 162, 266, 325; IV, 160, 189, 358; V, 22, 136; VI, 311; VII, 40, 219, 232; VIII, 52, 60, 74, 75, 128, 129, 130, 131, 160, 178, 179.

Bergh (van den), C., III, 281.
Bergh (van den), Joannes Jacobus, II, 69.
Bergh (de), J.V., II, 107.
Berghe (van den), IV, 221, 223, 291; VIII, 215.
Berghe (van den), Anthonius, IV, 358.
Berghe (van den), Ig., II, 276.
Berghe (van den), Joannes, IV, 254, 257; V, 70, 81; VI, 65.
Berghe (van den), Petrus, I, 138, 185; III, 28, 148, 317.
Berghe (van den), X.F., V, 50; VII, 20.
Berghe-de Brezon (van den), IV, 293, 295.
Berghe-Diercksens, IV, 294.
Berghen (van den), VII, 111.
Berghen (van den), I.F., III, 62.
Bergstraat, I, 91.
Berk, II, 96.
Berlaar, I, 16; V, 64, 178; VI, 23, 26, 142, 288, 319, 327; VII, 43, 158; VIII, 141.
Berlaar (van), Jan L., VI, 199.
Berlier, F., IV, 391, 393.

Berlijn, III, 300-13; VIII, 105-06.
Bern (Abdij van) te Vilvoorde, III, 245.
Bernaardsbrugge, I, 91; VI, 264.
Bernadotte, VIII, 55, 56, 57, 58, 60, 61.
Bernaerts, VII, 3.
Bernaerts, Joannes Norbertus, III, 257; V, 50; VII, 20.
Berrenbroeck, A.B., VII, 120.
Berry (Hertog de), VIII, 212.
Bertels, Joannes Jos., I, 47.
Berthout van Mechelen, Eduard Joseph, IV, 219, 221.
Berthout van Mechelen, Johanna, V, 36.
Bertina, Karel, IV, 269; V, 234; VI, 17; VII, 195.
Bertina, Pierre M., IV, 294; V, 234.
Bertrijn, III, 153.
Bertrijn, Joseph, IV, 359.
Bervoetsstraat, I, 86; VI, 7.
Besaenhuis, VI, 177.
Beslotenhof tot Herenthals (zie Norbertinessen), VI, 232, 234.
Besnijdeniskapel, VIII, 16, 17.
Bethaniën (Klooster Mechelen), VI, 159, 161, 230.
Bethleem (Klooster), VI, 176.
Bethune, IV, 54.
Bethune (de), VI, 271.
Bethune Charoit (de), IV, 54, 59, 60, 68, 70.
Beuckelaer, Adrianus, VII, 44.
Beuckelaerstraat, I, 92, 93; II, 251
Beughem (van), J.F., VI, 55.
Beullens, Peeter, IV, 365.
Beumie (de), VI, 300.
Beuret (de), G.-J., IV, 309, 311.
Beurs, IV, 11, 59, pass.; V, 72, 94, 192; VI, 299; VII, 70 pass.; VIII, 28, 29, 204.
Beurst (de), Gerardus Joannes, IV, 254, 256, 262, 265, 364, 365; V, 60, 70, 115.
Beurst (de), J.F., II, 107; VI, 133
Beurst (de), J.H., V, 147.
Beuseghem (van), VI, 198.
Bevel, V, 64; VI, 319; VII, 38.
Bever, J.C., VI, 116.
Beveren, V, 48; VI, 274, 275; VIII, 149, 159, 164.
Beveren (Van), J.B., VI, 200.
Bex, Joan. Franciscus, III, 198.
Beyghem (van), J.F., VI, 301.
Beynen, VIII, 111.
Biart, VIII, 209.
Bie (de), Joan. F., II, 275; IV, 120, 221, 224, 291.
Bie-Ullens (de), Fr. Jos., V, 203.
Bieraccijs op Citernebrug, VII, 237.

Bierhoofd, I, 50, 110; II, 31, 228; III, 138; IV, 196; V, 218; VI, 40, 56, 275, 282; VII, 200; VIII, 70, 109, 110.
Biesen (van der), J.V.G., II, 95.
Biest (Mechelen), VI, 159, 160.
Bijnen, Henry, IV, 255, 257.
Billotey, V, 155, 161; VI, 104.
Bincken, Hubert, V, 196.
Bisdom, II, 31, 24, 109, 112; IV, 132, 281; VI, 18 pass. 254; VII, 44; VIII, 70, 92, 204, 226, 237.
Bisdom (van den), H.J., II, 275.
Bisschop, G., II, 75, 77, 78, 102, 107, 156, 157, 158.
Bisselion, Guill., IV, 359.
Biston, P., VII, 141, 142.
Bladel (van), VI, 306, 318.
Blaesveld (de), Dirc, III, 112.
Blaesvelt, V, 64; VI, 52; VII, 44.
Blanckaerts, J., II, 275.
Blankenberge, VIII, 52.
Blanquaert, J., II, 275.
Bles, VIII, 79.
Blauw-Boter, I, 92.
Blauwe Broeders, VI, 68, 69, 175.
Blauwhandscherui, I, 90; II, 226; III, 151; VI, 68.
Blauwmoeselstraat, I, 91.
Blavier, Henricus, III, 261.
Bleckem, III, 108, 109.
Bles, Maria Joanna, II, 96.
Blijenberg (klooster), VII, 78, 81.
Blijenhoek, IV, 387; VI, 166.
Blijkegang, I, 93.

Blijkhof (Den), I, 93, 94.
Blindestraat, I, 89; IV, 387; VII, 165, 199; VIII, 8, 189.
Blinkvliet, Ad., II, 277.
Blinkvliet, Paulus, VIII, 79.
Block (Pater de), II, 149; IV, 283; V, 27.
Block (de), Fr., VI, 231.
Blockx, V, 70.
Blockx, Joseph, VI, 133. 3
Bloemberg (van), Hendrik, IV, 310, 312, 365.
Bloer (van), Jos. Henr., III, 141; IV, 119, 331; VI, 185, 231.
Blom, Jan, V, 40, 125, 226; VI, 33, 36, 40, 50; VII, 13, 18 155.
Blomberg (van), Hendrik, IV, 309, 311; V, 70.
Blommaert, VII, 241.
Blommaert (Wed.), IV, 295.
Blondeau, Joannes B., III, 170.
Blücher (Prins), VIII, 216, 224.
Bluts, Nicolaus, VII, 63; VIII, 10
Bochius, VI, 209.
Bock (de), III, 42.
Bock (de), Joannes Franc., II, 275; VI, 232.
Bock (de), Peter, II, 275.
Bodar, F., II, 275.
Bode, Isabella, VI, 16.
Boeck (de), I, 131.
Boeckman de Vieusart (baron de), II, 154.
Boekmakersstraat, I, 91.
Boeksteeg, I, 92, 93; II, 251; III, 145; VI, 104, 157.
Boerekwartier, I, 89; II, 77, 79; VI, 194; VII, 129; VIII, 20, 25, 26, 30.
Boeren, Bernardus, I, 141.
Boerkens, Joannes, VI, 332.
Boerkens, Wilhelm, VI, 332.
Boesten, VII, 77.
Boey, III, 104.
Boey (de), Raphaël, IV, 341, 357; V, 49.
Boeykens, V, 141.
Bogaers (van den), Anna, II, 98.
Bogaert (van den), V, 217.
Bogaert (van den), E.M., II, 275; IV, 120.
Bogaert (van den), Hermanna, II, 99.
Bogaert (van den), J.B., IV, 315, 389.
Bogaerts, II, 67; III, 80, 118, 123, 150, 222; VI, 304, 310.
Bogaerts, Josephus Hermanus, II, 61, 62; IV, 7, 71.
Bogaerts, Petrus Franciscus, II, 43, 46, 48, 52.
Bogaertstraat, I, 92; II, 28.
Boghe, I, 63; IV, 298.
Bogoden, Victoria Coleta, V, 15.
Bohan (de), IV, 204.

Bohemen, VIII, 37.
Bois (du), VIII, 111.
Boisschot, VII, 44, 66.
Bollandisten, VII, 205.
Bolle (de), Philippus, VI, 220.
Bolwerk, VI, 59, 221.
Bom, II, 157, 221, 266, 277; III, 57, 83, 123, 170, 194, 234, 235, 248, 317.
Bom, Joannes, II, 69, 222; III, 28, 317.
Bom (de), Jan. Bapt., IV, 358.
Bom, Norbertus, I, 29, 113, 192; II, 100, 110, 113, 126, 133; IV, 28, 29, 31, 221; V, 36.
Bombelle, Thomas, VI, 70.
Bombergen (van), II, 86; V, 167; VIII, 82.
Bomberghen, G.J.B., V, 85; VI, 169, 231, 233; VII, 9, 78, 216; VIII, 30, 31, 185, 190.
Bommel (Eiland), V, 396; VIII, 119.
Bonaventura, V, 101.
Boneffe (abdij), III, 270; VI, 171.
Bonheyden, V, 178; VII, 66.
Bonnier, VI, 68.
Bonnifanten te Turnhout, VII, 62.
Bonte Mantelstraat, I, 86; II, 251.
Bonzies (de), III, 299.
Boogkeers, I, 86; VIII, 139.

Boom, III, 107, 163, 219, 262, 319; IV, 22, 82, 103, 212; V, 64, 177; VI, 116, 179, 277, 290, 320, 327; VII, 113, 123, 158; VIII, 46, 141, 162.
Boom (van), III, 196.
Boom, Petronille, II, 96.
Boomschen Steenweg, VIII, 175.
Borcht (van der), C.H.F., IV, 269, 281, 282, 295; VII, 91.
Borcht-Vernimmen (van der), IV, 294.
Borckx, Balthasar, VI, 329.
Bordinckx, IV, 284; VIII, 111.
Bordinckx, Andreas, VI, 249.
Bordinckx, J.B., II, 275.
Bordincx, VI, 96.
Bording, Jacobus, VII, 120.
Bording (Bordincx), Nicolaes, VII, 120.
Borgerhout, I, 99, 161, 162, 197, 200, 211; II, 129, 132; III, 139, 280, 304; IV, 85, 140, 211, 217, 261; V, 64, 177; VI, 38, 139; VII, 14, 133, 149, 155, 176, 188, 237; VIII, 7, 18, 139, 140, 142, 143, 173, 175, 189, 237.
Borgerweert (Polder), I, 196.
Borght (van der), V, 189, 219.
Borgia, Kardinaal, III, 77.
Borgtkerk. (Zie St Walburgis).
Borgtparochie, VIII, 10.
Borinard, VI, 322.
Bornhem, III, 266; V, 63, 177; VI, 71, 161, 192, 290, 291, 311, 327; VII, 55, 158.
Borré, VI, 279.
Borre (van den), Fr. J., IV, 330.
Borrekens, II, 9, 37, 138, 139, 213, 225, 247; III, 43, 44, 55, 59, 61, 62, 234, 264; IV, 295; V, 103.
Borrekens, C.J.A., I, 113; II, 65; V, 71, 86, 114, 226.
Borrekens, Engelbert, II, 251.
Borrekens, G.S., II, 142.
Borrekens, Hyac., VI, 305.
Borrekens, J.G., VI, 65.
Borrekens, Jacq. Hyac., V, 226.
Borrekens, Jac. Jos., I, 112, 137; II, 17, 68, 118, 119, 144, 215; III, 93, 124, 141, 182, 212; IV, 117, 128, 129, 174, 227, 269, 292, 295; VI, 139.
Borrekens, Jac. L.J., VI, 314.
Borrekens, Petrus S., II, 234, 248; IV, 34, 35 pass., V, 70.
Borrekens, We, I, 25.
Borrekens-Wellens, IV, 220, 223, 290.
Borremans (Mononcle van Landen), VI, 222.
Borrewater, VII, 15.
Borsbeek, IV, 9; VI, 78, 289, 326; VII, 243; VIII, 157.
Borseplijn, I, 24.
Borsestraat, I, 54, 87; II, 135; III, 90; VII, 211.

Borstel, Joan. Franc., II, 102.
Borstel (van), Anna Th., II, 99.
Borstel (van), Joan., II, 106, 229.
Bortel (Van), J.F., IV, 34, 42.
Bosch (van den), G., VI, 231, 232.
Bosch (van den), J., II, 275.
Bosmans, J.H., II, 275; V, 194.
Bossaert, Georges, IV, 220.
Bossaert-Lunden, IV, 220.
Bosschaert, VI, 211; VIII, 111.
Bosschaert, Anna, II, 100.
Bosschaert, Antoine, II, 275; VI, 302.
Bosschaert, Arn. Fr. Jos., V, 202.
Bosschaert, Car. Joan., V, 202.
Bosschaert, Car. Nicolaes, VII, 22.
Bosschaert, G.J.X., V, 49, 84.
Bosschaert, Jac. Jos. Xav., I, 30; V, 49; VII, 19.
Bosschaert, Joannes Aloisius, VI, 62; VII, 171.
Bosschaert-de Bouwel (de), VIII, 234.
Bosschaert-Melijn, VI, 333, 334.
Bosschaert-Proli, IV, 293; V, 69.
Bosschaert (de), IV, 291; VII, pass.
Bosschaert (de), Ch., II, 277; VI, 264, 305, 307, 318, 333, 334; VII, 22, 39, 40, pass. 48, 68.

Bosschaert (de), Joann. A., I, 111, 137; II, 61, 62; IV, 220, 222.
Bosschaert (de), Paulus J., II, 69; III, 28; V, 69.
Bosschaerts, IV, 291; V, 61.
Bossche (van den), I, 84, 165.
Bossche (van den), Adr., I, 99.
Bossche (van den), Anna, IV, 278
Bossche (van den), Melchior, VII, 54.
Bot (Le), J., II, 275; V, 203.
Boterkwartier, T, 91.
Botermans, H.J., VI, 65; VII, 228, 242.
Boterrui, VI, 38, 41.
Botson, IV, 107, 131.
Bouchaim, VIII, 74.
Bouchout, IV, 378; V, 64, 177; VI, 23, 107, 194, 288; VII, 21.
Bouchout (Heer van), VII, 237.
Boucq (Le), Don Ignat., II, 192.
Bouhoulle, II, 177.
Bouhoulle, Joannes Hubertus, III, 79, 237, 261, 262; IV, 197, 310, 311, 322, 341, 359, 365; V, 70.
Boukolle, Joan. Hub., II, 61.
Boulogne, IV, 313; V, 180; VIII, 29, 59.
Bourceret, V, 210; VIII, 209.
Bourcier-Labin, IV, 242, 260.
Bourdaul, VII, 142.
Bourdon (de), Isabella, V, 229, 234; VI, 17, 76.
Bourdon (de), M.A., VII, 159, 163, 170.
Bourgogne, VIII, 144, 204.
Boursier, IV, 231.
Boursies (de), III, 304.
Boutmans, P., V, 153.
Boutet, VII, 251.
Bovie, Maria Theresia, V, 31.
Bovie, N., V, 31.
Bouvigne, III, 279, 280.
Bouwel, V, 64, 178; VII, 38, 150.
Bouwens, G.J., II, 106.
Bouwens, Jacobus, III, 174.
Brabandere (de), III, 153.
Brabant, II, 108, 117, 139, 142; V, 29, 35, 53, 60 pass., VIII, 69, 113, 132, 210.
Brabantsche Korenmerkt, I, 42, 87; II, 28; III, 183, 185, 202, 205, 213, 315; IV, 260, 261; VIII, 94, 197.
Brabeeck (van Hildeshem), I, 124.
Brabo, VI, 88.
Bracht, I, 210; IV, 147.
Brack, V, 219, 220.
Braderijstraat, I, 91; III, 64; IV, 55.
Brady (de), III, 95, 100, 103, 126, 127.

Braeckeleer, VIII, 229.
Braeckeniers, J., VI, 108.
Braeckeniers, M., II, 253.
Brancier, IV, 112.
Brande (van den), VIII, 235.
Brandijzer, III, 161.
Brandt (van den), IV, 113; VI, 304
Brand (van den), A., VI, 304, 310.
Brandt (van den), Fr., VI, 300.
Brants, III, 87.
Brants, Antonis, VI, 69.
Brassaert, Adrien, IV, 25, 257.
Brassaert, Joseph, II, 275.
Brasschaet, III, 280, 304; IV, 211; V, 95, 177; VII, 21; VIII, 122, 123, 125, 208.
Brebos, Gillis, I, 70.
Brecht, III, 178; IV, 199; V, 64, 95, 178; VI, 152; VII, 38.
Breda, I, 122; III, 91, 76, 88, 123, 128, 162; IV, 147, 148, 151, 153, 160 pass.; V, 22, 78, 136; VII, 17, 71, 107, 110, 116, 156, 218; VIII, 10, 74, 75, 119, 120, 121, 126, 127, 129, 186.
Breda (van), Petrus, VII, 93.
Bredael (van), Joseph, II, 275.
Bredael (van), Petrus, IV, 313; V, 114; VI, 48, 49.
Bree (van), VIII, 232.
Breedestraat, I, 92; V, 185.
Breendonckkapel (Puers), VII, 48
Bremen, IV, 221, 222; VIII, 106, 216.

Brenaert, Felix G. Ant., I, 190.
Breskens, VIII, 52.
Breslau, VIII, 106.
Bretagne, V, 83.
Breugel, Joannes, VI, 302.
Breurs, Joan. Josephus, III, 210.
Bridt (de), N., II, 275.
Briel (Den), VII, 112.
Brien (de), Jacobus, III, 58.
Briers, VI, 226.
Briers, Joseph, IV, 254, 256; V, 60, 71, 124, 125.
Briez, IV, 383, 391, 393; V, 13, 27, 38.
Brilstraat, I, 89.
Britsen, IV, 281.
Broe (de), III, 138.
Broechem, I, 210; IV, 378; V, 64, 178; VI, 121, 134, 135, 165, 194; VII, 10.
Broeck (van den), VIII, 235.
Broeck (van den), J.B., IV, 322.
Broeckaert, Joan. François Josephus, I, 140.
Broeckhoven (van), IV, 119.
Broeckhoven (van), P.J., II, 275
Broemans, Joan. Fr., VI, 200.
Broëta; III, 109.
Broëta (de), Joseph, I, 37, 52; II, 17; III, 113; IV, 269, 292; VII, 230.
Broglie (de), Maurice, VIII, 222.
Brokhouten (baron van), III, 304.
Bromans, Joannes, IV, 358; V, 48
Broodhuis (Brussel), III, 125.
Brou (de), II, 10.
Brouw (de), II, 6.
Brouwer, Constant E., III, 149.
Brouwerskwartier, I, 89.
Brouwerstraat, I, 89; VII, 129; VIII, 229.
Brouwersvliet, I, 89, 99; VI, 208, 264.
Broux (de), Alexander, III, 228, 230, 232, 292.
Bruers, Al. IV, 284, 287.
Brugge, I, 186, 190; II, 15, 140, 160; III, 89; IV, 79, 80, 196, 200, 206, 245, 395; V, 98, 101; VI, 145, 146; VII, 134.
Brulé, V, 113.
Brumdusien (van), Laur., I, 143.
Brun (Le). Zie Duc de Plaisance.
Brune, VII, 118.
Brunei, P., V, 70.
Brunswyck, VIII, 210.
Brunswyck-Luneburg, VIII, 210-11
Bruslé, VI, 78, 103, 117, 150, 213.

Brussel, I, 21, 41, 43, 48, 60, 74, 150, 174, 194; 8, 34, 56, 57, 58, 64, 71, 77, 78, 92, 108, 110, 117, 125, 137, 140, 141, 144, 148, 149, pass. 168, 169, 173, 175, 176, 180 pass. 216, 228 pass.; III, pass.; IV, 3, 14 pass.; V, 10 pass.; VII, 7 pass.; VIII, 100, 102, 124, 133, 164, 165, 187, 188, 191, 193, 206, 208, 210, 211, 213, 214, 217, 219, 221, 223, 225, 226.
Brusselsche poort, II, 138.
Brusselsche Vaart, IV, 215.
Bruynse, Joan. Baptiste, I, 30.
Bruyn (de), IV, 292.
Bruyn (de), Jos. Frans, I, 34, 35.
Bruyn (de), Petrus J.-B., V, 226.
Bruyn (de), Petrus M.-J., V, 226.
Bruyn d'Hoverst (de), VIII, 235.
Bruyndoncx, Norbertus, I, 16, 38, 47, 104, 110.
Bruynincx, Franciscus Antonius Stephanus, I, 69, 144, 188; III, 266; IV, 38.
Bruynincx, Joannes, IV, 136.
Bruynincx, Stephanus, III, 141.
Bry (de), Jean, VII, 65, 68.
Buck (de), II, 275; III, 128; IV, 12, 270.
Buck (de), Karel, IV, 359.
Buck (de), Judokus, IV, 332.
Buelens, VIII, 111.
Buirette, Claude, IV, 139.
Buisson (du), II, 52.
Buisson (du), Henry, IV, 270, 309, 311, 367.
Bulens, Petrus, IV, 310, 312.
Bulow (baron de), I, 50, 61.
Bunie (de), Jan, IV, 107, 131.
Buol de Schouwensten (de), III, 300.

Buonaparte, Joseph, VII, 212; VIII, 25.
Buonaparte, Karel, VIII, 80.
Buonaparte, Lodewijk, VIII, 34, 36, 78, 79.
Buonaparte, Napoleon, V, 201; VI, 45, 239; VII, 115, 124 pass. VIII, 13, 20, 23, 25, 59, 62, 64, 67, 68, 70, 71, 72, 75, 77, 78, 79, 82 pass., 169, 171, 186 pass., 202, 205, 206, 209, 214.
Buonaparte, Napoleon Lodewijk, VIII, 78, 79, 80.
Burcht, I, 182; III, 297.
Burcht (Kerkhof), III, 174.
Burcht (Steen), II, 53, 116, 152, 181; VI, 37.
Burchtgracht, I, 90; VI, 98.
Burgos, VIII, 49.
Busca, Ignatius, I, 53, 121, 124.
Buyens, V, 164.
Buyens, Joan. Baptist, I, 37.
Buys, Frans Joseph, VI, 179.
Buys, J.B., VI, 199.
Buys, Petrus Paul, III, 289; VI, 169, 279, 281.
Buysen, III, 227.
Buysen, F.E., III, 41.
Buysschere (de), P., VI, 164.
Buyter (van den), Serap., II, 98.
Buytaut, Maria Judoca, II, 98.

C

Cabbaey, IV, 357.
Cabes, Jean Franc., VI, 179, 200.
Cadix, VII, 204.
Caestre (van), James, VII, 99.
Caeters (de), J., II, 275.
Caillard, III, 299.
Caïmo, III, 139; IV, 296.
Caïmo, Car. Em. Guill., VI, 287, 290, 320.
Caïmo, G.R.G., I, 30.
Calais, V, 83.
Calbos, IV, 11, 44, 159 pass.; VI, 228 pass; VII, 7 pass.
Calfort, VI, 28.
Callebeek, VII, 48.
Callier, VI, 40.
Calloo, II, 25; VII, 102.
Cambier, IV, 120, 345, 358; VIII, 111.
Cambier, Edmondus, I, 18; II, 276; VII, 178.
Cambier, Joseph, III, 28.

Cambier, Michael, V, 61.
Cambier-Kannekens, Joseph Ant. Theodorus, VII, 230.
Camp (van), III, 208.
Camp (van), Frans Joan., II, 68.
Camp (van), Math. Frans, IV, 331, 389; VI, 55, 169, 173, 198; VII, 249, 250, 252; VIII, 83.
Camp (van), Petronella, II, 97.
Campen (van), VI, 241.
Campen (van), F., II, 276; VII, 111, 132.
Campfort, Joseph, VII, 241.
Campo Formio (Tractaat), VII, 212.
Camus, IV, 139, 389.
Canart de Wittegragt, III, 227.
Cannart d'Hamale (Lier), III, 224
Cannart d'Hamale (van), Franciscus, III, 173, 181, 299.
Cannart d'Hamale (van), H., III, 153.
Cannes, VIII, 203.
Cano (de), P.J., I, 160.
Cant, P.J., II, 107.
Cantecroy (Mortsel), VI, 304.
Cantfort (van), II, 17, 131; III, 80, 124.
Cantfort (van), Joseph, VI, 65; VII, 228; VIII, 92.
Cantons, V, 63, 177.
Cantfort (van), Jacques, I, 130, 131; II, 60; IV, 7, 14.
Cantfort (van), Joannes Jacobus, II, 17, 215.
Capello, Ambrosius, I, 120, 121; VI, 294; VII, 153.
Caprara, J.B., VII, 239.
Capuintjens (zie *Pastoorsschool).*
Carlier, VII, 142.
Carnot, VIII, 144, 145, 147, 151, 167, 169, 171, 173, 174, 177.

Carnotstraat, VIII, 174.
Carolle, III, 232.
Carolus, VI, 8, 9; VIII, 111.
Carolus (Aartshertog), V, 199
Carolus, E., II 276.
Carolus, J., II, 276.
Caron, IV, 300, 339.
Carpentier, V, 91; VI, 160, 293, 295; VII, 241.
Carpentier, Norbert Alex., I, 72.
Carré, VII, 193.
Carstiaenssens, J.B., III, 91, 204; VI, 115, 153, 221, 234.
Cassaert, VII, 93.
Casset, II, 276.
Casteels, I, 105.
Casus, VII, 93.
Caters (de), VIII, 115, 119.
Caters, J.P.E.D., IV, 173, 333; VI, 65.
Caters (de), Petrus, V, 10; VIII, 116, 235.
Caters-De Bruyn, IV, 292.
Caters (de), Wed., IV, 294.
Cathuyser, Mattheus, VI, 207, 229, 284; VII, 37.
Caunits, I, 198, 200.
Cayenne, VI, 246.
Cayre, VII, 142, 193.
Celestinnen (Leuven), VI, 38.
Celestinnenkerk (Heverlé), V, 234.
Cellebroeders, II, 131, 159; III, 140, 208, 224, 237, 241, 262, 283; IV, 136, 305, 332, 338, 354; V, 46, 126, 142, 211, 227, 231; VI, 12, 75, 117, 300, 315; VII, 38, 42, 44, 183, 225, 229, 245; VIII, 212.
Cellebroeders (Leaven), III, 228, 296.
Cellebroeders (Lier), III, 296; VI, 110.
Cellebroeders (Mechelen), III, 228; V, 44; VI, 107.
Cellebroederskerk, VIII, 99.
Cellebroederskwartier, I, 87.
Cellebroedersstraat, I, 87; VI, 157; VII, 38, 44; VIII, 77.
Cels, IV, 281.
Cels, G.B., III, 52.
Celst (van), V, 151; VII, 26, 254; VIII, 31.
Celst (van), A., I, 159; II, 50, 201; III, 39, 328; IV, 331, 389; VI, 179, 199.
Celst (van), R.D.H., IV, 269.
Cenie, A., VIII, 236.
Centrale school, VI, 128, 242, 295; VII, 127.
Cerisier, Adrienne Agnes Thérèse, VII, 45.
Ceulemans, IV, 110, 118.
Ceulemans, J.-B., II, 276; III, 56, 59, 261.
Ceulemans, P., II, 276.
Ceurvorst, C., II, 276; VI, 48, 49, 118, 142, 144.

Ceuster (de), II, 69.
Ceusters, V, 29.
Chabroud, VII, 194.
Champuy, E., IV, 352.
Chanier, IV, 264.
Chantier, VIII, 173, 175, 176, 177, 186, 207, 208, 212, 213, 214, 215.
Chantraine (de), II, 97.
Chapel, Jacq. Joseph, VII, 76, 93.
Chapelle, VIII, 209.
Chapiet (de), III, 166; IV, 328.
Charente (La), fregat, VI, 116.
Charlé, J., II, 275; IV, 199, 291.
Charleroi, II, 140, 160; IV, 37; VIII, 74, 209, 210.
Charles (Archiduc), IV, 142 pass.
Charlier, VII, 194.
Charlis, II, 243.
Charlis, Franciscus, III, 170.
Charpentier, VIII, 209.
Chartres (Hertog van), I, 63.
Chartres (Hertogin van), I, 69.
Charvet (de), IV, 182.
Chaussard, IV, 154, 155, 157.
Cherbourg, VIII, 118.
Chiaramonte, Greg. B., VII, 167.
Chimay, II, 140, 160; III, 303.
Chiroux, Maria Agnes, II, 94.
Chirurgijnscollege, II, 9, 10, 18, 67; IV, 305; V, 195; VI, 101, 278; VII, 147; VIII, 15.

Christiaenssens, Cornelia, I, 30.
Choraalhuis, V, 149; VII, 8, 44, 241, 250.
Choudier, IV, 233, 268.
Chyn (de), J., II, 75, 77, 78.
Ciamberlani, VIII, 200, 201.
Citadelle (Capitulation), IV, 99, 101.
Claessen, IV, 108, 112, 269, 283, 286.
Claessens, Cornelius, I, 20; II, 107; VII, 228.
Claessens, J.M.N., II, 276.
Claessens, M.J., II, 95.
Claessens, Theod. Jan, IV, 254, 257.
Clarabrug, III, 249.
Claraklooster, IV, 82.
Clarastraat, I, 105, 151, 172; III, 186, 322; IV, 8; VI, 48; VII, 9, 19; VIII, 183.
Clarissen, I, 151, 156, 158, 167, 170, 172, 178, 183, 199, 215.
Claus, Joost, II, 9.
Clavere Haat, III, 178.
Clavers, Hendrik, II, 198, 202, 218
Clairfait (Grave de), I, 142, 153, 157, 195, 207.
Clairfayt, II, 160, 161, 162, 174; III, 71, 88, 89, 138, 140, 167, 218, 219, 267.
Clé, Joannes, VI, 186; VII, 205.
Cleerens, VI, 199.
Cleirinckx, J., II, 107.
Clemens, V, 153; VI, 304.
Clemens XIV, I, 16.
Clemens XVI, I, 45.
Clerck (de), Cornelis, II, 251.
Clerck (de), Henricus, VI, 228.
Clerck (de), Jean Baptist, VI, 200
Clerens, Pater, VIII, 79.
Cleyn (de), IV, 358.
Clijn (de), Joes, II, 156.
Cloquette, Don Bruno, II, 192.
Cnaeps, H., II, 276.
Cobin, Petrus, III, 147.
Cobenzl (de), Lodewijk, VII, 212.
Cobourg (de), Frans, IV, 170.
Cochon de Laparent, VIII, 43, 50.
Cock (de), II, 77, 81, 83, 91, 104, 108, 127, 169, 171.
Cock (de), Carolus, VI, 231.
Cock (de), Jacob, VI, 163, 231.
Cock (de), Jan, VI, 163; VII, 77, 81.
Cockx, F., II, 276.
Cockx, J., II, 276.
Cockx, P., II, 276.
Cocqueel, Arnold, IV, 292.
Cocquil (de), Louis, VIII, 137.

Coeberger, Wenceslas, IV, 249.
Coeck (Couke), Petrus, V, 200.
Coekelbergh, Franciscus, I, 21.
Coen, VIII, 80.
Coen, Anna, VI, 322.
Coesemans, V, 147.
Coesemans, N., III, 243.
Coesemans, Pierre, III, 265, 266.
Coeterman, N., III, 256.
Cogels, VII, 171; VIII, 111.
Cogels, Albert, VIII, 223, 224.
Cogels, Henri, VIII, 235.
Cogels, J.-B., IV, 220, 223, 290, 291; V, 84.
Cogels, J.H., II, 275; VIII, 115.
Cogels, Jos. Ignatius, III, 283.
Cogels, Joseph Jan, IV, 290.
Cogels-Van Setter, IV, 220, 223.
Coget, P. Anton, I, 60; IV, 293.
Colaud, VI, 317.
Colen (van), VIII, 150.
Colen van Bouchout, IV, 220, 224, 290, 295; VI, 232, 242.
Colen de Broechem, Theresia Clara Josephine, VII, 9.
Colin, III, 118, 209; IV, 145.
Colins, IV, 113.
Collins, A., II, 275, 277.
Colins, F., II, 276.
Colins, Hyacinthe, II, 275.
Colins, Jean, III, 195.
Colins, M.Th., IV, 322; V, 209; VI, 10, 133.
Colins, Th., VI, 316.
Collaert, Jacobus, IV, 334, 358.
Collegium Medicum. (Zie: *Chirurgijnscollegie).*
Collerada (de), I, 188.

Colama (baron van), St Pieters-Leeuw, III, 170.
Commandantshuis, II, 6, 10.
Compiègne, VIII, 74.
Comte (Le), Henr. P. Br., I, 40.
Conard, VII, 165.
Condé, IV, 180, 181, 289, 299.
Condé (Prins van), VIII, 213.
Confedire, Charles (Zie: Keerberghen J.C.).
Coninck (de), A., IV, 332; VI, 232
Coninck (de), Joseph, V, 44.
Consani (de), Markies, II, 34.
Contich, II, 110, 162; IV, 161; VIII, 139, 141, 155, 215.
Convent, VIII, 87.
Coolhem, VI, 28.
Cools, Joanna, II, 96.
Cools, J.M., II, 276.
Cools, Petrus, VI, 232.
Coopal, II, 222.
Coopal, O., IV, 131.
Coopal, Petrus, V, 70, 81; VI, 65, 325.
Coosemans, P., VI, 118.
Cop, Joannes Philippus, I, 22.
Cop, Michael, VI, 116.
Coperus, Kapitein, I, 163.
Coppal, P.F., II, 275.
Coppenolstraat, I, 90.
Coppens, A.A., VI, 115.
Coram, Anna Lucretia, I, 43.
Coram, Anna Maria, I, 43.
Corbeels, P., VI, 308, 310.
Corbesier, IV, 51, 59.
Cordes, Isabella Victoria, VI, 14.
Corebloem, IV, 108.
Cornelis, Christiaen, VI, 232.
Cornelissen, II, 130; III, 10, 321; IV, 10, 302; VII, 142; VIII, 75, 93, 145, 155.
Cornelissen, Fr. (Heer van Schooten), IV, 293; VI, 141, 144, 242.
Cornelissen, Jacobus Josephus Ant. Joannes Neptunus, IV, 58, 124; VI, 277.
Cornelissen, Joannes Baptist, I, 137; II, 16, 214; III, 212; VIII, 170, 196.
Cornelissen, Joseph, III, 124.
Cornelissen, P.D., VIII, 150.
Cornelissen, W.J.B., IV, 28, 29, 58, 71.
Cornelissen-du Bois, IV, 290.
Cornelissen-de Weymsbroeck, J.J., IV, 125.
Corneput, IV, 398.
Cornet, VII, 155.
Cornet, Jan Frans, VI, 36.
Cornet, Philippus, IV, 107, 220, 222, 231.

Cornet-de Grez, Gummarus, I, 170, 176, 177, 179, 207, 208, 215; II, 169.
Cornet-d'Elsius, II, 204.
Cornwallis (Lord), I, 194.
Corput (van den), J.B., II, 276.
Corsendonck (Priorij), I, 189; VI, 23, 172, 191, 245; VII, 56, 80.
Corsica, V, 221.
Cort (de), Henri, II, 277.
Cort (de), Ignace, II, 277.
Cort (de), P.J., VII, 33, 34.
Cortbemde (van), Balth. IV, 329.
Corthals, IV, 14.
Corthals, J., II, 144, 275, 276; III, 164, 166, 173, 188, 195, 216, 225; V, 61, 155; VI, 87, 329.
Costa (de la), I, 212, 215.
Coster, VI, 200.
Coster (Ceusters) (de), Antoon, IV, 332.
Coster (de), Joannes, VI, 231.
Costeren, Henri, IV, 309, 312, 365.
Costerus, P. Frans, VI, 88.
Cortsens, IV, 258.
Cottignies (de), Louis, III, 112, 113, 120, 148.
Couronne (A la), III, 238; IV, 14
Couthals, Joannes, III, 82.
Couwerven (van), Norb., V, 229.
Coxie, IV, 276.
Crabeels, Emmanuel, VII, 8.
Crabeels, Judocus Jean, V, 209; VI, 10, 133.
Craecker, J.B., I, 31.
Craen (de), H., II, 107.

Craen, Judocus, IV, 28, 29, 380.
Cras, VIII, 162.
Cremers, Petrus, VI, 231.
Crepen bij Quiévrain, IV, 177.
Cristiaenssens, F., II, 276.
Crochon, VII, 134.
Croij (de), Fam., V, 234.
Crois, Jan Bapt. VI, 233; VII, 78
Crumpipen (de), I, 16, 24, 38, 89, 142; II, 41, 204; III, 50, 120, 123, 140.
Crumpipen, H., II, 66.
Cruybeke, III, 216; VI, 274; VII, 218.
Cruyce (van den), II, 205; IV, 293.
Cruyce (van den), Joannes, II, 16, 19, 31, 69.
Cruyce (van den), Joannes Aug., I, 19, 28, 29, 31, 34, 52, 55, 101, 111, 113, 115, 116, 137, 142, 188; II, 19; III, 15, 60; IV, 295.
Cruyce (van den), Wed., VI, 287, 334.
Cumptich (de), III, 190.
Cuyck, V, 121.
Cuylaerts, Aldegondis, VII, 97.
Cuylen, Markgrave, I, 171, 203; III, 112, 118, 127, 136, 238.
Cuylen, II, 121, 139, 205, 223, 234; III, 93, 126, 141, 143, 234.
Cuylen, Alexander Frans, II, 31.
Cuylen, Em. Petrus, VI, 330.
Cuylen, Jacques, III, 283.
Cuylen, Jos. Petrus, II, 61, 82.
Cuylen, P.G., III, 45; IV, 16, 31.
Cuylits, V, 168.
Cuylits, Daniël Frans, IV, 254, 256; V, 75, 125, 171.
Cuylits, Jacques, IV, 107, 120, 131, 322; V, 70, 83.
Cuylits, Martin, II, 197, 275.
Cuyper (de), III, 118, 208.

D

Dael (van), Cornelus Frans, IV, 309, 311; V, 15; VI, 89, 90.
Dael (van), Frans, III, 205, 302; IV, 110, 365; VI, 262.
Dael (van), Wed., IV, 56.
Daele (van), Geeraert, V, 164; VI, 187.
Daele (van), P., II, 276.
Dalton, Maria, I, 72.
Dam, II, 226; IV, 211; V, 108; VIII, 238.
Dambrugge, III, 304; V, 64, 177; VII, 35, 36; VIII, 123, 134, 142, 143.
Damis, I, 34.
Danco, A. Joseph, II, 52.

Daniëls, Anton, IV, 379.
Daniëls, Pater, VI, 20.
Danies, Antonius, II, 43.
Danis, VIII, 111.
Dargo, F., II, 197.
Dargo, J., I, 36; II, 197.
Dargonne, N., II, 276.
Dargonne, Simon Pierre, IV, 255, 256, 309, 311, 365, 369, 398; V, 74, 83, 86, 93, 122, 136, 141, 145 pass.; VI, pass.; VII, 24 pass., 45 pass.
Dasonval, IV, 315.
Daudanblet, Maria Cath., II, 99.
De Bois, Raphaël, III, 22.
Deckers, VII, 237.
Deckers, Cornelis, II, 231, 253, 276; III, 195.
Deckers, J.F., II, 107.
Deckers-Daissche, Joh. Simon Charles, II, 9.
Deconinck, V, 214.
Deelen, IV, 113.
Deelen, G., II, 276.
Deelen, J.B., II, 276.
Deelen, Jan G., V, 209; VI, 10, 94, 99.
Deelen, P., II, 276.
Defresne, Ph. Jacques, VI, 174.
Deghaye, Leonard, VI, 174.
Deghison, V, 115.
Dehaen, III, 118, 148, 208; VI, 224
Dehaen, Carolus Jacobus, II, 70.
Dehay, commandant, IV, 255, 310, 330, 396; V, 25, 38.
Dehaye, Maria, II, 96.
Dejardin, VI, 285.

Dejonge, III, 206.
Dejonghe, VI, 36, 40, 315.
Dejonghe, J.E., VI, 218.
Dekesschietere, Franc., IV, 333.
Dekleyn, Petrus J., III, 261.
Delabuisse, V, 102; VII, 193.
Delafontaine-Bosschaert, IV, 294.
Delcombe, V, 105.
Delecroix, V, 101.
Delen, VIII, 111.
Delesenne, Robertus, I, 121.
Delfontaine, IV, 313, 359.
Delfontaine, Anton Joannes, III, 302; IV, 332.
Delfontaine, J.B., IV, 108; VI, 232
Delfontaine, M.J., II, 276; VI, 65
Delft (van), VI, 95, 131, 294.
Delft (van), J.B., I, 127; IV, 294
Delft (Van), J., IV, 296; VI, 298
Delft (van den), P.E.A., II, 64.
Della Faille, II, 110, 112, 126, 128, 130, 149, 154, 157, 196; IV, 71, 292, 295; VIII, 16.
Della Faille, A., II, 31.
Della Faille, Carolus, IV, 292.
Della Faille, Frans, IV, 335.
Della Faille, Jacob, I, 29, 52, 111, 112, 137, 188; III, 83, 117, 119, 141, 142, 170, 212, 317; IV, 19, 20, 119, 269, 332.
Della Faille, Jacob A., II, 16, 100, 215, 243, 277; III, 13, 34, 194, 212.
Della Faille, Jean. B., I, 52, 137.
Della Faille (baron de Nevele), Joan. C. Adrien, IV, 291, 302.
Della Faille-Auvray, IV, 294.
Della Faille-de Loverghem, I, 130; II, 47, 134, 208; IV, 219, 222, 290, 314; VIII, 223, 224.
Della Faille-Paeffenrode, VIII, 236.
Della Faille-Richterich, IV, 293; VII, 232.
Della Faille-Waerloos, J.B., II, 17, 215; III, 80, 143, 212, 235; IV, 14, 15, 125, 292, 332.
Dellafontaine, J.A., IV, 294.
Delmanioli, Ferd. C.J., III, 174.
Delmarmol, II, 204.
Delmarmol, Theodorus Joannes Laureatius, III, 51, 59.
Delmarmol, Wirire, II, 210.
Delneufcourt, V, 102.
Delpetro, C., II, 276.
Delvaille, J., III, 111.
Delvallagache, V, 101.
Delvaux, Guillielmus, I, 44.
Delzenne, L., VIII, 80, 82, 179, 183.

Denckens, Joannes Baptist, II, 44; VI, 179, 199; VIII, 80.
Dendermonde, I, 123; II, 175; III, 48, 138, 219; IV, 36, 69, 245, 334; VI, 190, 251, 262, 275; VIII, 165.
Denemarken, IV, 376, 375, 385.
Denikens, IV, 119.
Denroy, J.B., IV, 314, 315.
Dens, VI, 175.
Dens, Maria, II, 100.
Departementen, V, 101; VII, 172
Deprez, A., V, 106.
Derchi, VIII, 111.
Derde Orde (Klooster), I, 139, 143, 144; II, 39, 43, 45, 100, 153
Derdeurne, Fr. IV, 108.
Desschel, I, 209; V, 64, 178.
Desvignes, VIII, 209.
Deudon, V, 115.
Deurme (van), III, 129.
Deurme (van), Frans, VI, 232.
Deurme (van), Joseph, IV, 332.
Deurne, I, 195, 200, 209, 211; III, 280, 304; IV, 140, 211, 217, 229, 353, 363; V, 64, 177; VI, 19, 21, 78, 86, 97, 102, 142, 180, 181, 193, 195; VII, 149; VIII, 30, 80, 123, 134, 139, 140, 141, 142, 149, 164, 173, 233.
Devaux, IV, 98.
Devillegas, Lud., I, 101, 102.
Devisser, Frans, III, 181, 193, 207, 222, 223, 244.
Devos, C.H., III, 164, 166.
Devoyer d'Argenson, VIII, 50.
Dewael, Norbert Louis, III, 212.
Dewinter, V, 153.

Dewit, VI, 40.
Dieleghem (Abdij), VI, 85.
Dieltiens, Mathias, II, 123, 128, 132; III, 146, 148, 149, 324; IV, 82 pass.
Diepenbeek (van), Abr., VII, 140
Dieppe, VII, 45.
Dierckxsens, Maria, Is., II, 94.
Dierckxsens, Seraphinus, III, 39.
Diercxsens, II, 25; III, 58; IV, 205 pass.; V, 168 V, 45, 69, 88, 128, 190, 219, 261 pass.; VIII, 111.
Diercxsens, Charles H., VIII, 40.
Diercxsens, Dominicus, II, 17, 222; III, 28, 212, 213; IV, 57, 71, 106, 107, 119, 125, 174, 254, 269.
Diercxsens, J.C., VII, 31 pass.
Diercxsens, J.N., VIII, 217, 223, 220.
Diercxsens, N., VI, 103.
Diericx, Pater, VI, 247.
Dierix, L., IV, 332.
Dierixsens, Jacques Nicolas, IV, 121, 129, 131, 221, 224; VII, 228, 230.
Dierixsens, Peter, V, 210.
Dierxsens, Jacobus, I, 60, 72, 185; III, 188.
Dierxsens-de Broëta, VIII, 235.
Diest, I, 176, 209, 210; II, 148; III, 20, 27, 42, 48, 61, 65, 77, 89, 155, 162, 208, 244, 303; IV, 91, 213; VI, 306, 312; VII, 42.
Dieudonné, III, 170.
Dijck (van), Anton, IV, 235, 247 pass.; VI, 302.
Dijck (van), J.B., II, 107.
Dijck (van), P.J., II, 276.
Dijck (van), Sijardus, VII, 152.
Dijkskens, VIII, 90.
Dijle (Departement), V, 101, 218; VI, 111, 136, 288, 292.
Dijon, VII, 164, 173, 182.
Dilft, II, 71, 76.
Dilft (van der), II, 121.
Dilft (van der), François, VI, 16.
Dilles, Cornelis, V, 115.
Dilles, C., VII, 171.
Dinant, III, 163, 244.
Dion, Henry Philip, IV, 294.
Dionijs, Maria Isabella, II, 100.
Dirckinck, Aldegondis, II, 95.
Dirix, Antonius, VI, 255.
Dirixsen, V, 164.
Dirven, Jacques, II, 276; VI, 329; VII, 228, 241.
Discalsen, II, 18, 120, 152; III, 38, 180, 189, 282, 284, 285, 291. *Zie ook O.L.V. Broeders* - IV, 74, 244, 247, 281, 354, 368, 377, 386, 395; V, 28, 44, 56, 65, 98, 187; 215, 223, 228, 231; VI, 51, 188, 206, 226, 242, 245, 248; VII, 7, 40, 67, 127; VIII, 40, 48, 63, 80, 81, 94, 97, 154.

Discalsen (Leuven), VI, 174.
Discalsen (Mechelen), VI, 38.
Disteldonck, Gerard, VI, 114.
Dixmude, IV, 200, 245.
Dochez, VI, 64, 104.
Doel, I, 149, 168, 211; VIII, 150.
Doerselaer (van), II, 210.
Dolmans, VI, 198.
Donau, VII, 181.
Donck, I, 24, 197, 200; VIII, 142.
Dongen (Van), VI, 200.
Dohghen (van), G.L.J., I, 36, 41.
Donghen (van), P.J., II, 276.
Don Juan van Oostenrijk, I, 22.
Donrousseau, VII, 194.
Donroy, J.B., IV, 389.
Doodt (van der), H.J., III, 209, 217.
Doorem (van), J.J., II, 145; IV, 107, 131.
Dooren (van), A., II, 276.
Dooren (van), Jac. Joh., III, 181.
Dooren (van), Jac. Jor., III, 180.
Dooren (van), J.J., III, 194, 202, 218, 222, 242, 258, 281, 302.
Doornik, I, 182, 190, 213, 214, II, 140, 149, 160, 192; III, 218, 270, 303; IV, 60, 201; VI, 146, 291; VII, 25; VIII, 222.
Doorselaer (Van), II, 205.
D'Or, Charles, I, 143, 390, 398.
Dordracenus, Jobus Nauvl. VI, 280

Doren (van)., M.C. II, 95.
Dorgo, II, 89.
Dormael, IV, 156.
Dornier, Jonkvrouw, IV, 219, 222.
Dorsselaer (van), L.F., VI, 231
Douai, II, 256; III, 21; IV, 54, 204, 208, 359; V, 49, 95; VII, 44; VIII, 74, 123, 126.
Douanen (Comptoir), VIII, 83.
Doux (Le), Jacques, II, 276.
Draaiersgang, I, 93.
Draeck, Anna, I, 67.
Draeck, Willem, I, 67.
Draek (Van), I, 67.
Dresden, IV, 223; VIII, 105, 116.
Dries, I, 90; VI, 187, 191.
Dries (van den), VIII, 111.
Dries (van den), S. VII, 230.
Driesch (van), Hendrik, V, 81, 124, 164.
Drijhoek, II, 24, 28; III, 202; IV, 382; V, 84, 143; VI, 14, 57, 130, 300; VII, 74; VIII, 41, 166.
Drij Koningen (Afsp.), VI, 135.
Drink, I, 86; III, 64.
Droogscheerderskapel, V, 142; VI, 166, 170, 303; VII, 52, 167; VIII, 31.
Duarte, Catharina, VI, 69.
Duarte, Diego, VI, 69.
Dubacht, J.H., II, 107.
du Bois, IV, 220, 222, 270.
du Bois, A., I, 84; 165.
du Bois, Ferdinand, V, 9.
du Bois, dit Van den Bossche, A., II, 230; III, 321.
du Bois-van Aissche, VI, 15.
du Bois de Vroylande, Carol, III, 29; IV, 21, 57, 124, 173, 290.
du Bois-Wellens, IV, 294; V, 61.
Duchery, G. VI, 331.
Duchesne, II, 204, 205.
Ducos, Roger, IV, 391, 393; VII, 125.
Duffel, IV, 82, 217, 378; V, 64, 178; VI, 28, 82, 83, 134, 140, 277, 327, 330; VII, 25, 64, 158; VIII, 124.
Dueren (van), A.C., II, 276.
Duguet, III, 108, 109.
Duhart, J. VII, 93.
Duinkerke, IV, 204; VII, 177, 229
Duitschland, I, 73, 189; V, 78, 80; VIII, 33, 35, 41, 96, 100.
Duivelengang, I, 94.
Duivenmerkt, I, 70! III, 13; VI, 104
Dujardin, II, 228, 233, 271; III, 55, 56, 90, 95, 104 pass., 119, 139 pass.
Dujardin, Angela, II, 99.

Du Manceau, IV, 274.
Dumarteau, VII, 9.
Dumery, G. I, 34.
Dumonceau, IV, 230, 244, 255 pass.
Dumoulin, J.H. II, 107, 253.
Dumourier, IV, 75, 90, 96, 101 pass., 145 pass.
Dumoustier, VIII, 148.
Dun (van), VIII, 162.
Dun (van), D., IV, 57.
Dun (van), Joannes Joseph, II, 17, 118, 119, 222, 226; III, 28, 170, 212, 213; IV, 21, 57, 119, 173, 358; V, 81, 176; VI, 64; VII, 193.
Dun (van), Joseph, I, 138.
Duprez, IV, 154.
Duprez, Guido, VI, 200.
Durand, Paulus Jos., I, 33, 35.
Duras (Graaf van), II, 128, 133; III, 170; IV, 22, 46.
Durieux, III, 108.
Dusseldorf, VIII, 116.
Dutrieux, VI, 198.
Duversé, Mathias, III, 298.
Duvoter, J.F., III, 229.
Duysborg, Guillaume, III, 25.

E

Ebersdorff, VIII, 51.
Eberstein (van), III, 239, 243, 244
Edegem, V, 64, 178, 209; VI, 230, 288; VIII, 136, 161.
Eechaute (van), Greg., II, 13, 14
Eeckelaers, I, 185.
Eeckelaers, Eugène, II, 61.

Eeckelaers, F.A., II, 219; VII, 129.
Eeckelaers, Jacobus, II, 106.
Eeckelen (van), Cornelia, II, 96.
Eeckelmans, Carolina, II, 100.
Eeckhoven (van), N., III, 153, 241, 256.
Eekeren, I, 171, 197, 200, 209, 216; III, 156, 178, 219, 280, 304; IV, 352; V, 64, 177; VI, 97, 106, 327, 330; VII, 38, 97, 103, 123, 158, 174, 176, 204; VIII, 128, 142, 153.
Eekhof, I, 163; III, 119, 134, 139, 175, 191, 205, 246, 323; IV, 17, 136, 227, 344; V, 222; VI, 21, 27, 51, 67, 100, 162, 332; VII, 96, 105, 116, 199, 201; VIII, 13.
Eelkens & Soeur, IV, 295.
Eelkens, C.C.J., VII, 257.
Eelkens, Car. Xav. J., IV, 124, 173
Eelkens, J. Walther, VI, 280.
Eelkens, P., III, 134; IV, 295, 337 pass., 358.
Eelkens, T., V, 147.
Eenens, Ambericus, I, 22.
Eersel, Goverdus Gerardus, I, 56.
Eersel (van), IV, 293.
Eersel (van), Ge. Gov., I, 29.
Eersel, Ger. Hendrik, III, 325.
Eersel, Joannes, I, 29.
Egger, M., II, 276.
Egmont, VII, 89.
Egmont (van), Ther. Cath., II, 96.
Egypte, VII, 115.
Eiermarkt, I, 57, 87, 88, 191, 193; II, 63, 83, 109, 156; III, 150, 195, 258; IV, 298, 301, 344; V, 143; VI, 135, 246, 248, 263, 269; VII, 123; VIII, 21, 80, 87, 88, 172, 177.
Eindhoven, VIII, 74.
Elba, VIII, 203.
Elbe, VIII, 106.
Eligius, H., VII, 27, 54.
Elinett, VIII, 234.
Elisabeth Philippina (Prinses), V, 21.
Elliaerts, Mattias J., VI, 231.
Ellinckhuysen, J. Henricus, VII, 74; VIII, 41.
Elliot, Gen., III, 225.
Elsacker (van den), Joan., VI, 249
Elsken (van den), J., III, 53, 54.
Elst (van der), Jan, VI, 165.
Emblehem, V, 64, 178; VI, 25, 148
Emden, VIII, 116-119.
Emmeri, V, 164.
Emmeri, Maria E., II, 95.
Endschot (van), J., IV, 380.

Engeland, III, 76, 177, 300, 328; VII, 215; VIII, 96, 98, 214, 230.
Engeland (van), IV, 359.
Engelen (Van), V, 153.
Engelengang, I, 94.
Engelenplaats, I, 93.
Engelgrave, Franciscus, I, 17, 23, 28, 31, 32, 34, 39, 43, 45, 54, 62, 64, 142, 159, 189; VI, 93.
Engelgrave, Henricus, I, 160.
Engelgrave, Laurentius, I, 160.
Engels, A., II, 229; IV, 34, 42.
Engelsche Borze, I, 90; VI, 194.
Engelsche Kaai, I, 89; VII, 200.
Engelsche Karmelietersen, III, 38, 180, 231; IV, 74, 200, 206, 210, 214; V, 203; VI, 13, 226.
Engelsche Predikheeren (Bornhem), VI, 34, 71.
Engelsche Theresen (Brugge), IV, 200.
Engelsche Theresen (Hoogstraten), VI, 276, 326, 331.
Engelsche Theresen((Lier), VII, 80
Engelsche Theresianen (zie: Engelsche Karmelietersen).
Ensele (van), Lambrecht, III, 83.
Entrepôt, VIII, 83, 121.
Erck (van), Agatha, II, 97.
Ergo, IV, 131; V, 70, 74.
Ergo, Cornelius, II, 43.
Ergo, M., II, 275.
Ergo, P.M., II, 276.
Ermens, Judocus, II, 276.
Ertborn (van), II, 104; IV, 52, 220, 222, 244, 285, 290, 291; VI, 40, 187; VIII, 64, 111.
Ertborn (van), Douairière, V, 72.

Ertborn, Emmanuel Fr., III, 140.
Ertborn (van), Florent, VIII, 235, 237.
Ertborn (van), François Joseph, II, 9.
Ertborn (van), Joseph, VIII, 234.
Ertborn-Dewitte (van), IV, 222.
Ertborn-Vermoelen (van), VIII, 235.
Esbeck (van), Fr. Corn., II, 68.
Espinos (d'), Carol, VIII, 83.
Espinosa (d'), H.C., VI, 92.
Espinoza, VIII, 49.
Esschen, V, 64, 178; VI, 152, 170, 171; VII, 21.
Esschen (van), Jac. Jos. II, 68.
Esschen (van), J.N.J., II, 158, 219.
Esschen (van), J.V.J., II, 145.
Essen (van), Michael Thomas, I, 101, 115; II, 266.
Este (d'), Maria Beatrix, II, 34.
Esterhasy, Nicolaes, IV, 5, 37, 59, 61, 164.
Esterhasy-Blankenstein, IV, 62.
Estrey, VIII, 235.
Ettenhoven, VI, 142.
Eupen (van), Petrus Simon, I, 95, 99, 144, 146, 149, 151, 153; II, 18; III, 52, 81, 171, 177, 194 pass., 202, 204, 213, 214, 215, 224 pass., 259, 264, 267, 281, 292, 296, 303, 308, 311; IV, 97, 260, 262, 264, 306, 333; VI, 30, 172, 193; VII, 124.
Eupen (van), Henri S., III, 213.
Eupen (van), Wed. M., III, 202.
Europa, VIII, 180.
Everdijstraat, I, 87, 92; II, 24; IV, 346, 364; V, 147; VI, 48, 210, 211, 221; VII, 46, 66, 257.
Eybel, II, 58.
Eyckens, V, 66.
Eyckens, J.F., IV, 310, 311, 365.
Eyckevliet (Kapel van) aan de Schelde, VII, 55.
Eynde (van den), VI, 301; VII, 55
Eynde (van den), Greg., I, 140.
Eynde (van den), Jos., II, 69.
Eynthout, V, 64, 178; VII, 52.
Eynthoutham, V, 176; VI, 156.
Eyskens, Paulus, VI, 116, 179, 200.
Eysschius, Joannes, VII, 99.

F

Faconsbrug, I, 90.

Faconskerk, VIII, 96.
Faconsklooster, II, 165; III, 173, 219, 232, 255, 319; IV, 133, 136, 274; V, 212; VI, 23, 28, 71, 104, 120, 236, pass.
Faconskwartier, I, 90.
Faconsplein, I, 89, 90, 151, 172; II, 156, 226; III, 258, 289; V, 217; VI, 68, 104, 120, 126, 135, 160, 166, 183; 181.
Faconsrui, I, 89; VI, 166; VII, 56, 249; VIII, 10.
Falck, A.R., VII, 221I.
Falkenstein (graaf van), I, 114.
Farvacques (de), Norbertus, I, 111, 138, 185; II, 115, 185; III, 125; V, 71.
Farvaques (de), II, 10, 150, 157.
Farvaques, Jan Norbertus, IV, 5, 21, 57, 124, 173, 189, 292, 345.
Fassaert, V, 153.
Fastraet, V, 63.
Fauconnet, G., VIII, 174.
Fauconnetstraat, VIII, 174.
Faydherbe, VIII, 201.
Feber (Le), A., II, 276.
Feber (Le), D., II, 276.
Feller (de), J.X., III, 287.
Felner, III, 127.
Ferdinandus van Spanje, koning van Napels, VIII, 70.
Ferdinandus, Karel, II, 31, 34, 36.
Ferdinandusdijk, VIII, 109.
Ferare, V, 180.
Fernois, I, 196.
Ferraris (de), Grave, I, 39, 98, 102bis, 187; IV, 227
Fertegans. III, 88.
Festraet, V, 153.
Feyten, Dionysius, VII, 224.
Fierlant (de), II, 72, 204, 205.

Filsainé, Petrus Anthony, II, 75, 77, 78, 86.
Fink, J., II, 52.
Fiocco, III, 139.
Fleskensdijk, I, 89, 142.
Fleurus, VIII, 209, 210.
Fleury, III, 270.
Florastraat, III, 150.
Florencië, I, 64; VIII, 85.
Floris, Cornelis, VIII, 236.
Floris, Frans, VIII, 236.
Fockers (zie Fugger), IV, 382.
Fockershuis (Fuggershuis), VI, 208; VII, 140.
Foiet (du), II, 88, 117, 120, 121.
Foiet (du), Frans Emm., II, 142.
Folins, II, 60.
Follet, V, 27.
Fondatie Terninck (Zie: Terninckschool), VII, 143, 181, 204; VIII, 87.
Fondatie, Willem, VIII, 43.
Fontainebleau, II, 14, 30; VIII, 102, 104, 107.
Fontaine l'Evêque, III, 303.
Fonteijn, VIII, 235.
Fonteinstraat, I, 92.
Foret (de), Frans Emm., II, 64.
Foret (du) Borgrave, II, 71, 76.
Forgeur, VIII, 201, 202, 218, 222
Forgeur, Joseph, VII, 216, 254.
Forres Grande van Spagnie (de), I, 124.
Frachez, III, 283.
Frachez, Balth., IV, 107, 131.
Fradin, VII, 194.
Francastel, V, 38, 56, 76, 96.
Franciscus (Keizer), VI, 8, 112, 143.
Franciscus II, V, 101; VIII, 70, 88, 232.
Franciscus III, VIII, 70.
Franck, VIII, 111, 185.
Franck, Hendrik, IV, 315, 389; V, 125; VI, 48, 49, 118, 217; VII, 132.
Franck, J., I, 131; II, 276; V, 124 171; VI, 240.
Franck, P.J., II, 276; IV, 346.
Francken, Constant, VII, 103.
Franckenborg, VI, 198.
François, VI, 40.
Frankenberg en Schellendorf (van), Joannes Henricus, I, 42, 53, 121, 124, 190; II, 58; III, 277
Frankfort, III, 294; V, 186, 199.
Frankrijk, I, 161; II, 24, 187, 193, 197; III, 64, 252, 285, 292; IV, 20 pass.; V, 12, 13 pass.; VI pass.; VII pass.; VIII pass.
Frans, VI, 241; VII, 20, 111.

Frans, Franciscus Joseph, II, 57; IV, 21, 271.
Franschischini, J., II, 276, 277.
Franschischini, J.B., II, 276; IV, 254, 256.
Franssen, Nicolaus, III, 194, 198.
Franssens, J., II, 276.
Fraula (de), IV, 220, 224; V, 141; VIII, 111, 235.
Fraula (de), Car. Jos., II, 9.
Fraula (de), Thomas G.J.B.G.B.J., IV, 291, 328.
Fraux (de), Car. Franciscus, I, 62
Frecine, V, 42.
Frederickx, J.B., IV, 293.
Frederik (fort), I, 168.
Frederik Hendrik (fort), I, 216; II, 7, 11; III, 164; VIII, 57, 75.
Frely, M., IV, 313.
Frison, VI, 31; VII, 76, 125.
Fucher, Joannes Anton, I, 99.
Fucher, Robertus, VI, 87.
Fugger, Jacobus, VI, 209.
Fugger, Joannes, VI, 209.
Fugger, Marcus, VI, 209.
Fuggers (zie Fockers), IV, 382.
Fuggershuis (zie: *Fockershuis),* VI, 208; VII, 140.
Funck, I, 217; IV, 286.
Funck, Jan Michel, IV, 332.

G

Gabriels, Jan Frans, V, 218; VII, 37, 70.
Galle, Joan. Ant., I, 31; VI, 281.
Gameren (van), II, 128, 156.

Gameren, Frans, II, 61.
Gameren (van), Henricus Gabriël I, 17, 18, 19, 22, 28, 34, 38, 39, 43, 52, 56; VI, 331.
Gameren (van), J.F., IV, 20, 57, 124, 125, 173, 174, 269, 295; V, 10
Gameren (van), Jacobus Ferdinandus, I, 43.
Gameren (van), Joannes Franciscus, I, 29, 52, 111, 137; III, 28.
Gand (de), II, 166, 276.
Gand (de), Peeter, V, 212.
Gang, I, 93.
Gant (de), Anna M. Jac., II, 100.
Garat, IV, 117.
Gasparoli, IV, 281, 294; VII, 254.
Gaspars, Maria Anna, II, 99.
Gastele (Van), II, 193.
Gastel (van), E.J., I, 136, 138, 151.
Gasthuis, V, 197; VIII, 10.
Gasthuisbeemden, III, 64; VI, 196; VIII, 176.
Gasthuiskwartier, I, 86.
Gasthuisnonnen, VI, 189.
Gauman, J.B., II, 276.
Gauthem (van), J.B.F., II, 143.
Gavarelle (de), IV, 360.
Gavarelles (de), J., V, 24; VI, 215
Gavaux, Philippus, V, 85.
Gaveau, P., IV, 44.
Gaveaux (de), G., III, 101, 107, 161.
Geel, I, 171, 179, 180, 187, 197, 211; IV, 176, 177, 272; V, 8, 64, 178; VI, 50, 148, 156, 191, 200, 247, 293, 298, 327; VII, 25, 61, 115, 158.
Geel (Van), F., II, 276.
Geelhand, VII, 207, 240; VIII, 16, 111.
Geelhand, Helena, VII, 9.
Geelhand, Henri, IV, 294.
Geelhand (Heer van Merxem), Hendrik Joseph, IV, 269, 294; VII, 228.
Geelhand (van), J.B., II, 275; IV, 21, 269, 294.
Geelhand, Paulus, VII, 260.
Geelhand de Merxem, P., II, 275; VII, 9.
Geelhand de Neuf, J.B., IV, 57.
Geelhand-Della Faille, C.J., VIII, 225.
Geelhand-Dewael, VIII, 196.
Geenrits, P., II, 276.
Geeraerds, Gerardus, IV, 332.
Geeraerdts, Adrianus, II, 52.
Geeraert, V, 200.
Geeraerts, A.J., II, 276.
Geeraerts, Gerardus, V, 41; VI, 180, 181.
Geeraerts, P.A., II, 276.
Geerdegem, V, 156.

Geertruidenberg, IV, 157, 171.
Geerts, VII, 142.
Geerts, Hermelinda, II, 98.
Geerts, J.B., IV, 332; VI, 169, 304, 308.
Geertsem (van), Laurentius, VII, 41.
Geest (de), J.A., II, 276.
Gehuchten (van), Anna Theresia, II, 100.
Geitteneer, Egidius Carolus J. F, VII, 176.
Gelcom (van), G.J., II, 106.
Geldenaken, III, 270; VII, 215.
Gelder (de), IV, 284, 346.
Gelder (de), Petrus Laurentius Josephus, V, 203.
Gelder-de Heuvel (de), IV, 220, V, 203.
Gelderland, I, 19; II, 149; VIII, 37, 69, 116, 119.
Geldrop, P. Hendrik, V, 190.
Gelys, Guillaume, III, 91.
Gelys, Joannes Carolus, I, 32.
Genechten (van), V, 115; VIII, 217.
Genère, Franciscus, I, 47.
Genger (de), I, 204.
Genoels, B.G., VI, 65.
Genoels, B.J., IV, 269, 333; VI, 184, 197, 239, 258, 259, 318; VII, 10, 70, 166, 195.
Genoels, Hendrik J.J., IV, 332.
Genoelst, J.B., II, 276.

Gent, I, 29, 30, 171, 174, 198; II, 15, 25, 27, 140, 148, 160, 184, 228, 233; III, 101, 128, 136, 138, 141, 155, 164, 173, 218, 222, 224, 227, 267, 298, 299, 313; IV, 37, 69, 80, 151, 155, 203 pass.; V, 77, 98, 99, 218; VI, 290; VII, 134, 184; VIII, 146, 164, 165, 207, 209, 222.
Gentenaar (Den), schip, IV, 259.
Gentirmes (baron van Hove), III, 170.
Genua, VII, 122, 180.
Georgerie, VI, 155.
Georgerie, A., II, 276.
Georgerie, Joseph, IV, 254, 256, 390, 398; VI, 125, 217, 240, 316; VII, 69, 93, 151.
Georgerie, Ph., V, 169, 196; VI, 54, 169, 199.
Gérard, VII, 194.
Gérard, C. Fr., IV, 310, 311, 366.
Gerardi, VII, 195.
Gerardi, C., I, 65; II, 276; V, 209; VI, 133.
Gerardi, J.C., II, 219.
Gere (van den), Jw., I, 25.
Gerre, Petrus, I, 105.
Gertman, Matthias, VII, 44.
Gerven (van), Joannes Baptista, I, 38.
Gestel, V, 64, 178; VII, 38.
Geuzendrink, II, 61, 64; III, 247; IV, 163; VI, 270.
Gezondheidskwartier, I, 86.
Gezondstraat, I, 86; VI, 192, 195, 196; VIII, 114, 155.
Ghelini, Aartsbisschop van Rhodes, I, 64.
Ghesquière, III, 58; VI, 146.
Gheyn (van den), And., I, 18, 19, 31; VI, 331; VIII, 94.
Ghysbrechts, Petrus, III, 161.
Gibraltar, II, 225.
Gierle, I, 209; II, 65; V, 64, 178; VI, 23, 327, 330; VII, 25, 28, 55, 158.
Gijsen, Joannes, IV, 278, 279.
Gijsen, P., VII, 243.
Gilbert, Maria, III, 149, 152.
Gile, J.G., I, 19.
Gilles, IV, 291; VI, 139, 243, 249; VIII, 215.
Gilles, A., II, 276.
Gilles, N., II, 276.
Gilliams, F., II, 276.
Gils (van), W., VII, 20, 111, 257.
Gimez (Gomez), IV, 283, 359.
Gironst, V, 98, 105.
Gislain, C., VI, 133.
Gislain Gummarus Carolus Jos., V, 209; VI, 10.
Gobart, VIII, 111.
Gobart, Louis, VII, 228, 241.
Gobbaerts, L.P., V, 153.

Gobier, VI, 270.
Godshuizen, VII, 226, 228.
Goetsbloets-De Wael, IV, 294.
Goetsbloet, Wed., IV, 294.
Goffin, II, 243, 244.
Goffin, F.G., VII, 120.
Gombervaux, VI, 182.
Gomez, Bernardus, VI, 304, 310.
Gomez, Jacques, I, 185.
Gommer (Herberg), VIII, 175.
Gommers, M. Berdina, II, 97.
Goniert, VII, 51, 55, 139, 160.
Gontier, IV, 389.
Gontsier (Goutsiers), Joannes, VI, 179.
Goor (va nde), III, 58.
Goos de Gyseghem, IV, 293.
Goossens, Joanna, II, 98.
Goossens, Joannes, II, 107.
Goossens-Van Straelen, I, 67.
Gorelé (de), Joannes, VI, 251.
Gorichem, I, 150.
Goris, J.B., II, 108.
Goris, Ludovicus, I, 29, 52.
Goritier, IV, 315.
Gorkom, VIII, 116, 119.
Gossuin, IV, 139.
Goubau, III, 97, 112; VIII, 207.
GGoubau, Alexander, IV, 246.
Goubau, Emmanuel, II, 72.
Goubau, Georg. Frans, I, 37.
Goubeau, Wed., IV, 292.
Goubeau-de Bergeyck, VIII, 234.

Goubergen (van), V, 71.
Goublom, III, 40, 79.
Goublom (Brouwerij de), III, 149.
Gouterus, Janus, VII, 99.
Goutreuil, III, 108, 109, 138.
Goutsiers (Gontsiers), IV, 117, 332; VI, 179; VII, 238.
Goutsiers, Frans, VI, 199.
Govaerts, V, 207.
Govaerts, Elisabeth, II, 96.
Goyck, V, 64, 178.
Graanmarkt, VIII, 94.
Graanvliet, I, 89, 197; VIII, 24, 25
Graef (de), B., II, 276.
Graham, Lord, VIII, 173.
Grammaye, VIII, 85.
Grammaye, J.B., VI, 37.
Grammaye, Suzanna, VI, 269, 276.
Grangé, Joannes, I, 96; VII, 99.
Grapheus, Cornelius, VII, 203.
Gratiekapel, VIII, 90.
Gratiekapelstraat, I, 89; IV, 259.
Gratiekwartier, I, 89.
Grauwzusters, III, 38, 180; V, 226; VI, 21, 97, 121, 123, 177, 188, 189, 206, 209; VII, 78, 226; VIII, 99.

Grave, IV, 399.
Grave (de), C.J., III, 304.
Grave (de), C.P., III, 299.
Gré (de), VI, 14.
Grégoir, III, 123.
Gregorius VII, VIII, 76.
Grevers, Carolina, II, 97.
Grevers, J., II, 276.
Grez (de), Corn., I, 176.
Grez (de), Gummarus C., I, 207.
Grez (de), Jacobus Jos., I, 40.
Grietens, C., VII, 93.
Grigis, IV, 19, 125, 221, 223, 291, 292; V, 84.
Grigis, Cath. Francisca, I, 189.
Grigis, Joannes, I, 138; II, 215.
Grigis, Joseph Stephanus, I, 189.
Grimbergen, I, 24, 190; II, 154; III, 169; VI, 72.
Grimbergen (Abt van), IV, 20.
Grimbergen (van), IV, 389; V, 153.
Grimbergen (van), Jos., III, 173, 185, 195, 202, 216, 225; IV, 315; V, 147; VI, 218; VII, 69, 151.
Grimbergen (van), Petrus, V, 63, 212; VI, 48, 49, 118, 217, 218.

Grimbergen (van), Prins, III, 169
Grimmar, VI, 300; VII, 195.
Grimmar, J.B., III, 173, 217.
Grisar, IV, 313.
Grobbendonck, V, 64, 178; VI, 160, 200; VII, 38.
Groendalstraat, II, 221; VI, 191, 289; VII, 23.
Groenen, Henry, VI, 199.
Groenendael (Abdij), VI, 7.
Groenenhoek (Wilrijk), VI, 152.
Groenkerkhof, I, 54, 58, 91, 192; II, 89, 119; III, 52; V, 169, 180, 192; VI, 40, 50, 62 pass.; VII, 63, 123, 152, 186, 217, 249; VIII, 15, 29, 57, 65, 72, 83, 147, 184.
Groen Laudon (regiment van), III, 317, 318.
Groenvliet, I, 174.
Groeven, Henricus, IV, 357.
Groningen, VIII, 119.
Groof (De), III, 142.
Grooff (de), M., I, 31.
Groot (de), J.B., II, 276.
Groote Merkt, I, 54, 57, 91, 166, 191; II, 29, 35, 79, 113, 121, 131, 132, 134, 166, 220, 232; III, 56, 71, 195, 198, 207, 258, 322, 326; IV, 8 pass.; V, 143, 152, 168, 189, 192, 200, 219; VI, 13, 91 pass.; VII, 46, 54 pass.; VIII, 72, 147, 152, 178.
Groote Merkt (Brussel), III, 130.
Grooten Godaert, I, 80; VI, 90, 195.
Grooten Kauwenberg, I, 89.
Groot Schelleken, I, 92.
Groote St Annastraat, I, 88.
Groote Vliersteeg, I, 92.
Groote Winkelstraat, I, 89.
Grootjans, Engelbertus, VI, 231.
Grootjens, IV, 283.
Grootloo, V, 64, 178.

Grosseau (de), I, 217.
Gruytters (de), Amandus, VI, 261
Gruytters (de), Frans, VI, 230, 232, 261.
Guedon, VI, 40, 81, 94.
Guiccardini, VI, 209.
Guilliams, J., II, 275; V, 164.
Guislain, H.J., VII, 93.
Guitlard, H., VII, 93.
Guldenberg, I, 90.
Guldenbroederstraat, I, 91.
Gulden Hoefijzer (Herberg het), III, 272, 279, 281, 298, 302.
Gulden Horenstraat, I, 89.
Gulden Huis, VI, 245.
Guldentop, Cornelis, VII, 79, 91, 121.
Gummarisgang, I, 94.
Gustavus III (koning van Zweden), I, 21, 105.
Guyot, IV, 292; VIII, 111.
Guyot, Maria, IV, 293.
Guyot, Wed., IV, 294.

H

Haan (de), V, 10, 15, 35, 36, 58, 66, 69, 74, 114.
Haan (de), Th. IV, 107, 131, 254, 257, 309, 311, 316, 326, 337 pass. V, 15, 35, 69.
Hades, N., II, 276.
Hadet, H., II, 276.
Haegemans, Cornelia, II, 99.
Haegenbroeck, V, 179.
Haegen de Enbeke (van der), Albert, IV, 195, 200; VII, 9, 13.
Haeghen, Michiel, VII, 99.
Haelen, III, 303.
Haen (de), C., II, 276; VII, 175.
Haes (de), J. Fr., VI, 199.
Haesendonck, VI, 274.
Haesendonck (van), V, 27.
Haesendonck (van), J.J.J., V, 102, 279, 316; VII, 119.
Haga (Grave van), I, 105.
Hagebroeck, VI, 126.
Haijden (d'), III, 94, 96, 101, 105 pass., 128, 132 pass., 151, 152.
Hairestraat, I, 91; VI, 162, 230.
Hal (van), Joannes Franciscus, I, 36; II, 106; IV, 269; VII, 178, 228, 241; VIII, 225, 228.
Hal (van), Petrus, VI, 217, 218; VII, 69, 151.

Halkett, VIII, 199.
Hallaert, Ferdinandus, III, 24, 27.
Halle, III, 58; V, 64, 178; VII, 17
Hallepoort (Brussel), II, 265, 268; III, 78; IV, 44.
Halloint, Gisbertus, I, 47.
Halmale (van), Alphonsus, I, 52; VI, 15.
Halmale (van), Barbara Anna Philippina, VI, 15.
Halmale (van), Gorys, VI, 15.
Halmale (van), Guillielmus, VI, 15
Halmale (van), Hendrik, VI, 15.
Halmale (van), Lysbet, VI, 15.
Halve Maen (Brouwerij de), III, 249.
Ham, III, 314.
Ham (van), Ad., II, 276.
Ham (van), H.C., IV, 313; V, 31; VII, 142.
Hamburg, IV, 222; V, 78, 155, 156; VIII, 105, 106, 119, 216.
Hamelin, VI, 218.
Hamelin, Philips, VI, 284.
Hamme (van), IV, 283; VIII, 111
Hand tot Berchem, VII, 188.
Hand tot Borgerhout, VII, 188.
Handlanger, III, 103.
Handschoenmarkt, I, 54, 91; II, 232; III, 53, 323; V, 72, 192; VI, 197, 212.
Hanegraaf, Joes Bern., V, 71.
Hanegraef, Joes Corn., III, 260; IV, 254, 256, 364, 366.
Hanengang, I, 93.
Hannecart, Joanna, VI, 190.
Hannover, V, 23.
Hannuyt, III, 303.
Hanse steden, IV, 277, 279; V, 78; VII, 129, 219.

Hanset, F., VI, 102, 279.
Hanset, J.D., VII, 120, 146.
Hanswijck, VI, 104.
Hanswijck (Klooster), VI, 23, 156, 159, 176, 197.
Happaertstraat, I, 92; II, 28.
Happoncourt (d'), III, 108, 109.
Harburg, IV, 222.
Haringvliet, I, 90.
Harlem, VIII, 78.
Harrewijn, Nicolaes, III, 156, 164, 166, 178, 297.
Harsevoord, A., II, 276.
Harsevoort, V, 70, 124, 139, 140.
Hartenberg (baron van), VI, 300.
Hasaert, Guillaume, VII, 183.
Hasselt, III, 54; VI, 319.
Hasselt (van), VI, 141.
Hasselt (van), J., II, 276.
Haubertius, Theresia, II, 98.
Hausemans, J.G., II, 107.
Haussman, V, 13, 38.
Haussman, N., IV, 309, 312, 329, 383, 391, 393.
Havelange, J.J., VI, 114, 115.
Havere (van), IV, 219, 222, 290; VIII, 111, 115, 234.
Havere-Lachene (Van), IV, 294.
Havere-Vinck (van), IV, 219, 222, 290.
Haverhals, Gummarus, III, 44.
Haveskerke (baron van), III, 232.
Havre (van), V, 203.
Havre (van), Carolus J., I, 42.
Havre (van), Jan Michiel, V, 203
Havre (van), Josephus, IV, 12.
Havre (van), Michel, IV, 269.
Havre-Stier (van), IV, 290.
Haye (de la), VIII, 234.
Hebrant Jacques, II, 276.
Heck, Anne Joseph, II, 94.
Heck (van), Benedictus, I, 21.
Heck (van), Carolina Gratiana, VI, 191, 244, 315.
Heck (van), Gratiana, VII, 181, 232.
Hecke (van den), VIII, 182.
Heerij (d'), Philip, II, 17.
Heesmans, Joannes, IV, 284.
Heffen, V, 64, 178; VII, 44.
Hegen (van der), III, 108.
Heijblomme (Herberg de), VIII, 173, 174.
Heijden, Peter, VIII, 234.
Heijst (van), Pater, II, 87.

Heijstraeten, Marie, VIII, 166.
Heikant, IV, 271; V, 99.
Heilig Geeststraat, I, 91; VI, 68; VII, 20.
Heilig Geesttafels, V, 110.
Heil met de Huikstraat, I, 90.
Helder (d'), VII, 89.
Hellaert, IV, 287, 382.
Hellaert, Ferdinand, III, 77, 230; VI, 199; VII, 245.
Hellenbosch, VI, 161.
Hellevoetsluis, VII, 112.
Hellin, Ignatius, I, 20.
Hellin, Henricus, I, 52.
Hemeri, N., II, 276.
Hemixem, V, 64, 177; VI, 21, 82, 96, 178, 283, 326; VII, 48, 50; VIII, 215.
Hemoniy, V, 229.
Hencxthoven (van), III, 146, 164, 167.
Hencxthoven, Joannes Emmanuel, V, 50; VII, 20, 111, 257.
Hencxthoven, Jean Emile, VIII, 43, 234.
Hencxthoven (van), Michael Andreas, II, 61, 62, 215; IV, 19, 125, 174, 186, 241, 320; VII, 17, 20, 37; VIII, 237.
Henderickx, Maria Clara, II, 99.
Hendrickx, J.B., II, 276.
Hendrix, Cornelia, VII, 246.
Henegouw, I, 107; II, 149; III, 270, 303, 304; IV, 198.
Henricus VII, I, 105.
Hensen, VII, 247.
Henssens, III, 190; IV, 293; VIII, 111.
Henssens (d'), Gertr., V, 232.
Henssens (d'), Michel, V, 50, 71, 81, 121; V, 65.
Henssens-de Meulenaer (d'), Michel, IV, 293.

Herberghe (van), VI, 198.
Herbouville, Charles Joseph Fortuné, VII, 169, 186, 209 pass.
Herckebout, Carolus, VI, 186.
Herenthals, I, 171, 179, 180, 187, 197, 209, 210, 211; II, 61; III, 77, 80, 106, 128; IV, 62, 176, 177; V, 8, 64, 178, 211; VI, 157, 164, 167, 170, 175, 287, 311, 327; VIII, 68, 143, 158.
Herenthalsche vaart, III, 216, 219; IV, 69; VII, 237.
Herenthout, III, 96; V, 64; VI, 19, 160; VII, 41, 48, 71.
Herfs, Vincentius, I, 45.
Herincrode, VI, 35, 152, 238.
Herkel, I, 179, 180.
Herkelbout, Catharina, II, 96.
Herkelbout, Pater, IV, 332; VI, 206, 220, 223, 255, 304; VII, 121, 257.
Herkentiers, IV, 107.
Herkentjens, IV, 131.
Hermandez, VIII, 226.
Hermans, II, 5; V, 147; VI, 64, 65; VIII, 43.
Hermans, Emmanuel, V, 240, 316; VII, 111, 132.
Hermans, Godefridus, I, 104, 117; VI, 200.
Hermans, J.B., II, 46, 60.
Hermans, Jan Joseph, V, 209; VI, 10, 133.
Hermans, Joannes, V, 60.
Hermans, Louis, V, 70.
Hermans, Lud. Dom., V, 114; VI, 10, 133.
Hermans, L.W., II, 276.
Hermans, Norbertus, II, 106.
Herpe (van), Anna, IV, 207.
Herray, Anton, II, 155.
Herreyns, VI, 39.
Herreyns, Daniël, I, 109.
Herreyns, Guilielmus, I, 105.
Herreyns, Isabella Clara, I, 27.
Herry, II, 156; III, 88, 134, 153, 303.
Herry, Jonkvrouw, VIII, 82.
Herry, Joris, V, 91, 121, 124, 164.
Herry, J.L.M., I, 19.
Herry, Phil., I, 21, 29, 52, 111, 137, 185; II, 214; IV, 333.
Herry, Wed., IV, 294.
Hersels, V, 64, 178.
Herselt, VII, 41, 61.
Hert (Brouwerij den), III, 249.
Hespenstraatje, V, 225.
Hessel (van), Idephonsus (alias Heylen), VII, 56.
Hessenhuis, I, 89, 129, 164, 200; II, 64, 210, 211; III, 46, 64, 167; IV, 134, 196, 255; VI, 77, 139, 166, 171, 183; VII, 148; VIII, 132, 180, 207.
Hesse Rinfels Rotenburg (Princesse), Maria Louisa E., I, 33.
Heunebrucker, N., III, 61.

Heuneken, III, 240, 271.
Heurck (van), C., IV, 221, 291.
Heurck (van), H., I, 19.
Heurck (van), Joan. Car., I, 23, 29, 52, 111; IV, 346.
Heusden, V, 17.
Heuvel (de), Louis Balthasar J., Heer van Zwyndrecht, IV, 283, 293, 295.
Heuvel-de Bouwel (de), I, 25.
Heverschestraat (Leuven), III, 55
Hey (van der), P., VII, 100.
Heyden, I, 200.
Heyden (de), Peeter, VI, 68, 70, 329.

Heyden (van der), W., VI, 165.
Heyder (de), P., II, 276; III, 151; VII, 230.
Heyler, A., VI, 146; VI, 44, 213.
Heyligen, Frans, III, 22.
Heyliger, Petrus, IV, 107, 131; VII, 176.
Heyliger, Ysfridus, VI, 306, 309.
Heylissen (Abdij), III, 169.
Heyns, IV, 359.
Heyst op den Berg, V, 64, 178; VII, 27; VII, 44, 48, 159.
Hildeshem, IV, 223.
Hillewerve, Henricus, VII, 22.
Hingene, V, 63, 177; VII, 28.

Hirtringen, IV, 224.
Hoboken, I, 153, 181, 189, 195, 212; II, 272; III, 5, 262; IV, 91, 92; V, 64, 177; VI, 97, 106, 179, 200, 219, 326, 336; VIII, 46, 89.
Hobokenschesteenweg, II, 30; VIII, 175.
Hobokestraat, I, 25, 88; VII, 109; VIII, 233.
Hochstetterstraat, III, 156, 295.
Hoeck (van den), M., II, 276.
Hoefijzer (Herberg het), III, 75; IV, 154.
Hoefnagels, J., II, 276.
Hoei, III, 78.
Hoeikaai, I, 167; II, 15; VII, 79.
Hoeven (van der), Celest., II, 94.
Hoeven (van der), Cornelis, VIII, 150.
Hoevenen, V, 64, 178; VII, 10.
Hoeylaerts, II, 268; VII, 146; VIII, 111.
Hoeylaerts, J.P., VI, 278.
Hofstraat, I, 90.
Hof ter Beke, VIII, 166.
Hof ter Heyden, VI, 52.
Hof van Beirschot, VI, 47.
Hof van Immerseel(Lier), III, 44
Hof van Lier, VII, 17.
Hof van Lippeloo IV 364 379.
Hof van Vierssele, V, 14, 15; VII, 245.
Holland, I, 63, 114, 161; II, 34, 35, 175, 176, 177, 184, 187, 188, 192; V, 7 pass.; VII, pass.; VIII, 50, 54, 68, 69, 74, 78, 80, 94, 104, 108, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 186, 187, 200, 210.
Holland (Noord-), II, 180.
Hollandsch Brabant, II, 173.
'*Hollandsch Café*', III, 325.
Hollandsch College (Leuven), VI, 174.
Holleblokkenlaeg (Het), VI, 71.
Hollandsch Put, I, 209.
Hombeek, IV, 215; V, 64, 178; VI, 25, 26, 61, 151; VII, 44.
Hommelen (van), J. VI, 304, 307.
Hompesch (von), F.J., VI, 240.
Hondt (De), II, 101, 137.
Hongariën, III, 69; IV, pass.
Honsaer (De), Herberg, III, 22.
Honsem (van), Gaspar, VI, 182.
Honsen (van), Rebecca Cornelia Maria, VII, 22.
Honte, I, 163.
Hoof (van), Petrus, II, 38, 231.
Hoogboom, I, 206.
Hoogsettersstraat, I, 88.
Hoogstraat, I, 22, 25, 58, 91; II, 79, 117; III, 207; V, 113; VI, 35, 53, 61, 175, 194, 209; VII, 76

Hoogstraeten, I, 16, 27, 33, 171, 179, 180, 210; II, 61, 184; III, 75, 106, 107, 118, 137, 160, 161, 217, 231, 321; IV, 176, 177, 271, 316; V, 8, 64, 115, 178, 211; VI, 173, 263, 327, 330; VII, 35, 64, 158; VIII, 125, 128, 133.
Hoogstraeten (Kasteel), VIII, 195
Hoop (van der), H.G., III, 19, 29.
Hoorebeke (van), Jacobus Ferd., III, 181, 193, 217, 222, 223, 228, 243, 244, 258, 261, 262, 267, 302.
Hoorenbeeck (Van), F.J., II, 277.
Hop (Baron van), I, 144, 170.
Hopland, I, 87; II, 242; III, 189; VI, 210, 226, 300; VII, 183; VIII, 159.
Hoppe, III, 294.
Horemans, V, 153.
Horemans, P.J., VI, 10, 133.
Horen (van), IV, 219, 222, 346.
Horen (van), Jos. Frans, V, 29.
Horestraat, I, 25; III, 149; VI, 99; VII, 192.
Hornes (de), III, 123; IV, 15, 57, 293; VIII, 111.
Hornes (de), Edouard, IV, 57, 173, 175, 254, 256, 297; V, 115
Hornes (de), Joan. Ghil., III, 212.
Hornes (de), Joes, Philippus, II, 17, 215; IV, 125, 254, 286, 292, 295.
Hornes (de), Lambertus, IV, 84; VI, 65; VII, 204.
Hornes (de), Philip, III, 141.

Hornes de Geldorp (de), II, 14.
Hornes de Geldorp (de), Jan, I, 98, 112, 138.
Hornes de Geldorp (de), N.F., I, 98.
Horsich, VII, 174, 176, 204.
Hospices civils (zie: *Administratie van den Armen).*
Hospitaal (Militair), IV, 379.
Hosselet, V, 115.
Hotel van Hoogstraeten, IV, 145, 163, 164; VIII, 152.
Houdaenstraat, I, 86, 87; II, 28; III, 159; V, 121, 122; VI, 12.
Hougaerde (van), IV, 295; VI, 190.
Hout (van), Philippe, VI, 199.
Houtem (van), V, 65.
Houtkaai, IV, 268; VI, 77; VII, 200; VIII, 70, 110.
Houtvenne, V, 64, 178; VII, 38.
Hove, V, 64, 178; VI, 107; VII, 21
Hove (Baron van), II, 128, 131, 133, 135; III, 277; IV, 213.
Hove (van), Petrus, I, 20; III, 276, 277.
Hove (van den), Frans (Hovius) VI, 280.
Hoveniershoven, IV, 319.
Hoven van Plaisantie, IV, 363, 379.
Hovorst-Van der Linden (Baron van), (?)
Hoyck, VI pass.
Hoylaerts, V, 71.
Hoylaerts, Joseph, VI, 102; VII, 9, 120.
Huart, J.J., III, 283.
Hubens, I, 126.
Huberti, VII, 206.
Huberti, Joannes, VI, 304.
Huern, J. Car., VI, 280.
Huidevetterskapel, II, 77; IV, 209, 324, 342; V, 8, 52, 107, 141, 143, 189, 200 (zie *Tempel der Wet);* VI, 13, 35, 39 (zie *Tempel der Wet);* VII, 75, 49, 53, 70.
Huidevettersplaats, IV, 395.
Huidevettersstraat, I, 57, 58, 86, 87; II, 84, 111, 221; III, 56, 122, 195, 258, 259; IV, 161; V, 143, 148, 189; VI, 14, 35, 87, 126, 299, 336; VII, 211, 232; VIII, 41, 90.
Huikstraat, I, 90; II, 48, 84.
Huis van Bosschaerts (Gevang der Priesters), VII, 86 pass.
Huis van Ertborn, IV, 244.
Huis van Hoogstraeten, VI, 50, 130, 307.
Huis van Osy, IV, 274, 300.
Huis van Portugal, IV, 299, 303, 362; VI, 108, 139, 196; VII, 56, 134, 231; VIII, 151, 153.
Huis van Roose (Meir) (zie *Palijs'*).
Huis van Baron van Schilde, IV, 327.
Huizinge van Hencxthoven, IV, 320.
Huleu, J.H., VI, 218, 219; VIII, 201, 202.
Hulshout, V, 64, 178.

Hulst, IV, 340; VIII, 150.
Hulst (van), N., II, 276.
Huybergen (Klooster), VI, 244; VII, 50, 64.
Huybrechts, II, 135; III, 118.
Huybrechts, Cath., III, 276.
Huybrechts, J., II, 276; IV, 131, 359; VII, 228, 241.
Huybrechts, P., II, 277.
Huyman, J., II, 276.
Huynen, Frans, II, 99.
Huys du Bois St Jean, II, 204, 205
Huysen (Klooster), VI, 159.
Huysmans, Jacobus, VI, 249.
Huysmans, Paulus J., IV, 255, 256, 297.

I

Ieperen, I, 15; II, 140, 160; III, 304; IV, 68, 183, 202, 204.
Iersch College, V, 205, 209; VI, 265, 266, 270; VII, 94, 109.
IJselstijn, VII, 234.

IJzerewaag, I, 92; VI, 216; VII, 139.
Immenaet, Joanna, II, 96.
Imschot (van), Gertrud., VI, 123.
In de Leeuw, III, 212.
Infirmerije, VIII, 87, 112.
ngolstad, VII, 197.
In 't Groenewout, Bapt., III, 301.
In 't Groenewout, J.B., VI, 131.
In 't Groenewout, J., IV, 341, 359.
In 't Haegje, III, 162.
Inval (Herberg den), VIII, 175.
Ipperseel, F., II, 276.
Isabelle (fort), I, 145.
Iseghem (van), Lieven, I, 159, 162, 163.
Israëlietenstraat, I, 88; III, 156; VI, 100.
Istrien (Hertog), VIII, 71.
Italië, V, 199 pass.; VI, 16, 21, 31 pass.; VII, 89, 172, 180, 197; VIII, 28, 33, 229.
Iteghem, V, 64, 178; VI, 52; VII, 38.
Iven, Petrus Josephus, II, 22.

J

Jacobs, VIII, 111, 146.
Jacobs, Ambr., IV, 332; V, 230; VI, 231, 233.
Jacobs, Cornelis, IV, 322.
Jacobs, Elisabeth, II, 100.
Jacobs, J.J., VI, 17; VII, 30.
Jacobs, J.P.J., II, 276.
amar de Lybois, I, 5, 61.
Jambers, J.B., III, 60.
Jan III (Hertog), I, 162.
Jan IV (Hertog van Brabant), VI, 111.
Janssens, II, 225, 242, 262, 268; III, 118; VIII, 10, 29, 11, 153.
Janssens, Abraham, VII, 102.
Janssens, Antonius, I, 52; V, 203.
Janssens, B., III, 229.
Janssens, C., II, 95, 276; V, 70.
Janssens, Frans J., V, 209; VI, 10, 133.
Janssens, Guillielmus, II, 243.
Janssens, H., IV, 107, 137.
Janssens, Joannes, IV, 332; V, 203
Janssens, J.F., II, 276; VII, 228, 241.
Janssens, M. Elis., II, 97, 100.

Janssens, Maria Margar., II, 100
Janssens, P., II, 276; IV, 310, 312, 366; V, 60; VII, 196.
Jan van Lierstraat, I, 88.
Jaspers, IV, 113; VI, 133.
Jaspers, P.J., V, 209.
Jemappe (Departement), V, 101; VI, 288, 292; VIII, 74.
Jeoffroy, VII, 146.
Jerusalemstraat, I, 90.
Jesuiten, I, 33, 38, 48, 55, 66, 73, 129, 216; III, 58, 149, 163, 207; IV, 204; VI, 88; VII, 205.
Jesuitencollege, VIII, 129.
Jesuitengat, II, 67.
Jesuitenkerk (zie *St Carolus en Tempel der Wet),* II, 44; IV, 110, 111; V, 137, 141; VI, 44, 85, 100, 186, 207, 282, 284; VII, 174, 176, 186, 238.
Jesuitenplein, I, 88; II, 204; III, 158, 243, 258; VI, 248.
Jesuitenrui, I, 88.
Jesusgang, I, 93.
Jesusstraat, I, 87; II, 8; V, 200; VI, 24, 235; VII, 44.
Jeugdt (van der), Frans, IV, 358.
Joachim (de Crousot?), VII, 198.
Joannes (Aartshertog van Oostenrijk), VIII, 232.
Jodenstraat, I, 10, 87; III, 237; IV, 341; VI, 212, 226, 227, 230, 241, 246, 247, 250, 255, 269; VII, 17, 68.
Joffroy, VI, 40.
Jonck (de), J.E., IV, 389; VI, 175.
Jondadari, II, 58.
Jonge (de), II, 205; VI, 99, 179, 318.
Jonge (de), Rosa Isab., II, 99.
Jonge (de), P., IV, 278.
Jonghe (de), III, 169.
Jonghe (de), P., V, 223.

Jonkvrouwen Bosch (St Cathelijne Waver), VI, 78, 96.
Joos, Claus, VI, 164.
Joos, Jan, VI, 165.
Joos, Lysbeth, VI, 165.
Joos, Margarita, VI, 165.
Jordaens, Adrianus, II, 43.
Jordaens, Jacobus, IV, 247 pass.; VIII, 231.
Josephus II, I, 113, 114; II, 13, 202; V, 68, 193, 232; VI, 236; VIII, 19, 224.
Jourdan, V, 199.

K

Kaaistraat, I, 92, 93; VI, 220, 326; VIII, 13, 39.
Kaasrui, I, 88, 91; III, 56, 195; IV, 23; V, 143, 200; VI, 192; VII, 121, 145.
Kaasstraat, I, 25, 91; II, 70; VI, 227; VII, 66.
Kadzand, VIII, 52.
Kakhoek, VI, 166.
Kalkbrug, I, 90; III, 142; IV, 15, 381; VII, 255; VIII, 73, 146.
Kalmpthout, I, 215; V, 64, 177; VI, 126, 152; VII, 21; VIII, 160.
Kalvarieberg (St Joris), VIII, 26.
Kamerijk (Kapittel), IV, 195; VI, 19.
Kammen (van der), F., VII, 99.
Kammerstraat, I, 59, 91, 151, 172, 192; II, 24; III, 53, 258; IV, 151; V, 120, 175, 200; VI, 62, 135, 187, 208, 211, 216, 221, 321; VII, 63, 64, 66, 206.
Kampenhout, VI, 306.
Kannekens, III, 56, 83, 91, 93, 145, 212, 318; IV, 15, 120, 358; VI, 318.
Kannekens, Antoine Joseph, I, 216; IV, 124; VIII, 219.
Kannekens, Cornelius, I, 29, 52, 111; II, 17, 214; IV, 119.
Kannekens -De Bie, Jos. Antoine, IV, 203.
Kapellen, I, 187, 206; III, 106, 116, 139, 280, 304; IV, 271; V, 64, 177; VII, 10; VIII, 125.
Kapiteinspoort, I, 94.
Kapucienen, I, 143; III, 38, 148, 154, 159, 180, 189, 204, 221, 222, 243, 297; IV, 9, 70, 155, 199, 237, 249, 281, 363, 387; V, 78, 211, 212, 213, 216, 236; VI, 12 pass., 135, 259; VII, 183, 248, 249; VIII, 7.
Kapucienen (Brussel), III, 25.
Kapucienen (Mechelen), VI, 53 pass.
Kapucienen tot Meersel, V, 140.
Kapucienenkerk, II, 44.
Kapucienenkwartier, I, 89.
Kapucienenstraat, I, 89.
Kapucienenstraatje, I, 89.
Kapucinerssen, I, 120, 152; III, 202, 273; IV, 70; V, 225, 231; VI, 7 pass.; VII, 232.

Kapucienerssen tot Mechelen, VI, 110.
Karel de Stouten, V, 229.
Karmelieten Discalsen, VI, 36, 62 66, 74, 76, 107, 117, 128.
Karmelieten tot Mechelen, V, 61, 166, 171.
Karmeliterssen (zie ook *Spaansche Theresen),* I, 139, 141, 158, 172, 178, 180, 186, 187, 215; II, 223; III, 32, 138; IV, 73, 263.
Karmelieterssen (Brussel), III, 252.
Karthuizers, I, 136, 138, 139, 140, 143, 144, 158, 172, 175, 189, 196; II, 89, 197, 211, 233; III, 47, 88, 138, 172, 204; IV, 91, 187, 196; V, 66, 78; VI, 23, 69, 121, 157, 160, 183, 185; VII, 43, 140, 205, 249; VIII, 90.
Karthuizers (Lier), II, 6; III, 32, 44; VI, 24 pass.
Kasteel, I, 27, 71; II, 7, 15, 131; V, 13, 25, 28 pass.; VI, 155, 167 pass.; VIII, 8, 15, 34, 36, 40, 151, 160, 163, 180, 189.
Kasteel(kerk), VII, 30, 35; VIII, 20

Kasteelplein, I, 71, 86, 92, 93, 99, 164, 200; II, 80, 113; III, 181; IV, 22, 65 pass.; V, 59, 98, 134, 189, 201; VI, 69, 166, 191, 244, 248, 262; VII, 97, 110, 111, 132, 197, 199, 222, 234, 239; VIII, 45.
Kasteel van Ballaer, IV, 319.
Kasteel van Rijsel, IV, 151, 156.
Kasteel van Turnhout, VII, 35, 42
Kasteelveld, IV, 225.
Kasterlee, I, 197, III, 106, 107; IV, 16; V, 67, 178; VI, 23; VII, 54, 56.
Kathedraal, I, 17, 21, 41; II, 5, 31, 35, 63, 86, 116, 117, 151; IV, 6 pass., 245, 260, 280, 281 pass.; V, 15, 28, 49 pass.; VI, pass.; VII, 30 pass., 151, 154, 178, 179, 202, 248; VIII, 10, 15, 16, 17, 31, 112, 113, 155, 166, 184, 185, 190, 213, 214, 233, 239.
Kathedraal (Lijkhuis), II, 33.
Kathelijnevest, I, 88; IV, 167; VI, 85, 99, 195.
Katoendrukkerij, VII, 36, 38.
Kattenberg, VII, 200, 249.
Kattestraat, I, 88; VI, 56, 195.
Kattevest, I, 88; V, 196; VI, 85.
Kauwenberg, II, 255; III, 147.
Keerbergen, III, 81.
Keerberghen (van), G.J. (Tobic. en Charles Confedire), IV, 59.
Keersmakers, VI, 182, 219, 240, 304, 316.
Keersmaekers, Elisabeth, II, 98.
Keersten, A., II, 276.
Kehl a-d Rhijn, VII, 172.
Keine, III, 107 pass.
Keirsstraat, I, 88.
Keizer (In den), II, 61, 64; VII, 140.
Keizer Karel, VI, 8; VIII, 28.
Keizerskapel, VIII, 27.
Keizersstraat, I, 26, 88; II, 112; IV, 328; V, 147, 181; VI, 84, 100, 166, 170; VII, 52, 91; VIII, 27, 90, 136, 202, 209.
Kelderstraat, I, 87.
Kempel (Baron de), I, 195.
Kempen, II, 148; III, 77, 89, 120, 129, 130, 256, 257; IV, 91, 159; VI, 287, 312 pass.; VII, 36, 42, 44, 214; VIII, 79.
Kempeneer (van de), Lysbeth, VI, 163.
Kennes, III, 226.
Kennes, Constantia, VII, 246.
Kepper (de), Paulus, V, 103.
Kerckhoven, G., II, 107.
Kerckhoven (van den), Willem, VI, 163.
Kerken der forten op de Schelde, VII, 34.
Kerkhofstraat, I, 192; VII, 110, 132.
Kerkhofs, VI, 114, 116.
Kerkhoven, II, 10.
Kerkstraat, VIII, 174.

Kerpen (de), Dominicus, I, 21.
Kerricx, Guill., VI, 310.
Kerricx, J., VII, 55.
Kersaint, VIII, 175, 176.
Kersten, Anna Maria, II, 94.
Kesschietere (de), Anna Maria, VII, 28.
Kessel, VI, 319; VIIK 4.
Kessel (Baron van), IV, 130, 179, 219, 290, 293; VIII, 115, 225, 235, 237.
Kessel (van), Wouter, IV, 364-365
Ketelstraat, I, 87.
Keukemans, Jacques, VI, 199.
Keukemans, Joannes, VI, 116, 180
Keulen, IV, 206; VII, 39.
Kennis, IV, 55, 59, 262.
Keurcxhoven (van), J., II, 107.
Keverberg (van), VIII, 225, 229.
Kieboom (van der), Guill., I, 71.
Kiel, I, 8, 61, 162, 181, 186; II, 6, 10, 30, 36, 132, 227; III, 71, 88, 120, 160, 163, 188, 216; IV, 18, 84, 90, 91 pass.; V, 131, 164; VI, 24, 47, 101, 114, 135, 144, 152, 185, 187, 192, 195, 230; VII, 29, 43, 77, 133, 145, 156, 237, 244; VIII, 21, 29, 46, 69, 70, 90, 136, 140, 166, 175, 208, 213, 215.

Kiel (Kerkhof), I, 181.
Kielbroeck, VI, 35; VII, 89.
Kieldonck (van), III, 90; IV, 292, 294.
Kieldonck (van), Eg., II, 276.
Kieldonck (van), J.E., II, 276.
Kieldonck (van), J.F., II, 276.
Kieldrecht, I, 188.
Kijzer (de), Elisabeth, II, 98.
Kin (de), VII, 146.
Kinder (de), VIII, 111.
Kindermans, Joannes, II, 251, 261, 268.
Kinjet, V, 17.
Kinsky, IV, 67, 71, 210.
Kipdorp, I, 34, 59, 63, 66, 67, 68, 88; II, 85, 112, 128; III, 59, 146, 149, 295; IV, 167 pass.: V, 84, 116, 156, 176, 200; VI, 196, 286; VII, 134, 181; VIII, 87, 153.
Kipdorppoort, I, 32, 87, 88, 200; II, 123, 129; III, 76, 145, 247, 258, 290, 326; IV, pass.; V, 13, 99, 129, 130, 180; VI, 192, 195, 201, 298, 306; VII, 72, 103, 115, 188; VIII, 91, 134, 135, 143, 157.
Kipdorpvest, III, 146.
Klapdorp, I, 29, 89, 90, 172; II, 47, 48, 52, 156; III, 75, 243; VI, 163, 164, 195, 240; VII, 107, 201; VIII, 145, 146, 147.
Klappersdijk, II, 25.
Klappijstraat, I, 90; VI, 68; VIII, 146, 174.
Klaverstraat, I, 22, 91.
Kleermakershuis, VIII, 152.
Kleinberg (van), III, 205.
Klein Brabant, VI, 290 pass.; VII, 28.
Kleijnen Eeckhof, VI, 27.
Kleinen Kauwenberg, I, 89.
Klein Markt, II, 28, 70; III, 258; IV, 17, 301; VI, 48; VIII, 181.
Klein St Annastraat, I, 88.
Klein Vezelo tot Mol, VI, 50.
Klein Vliersteeg, I, 91.
Klein Winkelstraat, I, 88.
Klinko, A., V, 219.
Kloosterstraat, I, 25, 92; II, 26, 42, 55, 85, 89, 113, 227, 233; III, 145, 147, 174, 205, 207, 211, 228, 229; IV, 56, 136, 225, 363; V, 36, 145; VI, 67, 96, 100, 141, 332 pass.; VII, 63, 64, 128, 233; VIII, 13, 212.
Kluis (St Joriskerk), VI, 269.
Knechtjenshuis, I, 217.
Knijff, I, 41; III, 249; IV, 290, 293; V, 84; VII, 71, 142; VIII, 111.
Knijff, Carol, I, 175; IV, 21, 124
Knijff, Gaspar Carol, I, 138; IV, 131, 333.
Knijff, Jacques, II, 275; IV, 57, 173, 175.
Knijff, Joannes Aug., IV, 333.
Knijff, Joannes Franciscus, I, 29.

Knijff, Petrus Andreas, VI, 7.
Knijff-Grigis, Joan. Aug., IV, 294
Knijff-Le Candele, We, IV, 219, 222, 290; VIII, 139.
Knijff-Peytier, Gaspar Carol, IV, 295.
Knijff-Vermoelen, IV, 219, 221, 290, 343.
Knodsenburg (fort), V, 16.
Kock, V, 71.
Koeboerengang, I, 94.
Koeistraat, II, 243.
Koelherstocker, III, 225, 295, 306, 308.
Koepoort, VI, 70.
Koepoortbrug, I, 90; II, 70, 150; IV, 158; VII, 106.
Koepoortstraat, I, 90; II, 156, 217; III, 80, 243, 266; VI, 203; VII, 121; VIII, 142, 146.
Kok, L.J.M., II, 257.
Kok, Petrus Stephanus, II, 18, 67, VI, 101.
Kolvenierskamer, IV, 102.
Kolvenierstraat, I, 87; VI, 196.
Kommekensgang, I, 94.
Kommekensstraat, I, 90.
Koninck (de), V, 153.
Koninck (de), Robertus, I, 21.
Koninck (de), Wed., IV, 295.

Koninklijk Collegie, IV, 216, 281.
Konings Comptoir, VIII, 110.
Koningstraat, I, 89.
Kontich, III, 111, 118; V, 64, 177; VI, 23, 53, 64, 107, 277, 281, 285, 327; VII, 74, 123, 158.
Koolnatie, VI, 264, 267.
Kooldragersnatie, VI, 267.
Koolkaai, I, 110.
Koolvliet, I, 90, 99; VIII, 51.
Koopal, Petrus, IV, 254, 257.
Koordengang, I, 93.
Koppengang, I, 92.
Koppenolstraat, VI, 162.
Koraalstraat, I, 90.
Korenmarkt, II, 221; III, 249; VIII, 97.
Korte Beenhouwersstraat, I, 90.
Korte Clarastraat, I, 87, 116; II, 135; VI, 187.
Korte Doornikstraat, I, 90.
Korte Gasthuisstraat, I, 25, 87; II, 24; V, 142, 143.
Korte Keistraat, I, 90.
Korte Moriaenstraat, I, 91.
Kortenberg (Abdij van), VI, 52, 151.
Korte Nieuwstraat, I, 25, 88; VI, 90; VIII, 181.
Korte Pandstraat, I, 91.
Korte Ridderstraat, I, 92.
Korte Vliestege, V, 230.
Kortrijk, I, 152; II, 140, 160; III, 58; IV, 68, 79, 183, 195, 203, 213.
Kouwenberg (Abdij), III, 58; VI, 55, 272; VII, 63.
Kraamkinderscomptoir, VIII, 110.
Krabbegat, I, 90.
Kramp, VIII, 35.
Kramp, Melchior, V, 70.
Kranengang, I, 93, 94.
Kregelinger, G., VII, 230.
Kremer, B., IV, 254, 256.
Kremer, P.J., IV, 332.
Kresta, III, 202, 216, 225.
Kretcher, N., IV, 45.
Kromme Elleboogstraat, I, 92; IV, 363, 378.
Kroon (De,) 3gTKK Z ZZWWZ
Kroon (de, herberg), III, 153.
Kroon (de, op den Kakhoek), VI, 166.
Kroonenburgkaai, III, 91; IV, 80 81, 150, 334; VIII, 12.
Kroonenburgkapel, VII, 64.
Kroonenburgkwartier, I, 92; II, 28; VIII, 21.
Kroonenburgpoort, I, 27, 38, 93; II, 53; III, 81, 119, 179, 186, 208, 255, 258, 264; IV, 301, 356; V, 134; VI, 290; VII, 39, 237, 239; VIII, 13, 15, 16, 17, 46.

Kroonenburgpoortstraat, I, 92.
Kroonenburgstraat, I, 94; VI, 272, 314; VII, 64; VIII, 13, 17, 39.
Kroonenburgweg, IV, 225.
Kroonstraat, VIII, 174.
Kruiphol, I, 89.
Kruisschans, I, 169, 216; II, 7, 11; III, 164; VII, 34.
Kuipershuis, VII, 69.
Kuipersstraat, I, 90; VI, 211.
Künigl (Graaf), VIII, 179, 180.

L

Laar, I, 195; II, 46.
Labistrate (de), III, 244, 250; IV, 174, 220, 223; V, 147.
Labistrate (de), J.B., III, 124.
Labistrate, Jan Karel, I, 29, 52, 111; II, 17, 144, 215; III, 212, 317; IV, 31, 291, 346.
Labistrate-Guyot (de), IV, 220.
Laboureur, VIII, 210, 232.
Lachenen, IV, 378; VI, 19, 61, 126, 134, 140, 179.
Lachez, IV, 335.
La Costa, J.B., IV, 329, 391.
Laecken (van), IV, 18; VI, 185; VII, 52.
Laecken (van), Th., II, 68; III, 91, 324.
Laeken (van), Joseph Karel, II, 61, 203; III, 13, 29, 36, 45, 118, 130.

Laeken (van), Wed., III, 118, 143, 149.
Laenen, J.B., I, 194, 204.
Laer (van), VIII, 237.
Laet (de), P., I, 27, 37, 38.
Lafeuillez, VI, 292; VII, 46, 109, 123, 144.
Lagarde, VI, 182.
Lainé, J., VII, 76.
Lakenbereiderskamer, VI, 91, 170 (Zie: *Droogscheerders).*
Lakenhalle, VII, 102.
Laloup de Ligne, III, 106.
Lamarlière, IV, 85, 86.
Lamberg (van, graaf), I, 39, 41.
Lambert, P., IV, 358, 390.
Lambrechts, II, 144, 219; III, 147; V, 101, 124, 139, 140.
Lambrechts, F., II, 107; III, 31.
Lambrechts, J., II, 276; VI, 296, 297; VII, 54, 83, 182.
Lambrechts, N., II, 276.
Lambregt, Catharina, II, 100.
La Mele, III, 163.
Lami, III, 234; IV, 44.
Lamie, N., III, 173, 181, 185.
Lammekensgang, I, 93.
Lammekensstraat, I, 87; III, 189; VI, 196, 226, 307.
Lammens, J.B., III, 233.
Lamoen (van), Josephus, I, 21.
Lamoen (van), K., II, 69.
Lamper (de), Catharina, II, 98.
Lampsonius, VII, 99.
Lancker (van), IV, 124, 173, 269; VIII, 186.
Lancker (van), Bern., VII, 245.
Lancker (van), J.B., VIII, 225.
Lancker, J.F., III, 59; V, 70, 103, 124; VII, 111, 132.
Lanckpaep, IV, 359.
Landaers, J.B., IV, 110.
Landeloos, I., IV, 330.
Landen, III, 303.
Land van Belofte ('t), VI, 305.
Landschoot, Cornelis, VIII, 10.
Landsheere (de), VIII, 9.
Lanen, Anthelmus, I, 141.
Lanen, J.B., IV, 120.
Lange Beenhouwersstraat, I, 90.
Lange Clarastraat, I, 87.
Lange Doornikstraat, I, 90.
Lange Gasthuisstraat, I, 57, 86, 172; III, 94, 122, 124, 130, 195, 284, 325; IV, 91, 314, 324, 345; V, 84, 120, 143, 200, 233, 234; VI, 64, 122, 139; VII, 28, 39, 41, 206; VIII, 131, 139, 224, 226

Lange Keistraat, I, 90.
Lange Meistraat, I, 87.
Lange Moriaenstraat, I, 91.
Langen Elst, VI, 141.
Langen Goddaert.
Langendonck (van), Drossaart van Niel, V, 115.
Langenhoven (van), J.B., II, 276.
Lange Nieuwstraat, I, 10, 87, 88, 151, 172; II, 50, 155; III, 113, 148; V, 84, 202; VI, 48, 59, 157, 159, 189, 222, 226, 235; VII, 8, 15, 38, 42, 71, 245, 255; VIII, 77.
Lange Pandstraat, I, 91.
Lange Ridderstraat, I, 92.
Langlois (de), I, 101, 189.
Langrand, VII, 250.
Lanné, F., II, 83, 104, 144, 168, 182, 248; III, 19, 61; IV, 36, 47
Lannoy (de), I, 48; III, 126, 135.
Lannoy (Grave van) (van Liberchies), III, 169.
Lannoy (de), P.F., I, 203.
Lannoy (de), P.N., II, 53.
Lantschot, Cornelis, VII, 249.
Larasiers, Theresia, II, 95.
Larivière, Henricus, II, 107.
Larmé, F., II, 90, 91.
Larrivière, IV, 107, 131.
Larrox, Frans, III, 91, 118, 208, 324.
Larose, Frans Car. J., II, 70.
L'Assonce (?), V, 203.
Lathouwer, V, 153.
Lathouwer (de), J., II, 276.
Latour, VII, 45.
La Tour, IV, 67.
La Trappe, IV, 199; VII, 245, VIII, 93.

Lattre (de), III, 237.
Laudaens, Dorothea, VII, 246.
Laudaens, J.B., IV, 120, 259, 334; VI, 300.
Laurent, IV, 232, 233, 235, 258, 268.
Laurentius, Broeder), VI, 318.
Laureyssens, Wed., III, 118, 150, 209.
Lausenbergh (van), V, 81, 103.
Lauwen, Petronilla, II, 98.
Lauwers, IV, 362; VIII, 235.
Lauwers, Clara, II, 99.
Lauwers, J.B., V, 8, 106, 109, 112; VI, 64, 103, 117; VII, 171; VIII, 10, 36.
Laverre (baronne), IV, 282, 290.
Laviene, Clem. Joseph, VI, 174.
Le Blond, V, 42.
Le Bret, V, 115.
Le Candele, IV, 219, 222, 290; V, 84, 148, 203; VIII, 47, 82.
Le Clerck, VII, 146.
Ledebergen, III, 173, 174.
Lederer (de), H.E., III, 15.
Lederer, P., III, 63.
Leemans, G., II, 277.
Leemans, J., III, 172, 181, 193, 204, 207, 216, 218, 222, 225, 243, 258, 302; IV, 254, 256, 262; V, 70.
Leemans, P., II, 276.
Leemens, Petrus, II, 106.
Leempoel (van), II, 196, 198, 199, 200, 218, 233, 255.
Leempoel (van), G.W., III, 299.
Leenaerts, Antonis, II, 20.
Leenheer (de), II, 212, 247, 247; III, 25, 43; IV, 16, 35, 41, 47.
Leest, V, 64, 178; VI, 26, 151, 156; VII, 44.
Leesterhout (Vlimmeren), VI, 23
Leeuw, III, 155.
Leeuw (de), I, 140; II, 276; IV, 341, 359; VI, 304, 308.
Leeuwen (van), A., II, 276.
Leeuwestraat, I, 91; VIII, 185.
Lefebure de Nantes, J., V, 69.
Lefèbvre de Nantes, V, 85, 93, 94. 67; VII, 222.
Lefèvre, VII, 142.
Le France, P., V, 157, 158, 167, 168, 188, 191.
Legrelle, II, 119, 186; III, 250; V, 175, 186; VIII, 111.
Legrelle, Geraerd, III, 297; IV, 124; VI, 175; VIII, 150.
Legrelle, Henricus Jacobus, I, 112; II, 17; III, 28, 170, 212, 236, 244; IV, 21, 57, 120; VI, 30
Legrelle, Jacobus, II, 230.
Legrelle, Joannes Guillielmus, I, 36; V, 71, 91.
Legrelle, Jouff., III, 297.
Legrelle-Van Pruyssen, Henricus Jacques, IV, 295.

Legros, VII, 193.
Leguitstraat, I, 90; II, 37, 148; IV, 91, 148, 234, 238; V, 228, 235; VI, 77; VIII, 85, 146.
Le Hardy, Henrico, IV, 227, 229, 284.
Leiden, III, 83; IV, 368.
Leiedecker, J., II, 276.
Leipzig, VIII, 106, 110.
Leliëndaal, klooster van) te Mechelen, VI, 25, 28, 61, 165, 212, 257.
Leliepoort, I, 93.
Lembrechts, N., III, 36, 118.
Lemens (van), Joannes, I, 65, 129; II, 276; IV, 345, 363.
Lemineur, Hendrik, V, 209; VI, 10, 133.
Lemineur, J., II, 276.
Lenaerts, II, 69; V, 53, 73.
Lenaerts, F., VII, 103.
Lenaerts, J., II, 276.
Lenoir, F., II, 276.
Lens, Andreas, I, 114.
Leopold II, IV, 58.
Lepage, VIII, 111.
Le Paige, V, 69, 74; VII, 146, 247
Lepaige, A., II, 276.
Le Paige-de Bar, Anton, IV, 124.
Le Paige-de Bar, Joannes Baptiste, VI, 287.
Lefever, Joannes, III, 218; V, 66,

Le Paige-de Bar, Marcus, IV, 57, 173, 175, 294, 295.
Lepelstraat, I, 92, 93, 94, 185; II, 117, 251; VI, 166, 170, 195, 200, 221.
Lerius (van), VIII, 111.
Lerius (van), F., II, 275.
Lerius (van), H.P., IV, 310, 311, 365, 398; V, 61.
Lerius (van), J., II, 276.
Lerius (van), Petrus, VI, 329.
Le Roy, III, 108, 109; IV, 320; V, 229; VI, 87, 127, 252, 294.
Le Roy, D.L., V, 196.
Le Roy, Jacques, VI, 15; VII, 152
Le Roy, L.D., VI, 101, 102, 278; VII, 119, 146, 147, 247.
Lespinace, E.L., VI, 317, 319; VII, 91, 142.
Lestelinckx, Jan, V, 219.
Lestrenon, W.A., I, 170.
Letanche, J.B., II, 276.
Le Tange, J.B., IV, 59.
Leumens, V, 115.
Leuven, I, 9, 18, 152, 176, 190; II, 37, 39, 54, 59, 61, 92, 108, 115, 137, 148, 150, 151, 154, 159, 168, 169, 173, 180, 182, 183, 190 pass., 229, 231, 234, 249, 255, 261, 268, 273; III, 26, 42, 44, 48, 49, 50, 57, 65, 66, 76, 77, 81, 89, 110, 144, 168, 170, 202, 208, 209, 216, 218, 228, 239, 242, 244, 254, 266, 269, 271, 297, 302, 306, 312; IV, 5, 35, 37, 39, 90, 101, 191, 205, 273; VI, 14, 37, 38, 173, 174, 288, 291, 331.
Leuven (van), Jacobus, IV, 358.
Leuvenen (van), J., VI, 300.
Lévêque, V, 112, 138, 155, 161; VI, 103, 133.
Ley (de), Wed., III, 53.
Leyden (van), heer van Nieuwland, P., I, 150, 169.
Leynewervers bij Lier, VI, 71.
Leysen, Joannes Baptiste, I, 68, 276.
Leysen, Joannes Frans, I, 136.
LLeysens, Frans, IV, 255, 257.
Leyskens, M., II, 48.
Leyssens, VIII, 41, 111.
Leyssens, Cap., III, 164, 167, 188, 205, 207, 218, 222, 244, 268.
Leyssens, Franciscus, V, 61.
Leyssens, Joseph, IV, 54, 68, 110.
Leyssens, Laurentius, II, 111, 275; III, 180, 181, 193, 207, 209, 242, 258, 302.
Leyssens, Philip, III, 181, 216, 225.
Leyssens, P.J.J., II, 276.
Leyssens, S.J.J., III, 173.
Leytens, Maria Const., II, 100.
Liagre (de), VIII, 111.
Liagre, J.B., IV, 119, 121.
Liagre (de), Joseph Frans, I, 136, 151; VII, 15.
Librarije, II, 32.
Lichtaert, III, 125; V, 64, 178; VII, 44.

Liebens, IV, 113.
Liefkenshoek, I, 168; II, 7, 8, 11, 161, 172; III, 100, 120, 160, 167, 216, 221, 247, 325; IV, 212, 213, 214; VII, 34.
Lier, II, 6, 44, 61, 65, 133, 151, 184, 257; III, 100, 107, 109, 119, 124, 125, 130, 140, 141, 160, 161, 178, 183, 204, 208, 219, 221, 222, 224, 228, 234, 235, 256, 257, 297; IV, 22, 32 pass.; V, 18, 64, 65, 115, 179, 202, 211; VI, 27 pass.; VII, 10, 17, 25, 50, 59 pass.; VIII, 19, 79, 124, 125, 126, 134, 139, 141, 159, 160, 161.
Lievendael (van), J., II, 276; VI, 304.
Lievens (Pater), II, 103.
Lievens, Frans Bellarm., V, 71.
Lievens (van), Hendrik, IV, 364.
Lievens, J.B., IV, 358, 366.
Lievens, Joan. Franc., III, 195.
Lieverdael (van), Maria Victoria, II, 97.
Lieve Vrouw Broeders (kerk), II, 152; VIII, 21, 26.
Lièvre (Le), Antonius (Eustachius), I, 140.

Liezel, V, 63, 178; VII, 28.
Ligne (Prins de), I, 155, 156, 166, 167, 169, 174, 175, 181, 183, 186, 188, 192, 195, 197, 200, 212; II, 158, 161, 174, 198.
Ligne (de), Louis, III, 127, 137, 138 242.
Lijnwaadmarkt, V, 72; VI, 153, 166, 202, 210; VII, 63, 152.
Lilieu, I, 200.
Lille, III, 125; V, 64, 138; VII, 28, 55.
Lille (van), Hendrik, VI, 163.
Lillo, I, 149, 168; II, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 27, 30, 34, 35, 140, 159, 161, 172, 181; III 75, 93, 97, 99, 119, 120, 123, 164, 167, 181, 183, 216, 274; IV, 109, 110 pass.; V, 64, 178; VI, 283; VII, 10, 34, 44, 52; VIII, 34, 54.
Lillo (Oud), II, 11.
Lillo, fort van, IV, 60 pass.
Limburg, II, 149.
Limminghe (Grave de), II, 154, 159; IV, 22, 46.
Limminghe (de), Eugène, III, [22]9
Limminghen (van), baron van Limelette, III, 170.
Lincé (de), II, 231, 240.
Lincé (de), J.H.J., II, 108.
Lincé (de), Joseph Adriaan, III, 18, 72, 144, 155; IV, 68, 70, 72, 358; V, 209; VI, 10, 133.
Lincé, L., II, 275.
Lincé (de), Wed., VI, 260.
Linde (van den), VI, 233.
Linden (van der), V, 1[1]5.
Linden (van der), Henri, VII, 78.
Linden (Van der), Joannes Joseph islainus (baron van Hoogvorst), II, 110, 113; III, 170.
Linden, Joseph Albertus, I, 52.
Linden (van der), P., VII, 9.
Linxen, Maria Jacoba, II, 98.
Linz, VIII, 34.
Lippeloo, V, 63, 178; VI, 171, VII, 28, 88.
Lippens, IV, 119.
Lippens, Franciscus, VI, 232, 241.
Lipsius, Justin, VII, 99.
Lis, I, 175.
Liser (de), Michel J.F., II, 210, 228.
Lisp, VI, 106.
Lisnoter bij Hoyck, VI, 77.
Lisser (de), III, 153.
Lissum (van), Ignatius, VI, 231.
Liverpool, VI, 117.
Livrée (de), II, 86.
Lobkowits (Prins van), Ferdinand Maria, I, 98.
Lobkowits (Prins van), Josephus, I, 98.
Lockborst (van), IV, 34.

Loenhout, IV, 147, 271, 353; V, 64, 178; VII, 38.
Lokeren, VIII, 146.
Lombaards, IV, 328.
Lombaardstraat, II, 24, 60, 112, 156; VI, 156; VII, 8, 199, 202; VIII, 79.
Lombaardvest, I, 87, 91; II, 164; V, 68, 173, 220, 221, 261.
Lombaert, VIII, 111.
Lombardie, V, 170; VI, 45.
Lommel, III, 256.
Londerzeel (van), Gabriël, VI, 306.
London, II, 234; III, 313; IV, 262; VII, 230; VIII, 118.
Longueval (de), Ph., VII, 116.
Loobroeck, IV, 363.
Loock (van), A.J., II, 276.
Loock (van), J., II, 106, 164.
Loos, Godefridus, II, 55.
Looverbosch, VI, 304, 305.
Lopez (de), VIII, 111, 181.
Lopez (de), Frans, IV, 291.
Lopez Franco y Feo, Heer van Contich, VII, 34.
Lopez, Petrus, VI, 214.
Loquenguien (de), IV, 22.
L'Orangeois, VI, 299, 300.
Lorreynen (Duitsch), I, 128.
Lorreynen en Bar (van), Carolus Alexander, I, 25, 43, 50, 51, 103, 107.
Lottum (van), M. Aldeg., II, 97.

Lottum (van), Maria Th., II, 97.
Louise van Frankrijk, dochter van Lod. XIV, III, 252.
Lousbergs, II, 122, 124; III, 78.
Löwenstein Werthem (van), Victoria Felicitas, I, 128; II, 43.
Lowycx, Margaretha, VII, 87.
Lubeck, V, 78, 178; VII, 219; VIII, 216.
Luckner, generaal, IV, 68.
Ludovicus (Aartshertog van Oostenrijk), VIII, 232.
Ludovicus XIV, VIII, 76.
Ludovicus XVI (koning van Frankrijk en Naverre), II, 30, 196; V, 20, 21, 130; VI, 13, 182, 206; VIII, 168.
Ludovicus XVIII, VIII, 169, 171, 172, 173, 215, 216, 226.
Luik, I, 26; II, 34, 156, 209; III, 25, 77, 78, 111; IV, 37, 148, 150, 156, 245; V, 63, 99, 100, 101; VI, 15, 292; VIII, 81, 119, 140.
Luik (Bisdom), VIII, 202.
Luizenmarkt, I, 92; II, 26, 77, 79; VII, 7.
Lunden, II, 68, 120, 123, 124, 127, 159, 176; III, 108, 109; IV, 221, 223, 295; VI, 179.
Lunden, Albert, II, 109.
Lunden, Arnoldus, VI, 304, 307.
Lunden, Henricus, IV, 291.
Lunden, Joannes, II, 275.
Lunden, Joannes Henricus Jos., VII, 63, 65, 81.
Lunden, Joseph Albert, I, 111, 137, 157, 185; II, 16, 17, 31; III, 28, 194, 198, 202; IV, 20, 57, 124, 173, 174, 227, 293, 294, 295.
Lunden, Thérèse Joseph, II, 94.
Lunden de Caters, IV, 295.
Lunden-Lachene, Isab. Cath. M., VI, 334.
Lunden-de Lachene, Joseph, II, 275.
Lunden-Ver Elst (de), J.B., IV, 295.
Lunders, IV, 220.
Lunéville, VII, 197, 212, 215.
Luppen (van), III, 142.
Lützen, VIII, 110.
Luwaren, generaal, VII, 112.
Luxemburg, I, 145, 213, 215; II, 149, 160, 165; III, 69, 91, 173, 175, 178, 179, 222, 230, 300; IV, 185, 198; V, 101; VI, 291.
Luythagen, I, 151, 155, 158, 175, 176, 215; II, 5, 50, 53, 54; IV, 91, 163, 244; VI, 28, 142, 195, 200, 210, 221, 288; VIII, 136, 150, 159, 161, 173.
Lybois (Jamar de), I, 50, 61.
Lyer (van), Adriaan, VI, 164.
Lyere (van), Jan, VI, 163.
Lyon, VIII, 204.
Lys (departement de la), V, 101; VIII, 76.
Lyst, Bruno (Georgius), I, 140.

M

Maagdenhuis, IV, 280; V, 233; VI, 92, 315; VII, 180, 183; VIII, 224.
'*Maagd van Antwerpen*' *(De),* V, 147.
Maaigat, V, 180; VIII, 110.
Maalderijstraat, I, 91; III, 326; VI, 271.
Mac Mahon, J., II, 275; III, 90, 102, 118, 129, 219, 301; IV, 359.
Mael (Wed. van), IV, 294.
Maertens, VIII, 45.
Maes, VI, 199.
Maes, Abraham, V, 219.
Maes, Anna Elisabeth, II, 100.
Maes, Frans Robert, IV, 332.
Maes, Godfried, VI, 301.
Maes, Maria, IV, 246.
Maes, Theresia, VI, 289; VII, 23.
Maesmans, N.F., IV, 107, 131.
Maeters, Louis, VIII, 151.
Maeters, Hendrik, V, 81.
Maf (de), Antoni, I, 131.
Maf (de), Joseph, IV, 322.

Maillard, V, 153.
Main, Gaspard, II, 276.
Maison, Gen., VIII, 128, 139, 140, 142, 164, 165.
Maisonfort, II, 64, 71, 76.
Malderus, Joannes, VI, 215; VII, 152.
Maldy (du), Lieutenant, II, 11.
Malfroid, VI, 174.
Mallery (van), Carolus Gabriël Philips, I, 99.
Malliard, Pierre, VI, 118, 202, 218, 233, 246.
Malta (Orde van), VI, 83, 239.
Maluin, A., VI, 64.
Man (de), IV, 295.
Man (de), Carolus Joseph, II, 9.
Maras, procureur, IV, 45.
Maras, Nicolaus, I, 111.
Maras, Josephus Nicolaus, II, 154
Marassé (generaal), IV, 96, 109, 117, 145 pass.
Maraunes, L.F.J., III, 310, 311.
Maraux, III, 128.
Marcel, Joannes Ludovicus, IV, 337.
Marcelis, Adrianus, II, 48.
Marcelis, P.G., IV, 254, 257.
Marchal, Joseph, III, 166.
Marchant, Gabriël, III, 170.
Marcour (de), G., II, 276.
Margaron, V, 92.
Maria Beatrix, (Aartshertogin), II, 31.
Maria Christina (Aartshertogin), I, 115, 124, 142, 187; II, 31, 65, 125; IV, 22 pass., 78, 142.
Marie (Fort), VII, 34.
Marinus, V, 219.
Markgravelei, I, 57, 62; III, 71, 88, 120, 116, 188; IV, 84, 93 pass., 229, 319, 377, 379; V, 198, VI, 97, 142, 170, 219, 221, 240, 249; VII, 68, 77, 133, 237; VIII, 29, 69, 70, 135, 136, 137, 140, 153, 166, 174, 175, 190.
Marnix (de), VII, 55, VIII, 234.
Marollen, VI, 2, 122, 177, 190, 202, 222.
Maroux d'Obraeck, III, 99.
Martales, P., IV, 380.
Marteau, Dr., VII, 247.
Martenage, Petrus, VII, 33.
Martinez, Bartholomeus, VI, 329
Martini, IV, 293, 295, 333; VIII, 111.
Martini, Josephus Nicolaus, I, 29.
Martini, Wed., IV, 294.
Martinides, J.B., van Brugge, V, 147, 214; VI, 118.
Marus, Nicolaus Joseph., II, 41.
Masschu, Cornelis, VI, 48, 49, 82, 95, 99, 118, 284; VII, 69, 70; VIII, 14.

Masschu (Pater), VI, 186, 218, 219, 304.
Massenhoven, V, 64, 178; VI, 135.
Mathourne, Samuel Henry, III, 283.
Mattenbourg (van), Antonia, II, 100.
Mattenstraat, I, 90; VI, 127; VII, 42; VIII, 150.
Matthey, Joannes Henricus, II, 18, 67, 276; III, 238; IV, 309, 311, 365, 398; V, 30, 69, 74, 86, 93, 100, 147, 194, 196.
Matthys, F.J., III, 261.
Mattyssen, IV, 249.
Maurice, J.B., IV, 368.
Mechelen (van), J.B., II, 276.
Mechelen de Barthout (van), Edwardus Josephus, I, 32.
Mechelscheplein, II, 162, 211; III, 189, 258, 284; IV, 206, 244; V, 200; VI, 47, 89; VII, 160; VIII, 64.
Medes (de), VI, 143.
Meer (van der), J.H., VI, 278.
Meerbeek (bij Ninove), III, 163; VII, 44.
Meere (van der), Jan, VI, 92.
Meeren (van der), Jean, I, 67.
Meerhout, III, 137, 139; V, 64, 178; VI, 150, 298, 306, 330.
Meerlen (van), Th., II, 276.
Meermans, Jan, VII, 247.

Meersch (generaal van der), III, 175, 181, 225 pass., 237, 241, 247, 264, 292, 295, 296.
Meersche (Ambacht van de), II, 111; III, 14, 167, 197, 217, 237, 252, 311, 320; IV, 28, 107, 120, 245, 286, 315, 320, 334, 350; V, 147.
Meessen, I, 51.
Meester (De), II, 276; IV, 113.
Meeuwsen, Maria Josepha, II, 99.
Meirsen (van), II, 135.
Meistraat, I, 86, 87; IV, 372; VI, 120, 123, 132, 177, 188, 189, 206, 210, 263; VII, 63.
Meldert (van), Mechteld, VI, 15.
Melkmarkt, I, 57, 88, 191; II, 156; III, 195; IV, 344; V, 143; VI, 91, 211, 221, 244, 255; VIII, 142, 172, 177.
Mellerio, Jacques Fredrik, II, 276; V, 147, 206; VI, 31; VII, 83, 151.
Mendes, Jean, VI, 199.
Mendieta (de), François, IV, 294; V, 203.
Mendieta (de), Maria Marg. B., alias de Passis, VI, 228.
Mens, II, 50, 244, 245; V, 114.
Mens, Aloysius Frans., I, 29.
Mens, C.J.J., II, 75, 77, 78, 86, 102, 107, 229; III, 14, 167, 170, 311; IV, 120, 286, 332, 334.
Mens, Frans, II, 155, 260, 261, 262, 264, 268; III, 18, 34, 35, 280, 282, 289; IV, 254.
Mens, Jan, II, 275; VIII, 234.
Mens, J.M., I, 276.
Mens, P. Antonius, VI, 179, 180, 199.
Mens-Begode, IV, 358.
Merchtem, III, 301; IV, 282, 292.
Mercie, Joes Baptist., I, 22.
Mercy d'Argenteau, III, 299, 300, 304; IV, 9.
Merksem, I, 197, 200, 206, 209; III, 138, 280, 304; IV, 75, 140, 211, 298, 363; V, 64, 177; VI, 97, 106; VII, 17, 36, 123, 222, 240; VIII, 122, 123, 125, 128, 134, 136, 142, 143, 145, 149, 158, 165, 167, 173.
Merksplas, V, 64, 178; VII, 52.
Merlen (van), Frans, IV, 254, 256, 283, 286.
Merlen (van), J.G., II, 276.
Merlen (van), J.P., II, 276.
Merlen (van), Petrus, VII, 144.
Merlen-Veydt (van), Joseph, VII 145.
Mermans, Henrick, VI, 133.
Mertens, II, 133; V, 196; VII, 111, 257; VIII, 111, 234.
Mertens, Jacobus, V, 50.
Mertens, Joannes, VI, 182, 219.
Mertens, Petrus, VI, 280.
Mertens, Wed., V, 12.
Mery (du), G., I, 18.
Mesigh, J., II, 276; IV, 315, 395; VI, 218; VII, 69, 75, 76, 93, 135, 154.

Mesmaeckers, J., II, 276.
Messemakers, VII, 146; VIII, 226, 235.
Mestiens, Jacob, IV, 108.
Mesureur, II, 166.
Metdepenningen, A., IV, 124, 173, 254, 295, 365; V, 113.
Metdepenningen, J.G., VII, 198.
Metdepenningen, Norberta, I, 36.
Meulder (de), IV, 341, 357; V, 151; VI, 179.
Meulder (de), Frans Paul, V, 48; VII, 254, 260.
Meuleken (In 't), VI, 329.
Meulemans, III, 164, 166.
Meuleman-Goubeau, IV, 292.
Meulenaer (de), Ch., VII, 257; VIII, 234.
Meulenaer (de), P.O.G.O., VI, 213, 226, 227, 295, 320, 325.
Meulenaer (de), Petrus, VII, 59, 160, 214.
Meulenaer-Goubau (de), V, 50.
Meulenaer-Knyff (de), IV, 292.
Meulenaer-Nackens, IV, 293, 333.
Mey (van der), Hendrik, II, 210; VI, 81, 99; VII, 76, 111, 132.

Meyer, V, 101.
Meyer (de), VII, 232.
Meyer (de), Petrus, II, 107; IV, 380.
Meyers, IV, 291, 293.
Meyers, Ch., VIII, 235, 237.
Meyers, Josephus Antoon, I, 29, 52, 111; III, 213; IV, 291.
Meyers-De Man, IV, 219, 221.
Meyers-van de Werve, Joseph A., IV, 219.
Michaul, M., VI, 82.
Michaux, VII, 197.
Michel, V, 114.
Michiels, Joanna Maria, II, 96.
Michielsen, Joannes, IV, 246.
Michielsen, Pedro David, IV, 330
Michielsens, V, 74.
Michielsens, Balthasar, IV, 254, 257, 312, 319, 366; V, 70; VII, 93.
Middelaer, J.B., II, 276; IV, 310, 312, 366; V, 61.
Middelheim, VI, 157.
Mies, Jean, IV, 359.
Mildert (van, Joannes, VII, 152.
Miliauw, IV, 332; V, 233; VI, 11
Mille, VIII, 224.
Millevois, Jacobus, III, 173, 204, 216, 229.
Millevois, Pierre, IV, 358; V, 219.
Milpas, VII, 202.
Minderbroeders, III, 27, 140, 159, 276, 277, 289; IV, 44, 48, 70, 81 pass.; V, 19, 29, 48, 207, 208, 212, 216, 236; VI, 11, 12, 16, 26, 74, 90, 158, 179, 180, 190, 210, 272, 305, 306; VII, 40, 48, 49, 53, 63, 69, 115, 144, 169, 177, 182, 191; VIII, 7, 73, 77, 95, 128.
Minderbroeders tot Herenthals, VI, 164, 170.
Minderbroeders tot Hoogstraten, VI, 140.
Minderbroederskerk, VIII, 17, 183, 227, 229, 231, 232, 239.
Minderbroederskerkhof, VII, 15, 37.
Minderhout, V, 64, 178; VII, 52.
Miniemen, V, 63; III, 180, 191, 204, 258; IV, 70, 136, 281, 283; V, 27, 29, 208, 216, 236; VI, 82, 157, 202; VIII, 77.
Minnebeke (van), V, 70.
Minnebeke (van), Jan, IV, 309, 311, 312, 366.
Minnebeke (van), Joseph, IV, 254, 257.
Miranda, generaal, IV, 96, 97, 99, 101, 103, 127, 128, 157.
Misson, Manuel Urbain, II, 144.
Moeck (de), Monica, II, 97.
Moelaert, P., II, 276.
Moens, Michel, II, 275.
Moeremans, Philemond, II, 276.
Moeren (van der), Joannes, VI, 174, 199.
Moerenhout, C., II, 98, 276.

Moerinckx, J., II, 276.
Moerkints, Placidius, I, 21.
Moitelle (de), III, 323.
Mol, III, 77, 80, 81, 256, 257; IV, 161; V, 64, 78; VI, 60, 61, 150, 306, 330; VII, 158; VIII, 113.
Molanus, J., VI, 37.
Molemaker, Petrus, VI, 280.
Molens (De), IV, 287.
Molitor, IV, 76, 100, 197, 224.
Mollendorf, VI, 9.
Mols, François, M.J., VII, 228, 241.
Mols, Wed., IV, 295.
Molyn, Cornelius, VI, 231.
Molyn, J.B., II, 107.
Molyn, Paulus, III, 181, 193, 207, 210, 211, 217, 222, 223, 243, 244, 258, 270, 302, 319; IV, 269; VI, 230.
Molyn, S., III, 218.
Mondet, V, 151.
Mondragon (de), Christophorus, VII, 31; VIII, 14.
Mongé, J.B., VII, 159.
Mongrolle, V, 114.
Monnikenbosch, VI, 161.

Monney, generaal, III, 306, 307, 308.
Monseau (du), II, 277.
Monteyremar, Carolus, II, 17, 215; III, 101, 117, 119, 124, 142, 212; IV, 5, 21, 121, 189.
Monfort, V, 20.
Montfort (van), Frans, VII, 14.
Moons, I, 130; VI, 116.
Moons, C., II, 276.
Moons, J., II, 276.
Moons, Joannes Baptist, VI, 179, 231.
Moor (de), V, 69, 74, 86, 113, 161; VIII, 111.
Moor (de), A.P., IV, 254, 256, 310, 359, 365; VI, 117, 150, 212; VII, 125, 151, 193; VIII, 226, 234.
Moor (de), E.H., VIII, 83.
Moor (de), Jacob, VI, 117.
Moor (de), Petrus Georgius, VI, 218, 240, 316; VII, 152.
Moor (de), Pater, IV, 234, 332.
Mooren Thoren, III, 188.
Moorsel (van), H.J., IV, 303; VI, 179, 199, 307.
Mordacq, Constant, IV, 313.
Morel, A., II, 276.
Morel, Joseph, VII, 228, 241.
Moretus, Hendrik, IV, 220, 223, 290, 291, 292, 361.
Moretus, Jacobus, VI, 205.
Moretus, Joannes Jacob, II, 17; VII, 228, 241; VIII, 150.
Moretus, Joseph, IV, 295.
Moretus, Paulus Frans, VII, 8, 228, 240.
Moretus-Van Colen, IV, 220, 224.
Moretus-Wellens, IV, 220, 223, 290; V, 203.
Morgan, generaal, V, 84, 90, 91, 96, 98.
Moris, J.J.J., III, 269, 279, 302, 305.
Morkhoven, V, 64, 178; VII, 44.
Morren, Bernardus Maria (Joan. Carol), I, 140.
Mortelmans, V, 219, 220; VII, 8, 250.
Mortelmans, Antonius Joseph, V, 219, 220.
Mortelmans, Jan, IV, 151, 358.
Mortelmans, J.B., VI, 182, 186, 194, 219.
Mortelmans, J.F., II, 276.
Mortelmans, P., II, 70.
Morton, Maria Anna, IV, 139.
Mortsel, III, 153; IV, 163, 229; V, 63, 177, 209; VI, 288, 326, 336; VIII, 161.
Moser, VII, 197.
Mosselman, II, 210, 248.
Mosselman, L., III, 132; IV, 15, 24, 40, 41.
Motte, V, 113.
Moulin (de), II, 14, 27.
Moyses, Maria Clara, I, 65.

Moyses, Petrus Josephus, I, 65.
Mulder (de), VI, 199.
Mullem (van), IV, 219, 222; V, 204.
Munt van Antwerpen, II, 42; IV, 11, 141; VI, 141, 143, 144, 145, 242, 277; VIII, 138.
Munt van Brugge, II, 42.
Munt van Brussel, II, 42; VI, 145.
Muntersstraat, I, 86; III, 174, 181, 207; VI, 191, 244, 277, 321.
Muntkamer, IV, 250.
Muray van Melgrum (Grave van) II, 160, 162, 169, 176, 181.
Murray (de, graaf), I, 21, 73, 151, 183, 197, 200, 209.
Muskeyn, A., II, 276; V, 184.
Muskeyn, J.J., V, 183.
Musschen, J.B., II, 276.
Mutsaerts, VII, 40.
Muyl, Jacob, VI, 163.
Muysen, klooster van (Mechelen), VI, 25, 38, 104.
Muytincks, Catharina, I, 189.
Mylius (baron de), IV, 167.
Mys, Abraham, VI, 249.

N

Nackens, Jan, III, 249.
Nackens, Wed., III, 249.
Naen (de), Maria, VI, 269, 270.
Nagels, C., II, 276.
Nagels, Dom., IV, 358.
Namen, I, 122; II, 140, 148, 149, 205; III, 78, 119, 162, 205, 209, 218, 225, 239, 242, 249, 270, 291, 292, 293, 299, 303, 307, 312; V, 101; VI, 174, 292; VIII, 140, 142.
Nanstede, Thomas, IV, 278.
Nanteuil, III, 117, 150; VI, 64.
Nanteuil, Constantinus Maria Nicolaus, II, 61, 65, 215, 276; III, 57, 106, 121, 126, 134, 141, 165, 169.
Nappers, II, 135.
Nasen (van der), VIII, 235.
Nassau (graaf van), Corroy, III, 158, 172, 178.
Nattendonck, V, 177; VII, 48.
Nazareth (abdij), V, 211; VI, 53 179, 196, 230.
Nazareth (Zusters van), I, 151,
Neckerspoel, VI, 104, 272; VII, 114, 115, 126, 128, 133, 149, 154,
Nederduischen, Hieronymus, I, 19 157 pass., 181, 182, 184; IV, 39, 44, 49, 50, 53, 58, 59, 71, 72, 81, 87, 100, 103, 109, 110, 112, 120, 219; V, 203; VI, 246, 264.
Nedermarkt, II, 234.
Nederokkerzeel, II, 37; IV, 353.
Neef, VII, 228.
Neefs, VII, 241.
Neefs, Benedictus, I, 110, 111; II, 265; III, 294, 297, 302.
Neefs, Egide, IV, 358.
Neermolen, II, 61.
Nelis (de), Cornelis Frans, I, 167, 216, 264; V, 77.
Nemius, Gaspar, VII, 152.
Neraux (van), I, 131; II, 276; VII, 83.
Nereaux (van), D.J., VII, 83, 94. 64.
Nest (van den), VI, 223, 261, 302, 175, 188, 189, 190; II, 14 pass., 234, 235; IV, 19, 120, 121, 125, 128, 129, 174, 226, 333; V, 86, 186; VII, 194, 210I VIII, 219.
Nest (van den), C., VII, 257.
Nest (van den), Joseph, I, 183, 185; II, 276; IV, 120, 269.
Nestelmans, L., II, 107.
Neuf (de), IV, 226, 293, 294.
Neuf (de), Balthasar Joseph, I, 19, 29, 52.
Neuf (de), Egidius Petrus, II, 69; III, 264.
Neuf d'Aissche (de), Anna Henrica, VI, 14.
Neuf de Borgt (de), J.P.J., II, 275; IV, 21, 107, 124, 125, 131, 173, 175, 294, 333; V, 176.

Neuf (de), Simon Joseph Charles, VI, 15.
Neuhoff (baron), III, 90, 118, 208.
Neumans, J., II, 276.
Neyt, Joachim, III, 233.
Niel, IV, 378; V, 64, 178; VI, 286; VII, 36.
Niel, Charles, V, 153.
Nielens, Antoon, II, 275.
Nieles, Antonis, IV, 294.
Nieles, Marie, V, 203.
Nielis, Maria Theresia, VI, 307; VII, 28.
Niemans, Joannes Baptist, VII, 77, 82.
Nies, Philippus, IV, 324.
Nieulant, II, 72; III, 60.
Nieuport (baron de), III, 246.
Nieuweneijnde (van), Siardus, I, 23, 28.
Nieuwen Hof (Den), VI, 135.
Nieuw-Moer, V, 178; VI, 152.
Nieuwpoort, II, 12, 140, 160; IV, 304; VIII, 236.
Nievelaer, I, 19.
Nikel, III, 232.
Noens, Aert, VI, 164, 165.
Nolens, III, 163, 172.
Nolte, Michiel, II, 69; V, 196.

Nood (de), Jacobus, VI, 116.
Noorderwijk, V, 64, 178; VII, 41, 44, 213.
Noot (van der), baron, III, 170.
Noot (van der), graaf, II, 133.
Noot (van der), Henri, II, 106, 243, 244; III, passim; IV, 14, 32, 97; VI, 311.
Noot (van der), Jan, III, 118, 194, 222.
Noot (van der), Jan Bapt., VI, 311.
Noot (van der), Maximilianus, Antonius, I, 30.
Noot de Duras (van der), graaf, IV, 46.
Nootens, Joannes, IV, 330.
Norbertus, H., IV, 247; VII, 27, 140, 223, 224.
Norbertijnercollegie te Rome, VII, 214.
Norbertinerssen, II, 99; III, 159; IV, 386; VI, 104, 208; VII, 174.
Norbertinerssen tot Herenthals, VII, 81.
VI, 82, 157, 167, 176, 232, 234;
Notarissen, IV, 112; V, 209; VI, 10, 133.
Noter (de), IV, 70, 72.
Nots, II, 262.
Noyts, Willem, VI, 163.
Nuffel (van), J.J., IV, 254, 257; V, 70, 124, 125; VI, 48, 49, 118.
Nules, Maxim., VII, 182.
Nuys, V, 175; VIII, 119.
Nuyts, Adrien Fr., VI, 200.
Nylen, V, 64, 179; VII, 77.
Nys, Deod., I, 36.
Nyvelt (van), Agnes, II, 51.

O

Obeit, C., II, 145.
Ockele (van), Jan, VI, 163.
Ockers, Josephus, VI, 304, 307.
Odevaer, VIII, 228.
Oelegem, III, 87; V, 64, 178; VI, 61; VII, 38, 245.
Oevel, V, 64, 178; VII, 36.
Oever, I, 15, 25, 92, 171, 214; II, 42, 63, 117, 150; III, 91, 204, 258; IV, 95, 298, 301; VI, 141, 143, 144, 153, 194, 221, 277; VII, 201.
Offenborgh, VI, 9.
Offermans, Fr., II, 276; IV, 330.
Offermans, P., II, 276; IV, 330.
Ogez, Dom., V, 114, 135; VI, 117; VII, 93, 154.
Oits, III, 18.
Olieslagers, J.B., II, 106, 276.
Olislager (d'), VI, 30.

Olislager (d'), Joseph, IV, 364, 366; VI, 63, 124; VII, 75, 76, 93, 146, 147, 154, 171.
Olislager (d'), Philip., VI, 300.
Oliva, Catharina, III, 297.
Olivier (L'), III, 95.
Olmen, V, 64, 178; VI, 150; VII, 52.
O.L. Vr. Broeders, III, 27, 38, *ten);* IV, 17 passim; VI, 33, 115, 160, 162 (zie: *Karmelie*- 35, 39, 44, 63, 77, 85 passim, 320; VII, 17, 39, 68, 86, 101, 160, 174, 214.
O.L. Vr. Broederskerk, V, 13, 15, 17, 21, 24, 53, 56 v., 65, 73 en v., 98, 141, 187, 293.
O.L. Vr. Broeders tot Mechelen, VI, 25, 27, 36, 38, 50, 160, 171 passim.
O.L. Vr. Godshuis, VII, 110, 132
O.L. Vr. Kapel, II, 110; VIII, 7
O.L. Vr. Kerk, IV, 281. (Zie: *Kathedraal).*
O.L. Vr. Pand, VI, 220.
O.L. Vr. Presentatie van Oostmalle (op de Ossenmarkt), I, 151; V, 206, 216; VI, 21, 97 passim.
O.L. Vr. tot Halder bij Heyst-op-den-Berg (kerk van), VII, 66.
O.L. Vr. van Goeden Wil te Duffel, VI, 283, 326, 336.
O.L. Vr. van Victorie te Borgerhout, VI, 105.
O.L. Vr. Waver, VI, 330.

Ombelet, Petrus, II, 107, 253.
Ommeganck, B., II, 276; VIII, 228, 232.
Ongeleerden (De), VI, 268.
Ongeschoeide Karmelieten, VI, 33; VII, 231. (Zie: *O.L. Vr. Broeders).*
Oninckx, J., VI, 7; VII, 9.
Oolemans, Nicolaus, II, 46.
Oolen, V, 64, 178; VII, 44, 61.
Oomen, Adrien, IV, 346; VI, 200; VII, 25.
Oorderen, III, 304; V, 64, 179; VII, 17.
Oortsen, VII, 145.
Oostende, I, 159, 174, 188, 189; II, 12, 15, 140, 160, 173, 177; III, 268; IV, 94, 212; VI, 291; VII, 191.
Oosterlingen, IV, 276, 279.
Oostershuis, I, 163, 166, 169, 170, 186, 200, 214, 216; II, 15, 84, 148, 155, 156, 161; IV, 32, 90, 98, 123, 167, 171, 172, 175, 185, 225, 275; V, 74, 78; VI, 16; VII, 129, 219; VIII, 24, 30, 113, 226, 239.
Oostershuis (Ooud), II, 166.
Oosterweel, V, 64, 177.
Oostmalle, I, 210; V, 64, 178; VII, 56, 59.
Oostmallen, I, 151. (Zie: *O.L.V. Pres.).*
Oppuers, VI, 161.
Opstal (van), J.F., II, 276; VI, 300.
Or (d'), Charles, V, 103, 143; VI, 31, 48, 117, 150, 213; VII, 193.
Oranje, Willem van, II, 257; IV, 179, 189; VI, 150, 330; VII, 195, 206, 220, 221, 223, 225, 228, 230; VIII, 118, 187, 188, 191, 195, 196, 197, 201, 202, 203, 204, 205, 208, 211, 213.
Oratoren te Mechelen, VI, 151.
Orcks (van), Anna Maria, II, 96.
Oreilly, J.F., II, 276.
Orgelstraat, I, 87; VII, 20.
Orsmaal, IV, 156.
Ortelius, Abraham, VI, 74; VII, 99.
Os (van), R.A., II, 276.
Ossendrecht, II, 7, 11; VIII, 133.
Ossenmarkt, I, 70, 88, 152; VI, 195, 299; VII, 182; VIII, 181.
Osy, Cornelius Josephus, I, 67; III, 149.
Osy-Cornelissen, IV, 219, 222, 282, 290, 300; V, 84.
Oudaanstraat, VI, 295.
Oude Beurs, I, 90; VI, 240.
Oude Kleerkooperskwartier, I, 91
Oude Korenmarkt, I, 58, 91; II, 117, 161, 166; III, 56; IV, 277; V, 143, 189, 200, VI, 30, 85, 99, 221, 223, 240.
Oude Leeuwenrui, I, 89.
Oude Manstraat, I, 90; VIII, 85, 146.
Ouden Borcht, III, 54.
Oudenbosch, II, 257, 260; VIII, 75.
Oudenhoven, VI, 143.

Oudenrode (van), Petrus Frans, VI, 174.
Oud Turnhout, V, 64, 178; VI, 23.
Oude Waag, I, 91.
Oultremont (d'), graaf, II, 9; V, 92; VII, 91.
Oultremont-de Wegimont (d'), Ch., heer van Oissche, IV, 220, 224, 290; VI, 14; VII, 99, 147; VIII, 84, 87.
Outeleer (d'), Joseph, V, 67.
Outrepont (d'), V, 101.
Ouwen, V, 64, 178.
Overmeer, VI, 274.
Overmeeren (van), Joseph, II, 107.
Overschie (van), baron), II, 144, 205, 210; IV, 156.
Oversteyns, Henricus, III, 170.

P

Paardegang, I, 94.
Paardenmarkt, I, 89, 112; III, 149, 152, 258; IV, 300, 363; V, 24, 92; VI, 132, 160, 189, 194, 196, 221; VII, 91, 107, 148, 169, 170, 183, 192, 201, 245, 248; VIII, 134, 145, 146, 202.
Packe, IV, 117.
Pacquot, VII, 120.
Paddegracht, I, 25, 88; VIII, 202
Paeffenrode (van), Wed. Charles, IV, 221.
Paeleman, VI, 299.
Paeps, VII, 124.
Paesschen (van), J.J., II, 145, 219; VII, 129; VIII, 239.
Palingbrug, I, 90.
Palinghuis (Hoog), I, 170; VII, 36; VIII, 56, 128, 145.
Palinghuis (Laag), V, 88; VIII, 9
Palmaert, V, 153.
Pamel, III, 173, 174.
Pand, I, 22, 91; III, 79, 90, 94; IV, 386.
Pandstraat, I, 90; IV, 353; VI, 217, 220.
Panhuyzen, VIII, 111.
Panis, N., III, 148.
Pannenhuis, VIII, 109.
Pape (de), Jan, I, 99.
Papegat, VI, 223.
Pape- of Kapittelkelder, I, 91; VI, 223.
Papenbroeck (van), Martinus, VI, 283.
Papenhof, VI, 219.
Pape- of Parochieschool, VI, 223, 224, 269; VII, 122, 160.
Papestraat, I, 86; III, 60; VI, 216, 227; VIII, 97.
Paradijsstraat, I, 88.
Parain, VIII, 229.
Parent, Cecilia, II, 98.
Parent, M., II, 98.
Park (Abdij van), I, 47; III, 24, 30, 32, 43, 169; IV, 46; VI, 310; VII, 124.
Parlement van Engeland (Hotel), III, 299.
Parmentier, J.J.J., IV, 255, 256; V, 71; VI, 133.
Parrin, P., II, 277.
Parys (van), Herman Joseph, I, 52.
Parys, N., III, 229.
Parys, P.J., VII, 99.
Pas, Frans, II, 40.
Pas, Petrus, II, 47.
Pasch, IV, 54.
Passen (van), VIII, 235.
Pastoorsschool, VI, 122, 190, 191, 244; VII, 49, 181, 232.
Paternostergang, I, 94.

Paulus, III, 107.
Pauw (De, herberg), III, 91.
Pauw (De), IV, 109.
Pauwels, II, 57.
Pauwels, Frans Joseph, I, 47.
Pauwels, J., II, 276, 277; VII, 34.
Paux (de), generaal, V, 51, 74, 78.
Pector, VII, 146.
Pee (van), VII, 146.
Peerdeken (Het), III, 109.
Peerenboomengang, I, 94.
Peerle, III, 107.
Peetermans, VII, 71, 81.
Peetermans, Joannes, VI, 280.
Peetermans-van Olmen, V, 115.
Peeter Potsabdij, V, 45. (Zie: *St. Salvator).*
Peeter Potstraat, I, 22, 25, 91; V, 147; VI, 35, 53, 61, 89, 120, 156, 160, 166.
Peeters, Cornelius, VII, 151, 178, 198.
Peeters, Gilles, VII, 102.
Peeters, Joannes, II, 189; IV, 124.
Peeters, Maria Aug., II, 97.
Peeters (van Herenthals), Pater, VII, 39.
Peeters, Wed., IV, 295.
Peeters-d'Aertselaer, Egidius, II, 9; V, 203.
Pelckmans, VIII, 45.

Pelgrims, II, 277; VIII, 111.
Pelgrims, Norbert, II, 277; IV, 322; VII, 228, 241; VIII, 45.
Pelgrims, R.H., III, 272, 279, 302.
Pelgrom, IV, 292, 295.
Pelgrom, Maria Anna, IV, 221, 223, 225.
Pelgrom-Dussaert, Jan, IV, 292.
Pelquem (van), Joannes, IV, 277, 278.
Peltiers, Cornelius, IV, 262, 264; VI, 186, 223, 304.
Peltiers, Pater, V, 232.
Peniot, IV, 265.
Pennenbergs, Catharina, II, 98.
Peppe, VIII, 74, 120.
Pereira (fort), VII, 35.
Perel (Fort), I, 123, 145; VII, 34, 200.
Pérès, V, 47, 69.
Perez, Anna, IV, 248.
Perez, Emmanuel Henrique, VI, 69.
Perie, Maria Eleonora, II, 100.
Perre (van de), E., I, 150.
Perre (van den), Petrus, I, 22, 38, 42, 47, 111, 170; III, 245, 302; IV, 19; VII, 229, 252.
Pers (de), IV, 294.
Persoons, IV, 107, 131.
Persoons, Charles, III, 218.
Persy (de), I, 113, 114.
Pesthuizen, IV, 66, 69, 81, 195; VIII, 114.
Pestkamer, II, 32.
Pestre (de), Joannes, I, 22.
Pestre (de), graaf van Turnhout, VI, 330; VII, 26, 28, 35, 44, 50, 56.
Peten, N., VII, 9.
Petit, VIII, 209.
Petit, Jean, III, 209; IV, 91.
Petit Paris op 't Pand, III, 45.
Petten, VII, 89.
Peyns, Guillielmus, IV, 117.
Peytier, Heer van Merchtem, IV, 282, 292.
Philippe (Fort), I, 211.
Philipsbourg, VII, 197.
Philips, Jacques, VII, 83, 151.
Pick, IV, 345, 357; VIII, 111.
Pick, Catharina Isabella Maria, VII, 74.
Pick, Petrus, I, 18.
Pico (del), VIII, 14.
Pierpont, A.C., VI, 123.
Pierpont, R.J., II, 276.
Pierrets, VII, 76, 146.
Pieslet, N., IV, 45.

Pieters, Joseph, II, 276; VI. 329.
Pilaer, Jean, II, 277.
Pincola, E., V, 107.
Pineda (de), C.L., IV, 310, 311, 365; V, 24, 58, 74, 93.
Pineda, Etienne, IV, 259, 368, 369.
Pingieter, I, 126.
Pinson, IV, 113.
Pinson, J.B., II, 276.
Pisa (de), IV, 219, 221, 293.
Pitlingen (Kasteel van), I, 128.
Pittenhoven (van), Michel, I, 163.
Pitzenborg, commanderije van (Mechelen), VI, 28, 36, 113, 127, 159, 160, 176, 208, 230, 236.
Plaat (van de), VIII, 238.
Plaisance (duc de), VIII, 126, 164, passim.
Plantijn, Christoffel, IV, 246
Plassen (van der), VIII, 234.
Platluis, I, 207.
Platten Stegel- of Groenmeters Natie, VI, 264.
Plettenberg, IV, 184.
Plunkets, III, 232.
Plunkett, I, 101.
Plunkett, Mary, I, 72.
Plunkett, Thomas, I, 17, 27, 72.
Podor, Egidius, II, 277.
Podor, Marcus, VII, 146.
Poederlee, III, 125; V, 64, 178.
Poedertoren, I, 89; IV, 66; VII, 14, 21.
Poels, Dimphna, II, 96.
Pompengang, I, 94
Pompstraat, I, 92; IV, 354; V, 31; VI, 57, 131

Poncy, E., VI, 117, 150, 218.
Poorten (van den), Henricus, II, 9.
Poorten (van der), Herman Jos., VII, 140.
Poortstraat, I, 86; III, 189, 195.
Pooters, VII, 254.
Pooters, Augustinus, III, 208, 229, 245; IV, 19, 120, 218, 357; V, 86; VIII, 233.
Pooters, J. Fr., III, 300; VI, 176, 230, 231.
Poppe, J.J., VI, 64.
Poppel, II, 181; V, 64; VII, 36.
Porieel, IV, 108.
Portiez (de l'Oise), IV, 391, 393.
Portugeesche Natie, IV, 303; VI, 69, 310.
Possemiers, V, 70.
Postcomptoir, VIII, 183
Postel (Abdij van), III, 245; IV, 376; V, 178, 211, 212, 234; VI, 57, 60, 150, 166.
Posterij, I, 17.
Potbakkersgang, I, 93.
Pothoek, V, 190; V, 152, 265; VII, 38.
Potteau (de), II, 29.
Potteau, J.B., II, 147; VI, 100.
Potteau, P.L., V, 153.
Pottenmarkt, VI, 90.
Poublom, notaris, V, 212.
Pouillon (de), III, 166, 167, 183.
Poupez, VIII, 217.
Powis-Van Brussel (de), L.B., V, 116.
Poyart, I, 66.
Praet, C., II, 277.
Praet (van), II, 157.
Praet (van), J., VII, 178, 228, 240.
Praet (van), Jacobus, III, 13.
Praet (van), Jean Joseph, IV, 90, 109, 119, 121, 270, 293, 295, 333.
Praet (van), Josephus, II, 17, 230; III, 28, 185, 194, 212, 216, 230, 270, 279; VI, 287, 300, 336.
Praet (Juffr. van), IV, 294.
Predikheeren, I, 21, 22, 24, 200, 214; II, 44, 47, 51; III, 21, 38, 128, 154, 180, 189, 221, 222, 301; IV, 8, 71, 82, 91, 104, 135, 148 passim; V, 27, 188, 206, 207, 216, 223, 231, 233; VI, 39, 44, 51, 61 passim; VII, 106, 151, 252; VIII, 182, 208, 233.
Predikheeren (Lier), VI, 27, 113, 165, 171; VII, 59.
Predikheeren (Mechelen), VI, 113
Predikheerinnenklooster, I, 139, 143, 172, 178, 215! II, 48; VIII, 19.
Prekerstraat, I, 92, 94, 151; II, 53; V, 147; VI, 7, 122, 205, 221.
Pret (de), Anna Cath., VI, 228.
Pret (de), Cornelia Carolina, VI, 264; VII, 22.
Pret (de), Jacobus Josephus, I, 29; II, 275; VIII, 87.

Pret (de), Mevr., IV, 291.
Pret-Moretus (de), IV, 219, 221.
Pret (de), Ph., VIII, 84, 150, 236.
Pret-Roose (de), IV, 219, 221.
Preud'homme d'Ailly, baron van Parck, III, 170.
Prinsen, Anna, II, 98.
Prinsstraat, I, 34, 66, 68, 89; III, 162; IV, 216, 379; VII, 110, 114, 115.
Proli (de), graaf, I, 24, 25, 39, 41, 42, 142, 175, 200; II, 31; III, 285; IV, 314; VI, 240.
Proli (de), Mre. Séraphine Thérèse du Coeur de Jésus, I, 139; II, 94.
Proost, Joannes, VI, 232, 260.
Proost, P.J., II, 275.
Provost, P., III, 56.
Prummann, Eusebius, I, 45.
Pruysen (van), Ferdinand, I, 18; IV, 333.
Pruysen (van), J.J.C., VII, 228; VIII, 24.
Pruyssen (van), IV, 269, 292, 358.

Pruyssen (van), Frederika Sophia Wilhelmina, I, 53.
Pruyssen (van), Isabella Maria, I, 56.
Pues (de), C. en J., II, 277.
Puisnier (Le), Maria, II, 96.
Pulderbosch, IV, 271, 378; V, 64, 178; VI, 121.
Pulinckx, III, 94.
Pulle, V, 64, 178; VII, 23.
Putte, II, 177; III, 76, 89, 106, 139; V, 64, 178; VI, 28, 36, 38, 82, 113, 127, 134; VII, 162, 166.
Puurs, IV, 324; V, 63, 178; VI, 26, 28, 32, 34, 38, 47, 61, 121, 140, 151, 160, 161; VIII, 48.
Pype, J., VI, 103.

Q

Quarteel, Notaris, III, 262.
Quellien, Arnold, I, 126; V, 180; VI, 66, 242, 294, 297, 301; VII, 54, 55.
Quellien, Artus, I, 121; VIII, 16, 39.
Quertemont (de), II, 213, 244, 245, 246; IV, 107, 112, 119, 131, 322, 334; V, 115.
Quertemont (de), Andreas Bernard, VII, 33, 100.
Quertemont (de), Egide, II, 9, 254, 262, 277.
Quertemont (de), Emmanuel Joseph, I, 146, 188; III, 256.
Quirini, V, 115.

R

Raapstraat, I, 25; III, 36; IV, 379; VII, 52; VIII, 41.
Raepsaet, III, 95, 98, 100, 119, 221.
Raeymaeckers, III, 235; V, 189, 219.
Raeymaeckers, J.B., II, 277.
Raeymaeckers, P.C., VII, 83, 151.
Ramirez, II, 40.
Ramsel, VII, 41.
Raniel, D.V., V, 93, 94, 136.
Ranst, I, 210; V, 64, 178; VI, 173.
Ranst (van), Joannes, II, 51.
Ravels, I, 209; V, 64; VI, 330; VII, 36.
Ravensteyn (van), D., II, 277.
Ravensteyn (van), Joannes, IV, 255, 257.
Raymond, V, 139.

Raynaud, V, 140, 157, 158, 168, 191.
Raynaud, François, V, 124.
Raynaud, Jacques, VII, 46.
Reenen (van), Adriaan, II, 277.
Reeth, IV, 82, 378; V, 64, 178; VI, 151; VII, 36.
Refugie van Grimbergen, VI, 63, 72, 96.
Refugie van Kamerijk, VI, 127.
Refugie van St Bernaards, IV, 95, 137, 332, 341; V, 46, 135, 215; VI, 23.
Refugie van St Bernaardsabdij te Mechelen, VII, 64.
Refugie der abdij van St Bernaards te Puurs, VI, 38, 50.
Refugie van St Marten te Loven binnen Lier, VII, 81.
Refugie van de abdij van Tongerloo, IV, 379; VI, 172, 173, 175, 178 passim, 230; VII, 191.
Refugie van de abdij van Villers, IV, 363; VI, 189.
Regenmortel, Elisabeth, II, 55, 100.
Reigenback, III, 300, 313.
Reiniers, secretaris, III, 18, 43, 111.
Remes, Mattheus, VII, 47.
Remes, Guill., III, 293.
Reniers, A.F.L., IV, 59, 69.
Rens, C., II, 277.
Rens, Guillaume, IV, 21, 185, 271, 284, 342, 359; VI, 300.
Rensen, P.J., VII, 228; VIII, 24
Reraux, Hendrik, VII, 95, 101.
Resigh, Jan, IV, 389.

Retie, I, 20; III, 276; IV, 161; V, 64, 178; VI, 191; VII, 28, 36.
Reul (de), II, 126, 141, 160, 171.
Reuss (de), VI, 310.
Reynaud, Jacques, VI, 31, 81, 85, 94, 99, 175, 218.
Reynaud, J.L., VI, 100.
Reynderstraat, I, 58, 91; VI, 230; VII, 20.
Reyniac, III, 107.
Reyns, Augustinus, III, 170, 217, 237, 257, 320; IV, 34, 42, 359.
Reyns, Cornelis, VI, 47, 48, 49, 118.
Reynwit, A., II, 277.
Reynwit, Karel, VI, 218, 305, 310; VII, 35.
Reynwit, J.B., IV, 310, 311, 366, 398; V, 206.
Reysbach (van), I, 168.
Ricaille, VII, 186, 209.
Ricard, Jos. Bap., I, 67.
Richard, IV, 229, 230, 233, 254, 255.
Richard, H., VI, 82, 94, 99.
Richterich, IV, 294; VIII, 195.
Ridder (de), III, 112.
Ridder (de), Gaspar, I, 63.
Ridder (de), Josepha, II, 97.
Ridders van 't Gulden Vlies, IV, 92, 372.
Ridderstraat, III, 267; IV, 354.
Riddertol (Comptoir), VIII, 110.
Rigouts, Pierre, VI, 200.
Rivaud, Generaal, VII, 9, 13, 42.
Rivière, Jeanne, IV, 246.
Robertjot, VII, 68.
Robiano (graaf de), II, 19, 57, 60, 204; VIII, 219, 220.
Robiano (gravin de), IV, 294.
Robrecht, Dhr, I, 205.
Robyn, Gregorius, VI, 280.
Rocca d'Emeris (Dela), I, 63.
Roché, VI, 33, 36, 48; 82, 94, 95, 99, 100.
Rochefort, VI, 116.
Rockox, Nicolas, IV, 248, 249.
Rodden, VII, 219.
Rodes (markies de), VIII, 45.
Roelans, Norbertus, VI, 116, 178, 200.
Roelmus, Claudius, III, 249.
Roemers, V, 101.
Roettiers, VI, 143.
Roettiers, Jacobus, VI, 143, 261.
Roey (de), Petrus, IV, 220, 224.
Rohaert, J.F., III, 221.
Roie (van), V, 69, 74, 125, 152, 156, 158, 181, 220; VI, 84, 125, 154; VII, 91, 93.

Rom, II, 204.
Romengas, III, 71.
Romerswael, baron van Vremde, III, 170.
Rompelberg (van) Mattheus, VI, 231.
Ronde (de), H., II, 277.
Ronseau du Croissy, Joanna Maria, III, 283.
Roode (de), Jean Fr. Theod., IV, 262, 264; VI, 30.
Roodepoort, I, 89, 200; II, 38, 56, 225; III, 76, 138, 219, 255, 258, 326; IV, 147, 171, 211, 215, 216, 250, 311 passim; V, 108, 134; VI, 77, 97, 135, 196, 279, 281, 282, 286, 311, 331; VII, 14, 21, 35, 36, 40, 66, 89, 106 passim.
Roodestraat, I, 26, 66, 89; IV, 210, 377, 387; VI, 234.
Roomer (de), Gaspar, IV, 135, 136.
Roomer (de), Ludovicus, I, 186; VIII, 96.
Rooms, Joannes, VII, 119.
Roore (de), Jacobus, VII, 101.
Roose, graaf, IV, 222, 227, 290, 302; VI, 12.
Roose (gravin douairière), II, 113; IV, 96, 344; VIII, 84.
Roose (barones de la Verre), Isabelle, IV, 219, 222; VII, 23.
Roose, Joannes, III, 82.
Roose, Jan Alexander, VI, 14, 87
Roose (de), Jan Frans Theodoor, VI, 300.

Roose-van de Werve, IV, 219.
Rooyvelt, IV, 91.
*Roozendaal, abdij van (Mechel*en), VI, 26, 28, 39, 50, 52, 53, 57 passim.
Roozendaal, abdij van (Waalhem), IV, 341, 364, 376; V, 211
Roquelaure (de), Joannes Armand, VII 251 passim.
Rosa, V, 27.
Rosa, A.M., II, 95.
Rosa, Guillielmus Frans, I, 114, 116; II, 4, 37, 41; III, 208.
Rosa, Herman Joseph, VII, 216.
Rosa, Joannes, VI, 231.
Rosa, P.F., I, 142.
Rossaert, A.M., II, 277.
Rossen (van), Victoria, II, 99.
Rossum (van), Marcel, VII, 23.
Rottiers, Franciscus Maria Theresia, VI, 143, 261.
Roveroy, VI, 24.
Rovigo, VIII, 71.
Roy (de), Karel, III, 294; IV, 315, 390; V, 120; VI, 30, 65, 240, 316; VII, 111, 132, 151, 178.
Roy (de), Petrus, V, 203; VII, 213.
Royaert, J.F., III, 174.
Roye (van), Henri, IV, 254, 257, 366.
Royen (van), Petrus, VII, 205.
Rozier, I, 86, 172, 186, 187; II, 223, 253, 276; III, 250, 284, 289, 297; IV, 346; V, 147, 206, 215, 232; VI, 61, 100.
Rubens, Gerard, VIII, 46.
Rubens, P.P., I, 143; II, 50; IV, 235, 237, 239, 245 passim; VI, 294; VII, 22, 68; VIII, 231.
Rubenshuis, VI, 264.
Rubensstraat, I, 87; IV, 95; VI, 305, 307, 318; VII, 22, 23, 39 passim.
Ruelle (de), III, 118; VII, 83, 151.
Ruggeveld tot Deurne, VI, 187, 195; VIII, 141.
Rumpst, IV, 82; V, 64, 177; VII, 35.
Rupelmonde, III, 216, 218; VI, 178, 274, 286.
Ruquier, Louis, II, 231.
Ruskell, Charles, VIII, 195.
Ruys, VI, 185, 199.
Ruys, Adrianus W., II, 108.
Ruys, R.W., II, 193.
Ruys, S., II, 152.
Ruysch, J.B., VII, 260.
Ryckx (de), Theresia, II, 99.
Rygh, Maria, II, 100.
Rymenam, III, 81; V, 64, 178; VII, 23.
Rymenam, heere van, III, 26.
Rymenans, VII, 146.
Rymers, P., II, 277; III, 91.

Ryn (van), Christina, II, 100.
Rysselberghe (van), J., VI, 305.
Ryswick (van), J., III, 95.

S

Saaftingen, I, 162, 168; II, 25; III, 120.
Saboth, Petrus, VI, 2[4]3.
Sache, IV, 98.
Sadgravius, Laurentius, VI, 270.
Saecken (van der), Josephus, VII, 213.
Sagermans, Jean Joseph, II, 101, 105; VIII, 111.
Sagues (Sache), Henricus, IV, 330.
Saladin, V, 114
Salicati, IV, 113.
Salm-Salm (van), Constantin Alexander, II, 44.
Salm-Salm (van), Constantinus Josephus Joannes Nepomucenus, I, 128; IV, 293; V, 203.
Salm-Salm, Franciscus, I, 24, 26.
Salm-Salm (van), George, V, 203
Salm-Salm (van), Guillielmus Florentinus, I, 26, 128, 190; II, 44.
Salm-Salm (van), Maximiliaan, I, 24, 26, 33.

Salm-Salm (van), Nicolaus Leopoldus, I, 16, 17.
Salm-Salm (Prinses van), I, 133; II, 43; V, 203; VI, 307, 330.
Salzburg (van), Aartsbisschop en Prins, II, 35.
Samen, Joannes Baptist, VI, 174, 179.
Samen, Pierre, VI, 198.
Sanchez d'Aguilar, III, 52.
Sande (van de), André, I, 42.
Sanden (van), II, 13.
Sanden (van de), A., II, 27.
Sanden (van der), Arnoldus, VII, 97.
Sanden (van der), Jacobus, I, 40; VII, 97.
Sanders, Joannes, II, 54.
Sanderus, IV, 329.
Sansen, VIII, 41.
Santen (van), J., II, 277.
Santvoordt (van), A., VII, 101.
Saulnier, V, 115; VIII, 209.
Sautrain, commanderije van, VI, 23.
Savarie, Gaspar, V, 50; VI, 210, 216, 224, 231; VII, 20.
Savarie, P., V, 29; VI, 231.
Savary, Frans, VI, 232.
Sayavedra, F., IV, 313.
Saxen (van), Maria Cunegundis, I, 125, 195.
Saxen (van), Wenceslaus Clem., I, 195.
Saxen-Tesschen (van), Albert Casimir, I, 114, 115, 124, 142, 156, 187, 207; II, 31, 65, 125; IV, 22 passim, 78, 99.
Scaglia, Alexander, IV, 249.
Scaille, Henricus, III, 317; VI, 173, 198, 307; VII, 254.
Schaecken, W., IV, 255, 256; V, 60.
Scharpe (fort), IV, 359.
Scheemaeckers, VII, 32.
Schelde, I, 66, 145, 163, 167, 169, 181, 182, 187; II, 6, 11, 15, 25, 176, 196, 269; V, 18.
Schelle, III, 139; IV, 378; V, 64, 178; VI, 21; VII, 36.
Schelleken, V, 112; VII, 230, 244.
Schellinckx, J.B., IV, 310, 311, 365; V, 61, 66.
Schepenhaus, Carolus, II, 212.
Schepens, IV, 112.
Schepens, G.N., III, 210.
Schepens, J.M., V, 32, 209; VI, 10, 133.
Schepmans, II, 212, 213, 217, 219, 221, 222, 235, 250, 251, 261, 262, 268; III, 18, 27, 36, 118, 147.
Schepmans, Carolus, II, 65.
Schepmans, Herman, II, 244, 245, 246.
Scheppers, VI, 39.
Schermershuis, IV, 241, 245, 377, 387; VII, 9, 80.
Schermerskamer, VII, 77.

Schermerszaal, III, 265.
Scherpenberg (van), Joannes, VI 231.
Schiekene, III, 238.
Schierders, Joseph Arnoldus, V, 219.
Schieter (de), IV, 269.
Schilde, I, 209; IV, 271, 379; V, 64, 95, 102, 178; VII, 23.
Schilde (baron van), II, 81, 101, 103, 109, 112, 123, 157; IV, 20, 327; V, 92; VIII, 60, 83, 87, 111.
Schilderskamer, I, 24, 26; IV, 122, 250, 263; VII, 49, 169; VIII, 28, 95.
Schille (van), Anna Catharina, II, 99.
Schinier, Daniël, IV, 207.
Schippersbreedstraat, VI, 68, 70, 175, 191.
Schipperskapel, VI, 191.
Schobbens, E., II, 277.
Schoenfeld (baron de), III, 216, 223, 225, 251, 305, 307.
Schoenmaeckers, Michiel, II, 43.

Schoenmarkt, I, 25, 58, 59, 87, 91, 192; II, 31, 63, 67, 111, 158, 193, 221, 235, 242, 254; III, 42, 52, 56, 150, 258; IV, 132, 234, 314, 353, 372; V, 103, 115, 143; VI. 40, 85, 88, 158, 175, 202, 223, 253, 277; VII, 111, 132, 140, 142, 187.
Schoesetters, J.S., V, 58.
Schoeters, Christina, II, 98.
Schonberg, II, 195.
School voor Heelkunde, VII, 119, 120, 234.
Schoonbeke (van), Jacob Ferdinand, III, 207.
Schoonbeke (van), Joanna, I, 112.
Schoonhoven (van), Jan, IV, 276.
Schoonjans, beneficie van (te Mechelen), VI, 25.
Schoon Vrouwenabdij van Roozendaal bij Waalhem, VI, 39. (Zie: *Roozendaal, abdij van).*
Schooten, I, 197, 206, 209; IV, 271, 379; V, 64, 177; VI, 126, 330.
Schorel (van), II, 60, 91, 221, 229, 243; III, 123.
Schorel (van), Karel, V, 116.
Schorel-de Wilrijk (van), Petrus Franciscus, I, 52, 111; II, 56, 57, 64, 87, 116, 121, 214; III, 28; IV, 28, 48, 49, 84; VII, 52, 55; VIII, 157, 187.
Schotte (burggraaf de), Charles Alexander Frans, V, 92; VI, 12, 57, 130.
Schotte-Roose, IV, 219, 222, 291.
Schoyt, Jan, VI, 163.
Schoyte, Aert, VII, 87.
Schoyte, Amant, VI, 266.
Schriek, V, 64, 178; VII, 48.
Schriek (van der), Marius, VI, 179, 199.
Schrijnwerkersstraat, I, 87, 91; II, 221, 254; IV, 381; V, 143; VI, 89.
Schroeder, III, 100, 124, 138.
Schrorts, C.J., II, 107.
Schrynmaekers, J., VII, 63, 65.
Schryvers, Juffrouw, I, 25.
Schuermans, VII, 78; VIII, 79.
Schuermans, François, VI, 199.
Schuermans, Walter, VI, 249.
Schuppen, IV, 283, 284.
Schutter (de), Barbara, II, 99.
Schuttershofstraat, I, 87; II, 213, 254; III, 238, 249.
Schwartzenberg, VIII, 71.
Seckendorf (baron van), I, 142, 187, 195.
Secundus, Jacobus (alias Camerlincx, VI, 232.
Seerwart, A. II, 119, 234; V, 170.
Seerwart, Frans, IV, 119.
Seerwart, H.J., VI, 86, 198.
Seerwart, J.A., III, 52, 81, 161, 172, 178, 289, 298; IV, 139, 272, 281; VI, 51, 158, 169, 175, 198; VII, 216, 248, 254; VIII, 18, 30, 31.
Segers, III, 114; V, 121; VII, 248.
Segers, Daniël, IV, 250.
Segers, Frans, II, 96.

Segers, J. Frans, III, 261.
Segers, Maria, VI, 123.
Seghers, Everardus, III, 218.
Seghers, P.G., III, 218.
Seghers, Raphaël, III, 301; IV, 19; VI, 178, 200.
Selderslaghs, Petrus, VI, 289, 305; VII, 23.
Selfoom-de Breuseghem, Judocus Hubertus, I, 25.
Sellekiers, J., II, 107.
Seminarie, IV, 132, 182; VI, 197; VIII, 83.
Senest, IV, 215.
Sermet, Luitenant, II, 11.
Serrure, P., VII, 257.
Serwouters ('t), IV, 292.
Setter (van), II, 157, 242.
Setter (van), G., II, 233.
Setters (van), Petrus, II, 168, 171, 176; III, 10, 13, 101, 117, 119, 142, 167, 215, 234, 318, 326, 328; IV, 9, 30 passim, 220, 292; V, 148; VII, 171, 248.

Seuninckx, Jan, VI, 329.
Seuninckx, Karel, IV, 285; VII, 199.
Sevenberghen (van), Maria, II, 51.
Severyns, Jan, VIII, 150.
Seyter, J.A. Ed., Heer van Merchtem, III, 211.
Sezanne, VIII, 155.
's Gravenwezel, I, 8; IV, 271, 379, 398; V, 64, 178.
's Hertogenbosch (abdij) boven Loven, III, 314.
Sibons, N., II, 277.
Sibooms, VII, 198.
Sicotti, Jean, II, 277.
Siemon, Jan, VI, 215.
Silvestre, P.A., IV, 309, 311 passim.
Simens, VI, 297, 309; VII, 125.
Simon, F., I, 35.
Sinamary, VI, 117.
Sinave, J.B., VIII, 236.
Sint Agnetendal tot Arendonk, VI, 245; VII, 80, 113, 117.
Sint Amands, V, 63, 177.
Sint Andries (Fort), IV, 396.
Sint Andrieskerk, I, 32, 33, 41, 154; II, 25, 27, 42, 50, 81, 84; III, 128, 178, 189, 267; IV, 192, 281, 354, 357; V, 74, 167; VI, 11, 57, 131 passim; VII, 68, 74, 84, 162, 233, 254; VIII, 25, 46, 93, 94, 182.
Sint Annadaal (Klooster van), II, 53; VI, 195.
Sint Annakapel tot Boom, VII, 113.
Sint Anna Ketenisse, I, 168.
Sint Annaschool, I, 66.
Sint Annastraat, I, 66, 67; III, 147.
Sint Antoniuskerk, VIII, 184, 233.
Sint Antonius a Padua (Herberg), III, 18.
Sint Bavo te Gent, VI, 197, 230.
Sint Bernardsabdij, I, 16; II, 83, 133; III, 22, 77, 105, 106, 110, 112, 113, 139, 169, 271, 294, 297, 301, 302; IV, 19 passim; V, 27, 63, 64, 135, 211, 212, 233; VI, 7 passim; VII, 8, 25, 41, 138; VIII, 18.
Sint Bernards (Refugie), I, 15, 16, 104, 110, 214.
Sint Bernards bij Kapellen, I, 207.
Sint Carolus Borromeuskerk, I, 94, 99, 146; II, 182; III, 53, 71, 114, 179, 180, 185, 209, 281, 284, 298; IV, 117, 216, 328, 386; V, 38; VI, 167, 179, 210, 252, 281; VII, 45, 174, 186, 238; VIII, 27, 31, 136, 184.
Sinte Catharinakerk (Kiel), I, 186; II, 6; VI, 97; VII, 43, 59; VIII, 29.
Sinte Clara (Klooster), III, 153.
Sint Elisabethgasthuis, IV, 305, 385; VI, 21, 84, 204, 315; VII, 180, 227, 245, 247.
Sint Eloykapel op de Paardenmarkt, VI, 84, 97, 160, 165; VIII, 90.
Sint Gertrudis tot Leuven, III, 25; VI, 174, 234.
Sint Hieronymusdal (Klooster), III, 53.
Sint Jacobsgodshuis, VIII, 202.

Sint Jacobskapel, IV, 212; VIII, 90, 209.
Sint Jacobskerk, I, 63; II, 19, 25, 27, 81, 108, 152; III, 35, 38, 41, 59, 180, 191, 204, 235, 245; IV, 83 passim; V, 27, 28, 29, 41, 50; VI, 55 passim; VII, 8, 16, 22, 68, 199, 248, 251; VIII, 39, 77, 83, 184.
Sint Jacobskerkhof, VI, 264.
Sint Jacobsmarkt, I, 88; II, 63; III, 258; IV, 274, 298, 301, 343, 354, 391; V, 84; VI, 212, 221; VII, 20, 91; VIII, 79.
Sint Janskapel te Wommelghem, VII, 93.

Sint Jansvliet, I, 66, 91, 92; II, 138, 175; III, 325; VI, 208, 209, 245, 264, 272; VIII, 51.
Sint Jan van Jeruzalem, V, 239.
Sint Job, I, 206; VIII, 125.
Sint Job in 't Goor, IV, 271, 319; V, 64, 178; VII, 38; VIII, 126.
Sint Jobskapel, VI, 97; VII, 43; VIII, 134.
Sint Joriskerk, I, 39, 126; II, 18, 25, 27, 32, 50, 53, 81, 87, 116, 152, 181; III, 29, 35, 154, 155, 180, 190, 206, 245, 249, 284; IV, 192, 281, 361, 386; V, 36, 78, 79, 81, 169, 187, 196, 213; VI, 7, 17 passim; VII, 9, 49, 55, 56, 58 passim; VIII, 21, 26, 27, 94, 182, 184, 197.
Sint Joriskerkhof, VI, 89.
Sint Jorispoort, I, 24, 25, 31, 39, 86, 161, 163, 168, 169; II, 31, 109, 211, 224, 227, 228, 248, 253; III, 60, 64, 82, 88, 94, 119, 140, 142, 162, 188, 193, 198, 202, 216, 247, 259, 271, 302, 325, 326; IV, 45, 61, 62, 67, 79, 84, 91, 156 passim; V, 12, 19, 60, 129, 130, 134, 180; VI, 25, 192, 202, 260, 282, 288, 297, 302, 308; VII, 7 passim; VIII, 91, 168, 187, 203, 212, 226, 239.
Sint Jorisvliet, VI, 27; VII, 79.
Sint Jozefkapel, IV, 135; VIII, 27.
Sint Jozef Nazareth (Klooster), II, 96, 211; VI, 216.
Sint Judocusgodshuis, I, 65.
Sint Juliaansgasthuis, II, 66, 178, 203; VI, 272, 283, 313, 326; VIII, 90, 119, 204.
Sint Laureisfort, I, 89, 163, 167; II, 15; III, 242, 247; IV, 105; V, 60, 108; VII, 85, 200; VIII, 56.
Sint Laureiskerk, I, 62; VI, 97, 170; VII, 43, 59; VIII, 190.
Sinte Luciakapel in de Kloosterstraat, VII, 64; VIII, 90.
Sinte Margrietfort, VI, 286.
Sinte Margrietendaal, VI, 226. (Zie: *Victorinnen).*
Sint Martensgodshuis, VI, 283, 326; VIII, 14, 15.
Sint Michielsabdij, I, 23, 24, 27, 39, 47, 59, 105, 109, 110, 114, 116, 124, 125, 142, 156; II, 31, 34, 41, 55, 64, 85, 86, 113, 117, 187, 209, 212, 227; III, 22, 38, 51, 112, 113, 116, 120, 129, 138, 145, 147, 180, 181, 206, 207, 208, 217, 227, 229, 237, 247, 245, 247, 258, 271, 273, 277; IV, 17, 19, 24, 48, 51, 65 passim; V, 27, 28, 29, 36, 42, 46, 49, 51, 86, 135, 148, 188, 196, 206, 214, 224, 226, 229, 234; VI, 16 passim; VII, 38, 46, 63, 140, 159, 223, 259; VII, 13, 15, 30, 39, 172, 208; VIII, 192, 199, 233.
Sint Michielsbolwerk, I, 48; II, 6, 36; VIII, 13.
Sint Michielshof te Beerschot, IV, 374.
Sint Niklaaskapel, III, 114; VI, 157, 159; VIII, 181.
Sint Niklaasplaats, II, 263; VI, 157.
Sint Pauluskerk. (Zie: *Predikheeren).*
Sint Petruskapel tot Lier, VII, 59.
Sinte Pharaildeskerk van Gent, V, 223.
Sint Philip (Fort), I, 145, 161; II, 7, 13, 14; V, 153; VII, 34; VIII, 55, 72.
Sint Pietersvliet, I, 90, 110; III, 64; VII, 255; VIII, 73, 114.
Sint Romboutstoren te Mechelen, VII, 44.
Sinte Rosaliekapel, VIII, 10.

Sint Salvator (zie: *Peeter Pot),* I, 37, 38, 41; III, 22, 38, 145, 180, 245, 302; IV, 19, 280; V, 28, 188, 207, 214, 225, 228, 234; VI, 23 passim, VII, 229.
Sint Walburgiskerk (zie: *Borchtkerk),* I, 69, 138; II, 28, 36; III, 24, 29, 38, 128, 180, 189, 192, 280; IV, 192, 207, 239, 246, 263, 338; VI, 169, 224, 230, 246, 251, 279, 281, 332; VII. 37, 42, 63, 70, 116, 121, 248, 249; VIII, 83, 98, 120, 124, 132, 176, 182, 223, 254.
Sint Willibrords, I, 200; III, 38, 71, 88, 178, 280; IV, 69, 81, 159, 195, 363; V, 185, 190, 198; VI, 97, 100, 170, 189, 230; VII, 43, 59, 150, 155, 210, 234; VIII, 69, 135, 166, 174, 191.
Sint Willibrordskapel tot Wuustwezel, VII, 113.
Sion (klooster van), te Lier, VI, 241; VII, 64, 80.
Sirat (de), VII, 142.
Siroopplakkersgang, I, 94.
Sittaert (van), Maria Cornelia, II, 96.
Slabecq (Slabbeeck) (van), VI, 199
Slijkpoort, I, 89, 170; III, 141, 258; IV, 301; V, 87, 129, 134; VI, 279; VII, 36, 237, 249; VIII, 26, 56, 91.
Sloten (van der), Ferdinand, VI, 116, 173, 198.
Sluit, H., II, 71.
Sluyck, Modest, VI, 304.
Sluyts, Leonard, II, 61.
Sluyts, P., II, 277.
Smans, Cathelijne, VI, 164.
Smans, Peeter, VI, 164.
Smedt (de), C., VII, 170.
Smedt (de), Hendrik, VII, 228.
Smeets, Margriet, VI, 163.
Smekens, Gerard J., II, 277; IV, 359.
Smekens, Petrus, VII, 200.
Smet (de), V, 71, 153.
Smet (de), Cornelis, VI, 254.
Smets, Joannes M., II, 277; IV, 310, 311, 366; VII, 140; VIII, 150.
Smets, Wed., VII, 249.
Smilthuizengang, I, 94.
Smissen (van der), II, 277; VI, 153; VII, 260.
Smit, Ferdinand, IV, 357.
Smit, Henri, IV, 41.
Smits, D., II, 277.
Smits, François, IV, 255, 256; V, 60.
Smits, Willem, I, 19; III, 277.
Snellincx, Joannes, VI, 367.
Sneyers, Petrus, IV, 390.
Snoeck, Nikolaas, IV, 247.
Snoy, A., VIII, 235.
Snyers, Carolus, VI, 243.
Snyers, Frans, IV, 250.
Sodaliteit, III, 258; IV, 105, 117, 133; VI, 88, 336; VII, 255.

Soest (van der), Joannes Henri, III, 198; VI, 321; VII, 206.
Soetens, V, 151.
Soham (generaal), IV, 227.
Solares (Le), II, 6, 192; III, 307; IV, 44.
Solco (de), VIII, 14.
Solis y Bargas (de), Ferdinand, VII, 32.
Solvyns, II, 266; V, 102; VI, 139; VIII, 25.
Solvyns, Joannes, IV, 57, 255, 256, 310, 312, 352, 360, 365, 371; V, 60, 125, 138, 161; VI, 104, 207; VII, 171.
Solvyns, Laurent, V, 113; VII, 171, 228, 241.
Solvyns, Louis, VI, 232, 329.
Solvyns, M.E., II, 277; IV, 297, 364, 369, 390; V, 10, 30, 35, 36, 69, 155, 184.
Solvyns, Petrus, II, 277; IV, 364, 365; V, 71; VI, 230, 232, 329.
Somers, III, 18; IV, 14. 15.
Somers, knaap van het Hoofdambacht der Meersse, III, 77.
Somers, Carolina, VI, 123.
Somers, Frans, IV, 15, 68.

Somers, J.B., IV, 255, 257, 286.
Somers, Joseph, II, 240; IV, 315, 389, 398; V, 25, 147, 216; VI, 11, 31, 55, 99, 172, 179, 196, 218, 233, 305; VII, 24, 56, 58, 83, 182.
Somers, N., IV, 70.
Songis (generaal), V, 113.
Sophie, Joes Baptist, I, 23, 24, 28.
Souffelé, F., II, 277.
Spa, II, 34.
Spaansche Carmeliterssen (klooster der) (Zie ook: *Karmeliterssen),* II, 211; III, 47, 173, 250, 282, 284, 285, 289, 297; IV, 73, 74, 210, 346; V, 206, 214, 223, 232; VI, 61, 64, 76, 77, 122; VII, 216; VIII, 16, 21, 182, 184.
Spangen (baron van Herent), III, 169.
Spanoghe, C.M., III, 113, 115, 148, 208, 209, 256.
Spanoghe, Joannes Baptist, V, 147, 211, 214; VI, 31, 218.
Spenraey (de), Albert Alexander, I, 137; IV, 295.
Spiegel (Den), IV, 60.
Spiegel (van der), III, 299.
Spiers, V, 175.
Spinael, VII, 155.
Spinnekopstraatje, VI, 89.
Spinola, Ambrosius, I, 122.
Spinsters (Klooster der), I, 151, 155, 158, 172, 178, 207, 215; II, 221; IV, 63.
Sprit (van de), Martin, IV, 359.
Stabroek, I, 122, 168, 187, 209; III, 166, 167; V, 64, 178; VI, 327; VII, 123, 158, 191, 198.
Stadhuis-Statekamer, IV, 250.
Stadswaag, II, 10; VII, 120, 192.
Staels, Mathias, III, 59.
Staessins, Joannes, III, 245.
Stalins, Franciscus, VI, 199.
Stalle (van den), A.F., VI, 169, 230, 232; VII, 74, 81, 256.
Stalpaerts, II, 133.
Stappaers, N., II, 277.
Stappaerts, J., II, 277.
Staray (de), III, 323; IV, 10, 12, 17, 23, 31, 47, 56, 61.
Steenackers (van), VIII, 235, 237.
Steenberghe (van), Josine, VI, 15
Steene (van den), I, 200.
Steene (van den), Henri, I, 23.
Steenebrugge te Deurne, VI, 142, 162.
Steenekamer op de Meir, IV, 73.
Steenhouwersvest, I, 91, 92; III, 91; IV, 382; VI, 153, 208, 221.
Steinbach, I, 61.
Steinbacker, I, 98.
Stellar, N., IV, 300.
Stens, P., II, 277.
Sterhemberg (van), Gregorius Adam, I, 26, 39, 41.

Steur (Den), III, 45, 234.
Stevenon (le), Vrijheer van Hasaarswoude, W.A., I, 150.
Stevens, II, 121, 124; III, 78.
Stevens, Michiel, IV, 269, 292.
Stichelen (van der), II, 304.
Stier (baron), II, 186; IV, 290, 343, 386; V, 116, 187, 203; VIII, 228, 235.
Stier, Antoine, IV, 303.
Stier, Franciscus Josephus, VII, 9, 177, 238.
Stier, Jan Karel, V, 203.
Stier, Wed., V, 84, 202.
Stier-de Labistrate, IV, 221, 223, 291.
Stier-Guyot, IV, 220, 223, 290.
Stier-Le Candele, IV, 220, 291.
Stier-van Havere, IV, 219, 221.
Stiers, Joseph, III, 101, 117, 119, 142.
Stockmans, Hendrik, III, 249.
Stocx, Geertruide, VI, 165.
Stoegnart, III, 128.
Stoels, VIII, 10.
Stordeur, Alexander, VI, 199; VIII, 10.
Stordeur, Cornelius, II, 40, 46; VII, 198.
Stordeur, Luois, IV, 332; V, 187.

Storms, VIIIK 111.
Straelen (van), Antonius, I, 67.
Straelen-Goosen (van), I, 67.
Straelen (van der), Franciscus, IV, 398.
Straelen (van der), Gillis, IV, 131.
Straelen (van der), J.A., IV, 131, 358; VII, 46.
Straelen (van der), Joannes Fr., III, 160, 188, 216, 264; VI, 158.
Strauch, III, 166.
Strens, II, 205, 210; IV, 179.
Struyts, L., II, 277.
Strybos, J.P., II, 277.
Strydonck, IV, 346.
Strydonck, Egidius, V, 147, 216, 220; VI, 100.
Strydonck (van), II, 124; III, 148, 297; VII, 248.
Strydonck (van), S.F., I, 31.
Stuivenberg, II, 10, 30, 36; III, 153; IV, 66; VI, 255; VII, 85, 206; VIII, 22, 70, 114, 161.
Stuyck, VII, 198.
Suderman, Henricus, VII, 132, 225.
Sudermanstraat (Zuerstraat), II, 245; V, 107; VII, 145, 225.
Suikerrui, I, 22, 91 VI, 38, 41, 48, 89, 267.
Suikerstraat, I, 22, 91.
Suremont, N., IV, 54.
Swaenen, IV, 107, 131.
Sweertius, III, 83; VI, 16; VIII, 14.
Sweertius, Franciscus, VII, 31, 99, 203.
Swert (generaal de), IV, 14, 45.
Swert (procureur de), IV, 48, 55.
Szeurt-Kereszky (baron de), IV, 62.

T

Taedts, S.T., VI, 11.
Tangullus (Tangaulty), VII, 121.
Tapissierspand, I, 86, 200; II, 61, 210, 215, 220, 224, 228, 233; III, 56, 119, 138, 141, 164, 181, 197, 207, 230, 243, 327; IV, 63, 73; V, 180; VI, 76; VII, 39, 48, 94, 157, 206; VIII, 131, 139.
Tarvaignes (de), Norbertus, I, 29.
Tassaert, Joannes Baptiste Maria, II, 55, 56; V, 50; VII, 20.
Tassaert, Ph. Jacques, V, 164.
Tempel van de Rede, IV, 373, 399; V, 15, 20, 21, 23, 31, 59, 195.
Tempel der Wet, V, 137, 141, 143, 148, 152 passim, 188, 195; VI, 13, 35 passim; VII, 45, 49, 127 passim.
Temple Décadaire (Jezuietenkerk), VII, 68, 149, 174, 186, 197.

Temsche, III, 50, 120; V, 44, 97; VI, 274.
Tendeloo (van), VI, 287.
Tendeloo (van), Joannes Lucas, VI, 300.
Tens, Petrus, II, 64.
Ter Bruggen, Jan, V, 219.
Terkamerenabdij, VI, 52.
Terninckschool, IV, 387; VI, 122, 123, 190, 204, 298, 309, 315, 321, 322; VII, 19, 110, 125, 132, 137, 142, 144, 164, 181; VIII, 81, 82.
Terzieken (klooster), I, 139, 144, 154, 159, 178, 186, 215; II, 5, 94, 117, 125, 221, 233, 235, 271; III, 32, 47, 55, 79, 88, 90, 92, 110, 116, 138, 286; IV, 81, 185, 187, 197, 206, 266, 320, 387; V, 107; VI, 60, 142, 151, 166, 170, 188, 209, 210.
Thabor (klooster van), VI, 176.
Theresianen. (Zie *Spaansche Theresianen en Carmelieterssen).*
Theyssen, M. Aloysia, II, 97.
Thiels, III, 301.
Thimal (commandant), II, 10.
Thodieux, IV, 203.
Tholincx, Embert, IV, 277.
Thomas, F., VII, 93.

Thorne, Maria, IV, 207.
Thurn, V, 115.
Thys, IV, 107.
Thys, Benedictus, II, 54.
Thys, Fridus, III, 58.
Thys, Sylvester, I, 141.
Thysbaert, II, 59.
Tielen, I, 197, 209; V, 64, 178; VII, 55.
Tielens, Henricus, III, 170.
Tienen, I, 176, 187, 210; II, 140, 154, 159; III, 42, 48, 65, 66, 89, 155, 208, 269, 302, 303; IV, 90; VIII, 102, 142.
Tilborg (van), J., II, 277.
Timmermans, VI, 183, 219, 242; VII, 233.
Tinnen Pot (Den), in de Kammerstraat, VI, 300.
Tolen (van), IV, 224.
Tolhuis (Schelle), VI, 287, 320; VII, 36.
Tombé, Joseph, II, 240.
Tongerloo (abdij van), III, 58, 59, 107, 110, 169; IV, 54, 281, 379; V, 64, 178, 211, 212, 226; VI, 47, 49, 50 passim; VII, 25, 44, 64, 125, 214.
Tongerloo (Refugie), I, 104; VIII, 79.
Toog, I, 89.
Torfbrug, I, 91; II, 33; VI, 245.
Torfs, burgemeester, I, 165; II, 232, 233, 242; III, 70, 83, 92, 93, 117, 123, 208, 209, 235, 238, 329.
Torfs, Joannes, VI, 231.
Torfs, Louis, II, 118, 140; III, 70, 124, 241; IV, 15, 84 passim; V, 61, 71, 74, 86, 114.
Torfs, Rumoldus Josephus, I, 29, 52, 111, 137; II, 17, 61, 62, 214, 215; III, 147; IV, 7, 20, 34, 42, 47, 53, 74, 84.
Torres (de), Anna, VI, 251.
Toscanen (Groothertog van), I, 64, 200.
Tourbé, Josephus, III, 18, 20, 60, 197; IV, 332; VI, 231.
Tour en Taxis (prins van), VIII, 183.
Touriaen, H., III, 261; IV, 107.
Trancquet, Michel, IV, 145, 154.
Transmansdorff (graaf van), II, 180, 183, 255; III, 110, 324.
Trazignies (markgraaf van), III, 169.
Treillard, IV, 147, 149.
Tribunal de Commerce, VI, 329.
Trier (van), I, 185; IV, 291, 292.
Trier (van), Egidius Henricus, I, 138; II, 65, 133.
Trier (van), Henricus, III, 44.
Trier-de Tiège (van), VIII, 234, 237.
Trioné, III, 44.
Troon (Ten), priorij tot Grobbendonk, VI, 200, 306.
Trou, Jacques, II, 55.
Troucquart, IV, 151.

Troyen in de Valkestraat, VI, 298.
Truyens, E., II, 277.
Truyens, François, V, 60; VI, 65.
Truyens, P., IV, 286.
Tuchthuis, V, 186; VIII, 7, 176.
Tucker, Robert, III, 82.
Tudeba, VIII, 49.
Tunck, J.M., II, 222.
Turet, Daniël, VIII, 235.
Turkmann, I, 211.
Turnhout, I, 171, 179, 180, 187, 209; II, 61, 65, 92, 140, 159; III, 77, 96, 118, 120, 124, 127, 128, 130, 135, 137, 143, 162, 185, 244, 271, 280, 291, 298, 303; IV, 44, 62, 176, 208, 271; V, 8, 64, 115, 178, 211, 212; VI, 23, 40, 173, 199, 200, 263, 270, 327, 330; VII, 25, 26, 28, 35, 42, 47, 50, 62, 80, 106, 146, 158; VIII, 107, 217, 226.
Tuylt (van), Lambert, VII, 121.

U

Ullens, IV, 291, 292, 302; VIII, 111.

Ullens, Can. Norb., IV, 219.
Ullens, Charles, II, 277.
Ullens, Frans Godefroid, VII, 28
Ullens, Gasp. Jos. Mich., V, 84, 203; VI, 307; VII, 28, 39, 41.
Ullens, Joannes Baptist, I, 37; III, 28; IV, 21, 121, 125, 175, 295.
Ullens-Cornelissen, IV, 293; VII, 235; VIII, 94.
Ullens-Lunden, C., VII, 228.
Ullens-Nieles, Gaspar, IV, 220, 223, 294.
Ullens-Van Havere, J.B., IV, 57, 71.
Universiteit van Leuven, III, 53, 208; V, 195; VI, 111, 114; VII, 99, 119.
Urbanisten van Hoogstraten, VI, 166, 192.
Ursel (hertog van), I, 171, 198, 200, 212, 214; III, 177, 227.
Ursel (hertogin van), VI, 143.
Ursulinnen, I, 152; III, 27, 38, 180; VI, 21, 122, 123, 132, 177, 188, 189, 257; VII, 26.
Ursulinnen tot Mechelen, VI, 212.
Uytrecht (van), Catharina, IV, 247.

V

Vaartstraat, VI, 226.
Vadder, Elisabeth, II, 100.
Vageviers, Catharina, VI, 190.
Valenteyns, A.J., II, 277.
Valenteyns, P.J., II, 277.
Valkstraat, III, 148.
Vandring, III, 104.
Varendonck, Antonius, I, 23, 27.
Varent (van der), J.J., VI 174.
Veemarkt, I, 25, 90; III, 258, 283; VI, 187; VIII, 146, 147.
Veen (van), Otto, IV, 245; VII, 31, 99, 102.
Veen (van), Simon, VII, 99.
Veer, VIII, 179, 186.
Veerle, V, 64, 178; VI, 150, 330; VII, 41.
Vekemans, Isabella, VI, 122.
Veken (van der), A., II, 277.
Veken (van der), J.P., VII, 119.
Vekestraat, I, 89; VII, 183; VIII, 134.
Velasco (de), Francisco Marcos, VII, 31.
Veld (van de), P.C., IV, 9.
Velde (van), II, 205; VI, 39.
Velde (van de), III, 86.
Velde (van de), Catharina, II, 100.
Velde (van de), Daniël, VII, 41.

Velde (van de), Elisabeth, II, 100.
Velde (van de), Evermodus, III, 22; IV, 303.
Velde (van de), Frans, V, 27.
Velde (van de), Jan, V, 219, 220.
Velde (van de), Joannes Frans, VI, 174.
Velde (van de), L.C., III, 10, 13.
Velde (van de), Martinus, IV, 107, 131.
Veldriel, III, 235.
Velsen (van), VII, 93; VIII, 226.
Velthoeven, III, 245.
Venne (van de), VI, 304, 308.
Venusstraat, I, 89; V, 84, 92; VI, 190.
Verachter, Guill. Jos., VII, 22, 207.
Verachter, Jacques Ignatius, VI, 305, 308.
Verachter, Petrus, IV, 364, 366.
Verachteren, P., II, 277.
Veraert, Peter, I, 17.
Verbaert, Walter, V, 219, 220.
Verbeeck, G., VI, 200.
Verbeeck, N., II, 61.
Verbelen, Frans, VI, 48, 49, 118.
Verbelen, H.J., VI, 217.
Verbelen, Joseph, VII, 70.
Verbeuken, J.P., II, 277.

Verbiest, Egide, II, 229; III, 170, 229, 240, 311; IV, 28, 29, 34, 185, 236, 241, 271, 280, 282, 333; VIII, 111.
Verbist, V, 145.
Verbist, J., II, 277.
Verbist, Petrus, I, 99.
Verboven, Mauricus, III, 294.
Verbrugge, VI, 296; VII, 101; VIII, 72.
Verbruggen, Hendrik, V, 217.
Verbuecken, VI, 279.
Verbuecken, P.A., VII, 119, 120.
Verdussen, Jan, III, 29, 212.
Verdussen, Guillielmus Josephus, I, 62; VI, 170, 249.
Verdussen, Hieronymus Joseph, II, 45; VI, 251; VII, 17; VIII, 79.
Verdussen, Joannes Baptist, I, 29, 35.
Verdussen, Joannes Petrus, IV, 21, 124, 131.
Vereecken, Joannes Baptist, II, 65, 215; III, 117, 235.
Verelst, G., VII, 245.
Verelst, pater, V, 217.
Verhaegen, H.J., I, 36.
Verhaegen, Henr. Petrus Joseph, V, 209; VI, 10, 133.
Verhaegen, pater, VI, 232.
Verhelst, Henri, VI, 199.
Verheyen, VI, 200.
Verheyen, Gerardus, II, 45.
Verheyen, Joanna, II, 96.
Verheyen, Joannes, II, 106.
Verheyen, M., II, 277.
Verheyen, Petrus, II, 61.
Verhoeven, V, 70, 74.
Verhoeven, Clara, II, 96.
Verhoeven, Joseph, IV, 310, 311, 365; VI, 40, 48, 65, 118.
Verhulst, G.M., II, 95.
Verkocht, André, IV, 59.
Verlinden, Maria Theresia, VI, 123.
Vermeiren, VI, 306.
Vermeulen, III, 243.
Vermeulen, Angela, VII, 245.
Vermeulen, J., IV, 313, 314.
Vermeulen, N., III, 241.
Vermeulen, Petrus, IV, 315, 390.
Vermeulen, Simon, VII, 245.
Vermoelen, Joannes Frans, II, 215, 243, 275; III, 123, 146, 212, 236, 263, 264, 317; IV, 120; VI, 178; VIII, 114.
Vermoelen, L.A., II, 275.
Vermoelen, Philippus Joseph, I, 18; IV, 57, 71, 120, 175, 219, 270, 292, 293, 333; VIII, 180, 191, 196, 219, 228.
Vermout, Andreas, VII, 213.

Verpoorten, IV, 292, 333.
Verpoorten, Balthasar L., III, 170; VII, 77.
Verpoorten, Cecilia, VII, 246.
Verpoorten, Franciscus, IV, 303; V, 59, 65, 187.
Verpoorten, J.B., II, 277.
Verre (de la), IV, 219, 222.
Verreycke, L.J., III, 229.
Verreycken, IV, 243, 274.
Verreycken, F.E., III, 86.
Verreydt, IV, 113.
Verrière, Claude, IV, 95, 139, 401.
Verspecht, Henricus, VI, 94, 280.
Verstraelen, VII, 257.
Vertommen, Adrianus Franciscus, II, 44.
Vervaet, Jacobus, I, 141.
Verveecken, VI, 162.
Verveecken, Petrus, V, 70.
Vervisch, Pater, III, 221, 325.
Vervranghen, III, 88; IV, 322, 334, 358.
Vervranghen, Alphonse, VII, 228, 241.
Vervranghen, J., VI, 230, 232.
Verwimp, VI, 297, 309; VII, 125.
Veydt, Laur., II, 277; IV, 254, 57; V, 70.
Veydt, P., II, 277.

Victorinnen, I, 151, 155, 158, 172, 175, 176, 180, 215; II, 239, 248; III, 66, 76, 89, 109, 115, 138, 173, 202, 325; IV, 74, 196, 305; VI, 24, 67, 142, 187, 193, 197, 206, 226, 230, 234.
Vier Gekroonden (De), VI, 193.
Vierschaar, V, 180.
Viersel, I, 205, 206, 208; V, 64, 178; VII, 23, 245.
Vierset, I, 70, 73; III, 66, 89, 108, 167, 219; IV, 72, 73.
Vier Winden, I, 86.
Vilain XIV, Charles, III, 224, 227.
Villegas (de), II, 118.
Villegas (de), Lud. F.J., III, 158; IV, 292.
Villegas (de), Maria Seraphina, II, 98.
Villegas-d'Estaimbourg, II, 205, 210; IV, 174.
Villegas-de Pellenberg (de), II, 204, 205.
Villense (Dela), II, 196.
Villers (abdij), III, 169; IV, 363, 376, 378; VI, 126, 330.
Villers (abt van), IV, 19, 22, 46, 175.
Villers (de), Nicolas, VI, 117, 150.
Vilvoorde, III, 79, 225; IV, 199; V, 212; VI, 146; VII, 110, 112, 113.
Vinanze, J.V., II, 275, 277.
Vinck, IV, 219, 223, 290.
Vinck, Clara Theresia, I, 160.
Vinck, J.F., IV, 220, 343; V, 84; VI, 170; VIII, 223, 224.
Vinck, P.J., II, 277.
Vinck, Pater, III, 221, 222.
Vinckaert, II, 242.
Visbeque, III, 303.
Vischmarkt, I, 26, 90; III, 280; IV, 321; VI, 41, 42, 93.
Vischverkooperstoren, IV, 6; V, 236; VI, 26, 40, 42, 49, 52; VII, 118; VIII, 26.
Vispoel, J.B., III, 233.
Visscher (de), II, 177.
Visscher (de), Bernard Petrus, III, 28, 261, 302.
Visscher (de), Frans, III, 258.
Visschers, Joannes, I, 31.
Visser (de), II, 240; III, 18; IV, 109.
Visser (de), B.P., IV, 21, 57, 117, 131, 173, 175, 254, 256, 279, 280, 285, 333; VI, 64; VII, 193.
Visser (de), P., IV, 107.
Vissers (de), Maria Joanna, II, 97.
Vissers (de), Maria Thresia, II, 98.
Vivario (de), III, 95.
Vlaaihuis, III, 181, 207.
Vlaamsche Wal, I, 49; II, 269.
Vlaamsch Hoofd, I, 48, 49, 50, 116, 182, 196; II, 36, 233; III, 6, 137, 140, 145, 216, 247; IV, 90 passim; V, 53, 77, 131; VI, 275, 333; VII, 35, 67, 73, 89, 105 passim, 134; VIII, 72, 131, 152, 155, 159, 160, 164, 205.
Vlaamsch Veer, I, 182.

Vlasmarkt, I, 22, 25, 91, 117; III, 258; V, 147; VI, 48, 171, 209; VII, 196; VIII, 70.
Vleeschouwer, N., III, 225.
Vleeschouwers, A.J., II, 277.
Vleeshouwers, C., II, 277.
Vleeschouwers, Clara Theresia, II, 95.
Vleeschhuis, VI, 91, 170, 201, 211, 216.
Vleeschhuis te Mechelen, VII, 93.
Vlemincksveld, I, 86; III, 325; IV, 227; V, 200; VII, 20.
Vleuge (De) te Willebroek, VI, 52.
Vleugels, Joannes Baptist, III, 301.
Vliegen, VI, 114, 116.
Vlierbeek (klooster van), III, 169
Vliersteeg, I, 93; VI, 241.
Vlimmeren, I, 209; V, 64, 178; VI, 23; VII, 55.

Vloers, IV, 283, 293.
Vloers (van), Jan, V, 204.
Vloers-de Wael, IV, 291.
Vloet, Cornelis, II, 277.
Voddestraat, I, 91; IV, 168.
Vogelken (In 't), IV, 254, 309.
Vogheira (markies de), I, 61.
Volder (de), II, 275.
Volder (de), P., II, 277.
Vondelingenhuis, IV, 387; VI, 182, 219, 240, 304, 321.
Voort (van der), Michiel, VII, 101.
Vorselaar, I, 209, 210; V, 64, 178; VI, 19, 23, 330; VII, 38, 55.
Vorselaer (van), II, 101, 103, 109, 157.
Vorst, V, 64, 178; VII, 41.
Vos (de), II, 212; IV, 14.
Vos (de), Balthasar, I, 96.
Vos (de), Christiaan, II, 217.
Vos (de), Christoffel, II, 231.
Vos (de), Corneel, IV, 247, 250.
Vos, (de), Guillaume, VII, 101.
Vos (de), Henricus, VII, 101.
Vos (de), Jacobus Petrus, I, 27.
Vos (de), Laurentius, IV, 332.
Vos (de), Marcellus, I, 27, 38, 39, 47, 105, 109, 110, 114.
Vos (de), Marten, II, 42; VI, 145
Vos (de), Petrus Joannes, I, 27.
Vos-Rosie (de), II, 99.
Vos (de), Heer van Hamme, IV, 295, 358.
Vosken (Het), VII, 77.
Vossiers, IV, 343.
Vossius, Guil. Jos., V, 204.
Voyer d'Argenson, VIII, 107.
Vrancken, D., VII, 247.
Vrancken, Joannes, IV, 331; V, 41.
Vredenberg te Lier, VI, 230; VII, 64.
Vremde, IV, 378; V, 64, 177; VI, 23, 121, 142, 194, 305, 326, 336.
Vriend (de), Frans, gezegd Floris, IV, 245.
Vries (de), II, 234; IV, 281, 331; V, 151; VIII, 111, 215.
Vries (de), Antonius, I, 144; III, 51, 141, 299, 317; V, 27, 50; VI, 199; VII, 20.
Vries (de), Jacques, II, 277.
Vriessele (Hof van),, te Oelegem, VI, 14, 15.
Vrijdagmarkt, I, 65, 91; II, 23; III, 148; IV, 345, 353, 363, 379; V, 11, 210; VI, 22, 77, 205, 228, 254, 256, 264, 298, 321; VII, 210, 211; VIII, 21, 114, 151, 155, 185, 187, 191.
Vrindts, Joannes, II, 106; IV, 380.
Vuilrui, I, 86, 172, 151; III, 148, 248; V, 169, 236.
Vuilstraat, VI, 21, 132, 188, 216.

Vylder (de), Edmond, I, 15.

W

Waag, I, 25, 89; II, 84.
Waaigat, IV, 313, 353; VI, 196, 206, 212; VII, 66.
Waalhem, IV, 82, 94, 163, 166; V, 64, 178; VI, 50, 72, 94, 104, 172, 281, 284, 285; VII, 23, 36; VIII, 123, 141, 162.
Waalhembrug, IV, 168, 216.
Waarloos, IV, 82; V, 64, 178; VI, 38.
Wachter (de), N., VI, 61, 77.
Wachters, J.B., IV, 332.
Waefelaerts, M.J., V, 147, 185, 220; VI, 100.
Wael (de), I, 84, 165; VI, 197; VIII, 111.
Wael (de), Can., IV, 219, 221, 224; VII, 63, 248.
Wael (de), Carolus Benedictus, II, 266; IV, 120.
Wael (de), Cornelius, I, 22.
Wael (de), Henricus Josephus, II, 36; V, 203.
Wael (de), Ign. Jos., IV, 21, 57, 124.

Wael (de), Joannes, I, 29, 40, 52, 55, 101, 111, 137, 142; IV, 119, 128, 379; V, 203.
Wael (de), Joseph, IV, 219, 221; VI, 199.
Wael (de), Maria, II, 100.
Wael (de), Norbert Louis, II, 275; III, 29; IV, 269, 292; V, 70; VII, 183, 241.
Wael (de), Pater, 187.
Wael-van der Aa (de), IV, 221.
Waelmont (de), Joseph Frans, II, 202.
Waffelaerts, VII, 28.
Wailly (de), V, 42.
Wainbourg, VI, 199.
Wake, Lionel, IV, 207.
Wake, Margareta, IV, 207.
Wal (van de), IV, 220, 223; VI, 296.
Walle (van de), C. VII, 142, 194.
Walle (van de), Joannes, VI, 169.
Walles, IV, 164, 165.
Walravens, J.M., VI, 199.
Wals (de), Frans, VI, 116.
Walschap, J.F., VIII, 168.
Wamel (van), A.H., II, 75, 77, 78, 86, 107, 229; IV, 34, 42, 359.
Wamel (van), A.J., II, 102; III, 170, 317.
Wandele (de), J.B., IV, 330.
Wandelen (de), Theresia, VII, 246
Wapenaer, Ch. Louis, VI, 199.
Wapenhuis, VIII, 22.
Wapens van Portugal (De), op de Kaasrui, IV, 23.
Wapper, I, 25, 87; III, 249; VI, 35, 263.
Wappers, E., II, 277.
Wappers, F., II, 277.
Wappers, P.J., II, 277.
Wapperstraat, I, 87; IV, 386, 387; VIII, 47, 186, 196, 232.
Wargny, VIII, 195, 201.
Warlemont (de), II, 192.
Watermolenbrug, I, 89; III, 88.
Waterpoort (Maaigat), I, 138.
Waumans, VI, 89.
Wauters, Franciscus, VI, 48, 49, 118.
Wauwer (van de), C., II, 277.
Wauwer (van de), J., II. 277,
Wavrans (de), Josephus Hubertus, I, 30, 56, 121.
Wechelderzande, I, 209; V, 64, 178; VII, 28, 55.
Wee (van der), VIII, 214.
Wee (vander), Antonia, II, 99.
Weelen, A., II, 277.
Weerdt (de), V, 70.
Weerdt (de), Adam, II, 277.

Weibber, III, 54, 59.
Welde (de), J.N., II, 277.
Welhuysen, Francisca, VII, 232.
Welhuysen, J.J., IV, 174.
Welhuysen, Petrus Franciscus, VII, 232.
Welhuysen (van), I, 138; III, 146, 150, 167.
Welhuysen (van), Petrus Joseph, II, 61, 62, 215; III, 234, 235; IV, 19, 125; VII, 193.
Wellens, Antoine, IV, 220, 223.
Wellens, bisschop, VI, 254.
Wellens, Jacobus Thomas Joseph, I, 32, 52, 54, 56 passim, 62, 64, 69, 99, 117, 119, 136, 142, 144, 146; II, 5; III, 53; VIII, 27.
Wellens, Ludovicus Antoon Jos., I, 57, 146.
Wellens, Juffrouw, IV, 220, 223.
Wellens-Geelhand, V, 203.
Wellington, VIII, 206, 216, 226.
Wemmel (markgraaf van), III, 169.
Werbela, VI, 284.
Werbrouck, Jean E., II, 217; III, 151; IV, 269, 293, 333; VI, 62; VII, 211 passim; VIII, 93, 111, 126, 188.
Werbrouck, Jos. Fr. Engelb. (deken), I, 189; II, 31, 109, 116, 119, 265, 273, 275; III, 39, 141, 176, 178, 179, 195, 276, 293; IV, 104, 119, 303, 331, 389; V, 146; VI, 46, 51, 175, 198, 293; VII, 124, 234.

Werbrouck, Jos. Frans Richard, I, 189.
Werbrouck, J.P., II, 151.
Werbrouck, Nikolaas, II, 275; IV, 269, 293; V, 61, 70, 83; VII, 230; VIII, 186.
Werbrouck, Petr., I, 216; II, 275.
Werbrouck & Cie, IV, 146.
Werelekhuysen, VII, 15.
Werelykhuisen (van), Theresia, V, 195.
Werelykhuisen-Vleeshouwer (de), V, 195.
Werf, I, 90; II, 15, 20; IV, 6; V, 236; VI, 40, 42, 77; VII, 188, 201, 237, 255; VIII, 120.
Werfpoort, V, 159, 202.
Wersier (de), G., II, 277.
Wersier (de), J., II, 277.
Wersier (de), J.B., II, 277.
Wersier (de), J.C., II, 277.
Werve (van de), I, 40, 53, 138; II, 10, 101, 110, 112, 117, 157. Zie ook: VIII, 27, 111, 136.
Werve (graaf van de), Carolus Bern., graaf van Vorselaar, II, 109, 110, 112, 117; III, 24, 170, 211, 237, 271; IV, 125, 173, 174, 219, 222, 290.
Werve (van de), Carolus Ferdinand, I, 28, 52, 111, 115.
Werve (van de), Jacobus, II, 17, 124, 128; IV, 219, 221, 291; V, 203.
Werve (van de), major, 219, 221, 291; V, 84.
Werve (van de), Phil. L. Jos. Ign., baron van Schilde, IV, 219, 290; V, 156; VIII, 150.
Werve (van de), Willem, VI, 164.
Werve (van de), baron van Lichtaert, II, 72, 81; III, 170; IV, 295.
Werve (van de), Wed. Gomar, III, 266.
Wesel (van), III, 277.
Westerloo, V, 64, 178; VI, 50, 331; VII, 61, 115, 158.
Westerloo-de Merode (graaf de), VII, 61.
Westmalle, I, 207, 210; IV, 378; V, 64, 116, 178; VI, 141; VII, 17, 44.
Westmeerbeek, V, 64, 178; VII, 24, 44.
Westwezel, III, 106; IV, 147, 271; V, 64, 178; VI, 327, 330; VII, 113, 158; VIII, 125.
Wet (de), Coleta, II, 98.
Weyer (van de), Maria Theresia, II, 96.
Weyngaert (van den), IV, 131.
Wiart, V, 113.
Wickmans, August, VI, 88.
Wiekevorst, V, 64, 178; VI, 127, 304; VII, 38, 146.
Wiele (van de), IV, 380.
Wiericx de Kessel, VIII, 235.
Wijkmeesters, IV, 107, 124, 130.
Wijnaccijns, VIII, 110, 116.
Wijnegem, I, 205, 206, 209; III, 93; IV, 91, 211, 271, 353; V, 64, 95, 178; VII, 23; VIII, 124, 133, 139, 173.
Wilde (de), VI, 309; VII, 124.

Willaert, III, 285.
Willaert, Petrus J., IV, 120.
Willebroek, I, 142; III, 81, 137; V, 64, 178; VI, 39, 290, 291, 311, 327.
Willems, Prosper, VI, 310.
Willemsens, IV, 345.
Wilmarsdonk, V, 64, 177; VI, 142; VII, 17.
Wilmaers, Cathelijne, VI, 15.
Wilrijk, IV, 354, 364; V, 64, 177; VI, 23, 38, 97, 106, 152, 156, 160, 172, 194, 277, 326; VII, 7, 56, 149; VIII, 157.
Winkelstraat, I, 151, 172; IV, 266; VI, 236; VIII, 138.
Wintham, VI, 291.
Wirix, II, 233.
Wirix, Joannes Bapt., II, 62.
Wit (de), Cam., IV, 281.
With (de), N., III, 245.
Witlockx, Guillielmus, II, 249.

Witte (de), IV, 220, 291, 345.
Witte (de), Louis, VI, 300.
Witzusters, I, 151, 154, 155, 158, 172, 175, 180, 194, 199, 211, 212, 215; II, 97; III, 111, 159; IV, 382; VI, 53, 156, 210, 211, 216; VII, 63; VIII, 121.
Wolf (de), VII, 238.
Wolf (de), C.J.M., II, 277.
Wolf (de), Guill. Joseph, I, 96.
Wolf (de), Jacobus, III, 79, 80, 83, 293.
Wolf (de), Joannes Bapt., II, 56, 57; IV, 7, 23, 334.
Wolf (de), Karel M., IV, 119, 269, 334.
Wolmolen buiten de Roode Poort VI, 77.
Wolschot, VIII, 159, 208.
Wolstraat, I, 65, 91; V, 200; VI, 90, 91, 233; VII, 9; VIII, 142.
Wolvelaer (van), Joseph, VII, 194.
Wommelgem, I, 36, 200; IV, 239; V, 64, 178; VI, 141, 157; VII, 10; VIII, 139.
Wondele (de), J.B., IV, 358.
Wortel, V, 64, 178.
Wouters, I, 34; II, 166; III, 202; IV, 54, 131, 317, 358 passim; V, 74, 86, 138, 161; VI, 30.
Wouters, Catharina, II, 96.
Wouters, Can., IV, 270.
Wouters, Christiaan Joseph, I, 136, 151.
Wouters, Cornelis, III, 211; VI, 302.
Wouters, Gaspar, I, 18, 19.
Wouters, Hendrik, III, 124.
Wouters, Joannes, III, 162, 193, 244, 217; IV, 107, 207, 315, 389, 399.
Wouters, J.B.T., VI, 302.
Wouters, J.F.J., II, 277; IV, 254, 257, 309, 311, 323, 365; V, 69, 113; VI, 329.
Wouters, J.P., II, 277.
Wouters, Laur. Ph. Jac., IV, 254, 257.
Wouters, Michiel Petrus, IV, 331, 369.
Wouters, Nicolaus Benjamin, II, 75, 77, 78, 102, 107, 119, 144; III, 155, 194.
Wouters, Norbert, III, 185.
Wouters, Simon, III, 32.
Wouters, pater, V, 29; VIII, 79.
Wouwer (van de), II, 40, 43, 47, 53; IV, 107, 131; V, 176, 186.
Wouwer (van de), Maria E., II, 96.
Wouwer (van de), Petrus, VI, 179, 200.
Wouwermans, III, 116; VIII, 111.
Wouwermans, Jacobus, II, 68.
Wouwermans, J.J., IV, 292, 357.
Wouwermans, Judocus Antonius, IV, 21, 293; V, 70, 74; VII, 193, 241.
Wouwermans, Willem, VII, 183.
Wuchters, J.C., II, 2[7]7.
Wurmser (van), I, 200; IV, 5.
Wurmser (Dragonders van), III, 318.
Wurtemberg (van), Ferdinand, I, 194, 198, 200, 209, 212, 214; IV, 70, 168.

Wurtsburg (bisschop van), IV, 11, 59, 70.
Wuyts, Cornelis, I, 61.
Wuyts, P.J., II, 277.
Wyckmans, Suzanna, VI, 269, 270.
Wynants, Maria, II, 99.
Wyngaerde (van den), Jan, VI, 165.
Wyngaert (van den), Gilles, VI, 165.
Wyngaert (van den), Norberta, II, 99.
Wyngaert (van den), P., II, 277.
Wynricx, Claus, VI, 163.
Wyver (van de), Petronella, II, 98.

Y

Ykens, VII, 103.
York (hertog van), IV, 213; VII, 117.

Z

Zakstraat, I, 90; II, 29, 70; VI, 89, 169.
Zammel, V, 64, 178; VII, 10, 61.
Zand, III, 241; IV, 168; V, 81; VIII, 70, 110.
Zande (van den), IV, 120, 121.
Zanden (van de), Joannes G., VII, 198, 257.
Zanden (van der), pater, VII, 253.
Zandhoven, I, 171, 180, 206, 215; III, 86, 87, 120, 126; IV, 177, 274, 297, 316, 350; V, 8, 24, 64, 178; VI, 157, 327, 330; VII, 17, 158.
Zandvliet, I, 167, 187; II, 34; III, 120, 123; IV, 62, 318, 396; V, 64, 178; VI, 63, 71, 77, 96, 104, 107, 110, 113, 120, 135, 141.
Zeeland (van), Maria Anna, II, 94.
Zeeuwsche Korenmarkt, I, 89; II, 61, 63, 185; IV, 261; IV, 260, 261; VI, 194; VIII, 51, 94.
Zegenter (van), I, 187, 201, 204.
Zevenbergen, IV, 151, 152.
Zeven Weeën (Godshuis van), VII, 63.
Ziekelieden tot Mechelen, VI, 25, 156, 196, 230.
Zilversmidsgang, VI, 203.
Zirkstraat, I, 90; II, 215; VII, 121.
Zoerle-Perwijs, V, 64, 178; VII, 28.
Zoersel, IV, 271, 378; V, 64, 178; VI, 50, 53, 61, 141, 151, 330; VII, 17, 23, 25, 71, 81.
Zondandari, prelaat, III, 77.
Zondari (de), II, 34.
Zothuis, IV, 387.
Zoutleeuw, III, 302, 303.
Zotte Sus van Lier, II, 36.
Zundert, III, 118; VIII, 126.
Zwaan in Borgerhout op de Meirebrugge, VI, 44.
Zwaan (Brouwerij de), III, 249.
Zwaan (De), op de Paardemarkt, VII, 162, 170, 192.
Zwaluwstraat, VI, 220, 272, 326.
Zwanengang, IV, 180; VI, 55.
Zwartzusters, III, 27, 38; IV, 281; VI, 21, 70, 97, 121, 123, 177, 187, 189, 190, 202, 205, 216, 248, 250; VII, 226; VIII, 99.
Zwartzusters tot Leuven, VI, 115
Zwartzusters tot Lier, VI, 248.

Zwartzusterstraat, I, 90; II, 127; III, 80, 91, 251; V, 32, 231; VI, 126, 189, 216; VII, 20.
Zweden, IV, 367, 375, 385.
Zwijndrecht, VI, 116, 275; VIII, 149.
Zwitserland, IV, 199; VII, 88, 89, 109, 112 passim.

Slotwoord

In 1929 mochten we het eerste deel van dit omvangrijk werk ter pers leggen. We herinnerden, in de voorrede tot dit deel, aan de lijdensgeschiedenis van deze opteekeningen. En we mochten een woord zeggen over de nieuwe kansen: wijlen Z.E.H. Fl. Bernaerts wou het risico dragen van de uitgave van deze belangrijke en tot dan toe schier onbenuttigbare teksten. Maar we hadden toen niet kunnen berekenen dat de voorhanden copij wel acht boekdeelen zou beslaan. De onderneming heeft dan ook, zoo wegens het ontcijferen en afschrijven, en opstellen der tafels, als wegens de financieele verwikkelingen, meer dan eens zorgen gebaard! Mogen wij het hier zeggen dat onze oproep om inschrijvingen - tegen 200 fr. de 8 deelen, - het slechts tot een dertigtal gebracht heeft?(1)

Onze groote ondersteuner, zonder wie het werk niet ware verschenen, ontviel ons, enkele dagen nadat hij ons had toegelaten het zesde deel ter pers te leggen. Wij hebben er niettemin aan gehouden, ondanks de finantieele verliezen die er

(1) We doen hier in het voorbijgaan nog eens een oproep op al degenen die een onvolledig stel van deze uitgave bezitten, opdat ze zich ten spoedigste de ontbrekende deelen zouden aanschaffen, zooals we ook alle bibliotheken ten zeerste uitnoodigen, willen ze het werk ooit volledig hebben, zonder uitstel voor de volledigingte zorgen.

mede verbonden zijn, het zevende en het achtste deel waarmede het werk volledig is, uit te geven, en aan dit achtste deel een register op de acht deelen toe te voegen. Z.E.H. Bernaerts zullen we steeds dankbaar blijven gedenken.

We hebben hier ook onzen dank te betuigen aan Mr. A. Van Beerendonks die de copij voor het eerste deel bezorgde. Maar vooral hebben we te bedanken Jw. J. Rylant, die zich vijf jaren lang met dit werk heeft onledig gehouden, en die ook de naamlijsten heeft opgemaakt.

Aldus is dan, in dit jaar 1935, eindelijk verwezenlijkt geraakt wat in 1896 door Lodewijk Mathot aan de *Commission royale d'histoire* gevraagd werd: de uitgave van dit Vlaamsche werk. Voorzeker is het geen ‘diplomatische’ uitgave geworden, zooals men dit voor oudere handschriften verstaat, maar dit was toch niet vereischt voor de voorhanden kronijk. En moest er een of ander woord een bijzonder onderzoek verdienen, dan zal onze uitgave het steeds gemakkelijk maken het woord op het oorspronkelijke te controleeren. Alles was hier toch in gelegen, dat we die getuigenissen voor zulk een belangrijke periode, voor de geschiedenis beschikbaar stelden.

Fl. PRIMS.

29 December 1935.